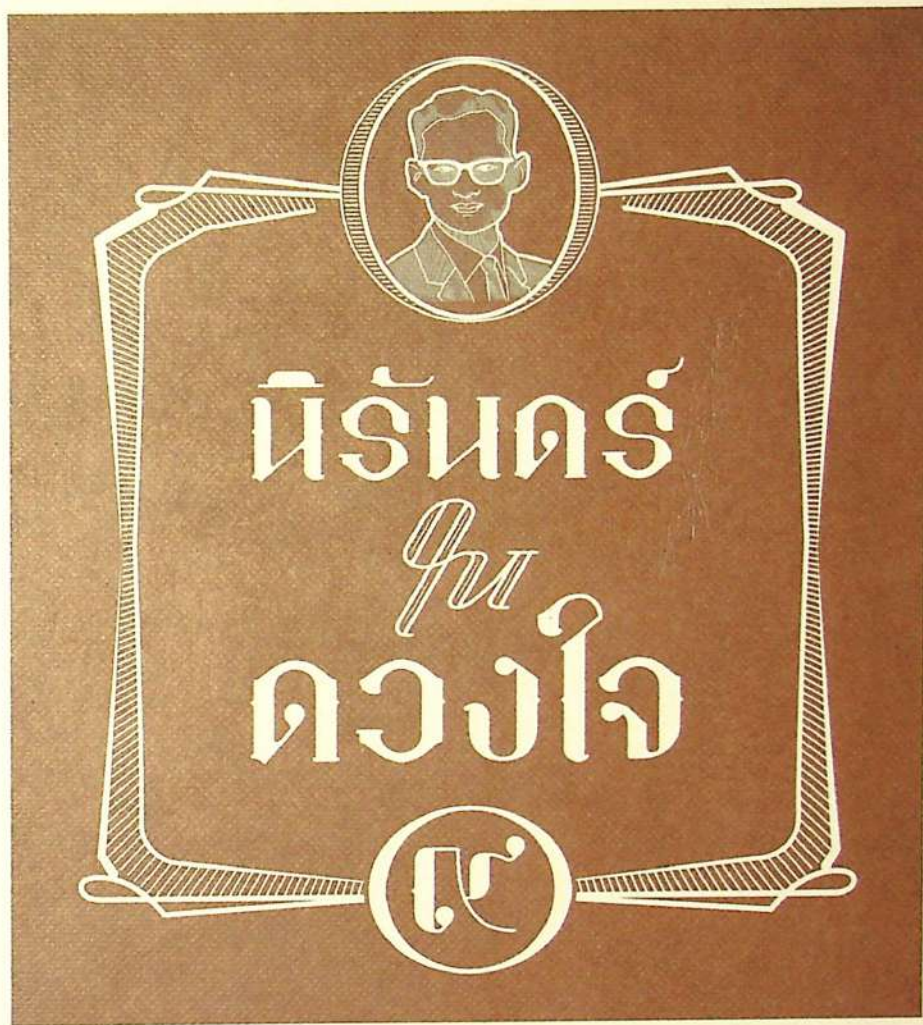

นิรันดร *คุณ* ดวงใจ

વૉલોન્ટીઅરોનું ઠાણ.

ગા.સ.ન. રામન આનંદ

(સાગર આશ્રમ)

૭૯ સુભાષ રોડ

นิรันดร
น
ดวงใจ

บทนำ

พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นปีแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของประเทศไทย เมื่อสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ได้ถูกอัญเชิญขึ้นเสวยราชสมบัติ สืบต่อจากสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช เฉลิสมุพระนามว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระมหากษัตริย์ลำดับที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี

ห้วงเวลานั้น โลกทั้งโลกกำลังอยู่ในยุคเปลี่ยนผ่าน ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ ก้าวเข้าสู่ยุคทันสมัยด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดรัชสมัยของพระองค์ ประชาคมโลกและประเทศไทยได้ก้าวสู่ยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง ทั้งความตึงเครียดในช่วงสงครามเย็น การขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์ กระทั่งการเผชิญหน้ากับปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงนำชาติไทยเข้าสู่โลกสมัยใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ด้วยพระปรีชาญาณและพระอัจฉริยภาพตลอดรัชสมัยแห่งการครองราชย์ของพระองค์

วันนี้ แม้พระองค์เสด็จสวรรคตแล้ว หากความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านที่มีต่อปวงชนชาวไทย ก็หาได้จางลงแต่อย่างใดไม่

กล่าวได้ว่า กระทั่งปัจจุบันนี้ ชาวไทยทั้งหลาย กลับยังน้อมรำลึกถึงพระองค์ท่านอยู่เสมอ ยิ่งโดยเฉพาะเมื่อมีเหตุการณ์ภัยร้ายแรงเกิดขึ้นกับแผ่นดินไทยเมื่อใด ก็ทำให้อดระลึกถึงพระองค์ท่านเสียมิได้

บริษัท จีเอ็ม มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ร่วมกับกลุ่ม 'สหภาพ ชุมชนคนสายภาพ' โดยได้รับ การสนับสนุนจากผู้อุปถัมภ์หลายองค์กร ได้รวบรวมภาพพระราชกรณียกิจของพระองค์ ตลอดจนภาพ พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ณ พระเมรุมาศ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง ซึ่งถือว่าเป็นงานพระราชพิธีครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ นำมาร้อยเรียงกับบทความทรงคุณค่า ซึ่งได้รวบรวมพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ และเหตุการณ์ สำคัญทั้งของประเทศไทยและของโลก ตลอดช่วงพระชนม์ชีพของพระองค์ไว้อย่างสมบูรณ์ สร้างสรรค์เป็น หนังสือภาพ 'นิรันดร์ในดวงใจ' โดยมี จิระนันท์ พิตรปรีชา ศิลปินกวีซีไรต์ ให้เกียรติมาเป็นบรรณาธิการเล่ม โดยมุ่งหวังว่าหนังสือภาพ 'นิรันดร์ในดวงใจ' จะเป็นเสมือนจดหมายเหตุแห่งแผ่นดินไทย ถ้ายอดเรื่องราว ของพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่พระองค์หนึ่งของโลก สู้อ่านจบลงต่อไปในอนาคต

คณะผู้จัดทำหนังสือภาพ 'นิรันดร์ในดวงใจ' มุ่งหวังให้หนังสือเล่มนี้ แพร่กระจายสู่สายตาประชาชนชาวไทย ให้มากที่สุด จึงจัดทำหนังสือเล่มนี้โดยไม่วางจำหน่าย แต่จะแจกจ่ายไปยังห้องสมุดของสถาบันการศึกษา ต่างๆ ทั้งองค์กรรัฐและเอกชนทั่วประเทศ

ทั้งนี้เพื่อแทนใจของชาวไทยทั้งมวล ที่ยังน้อมรำลึกถึงพระองค์ท่านอยู่เสมอ มีว่ากาลเวลาจะล่วงผ่านไป นานเท่าใด แต่ในใจของทุกคนจะยังระลึกถึงพระองค์ท่านอยู่ตราบนิรันดร์

คณะผู้จัดทำหนังสือภาพ
'นิรันดร์ในดวงใจ'

บทที่ ๐๑
กาลานุกรม
(๐๔)

บทที่ ๐๒
ภาคภูมิแผ่นดินไทย เกิดในรัชกาลที่ ๙
(๔๔)

บทที่ ๐๓
ปรัชญาแห่งราชัน
(๕๘)

บทที่ ๐๔
ก้าวไกลชัยพัฒนา วารีกรัชสมัย
(๘๔)

บทที่ ๐๕
วันฟ้าดับ
(๑๐๔)

บทที่ ๐๖
รวมใจไทยเป็นหนึ่งเดียว
(๑๑๘)

บทที่ ๐๗
พระเมรุมาศ ประสูติสวรรค์
(๑๖๔)

บทที่ ๐๘
พระผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย
(๒๐๒)

๐๙
นรินทร์ในดวงใจ
(๒๕๐)

9

เจ็ดทศวรรษ ประวัติศาสตร์ ชาติเรา
ปลุกสำนึก 'คนไทย รักในหลวง'
ครองแผ่นดิน ครอบใจ ไทยทั้งปวง
ระลึกกาล อันสว่าง... สันห้วงใจ

- จิระนนท์ พิศรปรีชา -

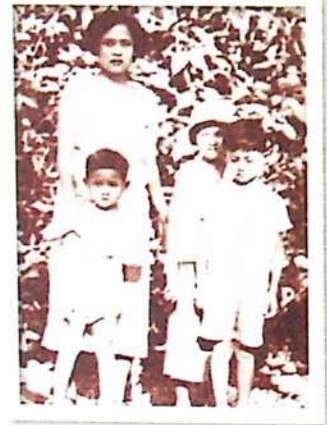
๕ ธันวาคม ๒๔๗๐
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล
อดุลยเดช เสด็จพระราชสมภพ
ณ โรงพยาบาลเมตต์ออเบิร์น
รัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา
(พระบรมนามาภิไธย พระวรวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดช)

พ.ศ. ๒๔๗๑
เสด็จฯ กลับประเทศไทยเป็น
ครั้งแรก พร้อมสมเด็จพระบรม
ราชชนก ซึ่งทรงสำเร็จการศึกษา
แพทยศาสตรบัณฑิต
จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด
สหรัฐอเมริกา พร้อมด้วย
สมเด็จพระบรมราชชนนี
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
และสมเด็จพระเชษฐาธิราช
เสด็จประทับ ณ วังสระปทุม

๑๓ ตุลาคม ๒๔๗๐
รพินทรนาถ ฐากูร นักเขียนและ
นักปรัชญาชาวอินเดีย เจ้าของรางวัล
โนเบล ได้เข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระ
ปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗
และแสดงปาฐกถาหน้าพระที่นั่ง
 ณ ห้องพระโรงหลังพระที่นั่งอัมพรสถาน
พระราชวังดุสิต พร้อมเขียนบทกวี
แสดงความประทับใจในประเทศสยาม
ชื่อ 'To Siam'

๑๓ ธันวาคม ๒๔๗๑
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
พระราชทานตั้งราชสกุล 'มหิดล'
โดยมี สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร
อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
เป็นองค์ต้นราชสกุล

๒๑ พฤษภาคม ๒๔๗๐
ชาร์ลส์ ลินด์เบิร์ก
บินเดี่ยวข้ามมหาสมุทร
แอตแลนติกโดยไม่
หยุดพัก ด้วยเครื่องบิน
ชื่อ สปิริต ออฟ
เซนต์หลุยส์

๑๕ พฤษภาคม ๒๔๗๑
มิกกี้ เม้าส์ และ มินนี่ เม้าส์
ปรากฏตัวครั้งแรกในภาพยนตร์
การ์ตูนเรื่อง Plane Crazy
ซึ่งในเวลาต่อมาเป็นการดู
ตัวโปรดของพระองค์

๒๔๗๔

๔
พฤษภาคม

๒๒ ธันวาคม ๒๔๗๒
เครื่องบินทิ้งระเบิดแบบ
๒-บวิพัตร์ ซึ่งไทยสร้าง
ขึ้นเอง บินจากประเทศไทย
ไปประเทศอินเดียสำเร็จ

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๓
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
ทำการกระจายเสียงครั้งแรก โดยใช้ชื่อ
สถานีวิทยุกรุงเทพฯ กระจายเสียงจาก
พระราชวังพญาไท

พ.ศ. ๒๔๗๔
ทรงเข้าโรงเรียน
เป็นครั้งแรกที่โรงเรียน
อนุบาลของมิสซิสเดวิส
อันเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก
เปิดสอนที่บ้าน

๒๔ กันยายน ๒๔๗๒
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร
อดุลยเดชวิกรม พระบรม
ราชชนก เสด็จสวรรคต

๑๘ พฤษภาคม ๒๔๗๒
สถาบันศิลปะและวิชาการ
ทางภาพยนตร์ จัดพิธีมอบ
รางวัล Academy Awards
หรือรางวัลออสการ์เป็นครั้งแรก
ที่โรงแรมฮอลลีวูด วุสเวลท์
มีผู้ร่วมงาน ๒๗๐ คน

๑๒ มีนาคม ๒๔๗๓
มหาตมะ คานธี นำขบวน
ชาวอินเดียเดินทางไกล ๒๔ วัน
สู่ชายฝั่งทะเลระยะทาง ๒๔๑ ไมล์
เพื่อประท้วงรัฐบาลอังกฤษที่ไม่ให้
ชาวอินเดียร่อนแกล้อมาใช้เอง
เรียกการเดินครั้งนี้ว่า 'ซอลด์ มาร์ช'

๑ พฤษภาคม ๒๔๗๔
เปิดตึกเอ็มไพร์สเตต
ซึ่งเป็นตึกที่สูงที่สุด
ในโลก

พ.ศ. ๒๔๗๕

ทรงย้ายมาศึกษาต่อที่โรงเรียน
มาแตร์เดอีวิทยาลัย เนื่องจากโรงเรียน
อนุบาลของมิสซิสเดวิส ปิดตัวลง

๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕
เปลี่ยนแปลงการ
ปกครองในประเทศไทย

สมเด็จพระบรมราชชนนีเสด็จพระโอรส
และพระอิตาทั้ง ๓ พระองค์ ไปประทับ
ณ เมืองโลซาน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์
ตามคำแนะนำของสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า

ทรงศึกษาในชั้นประถมศึกษา
ที่โรงเรียนเมียร์มงคล เมืองโลซาน

๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕
คณะราษฎรเลือก
พระยามโนปกรณนิติธาดา
เป็นนายกรัฐมนตรี
คนแรกของไทย

๒๑ มิถุนายน ๒๔๗๖
พันเอก พระยาพหล
พลพยุหเสนา ขึ้นดำรง
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๖
เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งแรกในประเทศไทย
มี ส.ส. ทั้งหมด ๗๘ คน

๒๑ พฤษภาคม ๒๔๗๕
เอมิเลีย เอียร์ฮาร์ด
นักบินหญิงคนแรก
ที่สามารบินเดี่ยวข้าม
มหาสมุทรแอตแลนติก
ได้สำเร็จ ด้วยเครื่องบิน
Lockheed Vega 5b

๓๐ มกราคม ๒๔๗๖
อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ผู้นำพรรค
กรรมกรชาติสังคมนิยม
เยอรมัน (นาซี) ได้รับเลือกให้
เป็นนายกรัฐมนตรีผู้มีอำนาจ
สูงสุดในการปกครองประเทศ
เยอรมนี

- ๒๔๗๕

๕
พฤษภาคม

๒ มีนาคม ๒๔๗๕

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสละราชสมบัติ รัฐบาลได้กราบบังคมทูลอัญเชิญเสด็จพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล ขึ้นทรงราชย์เป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล และได้รับการเฉลิมพระนามใหม่เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๗๕ ว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

พ.ศ. ๒๔๗๕

ทรงเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนเอกอล นูเวล เดอ ลา ซูอิส รอม็องด์ และทรงได้รับประกาศนียบัตรทางอักษรศาสตร์

สิงหาคม ๒๔๗๕ โดยเสด็จสมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ และสมเด็จพระเชษฐาธิราช ไปทอดพระเนตรการแข่งขันรถยนต์ Prix de Berne ที่สนามเบรมการ์เห็นกรุงเบิร์น ซึ่งพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพิริยศักดิ์ภาณุเดช 'นิกซ์เจ้าदारาทอง' ลงแข่งในนาม พ. พีระ

สมเด็จพระบรมราชชนนี ทรงย้ายไปประทับที่บ้านเช่าบนลาดเนินเขาเหนือทะเลสาบเลมอง เมืองปุยยี เรียกกันในเวลาต่อมาว่า พระตำหนักวิลล่าวัฒนา

ทรงซื้อกล้องถายรูปตัวแรกด้วยเงินสะสมส่วนพระองค์ เป็นยี่ห้อ Coronet Midget ของอังกฤษ

๔ กันยายน ๒๔๗๕ เริ่มเปิดให้ถนนสุขุมวิทเป็นครั้งแรก สมัยนั้นเรียกว่า 'ถนนกรุงเทพฯ-สมุทรปราการ' เพราะถนนไปสิ้นสุดที่ตัวเมืองสมุทรปราการ

๑๒ ธันวาคม ๒๔๗๕ กันยา เขียนสว่างวัย ๒๐ ปี คำตำแหน่ง 'นางสาวสยาม' คนแรกของประเทศไทยในงานฉลองรัฐธรรมนูญ

๑๖ ตุลาคม ๒๔๗๕

การเดินทางทางไกล (The Long March) เริ่มต้นขึ้น กองทัพแดงนำโดย เหมา เจ๋อตง และ โจว เอ็นไหล ถอยทัพครั้งใหญ่ เริ่มต้นจากมณฑลเจียงซีไปมณฑลส่านซี เป็นระยะทาง ๑๒,๕๐๐ กิโลเมตร มีผู้รอดชีวิตไปถึงจุดหมายเพียง ๑ ใน ๕

๕ มีนาคม ๒๔๗๕ สุนัขซาคิโกะตายลงหน้าสถานีรถไฟริบุงะ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น หลังจากเผื่อรอเจ้านายตรงจุดนี้มาเป็นเวลา ๕ ปี

๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ สมเด็จพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ ๘ แห่งสหราชอาณาจักร ทรงประกาศสละราชสมบัติ เจ้าชายอัลเบิร์ต ดยุกออฟยอร์ก ทรงขึ้นครองราชย์แทน ทรงพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าจอร์จที่ ๖

พ.ศ. ๒๔๘๐
พระองค์มีพระอาการ
ส่ายพระเนตรสิ้น จึงต้อง
ทรงฉลองพระเนตร
(สวมแว่นตา) นับแต่นั้นมา

๑๐
พรรษา

๒๔๘๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๘๐
เสด็จนิวัตประเทศไทยพร้อมกับ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

๑๖ ธันวาคม ๒๔๘๑
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
ได้รับเลือกเป็น
นายกรัฐมนตรี

พ.ศ. ๒๔๘๒
สมเด็จพระบรมราชชนนี
ตัดสินพระราชหฤทัยที่จะประทับอยู่
ในสวีตเซอร์แลนด์ ด้วยทรงเห็นว่า
เป็นประเทศที่เป็นกลาง
การสงครามคงไม่ขยายมาถึง

๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๒
รัฐบาล จอมพล ป.
พิบูลสงคราม ประกาศ
ใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑
เปลี่ยนชื่อประเทศ
จาก สยาม เป็น ไทย

๑๐ ธันวาคม ๒๔๘๒
รัฐบาลประกาศให้เพลง
ชาติไทยฉบับปัจจุบัน

๒๗ พฤษภาคม ๒๔๘๐
สะพานโกลเดนเกต
เปิดใช้อย่างเป็นทางการ
ถือเป็นสิ่งมหัศจรรย์
ทางวิศวกรรมแห่งหนึ่งของโลก

พ.ศ. ๒๔๘๑
อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ผู้นำ
เยอรมนี ได้รับเลือกจาก
นิตยสารไทม์ ให้เป็น
'บุคคลแห่งปี'
(Man of the Year)

๑ กันยายน ๒๔๘๒
กองทัพเยอรมนี
บุกโปแลนด์
เป็นจุดเริ่มต้นของ
สงครามโลกครั้งที่ ๒
ในทวีปยุโรป

๒๔๘๐

๒๔๘๑

๒๔๘๒

๒๔๘๔

๑๕
พฤษภาคม

พ.ศ. ๒๔๘๔
ทรงเก็บเงินซื้อแซกโซโฟน
มือสองในราคา ๓๐๐ ฟรังก์
โดยใช้เงินสะสมส่วนพระองค์
ครึ่งหนึ่ง และสมเด็จพระบรม
ราชชนนีทรงออกให้อีกครึ่งหนึ่ง

๘ ตุลาคม ๒๔๘๓
นักเรียน-นักศึกษาเดินขบวนสนับสนุนรัฐบาลให้
เรียกร้องดินแดนอินโดจีนที่เสียไปในสมัยรัชกาลที่ ๕
คืนจากฝรั่งเศส นับเป็นการเดินขบวนครั้งแรก
ในประวัติศาสตร์ไทย

๑๗ มกราคม ๒๔๘๔
เกิดเหตุการณ์ 'ยุทธนาวีที่เกาะช้าง'
จังหวัดตราด ระหว่างราชนาวีไทย
กับฝรั่งเศส

๒๔ ธันวาคม ๒๔๘๓
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อานันทมหิดล โปรดเกล้าฯ
ให้เปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่ตามแบบสากล
เป็นวันที่ ๑ มกราคม โดยเริ่มต้น
ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๔
(ปี พ.ศ. ๒๔๘๓ จึงมี ๔ เดือน)

๓๐ พฤษภาคม ๒๔๘๔
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ
เจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคต
ด้วยโรคพระหทัยวาย
ณ ประเทศอังกฤษ

๘ ธันวาคม ๒๔๘๔
กองทัพญี่ปุ่นยกกองทัพเข้าไทย
ทั้งทางบกและทางทะเล
ด้านอำเภอไทย ๗ จังหวัด

๑๕ พฤษภาคม ๒๔๘๓
ร้านแมคโดนัลด์
ร้านแรก เป็นบาร์บีคิว
แบบไคโรฟัทรุ เปิดที่เมือง
ซาน เบอร์นาร์ดีโน
รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา

พ.ศ. ๒๔๘๓
แฟรงค์ แมดนามารา และ
วาล์ฟ ซโนเดอร์ ได้สร้างบัตร
ไดเนอร์สคลับ ขึ้นเพื่อใช้ซื้อ
สินค้าแทนการชำระเงินสด
เป็นบัตรเครดิตบัตรแรกของโลก

๗ ธันวาคม ๒๔๘๔
กองทัพอากาศญี่ปุ่น
โจมตี เฟอร์ล ฮาร์เบอร์
ฐานทัพอากาศที่สำคัญที่สุด
ของสหรัฐฯ ในหมู่เกาะ
ฮาวาย

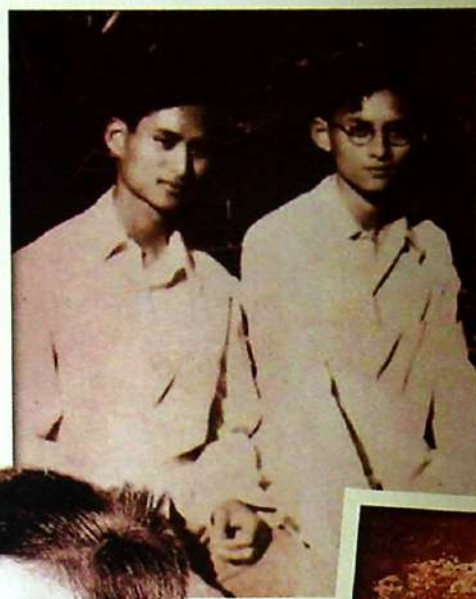
๕ มกราคม ๒๔๘๕
สัมพันธมิตรที่จะเปิดกรุงเทพฯ
เป็นครั้งแรก ระเบิดลงที่เยาวราช
และตรอกบีแอลฮิว แบทถนน
สมเด็จพระเจ้าพระยา บริเวณคลองสาน
ฝั่งธนบุรี

๒๕ มกราคม ๒๔๘๕
ไทยประกาศสงครามกับอังกฤษ
และสหรัฐอเมริกา สมัยจอมพล
ป.พิบูลสงคราม นำประเทศเจ้า
สงครามโลกครั้งที่ ๒

พ.ศ. ๒๔๘๕
เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่
ในกรุงเทพมหานคร ระดับน้ำ
ที่สะพานสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
สูงถึง ๒.๒๗ เมตร

๒๐ สิงหาคม ๒๔๘๖
ญี่ปุ่นลงนามรับรอง
ให้ไทยรวมรัฐไทยเดิม
(เมืองเชียงตุงในรัฐฉาน)
และรัฐมลายู (มาเลเซีย)
เป็นดินแดนของไทย

๑ สิงหาคม ๒๔๘๗
จอมพล ป.พิบูล-
สงคราม ลาออกจาก
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
และถูกปลดจาก
ผู้บัญชาการทหารสูงสุด
เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม
พันตรี ดวง อภัยวงศ์
ขึ้นดำรงตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรีแทน

๑๒ มิถุนายน ๒๔๘๕
แอนน์ แฟรงค์ เด็กหญิงชาวยิว จาก
เมืองแฟรงก์เฟิร์ต เยอรมนี เริ่มต้น
เขียนบันทึกในวันที่เกิดครบรอบ ๑๓ ปี
เรื่องราวระทึกการหลบซ่อนตัว
ที่ต้องหลบซ่อนตัวจากการล่าชาวยิว
ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒

มีนาคม ๒๔๘๖
นวนิยาย 'เจ้าชายน้อย' ของ
นักเขียนชาวฝรั่งเศส อ็องตวน เดอ
แซ็งแตงซูว์เปรี ถูกแปลเป็นภาษา
อังกฤษ ตีพิมพ์ที่นิวยอร์กโดยสำนัก-
พิมพ์เรย์นัล แอนด์ อิทธิค็อก และ
กลายเป็นหนังสือขายดีตลอดกาล

๖ มิถุนายน ๒๔๘๗
กองทัพสัมพันธมิตร
๑๕๕,๐๐๐ นาย ยกพล
ขึ้นบก ณ ชายหาดนอร์ม็องดี
ประเทศฝรั่งเศส เป็นการ
ยกพลขึ้นบกครั้งใหญ่ที่สุดใน
ประวัติศาสตร์

๒๔๘๔

๑๕
พฤษภาคม

๔ มิถุนายน ๒๔๘๔
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จสวรรคต รัฐบาลของนายปรีดี พนมยงค์ ได้กราบบังคมทูลอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี

พ.ศ. ๒๔๘๘
ทรงเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยโลซาน โดยทรงเลือกศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์

เมษายน ๒๔๘๘
ทรงพระราชนิพนธ์เพลง 'แสงเทียน' เป็นเพลงแรก ขณะมีพระชนมายุ ๑๘ พรรษา และดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระอนุชาธิราช

๓ มิถุนายน ๒๔๘๔
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จฯ เือนลำเพ็ญพร้อมด้วยพระอนุชา เป็นการเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน เป็นครั้งแรก

๑๘ ธันวาคม ๒๔๘๔
จากคลังออมสินสู่การเป็นธนาคารออมสิน รัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญของการออมทรัพย์และความสำคัญของการพัฒนาประเทศ จึงได้ยกฐานะของคลังออมสินขึ้นเป็นองค์การของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล ดำเนินธุรกิจภายใต้ "พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. ๒๔๘๔" อันเป็นปีที่ ๑ แห่งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

๑๙ สิงหาคม ๒๔๘๔
เสด็จฯ กลับไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยโลซาน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทรงเปลี่ยนจากสาขาวิทยาศาสตร์ มาศึกษาวิชาการปกครองแทน

๓๑ สิงหาคม ๒๔๘๘
นายทวี บุญยเกตุ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

๑๗ กันยายน ๒๔๘๘
หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

๓๑ มกราคม ๒๔๘๙
พันตรี ติว อภัยวงศ์ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งที่ ๒

๒๕ มีนาคม ๒๔๘๙
นายปรีดี พนมยงค์ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

๒๓ สิงหาคม ๒๔๘๙
พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

๑๒ มีนาคม ๒๔๘๘
เจ้าโรคมสิหนุ ประกาศเอกราชของกัมพูชา ออกจากอาณานิคมของฝรั่งเศส

๖ สิงหาคม ๒๔๘๘
สหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดนิวเคลียร์ (ลิตเติลบอย) กลัมนครฮิโรชิมา ประเทศญี่ปุ่น ทำให้มีผู้เสียชีวิตทันที ๘๐,๐๐๐ คน

๑๘ กรกฎาคม ๒๔๘๙
ฟิลิปปินส์ได้เอกราชจากสหรัฐอเมริกาโดยสมบูรณ์ หลังจากตกเป็นอาณานิคมของตะวันตกนานถึง ๓๘๐ ปี

๒๔๙๐ -

๒๐
พฤษภาคม

๔ ตุลาคม ๒๔๙๑
ทรงประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์
ที่เมืองมอนเน ใกล้ทะเลสาบเจนีวา
สวิตเซอร์แลนด์ ทำให้พระเนตรขวาบอด
แพทย์แนะนำให้พระองค์ทรงพระเนตรปลอม

๑๙ กรกฎาคม ๒๔๙๒
ทรงหมั้นกับหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์
กิติยากร พิธีหมั้นจัดเป็นการภายใน
ณ โรงแรมวินเซอร์ เมืองโลซาน
สวิตเซอร์แลนด์

พ.ศ. ๒๔๙๑
ทรงพบหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์
กิติยากร บุตรีของ
หม่อมเจ้านักขัตตรมงคล
กิติยากร เอกอัครราชทูต
ประจำสำนักเคนต์เจมส์

๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐
พลโท ดิน ชุณหะวัณ
ทำรัฐประหาร บิดอำนาจ
รัฐบาล พลเรือตรี ถวัลย์
ธำรงนาวาสวัสดิ์

๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๐
พันตรี ดาว อภัยวงศ์
ดำรงตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรีครั้งที่ ๓

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๑
เกิดเหตุการณ์กบฏวังหลวง
รัฐบาลสามารถปราบได้
นายปรีดี พนมยงค์
หัวหน้ากบฏหนีไปลี้ภัย
ที่ประเทศจีน

๘ เมษายน ๒๔๙๑
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
ดำรงตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรีครั้งที่ ๒

๑๙ กรกฎาคม ๒๔๙๐
นายพล ออง ซาน นายกรัฐมนตรี
ของสหภาพพม่า บิดาแห่งประเทศ
พม่าในยุคปัจจุบัน ถูกลอบสังหาร
พร้อมกับสมาชิกสภาอีก ๖ คน
ระหว่างการประชุมสภาแห่งชาติ

๓๐ มกราคม ๒๔๙๑
มหาตมะ คานธี ผู้นำ
การต่อสู้เพื่อเอกราชของ
อินเดีย ถูกยิงเสียชีวิต
ที่เมืองนิวเดลี

๑ ตุลาคม ๒๔๙๒
พรรคคอมมิวนิสต์มีชัยชนะ
เหนือพรรคก๊กมินตั๋ง
ในสงครามกลางเมืองของจีน
เหมา เจ๋อตง ประกาศจัดตั้ง
สาธารณรัฐประชาชนจีนกลางจัตุรัส
เทียนอันเหมิน กรุงปักกิ่ง

๒๔๕๔

๒๔
พฤษภาคม

๒๘ เมษายน ๒๔๕๓

สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงประกอบพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสพระราชทาน ณ วังสระปทุม

๕ พฤษภาคม ๒๔๕๓

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระบรมมหาราชวัง เสด็จพระปรมาภิไธยว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราวชิราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการว่า 'เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม'

๕ มิถุนายน ๒๔๕๓
เสด็จฯ ไปทรงศึกษาต่อที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

๕ เมษายน ๒๔๕๔

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้มีพระประสูติกาล สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ณ โรงพยาบาลมงจ็วซีส เมืองโลซาน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

๒๙ มีนาคม ๒๔๕๓

เสด็จนิวัตพระนคร เพื่อประกอบพระราชพิธีอัญเชิญพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

๒๙ มิถุนายน ๒๔๕๔

เกิดเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน ทหารเรือกลุ่มหนึ่งจับตัว จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี จากเรือแมนฮัตตันไปคุมไว้ที่เรือหลวงศรีอยุธยา การต่อสู้กันของทั้งฝ่ายกบฏและรัฐบาล ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก

๒๕ มิถุนายน ๒๔๕๓

กองทัพเกาหลีเหนือยกทัพข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ สงครามบนคาบสมุทรเกาหลีเกิดขึ้น

๑๗ พฤศจิกายน ๒๔๕๓

เท็นชิน เกียตโซ ลามะน้อยวัย ๑๕ ปี ถูกเลือกให้เป็นทะไลลามะ องค์ที่ ๑๔ (องค์ปัจจุบัน)

๔ มีนาคม ๒๔๕๔

การแข่งขันกีฬาชิงใหญ่ที่สุดในเอเชีย มหกรรมกีฬาเอเชียนเกมส์ จัดขึ้นเป็นครั้งแรกที่กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย

๒๔๕๕

๒๕
พ.ร.ช.

พ.ศ. ๒๔๙๕
เริ่มต้นการเสด็จ
ไปทรงเยี่ยมราษฎร
จากวังไกลกังวล
ไปยังบ้านปากทวาร
ตำบลหินเหล็กไฟ
อำเภอหัวหิน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทรงพบว่าการ
คมนาคมติดต่อกับ
ตัวเมืองยังยากลำบาก
จึงเป็นที่มาของถนน
ในพระราชดำริสายแรก
ของประเทศไทย
นั่นคือ 'ถนนห้วยมงคล'

๒๘ กรกฎาคม ๒๔๙๕
สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
เจ้าฟ้าศิริราชกกุธภัณฑ์
ประสูติ ณ พระที่นั่ง
อัมพรสถาน
พระราชวังดุสิต

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เนื่องจาก จอมพล ป. พิบูลสงคราม
ทำรัฐประหารรัฐบาลตัวเอง
พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นฝ่ายค้าน
คว้าขาดวาระเลือกตั้งครั้งนี้

กันยายน ๒๔๙๕
ทรงจัดตั้งสถานีวิทยุ อ.ส.
พระราชวังดุสิต เพื่อเปิดโอกาสให้
พลกนิกรมีช่องทางในการติดต่อ
กับพระองค์ได้ง่ายขึ้น

๓๐ ธันวาคม ๒๔๙๗
เสด็จ ไปทอดพระเนตร
ภาพยนตร์ไทย
'สันติ-วิวัฒนา' รอบปฐมทัศน์
ณ โรงภาพยนตร์เอ็มไพร์
เป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องแรก
ที่ถ่ายทำด้วยฟิล์มสี ๓๕ มม.
ระบบเสียงในฟิล์ม ผลงาน
สร้างของ รัตน์ เปสตันยี

๒๘ มิถุนายน ๒๔๙๕
ประภวคณางามจักรวาลเป็น
ครั้งแรก ซิดนีย์ฮอบบ์ส แคลิฟอร์เนีย
สหรัฐอเมริกา ฮาร์มี คูเฮลา
จากฟินแลนด์ ได้ตำแหน่ง
นางงามจักรวาลเป็นคนแรก

๒ มิถุนายน ๒๔๙๖
พระราชพิธีบรมราชาภิเษก
สมเด็จพระราชินีนาถ
เอลิซาเบธที่ ๒ ที่มหาวิหาร
เวสต์มินสเตอร์ ซึ่งเป็นครั้งแรก
ที่ได้ถ่ายทอดไปทั่วโลก

๗ พฤษภาคม ๒๔๙๗
เวียดมินห์โจมตีฐานทัพ
ฝรั่งเศสที่เดียนเบียนฟู
แตก เป็นจุดเริ่มต้น
การประกาศเอกราชของ
ประเทศเวียดนาม

๒๔๕๕

๒๕
พฤษภาคม

๒ เมษายน ๒๔๕๕
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา
กิติวัฒนาอุบลโสภาคย์ ประสูติ
ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

๒-๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๕๕
เสด็จพระราชดำเนิน
ไปทรงเยี่ยมราษฎร
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ด้วยรถไฟพระที่นั่ง

๒๔ มิถุนายน ๒๔๕๕
เปิดการแพร่ภาพและเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งแรกของ
ประเทศไทยที่วังบางขุนพรหม ซึ่งบริหารโดยบริษัท ไทยโทรทัศน์
จำกัด โดยใช้ชื่อว่า 'ไทยทีวีช่อง ๔ บางขุนพรหม' เป็นสถานี
วิทยุโทรทัศน์แห่งแรกบนดินแผ่นดินใหญ่ของทวีปเอเชีย

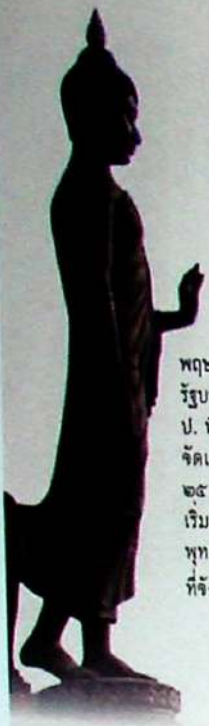
๒๒ ตุลาคม ๒๔๕๕
ทรงพระผนวชที่วัดบวรนิเวศ
ราชวรวิหารเป็นเวลา ๑๕ วัน
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ
เป็นผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์

พ.ศ. ๒๔๕๕
นายกรัฐมนตรี โจ ดิกู เลียม ของ
เวียดนามใต้ จัดลงประชามติเพื่อถอด
พระจักรพรรดิบ่าว ด่าย ออกจากราชบัลลังก์
และเปลี่ยนประเทศเป็นระบอบสาธารณรัฐ
โดยตั้งตัวเองเป็นประธานาธิบดี

๒๔ ตุลาคม ๒๔๕๕
วิกฤติการณ์
คลองสุเอซ
กองทัพอิสราเอล
บุกคาบสมุทรไซนาย

พฤษภาคม ๒๕๐๐
รัฐบาลจอมพล
ป. พิบูลสงคราม
จัดเฉลิมฉลอง
๒๕ พุทธศตวรรษ
เริ่มก่อสร้าง
พุทธมณฑล
ที่จังหวัดนครปฐม

๔ กรกฎาคม ๒๕๐๐
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
ประสูติ ณ พระที่นั่งอัมพร
สถาน พระราชวังดุสิต

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๐๑
เสด็จฯ ไปทรงเปิดถนนมิตรภาพ
ซึ่งเป็นทางหลวงสายแรกของ
ประเทศไทยที่มีผิวจราจรลาดยาง
แบบแอสฟัลติกคอนกรีต
ตามมาตรฐานสากล

๑๘ ธันวาคม ๒๕๐๒
เริ่มเสด็จฯ เยือนต่างประเทศเพื่อเจริญ
สัมพันธไมตรี โดยเสด็จฯ เยือนเวียดนามใต้
เป็นประเทศแรก

๑๖ กันยายน ๒๕๐๐
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
ก่อรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาล
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี หลบหนีไปยัง
ประเทศกัมพูชา ก่อนจะลี้ภัย
ทางการเมืองที่ประเทศญี่ปุ่น

๑ มกราคม ๒๕๐๑
จอมพล ถนอม
กิตติขจร ขึ้นดำรง
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
ขึ้นดำรงตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรี

๑๖ เมษายน ๒๕๐๓
โผน กิ่งเพชร ขึ้นชกมวยชิงแชมป์โลก
กับปาสคาล เปเรซ ที่เวทีมวยลุมพินี
ต่อหน้าพระพักตร์ โดยโผนชนะคะแนน
ได้เป็นแชมป์โลกคนแรกของไทย

๒๑ กันยายน ๒๕๐๐
นายพจน์ สารสิน
ถูกเลือกจากคณะรัฐประหาร
ให้เป็นนายกรัฐมนตรี

๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒
การค้าฝิ่นระบาดมากในเมืองไทยภายหลัง
สงครามโลกครั้งที่ ๒ จากกองกำลังทหาร
ดกดังหลังสงครามร่วมมือกับชาวเขา
รัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ สั่งให้ธุรกิจ
การค้าฝิ่นและการสูบฝิ่นผิดกฎหมาย
มีการทำลายอุปกรณ์ของโรงยาฝิ่น
และเผาฝิ่นกึ่งทั่วทั้งประเทศ

๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๐
สหพันธรัฐมาลาบา
ได้รับเอกราชจาก
อังกฤษ

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑
อียิปต์และซีเรีย
ตกลงรวมชาติเป็น
ประเทศเดียวกัน
ในชื่อ 'สหสาธารณรัฐ
อาหรับ'

๑๐ มีนาคม ๒๕๐๒
ชาวทิเบตก่อจลาจลต่อต้าน
การครอบครองของจีน ประชาชน
กว่า ๘๗,๐๐๐ คน ถูกสังหาร
ในเมืองลาซา และองค์ทะไลลามะ
ต้องเสด็จไปลี้ภัยที่ประเทศอินเดีย

๒๕๐๔

๓๕
พฤษภาคม

พ.ศ. ๒๕๐๔
ทรงเริ่มโครงการแปลงนาสาธิต
ขึ้นภายในสวนจิตรลดา
ต่อมาได้พัฒนาเป็น
'โครงการสวนพระองค์
สวนจิตรลดา' ซึ่งเปรียบเสมือน
ห้องทดลองสวนพระองค์

พ.ศ. ๒๕๐๓

เสด็จ เยือนต่างประเทศยาวนานที่สุดถึง ๙ เดือน ๘-๑๖ กุมภาพันธ์ เสด็จ เยือนอินโดนีเซีย ๒-๕ มีนาคม เสด็จ เยือนสหภาพพม่า ๑๕ มิถุนายน-๑๕ กรกฎาคม
เสด็จ เยือนสหรัฐอเมริกา - เยี่ยมโรงถ่ายพาราเม้าท์สตูดิโอ มีพระราชปฏิสันถารกับเอลวิส เพรสลีย์ ขณะเข้าจากถ่ายทำภาพยนตร์เรื่อง G.I. Blues - เสด็จ ไปยัง
สวนสนุก Disneyland โดยมีวอลท์ ดิสนีย์ เฝ้าฯ รับเสด็จ ๒๘ มิถุนายน เสด็จ ถึงกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์เฝ้าฯ รับเสด็จ ๒๙ มิถุนายน พระราชทาน
กระแสรักษาตัววีรสตรีกองเกรสของสหรัฐฯ ๕ กรกฎาคม เสด็จ ถึงนครนิวยอร์ก ประทับรถยนต์โนชวอนแท่ 'Ticker-Tape Parade' ท่ามกลางประชาชนเฝ้าฯ รับเสด็จ
และไปรยกระดาศสายรุ้งจากตึกต้อนรับ รายงานจากหนังสือพิมพ์กล่าวว่า มีผู้คนเฝ้าฯ รับเสด็จตามท้องถนนถึง ๗๐๐,๐๐๐ คน - ที่นิวยอร์ก ทรงดนตรีร่วมกับวงดนตรี
ของเบนนี่ กูดแมน (Benny Goodman) นักดนตรีแจ๊สฝีมือระดับโลก เป็นเวลากว่า ๒ ชั่วโมง ๑๔-๒๓ กรกฎาคม เสด็จ เยือนสหราชอาณาจักร ประทับรถม้าคู่กับ สมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ ๒ จากสถานีรถไฟวิกตอเรียไปสู่พระราชวังบักกิงแฮม ๒๕ กรกฎาคม-๒ สิงหาคม เสด็จ เยือนสาธารณรัฐเยอรมนี ๒๒-๒๕ สิงหาคม เสด็จ
เยือนสาธารณรัฐโปรตุเกส ๒๙-๓๑ สิงหาคม เสด็จ เยือนสวีเดน ๖-๙ กันยายน เสด็จ เยือนเดนมาร์ก ๑๔-๒๑ กันยายน เสด็จ เยือนนอร์เวย์ ๒๓-๒๕
กันยายน เสด็จ เยือนสวีเดน ๒๘ กันยายน-๑ ตุลาคม เสด็จ เยือนอิตาลี ๑ ตุลาคม เสด็จ เยือนนครรัฐวาติกัน ๔-๗ ตุลาคม เสด็จ เยือนเบลเยียม ๑๑-๑๔ ตุลาคม
เสด็จ เยือนฝรั่งเศส ๑๗-๑๙ ตุลาคม เสด็จ เยือนลักเซมเบิร์ก ๒๔-๒๗ ตุลาคม เสด็จ เยือนเนเธอร์แลนด์ ๓-๘ พฤศจิกายน เสด็จ เยือนสเปน

พ.ศ. ๒๕๐๔
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้าง
พระตำหนัก 'ภูพิงค์ราชนิเวศน์'
บนดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่

๑๒ เมษายน ๒๕๐๔
ยูรี กาการิน นักบิน
อวกาศชาวรัสเซีย
เป็นมนุษย์คนแรก
ที่โคจรรอบโลกสำเร็จ

๒๕๐๕

๓๕
พรรษา

๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๕
ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ
(ศาลโลก) พิพากษาคดีปราสาท
เขาพระวิหาร ให้อำนาจอธิปไตย
ตัวปราสาทตกเป็นของประเทศ
กัมพูชา แต่ยังมีปัญหาเรื่องพื้นที่
ทับซ้อน

๑๒-๒๔ มกราคม ๒๕๐๕
สมเด็จพระเจ้าเฟรเดอริก พระราชาธิบดีแห่งเดนมาร์ก
เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศไทย

๗ ธันวาคม ๒๕๐๖
เสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร
โดยกระบวนพยุหยาตราสถลมารค
ตามโบราณราชประเพณี เนื่องใน
โอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา
ครบ 3 รอบ นับเป็นการฟื้นฟู
พระราชพิธีนี้ขึ้นอีกครั้ง หลังจาก
ที่จัดครั้งสุดท้ายในสมัยรัชกาลที่ ๗

พ.ศ. ๒๕๐๕
๑๑-๒๒ มีนาคม เสด็จฯ เยือนปากีสถาน ๒๐-๒๗ มิถุนายน เสด็จฯ เยือน
สหพันธรัฐมาลายา ๑๘-๒๖ สิงหาคม เสด็จฯ เยือนนิวซีแลนด์
๒๖ สิงหาคม-๑๒ กันยายน เสด็จฯ เยือนออสเตรเลีย

๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๕
เกิดมหาวตภัยที่แหลมตะลุมพุก
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถานี
วิทยุ อ.ส. ประกาศชักชวนให้ราษฎร
บริจาคทรัพย์และสิ่งของ เพื่อช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัย อันเป็นที่มาของมูลนิธิ
ราชประชานุเคราะห์

๒๒-๒๕ มีนาคม ๒๕๐๖
พระบาทสมเด็จพระเจ้ามหาจักรีบรมราชูปถัมภ์
แห่งราชอาณาจักรลาว เสด็จฯ
เยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ

๕ ตุลาคม ๒๕๐๕
บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด ก่อตั้งขึ้น
โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ ถนนสุรวงศ์ กรุงเทพฯ
และเริ่มก่อสร้างโรงงานแห่งแรกปี ๒๕๐๗ ที่ลำโพงเหนือ
จังหวัดสมุทรปราการ ปัจจุบันมีโรงงานผลิต ๓ แห่ง
กำลังการผลิตรวม ๗๗๐,๐๐๐ คันต่อปี และสามารถ
เพิ่มการผลิตได้ หากตลาดมีความต้องการ

๕ ธันวาคม ๒๕๐๖
จอมพล ถนอม กิตติขจร
ขึ้นดำรงตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรี เป็นครั้งที่ ๒

๕ สิงหาคม ๒๕๐๕
มาริลิน มอนโร ดาราสาวผู้โด่งดัง
ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น 'สัญลักษณ์ทาง
เพศ' ในยุค ๕๐ เสียชีวิตจากการ
ทำอัตวินิบาตกรรม ด้วยการให้ยา
เกินขนาด ขณะที่มีอายุเพียง ๓๖ ปี

ตุลาคม ๒๕๐๕
เกิดวิกฤติการณ์
ขีปนาวุธคิวบา
(Cuban Missile
Crisis)

๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๖
จอห์น เอฟ. เคนเนดี
ประธานาธิบดีคนที่ ๓๕
ของสหรัฐฯ ถูกลอบสังหาร
ระหว่างการเยือน
เมืองดัลลัส รัฐเท็กซัส

๒๕๐๔

๓๔
พฤษภาคม

๒๒-๒๔ สิงหาคม ๒๕๐๔
เสด็จ เยือนเยอรมนีตะวันตก
ครั้งที่ ๒

๓ ตุลาคม ๒๕๐๗
สถาบันดนตรีและศิลปะการ
แสดง แห่งกรุงเวียนนา ประเทศ
ออสเตรีย ทูลเกล้าฯ ถวาย
ปริญญา และตำแหน่งสมาชิก
กิตติมศักดิ์ แต่พระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ทรงเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์
ซึ่งมีอายุน้อยที่สุด และเป็น
ชาวเอเชียคนแรกที่ได้รับเกียรตินี้

๗ ธันวาคม ๒๕๐๗
ทรงต่อเรือ 'ราชปะแตน'
ซึ่งเป็นเรือใบประเภท
เอ็นเตอร์ไพรส์ลำแรก
ที่ต่อด้วยพระองค์เอง

๒๕ มีนาคม ๒๕๐๘
มกุฎราชกุมารอากิฮิโตะแห่งญี่ปุ่น
น้อมเกล้าฯ ถวายปลานิลจำนวน ๕๐ ตัว

๒๔ กันยายน-
๒ ตุลาคม ๒๕๐๔
เสด็จ เยือน
ออสเตรีย ครั้งที่ ๒

๒๔ กันยายน-
๕ ธันวาคม ๒๕๐๗
เสด็จ เยือนออสเตรีย ครั้งนี้ได้
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยม
ออสการ์ โคคอสชกา (Oskar
Kokoschka) ศิลปินชาวออสเตรีย
ซึ่งเป็นนักวาดรูปแนวเอ็กซ์เพรส-
ชันนิสม์ที่พระองค์โปรด ที่เมือง
วิลนิฟ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

๖ เมษายน ๒๕๐๔
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล
อดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินไป
ทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖
ณ สำนักงานใหญ่ธนาคารออมสิน
ถนนพหลโยธิน

๑๔ เมษายน ๒๕๐๔
ทรงเรือใบเวลา ๑ แล่นข้ามอ่าวไทย
จากพระราชวังไกลกังวล หัวหิน
ถึงอ่าวสัตหีบ ระยะทาง ๖๐ ไมล์ทะเล
ใช้เวลา ๑๔ ชั่วโมง

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๐๘
อภัสรา หงสกุล นางสาวไทย
คนที่ ๑๔ ได้รับเลือกเป็น
'นางงามจักรวาล' ในเวที
ประกวดที่ชายหาดไมอามี
รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗
วงดนตรีเดอะบีเทิลส์
เปิดตัวครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา
มีการถ่ายทอดสดผ่าน
โทรทัศน์ ทำสถิติมีผู้ชม
มากกว่า ๗๐ ล้านคน

๓๐ ธันวาคม ๒๕๐๘
เฟอर्डินานด์ บาร์กอส
ได้รับเลือกตั้งเป็น
ประธานาธิบดีคนที่ ๑๐
ของฟิลิปปินส์ และอยู่ใน
ตำแหน่งยาวนานถึง ๒๑ ปี

พ.ศ. ๒๕๐๔
ภาพยนตร์สัตว์ เทวด
ภาพยนตร์แนววิทยาศาสตร์
และผจญภัย แพร่ภาพ
ออกอากาศทางโทรทัศน์
เป็นครั้งแรก

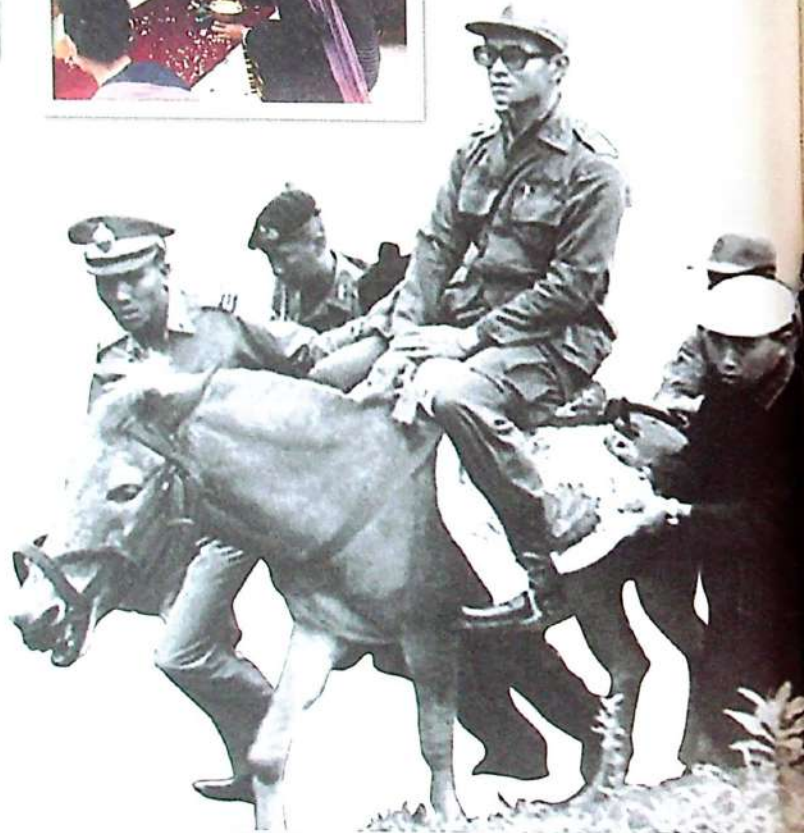
พ.ศ. ๒๕๑๐
๒๓-๓๐ เมษายน
เสด็จ เยือนอิหร่าน
๖-๒๐ มิถุนายน
เสด็จ เยือนสหรัฐอเมริกา ครั้งที่ ๒
๒๑-๒๔ มิถุนายน
เสด็จ เยือนแคนาดา

๑ พฤษภาคม ๒๕๑๑
สมเด็จพระจักรพรรดิเฮลี
เซลาสซี ที่ ๑ แห่งเอธิโอเปีย
เสด็จ เยือนประเทศไทย
อย่างเป็นทางการ เป็นประมุข
จากทวีปแอฟริกาประเทศแรก
ที่เสด็จ มาเยือนไทย

๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๐
ทรงได้รับรางวัลเหรียญทอง
จากการแข่งขันเรือใบ
ในกีฬาแหลมทอง ครั้งที่ ๔

๕ ตุลาคม ๒๕๑๐
เซ เกบารา
นักปฏิวัติผู้ยิ่งใหญ่
แห่งลาตินอเมริกา
เสียชีวิต

๔ เมษายน ๒๕๑๑
มาร์ติน ลูเทอร์ คิง จูเนียร์
ผู้นำการเคลื่อนไหว
เพื่อสิทธิพลเมืองในสหรัฐ
ถูกลอบสังหาร

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๒
ยานอวกาศอะพอลโล ๑๑ ของ
สหรัฐอเมริกา ลงจอดบนผิวของ
ดวงจันทร์สำเร็จ นีล อาร์มสตรอง
เป็นมนุษย์คนแรกที่ประทับรอยเท้า
บนดวงจันทร์

๒๕๑๔

๕๕
พรรษา

๕ มิถุนายน ๒๕๑๔
พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก
เมือทรงครองสิริราชสมบัติ
ครบ ๒๕ ปี

กรกฎาคม ๒๕๑๒
ทดลองปฏิบัติการ
ฝนหลวงบนท้องฟ้า
เป็นครั้งแรกเหนือพื้นที่
อุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่

พ.ศ. ๒๕๑๒
ก่อตั้งสถานีเกษตรหลวง
อ่างขาง อำเภอฝาง
จังหวัดเชียงใหม่ เป็น
จุดกำเนิดโครงการหลวง
อันเป็นโครงการ
ส่วนพระองค์

๘ มิถุนายน ๒๕๑๔
ทรงวางศิลาฤกษ์
'ถนนรัชดาภิเษก'
ซึ่งเป็นถนนวงแหวน
รอบพระนครสายแรก

พ.ศ. ๒๕๑๓
เสด็จ หมู่บ้านห้วยดอย
จอมหด อำเภอพร้าว
จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็น
บ้านชาวไทยภูเขาเผ่าลีซอ
เสวยสุรากลั่นเองของ
ชาวเขา ที่ผู้ใหญ่บ้านลีซอ
ทูลเกล้าฯ ถวาย
โดยไม่ถือพระองค์

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๒
ชุมนุมต่อต้านสงคราม
เวียดนาม ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี.
สหรัฐอเมริกา มีคนเข้าร่วม
ถึง ๕๐๐,๐๐๐ คน
เรียกการประท้วงครั้งนี้ว่า
Moratorium March

๑๘ มีนาคม ๒๕๑๓
นายพล ลอน นอล ก่อรัฐประหาร
ล้มอำนาจของรัฐบาล เจ้านโรดม
สีหนุ สถาปนาสาธารณรัฐเขมร
แล้วตั้งตัวเองเป็นประธานาธิบดี
และประมุขแห่งรัฐ

๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๔
สาธารณรัฐประชาชนจีน
ได้ที่นั่งในสหประชาชาติ
แทนที่สาธารณรัฐจีน
(ไต้หวัน)

กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕
สมเด็จพระราชินีนาถ
เอลิซาเบธที่ ๒ พร้อมด้วย
เจ้าชายฟิลิป ดยุกแห่งเอดินบะระ
พระสวามี และเจ้าหญิงแอนน์
เสด็จพระราชดำเนินเยือน
ประเทศไทยอย่างเป็นทางการ

๒๘ ธันวาคม ๒๕๑๕
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
เจ้าฟ้าวิมลวงกต ขึ้นเป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร

๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖
มีพระราชดำรัส
ผ่านโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจ
แห่งประเทศไทย เพื่อระงับ
ความรุนแรงในเหตุการณ์
๑๔ ตุลา มีพระบรมราชโองการ
แต่งตั้งให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์
เป็นนายกรัฐมนตรี และทรงเรียก
เหตุการณ์วันนี้ว่า 'วันทวิโยค'

๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕
ประธานาธิบดี ริชาร์ด นิกสัน
แห่งสหรัฐอเมริกาเยือน
ประเทศจีน เป็นผู้นำสหรัฐ
คนแรกที่เยือนจีน โดยได้
เข้าพบกับเหมา เจ๋อตง
ผู้นำจีนในขณะนั้น

๘ เมษายน ๒๕๑๖
ดิลิปินวาดภาพชื่อ
ก้องโลก ปาโบล
ปิกัสโซ เสียชีวิต
ที่บ้านพักในฝรั่งเศส

๒๐ ตุลาคม ๒๕๑๖
สมเด็จพระราชินีนาถ
เอลิซาเบธที่ ๒ แห่งสหราชอาณาจักร เสด็จฯ ไปทรงเปิด
โรงอุปรากรซิดนีย์
ที่ประเทศออสเตรเลีย

๒๕๑๕

๕๕
พรรษา

พ.ศ. ๒๕๑๗

ทรงเดินเท้าเป็นระยะทางกว่า ๗ กิโลเมตร เพื่อหอดพระเนตร ต้นกาแฟเก่าแก่ที่บ้านกะเหรี่ยงหนองหล่ม บนดอยอินทนนท์ เพื่อให้ชาวกะเหรี่ยงเห็นความสำคัญของการปลูกกาแฟ

๒๘ มกราคม ๒๕๑๗

ราษฎรเผ่าม้ง เผ่าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ น้อมเกล้า น้อมกระหม่อมทูลพระขวัญ ตามประเพณีของราษฎรเผ่าม้ง ณ บ้านแม่โถ อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๑๘

เสด็จพระราชดำเนินไป ทรงเยี่ยมราษฎรชาวเขา เผ่ามูเซอ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี ครั้งที่ ๒

พ.ศ. ๒๕๑๘

ทรงเป็นประธานในพิธี ทวนคำปฏิญาณ และสวนสนาม ลูกเสือชาวบ้าน

๑๕ มีนาคม ๒๕๑๘ หม่อมราชวงศ์ ตึกฤทธิ ปราโมช ขึ้นดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี

๑ กรกฎาคม ๒๕๑๘ หม่อมราชวงศ์ตึกฤทธิ ปราโมช นายกรัฐมนตรี เดินทางไปสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต ระหว่าง ๒ ประเทศ โดยมี โจว เอ็นไหล นายกรัฐมนตรีจีน เป็นผู้แทนฝ่ายจีน

๒๐ เมษายน ๒๕๑๘ หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ขึ้นดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นครั้งที่ ๓

๖ ตุลาคม ๒๕๑๘ คณะทหารนำโดย พลเรือเอก สงัด ชลออยู่ ประกาศยึดอำนาจรัฐบาล ที่มี หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี

๘ ตุลาคม ๒๕๑๘ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้รับเลือก จากคณะปฏิรูป การปกครองแผ่นดิน ให้เป็นนายกรัฐมนตรี

๙ สิงหาคม ๒๕๑๗ ริชาร์ด นิกสัน เป็น ประธานาธิบดีคนแรก ของสหรัฐอเมริกา ที่ลาออกจากตำแหน่ง เนื่องจากมีส่วนพัวพัน ในคดีวอเตอร์เกต

๙ มีนาคม ๒๕๑๘ เซอร์ชาร์ลี แชลปิน นักแสดง ตลกชื่อดัง ได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นอัศวิน จากสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ ๒ แห่งสหราชอาณาจักร

๔ เมษายน ๒๕๑๘ บิล เกตส์ และ พอล อัลเลน ร่วมกัน ก่อตั้งบริษัทไมโครซอฟท์ ที่แอลบูเคอร์คี รัฐนิวเม็กซิโก สหรัฐอเมริกา

๘ เมษายน ๒๕๑๘ เหมา เจ๋อตง ประธาน พรรคคอมมิวนิสต์จีน ประธานาธิบดีคนแรก และผู้สถาปนา สาธารณรัฐประชาชนจีน ถึงแก่อสัญกรรม

๓ มกราคม ๒๕๒๐
พระราชพิธีอภิเษกสมรสระหว่าง
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ
สยามมกุฎราชกุมาร และ
หม่อมหลวงโสมสวลี กิติยากร

พ.ศ. ๒๕๒๐
ทรงสถาปนาพระบรมมหาราชวังสมเด็จพระ
พระมหาวชิราลงกรณ รัชกาลที่ ๑๐ แห่ง
พระมหากษัตริย์ เป็นแรงบันดาลใจให้
ให้ทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมพุทธศาสนา
เรื่อง 'พระมหากษัตริย์' ในเวลาต่อมา

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๐
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธร
เทพรัตนสุทนต์ ทรงรับพระราชทาน
ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขา
ประวัติศาสตร์ เกียรตินิยมอันดับ ๑
เหรียญทอง ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

๑๖ สิงหาคม ๒๕๒๐
เอลวิส เพรสลีย์
(Elvis Presley)
นักร้องเจ้าของฉายา
'ราชาเพลงร็อก'
เสียชีวิตในวัย ๔๑ ปี

๕ ธันวาคม ๒๕๒๐
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนา
พระราชอิสริยยศกิติ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุทนต์ กิติวัฒนาคุณโสภาคย์
ขึ้นเป็น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
เจ้าฟ้ามหาดจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ
สยามบรมราชกุมารี

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๐
พลเอก เกรียงศักดิ์
ชมะนันท์ ขึ้นดำรง
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๐
กองทัพเวียดนาม
ยกเข้ารุกรานกัมพูชา
เพื่อล้มล้างรัฐบาล
เขมรแดง

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒
เกิดการปฏิวัติอิสลาม
ในประเทศอิหร่าน
นำโดย อาเยตุลลอฮ์
โคมัยนี พระเจ้าซาท์
เสด็จลี้ภัยนอกประเทศ

๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐
เติง เสี่ยวผิง รองนายกรัฐมนตรีจีน
เดินทางมาเยือนไทยเพื่อกระชับความ
สัมพันธ์ และมีโอกาสได้เข้าร่วมพระราช
พิธีทรงพระผนวชของสมเด็จพระบรม
โอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
และเป็นผู้หนึ่งที่ได้ถวายผ้าไตรแด่
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุ
ฎราชกุมาร ด้วย

๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๐
พระราชพิธีทรงพระผนวช สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมาร ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ทรงได้รับพระสมณนามว่า วชิราลงกรโณ

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒
จีนเคลื่อนพลกว่า
๖๐๐,๐๐๐ นาย เข้ามายัง
ชายแดนเวียดนาม เพื่อกดดัน
ให้เวียดนามถอนทหาร
ออกจากกัมพูชา การรบยุติ
ในวันที่ ๖ มีนาคม

๒๕๒๔

๕๕
พรรษา

พ.ศ. ๒๕๒๒

ทรงขับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร ที่ตำบลพร่อน อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส

๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากไม่สามารถแก้ปัญหาวิกฤตการณ์น้ำมัน และผู้ลี้ภัยชาวกัมพูชา สมาชิกแทนราษฎรเลือกพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ขึ้นดำรงตำแหน่งแทน และเป็นนายกรัฐมนตรีติดต่อกันยาวนานถึง ๘ ปี

๗ กันยายน ๒๕๒๔

เสด็จพระราชดำเนินจากพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ เพื่อทอดพระเนตรสภาพน้ำป่าที่ไหลมาจากป่าพุ เมื่อถึงบ้านเจาะบาง ตำบลลูโยะ อำเภอสู่โลก ทรงหยุดสอบถามข้อมูลจากชาวบ้านที่มารอเฝ้าฯ รับเสด็จ

๔ พฤษภาคม ๒๕๒๒
มาร์กาเรต แทตเชอร์ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของสหราชอาณาจักร

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๒๓
รัฐบาลเกาหลีใต้ ใช้กำลังทหารปราบปรามผู้ประท้วงในเมืองกวางจู มีผู้เสียชีวิตถึง ๒,๐๐๐ คน

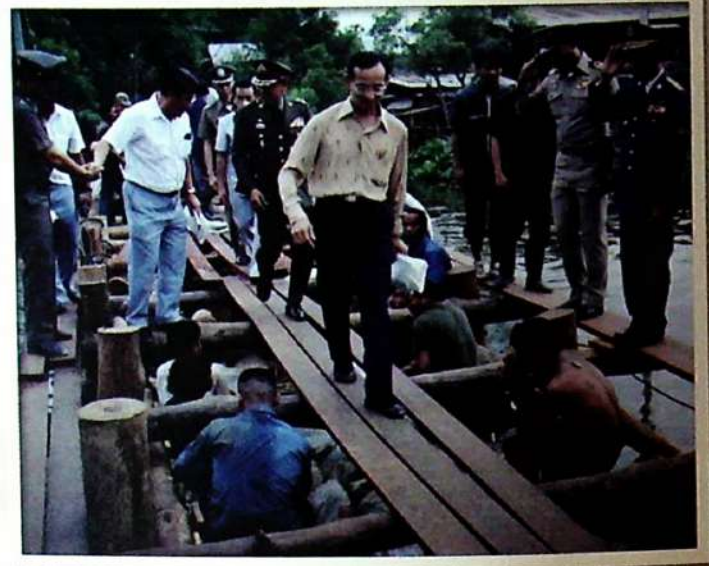

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๒๔
พระราชพิธีอภิเษกสมรสระหว่างเจ้าฟ้าชายชาลส์ มกุฎราชกุมารแห่งสหราชอาณาจักรกับเลดี้ไดอานา สเปนเซอร์ ที่มหาวิหารเซนต์พอล กรุงลอนดอน

๕๕
พรรษา

๒๕๒๕

๖ เมษายน ๒๕๒๕
พระราชพิธีสมโภช
กรุงรัตนโกสินทร์
๒๐๐ ปี

๘ ตุลาคม ๒๕๒๖
เสด็จ ทอดพระเนตร
สภาพน้ำท่วมด้วยพระองค์เอง
นำท่วมครั้งนี้เริ่มตั้งแต่
ปลายเดือนสิงหาคม จนถึง
เดือนพฤศจิกายน มีพื้นที่
ได้รับความเสียหายทั้งสิ้น
๕๒ จังหวัด

๑-๓๐ เมษายน ๒๕๒๕
ในวาระสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี
กรมศิลปากรได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต
ให้จัดนิทรรศการจิตรกรรมฝีพระหัตถ์
ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า
มีภาพจัดแสดงทั้งสิ้น ๔๙ ภาพ เป็นครั้งแรก
ในประวัติศาสตร์ที่มีการแสดงผลงานศิลปะของ
พระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียว ให้ประชาชน
ชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ชมกันโดยทั่วถึง

๒๖ เมษายน ๒๕๒๕
สงครามหมู่เกาะ
พอลีกแลนด์
ระหว่างอังกฤษกับ
อาร์เจนตินา
ระเบิดจีน

๑๓ กันยายน ๒๕๒๕
เติง เสี่ยวผิง ขึ้นดำรงตำแหน่ง
ผู้นำสูงสุดแห่งสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน เป็นผู้ทำให้จีน
ก้าวขึ้นมาเป็นชาติที่พัฒนา
ด้านเศรษฐกิจเร็วที่สุดในโลก

๒๑ สิงหาคม ๒๕๒๖
เบนิโญ อากีโน จูเนียร์ นักการเมือง
ฝ่ายค้านของฟิลิปปินส์ถูกยิงเสียชีวิต
ที่สนามบินนานาชาติกรุงมะนิลา
จุดชนวนให้ประชาชนหลายล้านคน
ออกมารวมชุมนุมขับไล่รัฐบาลของ
ประธานาธิบดี เฟอร์ดินานด์ มาร์กอส

๒๕๒๔

๕๕
พรรษา

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๗
สมเด็จพระสันตะปาปา
จอห์น ปอลที่ ๒
ประมุขแห่งวาติกัน
เสด็จ เยือนประเทศไทย
เป็นครั้งแรก

๑๘ เมษายน ๒๕๒๘
เสด็จ ไปทรงเปิด
โรงแยกก๊าซธรรมชาติ
แห่งแรกของไทย
ที่บาตาดูต

๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๙
ทรงก่อตั้งวงดนตรี 'แสวง
สหายพัฒนา' ซึ่งมีสมาชิกเป็น
ข้าราชการปฏิบัติงานใกล้ชิด
เบื้องพระยุคลบาท

๒๒ กันยายน ๒๕๒๗
เสด็จพระราชดำเนิน
โดยเรือแจว ในพื้นที่
บึงบัวบาง
อำเภอรือเสาะ
จังหวัดนราธิวาส

กรกฎาคม ๒๕๒๗
งานแสดงรถยนต์จากหลายแบรนด์ดังทั่วโลก
ถูกจัดขึ้นภายใต้ชื่อ 'มหกรรมรถยนต์' หรือ
Bangkok Motor Show ครั้งแรกในนามบริษัท
สื่อสากล จำกัด บริเวณศูนย์การค้าโตกแฟร์กวรรณต์

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘
รัฐบาลสมัยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี
ประกาศให้วันที่ ๒ เมษายนของทุกปี ซึ่งตรงกับวันคล้าย
วันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนวราฮุลดา
สยามบรมราชกุมารี เป็น 'วันอนุรักษ์มรดกไทย'
ในฐานะที่พระองค์มีพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวง
ในงานด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ

๑๑ ตุลาคม ๒๕๒๗
อินทิวา คานธี
นายกรัฐมนตรี
แห่งอินเดีย
ถูกยิงเสียชีวิต

พุทธศักราช ๒๕๒๘
เพลง We Are the
World เพื่อหาทุน
ในการช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัยแล้งในทวีป
แอฟริกา ดัดอันดับ
เพลงยอดฮิต

๒๘ มกราคม ๒๕๒๙
กระสวยอวกาศ
ชาเลนเจอร์ระเบิด
หลังปล่อยขึ้นสู่ท้องฟ้า
๗๓ วินาที นักบินอวกาศ
๗ คน เสียชีวิตทั้งหมด

• “ยายไม่ได้มาดูในหลวงหรอก แต่ยายมาให้ในหลวงดูว่าคนไทยรักท่านมากมายแค่ไหน” ข้อความกินใจซึ่งอาจเป็นตัวหนาคำพูดของคนไทยเรือนแสน ที่มารวมตัวกัน ณ ถนนราชดำเนินนอก ในวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีการเผยแพร่และส่งต่อผ่านทางโซเชียลมีเดียอย่างมากมาย จนอาจเรียกได้ว่าเป็นข้อความเกี่ยวกับเหตุการณ์ในวันนั้นที่มีการเผยแพร่ออกไปมากที่สุด และเป็นคำพูดที่แทนใจคนไทยทั้งแผ่นดินได้อย่างลึกซึ้งกินใจ

• แม้จะต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ทว่าทุกคนล้วนเป็นคนไทยได้ร่วมพระบรมโพธิสมภาร และพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์พระองค์ที่ ๙ แห่งจักรีวงศ์ ผู้ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรมมายาวนานถึง ๖๐ ปี

- (๕๔-๕๕)
 ความสุขฉาบฉวยทั่วไปหน้า
 ของผู้คนที่สวมใส่เสื้อสีเหลือง
 ซึ่งมาร่วมแสดงความจงรักภักดีต่อ
 พระบาทสมเด็จพระปรมินทร
 มหาภูมิพลอดุลยเดช ก็นิ่งงันแน่น
 ในช่วงปลายรัชสมัยของพระองค์
 ชาวไทยหันมานิยมสวมใส่เสื้อ
 สีเหลืองกันมาก เนื่องจากเป็น
 สีประจำพระองค์ ซึ่งทรงพระราช
 สมภพตรงกับวันจันทร์ เป็น
 การแสดงออกถึงความจงรักภักดี
 ความรักเคารพและความห่วงใย
 ที่พสกนิกรไทยมีต่อพระมหากษัตริย์

- ธงชาติ คู่กับธง ภัทร
 พระปรมาภิไธยย่อของพระบาทสมเด็จพระ
 ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
 โบกสะบัดสลัดไปมาตลอดทั้งถนน
 ราชดำเนินนอก พร้อมกับเสียงร้อง
 'ทรงพระเจริญ...ทรงพระเจริญ...
 ทรงพระเจริญ' ดังอยู่ตลอดเวลา
 ไม่ขาดสาย นี่คือบรรยากาศที่มีได้
 เพียงครั้งเดียวในชีวิต และชาวไทย
 ไม่มีวันลืม

ประชาชนเห็นความมุ่งมั่น ความมีพระราชวิริยอุตสาหะ และความเสียสละความสุขส่วนพระองค์ที่ทรงทำมาต่อเนื่องยาวนาน เพื่อช่วยให้ประเทศไทยซึ่งยังมีปัญหาความยากจนและอื่นๆ พ้นจากภัยอันตรายจากการเมืองโลกที่คุกุ่นในแต่ละห้วงเวลา

พระองค์เสด็จ ไปยังประเทศต่างๆ เพื่อสร้างมิตรภาพให้ประเทศไทยได้รับการสนับสนุนให้พ้นภัยจากสงครามเย็น หลังจากการเสด็จพระราชดำเนินครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ พระองค์ก็ไม่ได้เสด็จ ออกจากประเทศไทยอีกเลย นับเป็นเวลาถึง ๔๔ ปี ตราบจนกระทั่งเสด็จสวรรคต จะมียกเว้นก็แต่เพียงช่วงระยะเวลาไม่กี่ชั่วโมงเท่านั้น ที่เสด็จ ข้ามสะพานไปสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อทรงเปิดสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งแรก ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗

พระราชกรณียกิจเหล่านี้ ทำให้พระองค์ได้รับความศรัทธาจากประชาชนอย่างท่วมท้น ส่งผลเป็นพระราชอำนาจทางศีลธรรมที่ประชาชนได้มอบให้แก่พระองค์โดยตรง

ตลอดรัชกาล พระองค์ไม่เคยทรงละเลยหรือหยุดทรงงานให้ประชาชนของพระองค์ เวลาทรงพระประสูติ หากพระอาการไม่หนักจริงๆ จะไม่ทรงหยุด จะเห็นได้จากแถลงการณ์ของสำนักพระราชวัง แพทย์ผู้ดูแลการรักษาก็จะขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ทรงดพระราชมารยา แม้ในแถลงการณ์ฉบับสุดท้ายก่อนเสด็จสวรรคต

ด้วยพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม และพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ของพระองค์ที่มีต่อพสกนิกรชาวไทยตลอด ๗๐ ปี ได้ก่อให้เกิดภาพที่ประทับตราในความทรงจำในพระราชจริยวัตรและพระราชกรณียกิจที่พระองค์เสด็จ ไปทรงเยี่ยมประชาชนยังทุกพื้นที่ของประเทศ ประชาชนซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่ได้เห็นการทรงงานอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย จนมีความรู้สึกราวกับผูกพันอย่างใกล้ชิด

รวมไปถึงการที่พระองค์ทรงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้ประเทศไทยสามารถผ่านช่วงอันตรายในยุคสงครามเย็น ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านต้องประสบภาวะสงคราม ต้องประสบกับระดากกรรม บ้านแตกสาแหรกขาด

พระองค์ทรงเป็นศูนย์กลางจิตใจของประชาชน เป็นชีวิตประเทศอันเป็นคุณค่าต่อสถานการณ์บ้านเมืองในเวลานั้น นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่งที่ทำให้คนไทยไม่ต้องลำบากเช่นนั้น

เมื่อครั้งงานพระราชพิธีเฉลิมฉลองการครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี มีพระราชพิธีที่ยิ่งใหญ่ พระประมุขหรือตัวแทนพระประมุขนานาประเทศเสด็จ มาร่วมงานอย่างพร้อมเพรียง ในโอกาสนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยพระราชวงศ์ทุกพระองค์ ทรงฉายพระบรมฉายาลักษณ์ร่วมกับพระราชอาคันตุกะทุกพระองค์ที่เสด็จ มาร่วมงาน ถือเป็นภาพประวัติศาสตร์ของโลก รวมทั้งภาพประชาชนนับล้านที่พร้อมใจกันใส่เสื้อสีเหลืองไปรอเฝ้าฯ รับเสด็จ บริเวณด้านหน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม เพื่อร่วมถวายพระพรชัยมงคลในโอกาสเดียวกัน ยาวนานจากบริเวณถนนราชดำเนินไปจนถึงท้องสนามหลวง กลายเป็นภาพประวัติศาสตร์ที่บอกชาวโลกให้รู้ว่า คนไทยทุกคนจงรักและภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชของพวกเขาอย่างมากเพียงใด

พระอัจฉริยภาพแห่งความเป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศของพระองค์ มิใช่เพียงก่อให้เกิดความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นเหลือต่อปวงชนชาวไทย หากแต่พระเกียรติคุณเหล่านี้ได้แผ่ไพศาลไปสู่นานาประเทศให้ยอมรับและเทิดพระเกียรติด้วยความศรัทธาจากใจ

ตลอด ๗๐ ปี ของการครองราชย์ เป็นระยะเวลาที่ยาวนานมาก

นานจนกระทั่งพระองค์ทรงเป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทย

พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญพระบารมีด้วยพระอุตสาหคุณ พระวิริยคุณ และพระขันติคุณอันหาที่สุดมิได้ เป็นที่ประจักษ์แล้วแก่ใจประชาชน ทรงตั้งอยู่ในศีลของพระมหากษัตริย์ คือ ทศพิธราชธรรมอย่างเคร่งครัด ไม่มีบกพร่อง และทรงปฏิบัติธรรมของพระมหากษัตริย์ คือ สังคหวัตถุและจักรวรรดิวัตรโดยบริบูรณ์จนศีลและธรรมเหล่านั้นเป็นที่ประจักษ์ออกมาเป็นตัวตนแน่นอนว่าเป็นศีลที่รักษาได้ เป็นธรรมที่ปฏิบัติได้จริง มิใช่เป็นแต่เพียงคำสั่งสอนหรือหลักการที่บุคคลยากที่จะปฏิบัติได้

สิ่งที่พระองค์ทรงทำ ไม่ได้สูญหายไปเพราะสิ้นรัชกาล ในหลายครั้งของเหตุการณ์ที่ผ่านมา พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าพระองค์ 'ทรงธรรม' โดย 'ทรงทำ' ให้ประจักษ์

คำว่า 'เกิดในสมัยรัชกาลที่ ๙' จึงมีนัยสำคัญยิ่ง ด้วยชาวไทยส่วนใหญ่เกิดในสมัยรัชกาลที่ ๙

การเสด็จสวรรคตของพระองค์ จึงมิใช่เป็นเพียงการสิ้นสุดการครองราชย์ของพระองค์ แต่เปรียบเสมือนการสิ้นสุดของส่วนหนึ่งของชีวิตจิตใจประชาชนเช่นกัน

М

กอบดินน้ำ ลมไฟ ใสสะอาดดีลป
เพื่อประชา ได้อยู่กิน ร่วมสร้างสรรค
เป็นโครงการ ภูมิปัญญา กว่าสี่พัน
ให้พอเพียง เลี้ยงชน กลั่นแกอมา

- จิระนนท์ พิตรปรีชา -

М

กอบดินน้ำ ลมไฟ ใสศุภสตรดีลเป
เพื่อประชา ได้อยู่กิน ร่วมสร้างสรรค
เป็นโครงการ กุมปัญญา กว่าสิ้น
ให้พอเพียง เลี้ยงชีวน กลั่นแกอมา

- จิระนนท์ พิตรปรีชา -

ปรัชญาแห่งราชัน

ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาพระองค์ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนาน ๗๐ ปี คนที่เกิดและอาศัยอยู่ในรัชสมัยของพระองค์ จะเห็น พระมหากษัตริย์ที่มีพระอัจฉริยภาพที่จะหาพระมหากษัตริย์ พระองค์ใดเสมอเหมือนและเทียบเทียมได้

ไม่มีพระมหากษัตริย์ประเทศใดในโลกทรงครองราชย์ได้ยาวนาน เท่าพระองค์อีกแล้ว ยังไม่เคยเห็นพระมหากษัตริย์ประเทศใด ที่ลงพื้นที่ทั่วประเทศ เข้าไป ลงไปคลุกคลีและช่วยเหลือประชาชน ของพระองค์ให้อยู่ดีกินดีจนถึงทุกวันนี้

พระองค์ทรงเป็นทั้งนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร ศิลปินแขนงต่างๆ นักกีฬา นักการศึกษา นักพัฒนาผู้ยิ่งใหญ่ ฯลฯ ทรงวางรากฐาน การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยทรงเข้าไปช่วยเหลือราษฎร ทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ พลังงาน ด้านคมนาคม

- “อันที่จริงเธอก็ชื่อ ‘ภูมิพล’ ที่แปลว่า ‘กำลังของแผ่นดิน’ ... แม่อยากให้เธออยู่กับดิน” สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เคยมีรับสั่งกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ถึงความหมายของพระนาม ‘ภูมิพล’ ไว้เช่นนี้ พระองค์เคยมีพระราชปรารภถึงสิ่งที่สมเด็จพระบรมราชชนนี เคยรับสั่งว่า “เมื่อฟังคำพูดนี้แล้วก็กลับมาคิด ซึ่งแม่ก็คงจะสอนเรา และมีจุดมุ่งหมายว่า อยากให้เราคิดถึง...และอยากให้เราทำงานให้แก่ประชาชน” เช่นนี้ จึงทรงให้ความสำคัญกับเรื่อง ขาวนาและข้าวมาก ทรงเคยมีพระราชดำรัสว่า “...ข้าวต้องปลูก เพราะอีก ๒๐ ปี ประชากรอาจจะมี ๘๐ ล้านคน ข้าวจะไม่พอ ถ้าลดการปลูกข้าวไปเรื่อยๆ ข้าวจะไม่พอ เราจะต้องซื้อข้าวจากต่างประเทศ เรื่องอะไร ประชาชนคนไทย ไม่ยอม...”

โครงการแก้ปัญหาหน้าท่วม แก้มลิง ที่ทรงคิดค้นแนวทางแก้ปัญหา ได้อย่างแยบยล และแนวทางพระราชดำริ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ปูทางสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นที่ชื่นชมของนานาประเทศ และทำให้เข้าใจพระอัจฉริยภาพของพระองค์

พระองค์ไม่ได้ตั้งทฤษฎีโดยที่คิดตามปรัชญาและทฤษฎีมาก่อน แล้วค่อยหาตัวอย่างเข้าไปปฏิบัติตาม แต่พระองค์ทรงมีตัวอย่างมากมายจากการเสด็จฯ ไปยังที่ต่างๆ เพื่อทอดพระเนตรสภาพปัญหาที่แท้จริง

ทรงพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ ‘การพัฒนาที่ยั่งยืน’ ทรงเล็งเห็นว่า นำเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของชีวิต และเป็นปัจจัยในการผลิตที่สำคัญ ถ้าแก้ปัญหาเรื่องน้ำได้ ก็จะสามารถแก้ปัญหาอื่นๆ ต่อไปได้

ภาพที่คุ้นตาราวไทยคือภาพที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปในที่ต่างๆ มีแผนที่ที่ทรงต่อเองเพื่อวางแผนสร้างเขื่อน ผาย ฯลฯ การวางแผนต้องอาศัยข้อมูลหลายอย่าง เช่น ที่ตั้งของโครงการ ความสูงของพื้นที่ หาดทางน้ำไหล ปริมาณน้ำ ลักษณะทางธรณีวิทยา ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้สามารถบันทึกไว้ในแผนที่ได้ การสำรวจพื้นที่การออกแบบและก่อสร้าง ต้องใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีหลายอย่าง

ด้วยแผนที่ของพระองค์ ทำให้ทรงรู้จักทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ เรียกได้ว่ารู้จักดีและละเอียดกว่าของทุกๆ คน ทรงบันทึกขึ้นมาจากการเสด็จฯ ด้วยพระองค์เอง ทรงสอดส่องถึงทุกปัญหาในความลำบากของประชาชน แม้จะเป็นเพียงพื้นที่เล็กๆ เพียงหมู่บ้านเดียว แต่ก็ทรงห่วงใยเท่าเทียมเสมอเหมือนกัน

พระองค์ทรงสอนเกี่ยวกับ ดิน น้ำ ลม ไฟ ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของชีวิต หากไม่มีดิน น้ำ ลม ไฟ ก็อยู่ไม่ได้ พระองค์จึงทรงพยายามซ่อมแซมสิ่งที่เสียไป และทรงพยายามรักษาสິงที่เหลืออยู่เอาไว้ แล้วทรงพัฒนาต่อยอดขึ้นไปเพื่อให้อยู่ในสภาพที่ดียิ่งขึ้น

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เกษตรกรจะต้องมีชีวิตอยู่กับดินและน้ำ พระองค์ทรงทำให้เกิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกว่า ๕,๖๐๐ โครงการ ทั้งมวลล้วนเป็นโครงการเกี่ยวกับดิน น้ำ อากาศ และสภาพแวดล้อม ทรงเป็นนักปราชญ์ทรงตั้ง 'ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง' เพื่อป้องกันชีวิตความเป็นอยู่ ที่อาจถูกกระทบจากความไม่แน่นอนของโลก

ทฤษฎีนี้ไม่เพียงแต่ใช้กับเกษตรกรเท่านั้น สามารถนำมาใช้ได้กับทุกคน จากการที่พระองค์ทรงออกไปศึกษาตามพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ลงมือเก็บข้อมูล นำมาทดลองศึกษาแล้วจัดตั้งเป็นทฤษฎี

ทฤษฎีนี้จะทำให้ประเทศและประชาชนไทยมีความมั่นคงในอนาคต โดยที่ไม่ต้องปฏิเสธรการพัฒนาด้านอื่นๆ ไม่ปฏิเสธความก้าวหน้าของโลกที่เดินเข้ามาหา

แนวคิด 'เศรษฐกิจพอเพียง' เป็นแนวพระราชดำริของพระองค์ที่พระราชทานมานานกว่า ๓๐ ปี เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ได้รับการเชิดชูจากองค์การสหประชาชาติ (UN) ว่าเป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทย และนานาประเทศ และให้การสนับสนุนประเทศสมาชิกยึดเป็นแนวทางสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO ได้ยกย่องพระองค์ว่าทรงเป็นผู้นำด้านสันติภาพ และทรงเป็นแบบอย่างในการผลักดันหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความลึกซึ้ง และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และพร้อมอัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บรรจุภายใต้แผนการพัฒนารององค์การสหประชาชาติ โดยจะให้ชาติสมาชิกทำการกำหนดแนวทางมาตรการ เพื่อนำไปทำแผนพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้บริบทของประเทศตัวเอง มีการกำหนดเป้าหมายภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ ด้วยการนำศาสตร์ของพระองค์ไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

พืชเป็นผลผลิตจากดิน น้ำ ถึงไว้รูปร่างแต่ก็ทรงพลัง และยังประโยชน์ ลม มองไม่เห็นแต่สัมผัสได้ แสงอาทิตย์ที่หล่อเลี้ยงชีวิต และเป็นต้นกำเนิดของพลังงานพื้นฐาน จากแนวพระราชดำริผ่านพลังแห่งธรรมชาติ ดิน น้ำ ลม ไฟ บัดนี้ ได้กลายเป็นต้นธารความมั่นคงทางพลังงาน

ดิน

ในความเป็นปราชญ์ด้าน 'ดิน' โดยพระราชกรณียกิจจำนวนมากของพระองค์ มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทรัพยากรดินอย่างต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม ยังผลให้การพัฒนาที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงดินเสื่อมโทรมและดินที่มีปัญหา ดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ ความตั้งพระราชหฤทัยในการพัฒนาการเกษตร ซึ่งมี 'ดิน' เป็นองค์ประกอบสำคัญทำให้เกิดแนวทางและทฤษฎีแก้ไขปัญหาเรื่องดิน ทั้งเรื่องปัญหาดินเสื่อมโทรม และปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกิน

ปัญหาดินไม่ดี ที่มีทั้งดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินทราย ดินแข็ง ดินถูกชะล้าง ฯลฯ ทรงเห็นว่าดินเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการสร้างสมดุลให้สภาพแวดล้อม ทรงให้ความสำคัญกับดินเช่นเดียวกับน้ำ ทรงริเริ่มโครงการพัฒนาที่ดินมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เพื่อพลิกฟื้นผืนดินที่เสื่อมโทรมให้กลับมามีสภาพที่ดีขึ้น สามารถใช้เพาะปลูกทำการเกษตรได้ โดยพระราชทานแนวพระราชดำริควบคู่ไปกับการจัดตั้งศูนย์พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องดิน เป็นกรณี ตามสภาพปัญหาของพื้นที่นั้นๆ โดยแบ่งเป็น ๖ หมวดหลัก คือ ดินทราย : ต้องเพิ่มกันชนให้ดิน, ดินเป็นหินกรวด และแห้งแล้ง : ต้องยึดดินและช่วยให้อุ่น, ดินดาน ดินแข็ง และดินลูกรัง : ต้องสร้างของดีซ้อนบนของเลว, ดินถูกชะล้าง : ช่วยเหลือด้วยกำแพงที่มีชีวิต, ดินพรุ หรือดินเปรี้ยว : ต้องทำให้ดินโกรธ โดยแกล้งดิน, ดินเค็ม : ต้องล้างความเค็มออก

อีกหนึ่งในพระปรีชาสามารถด้านการแก้ปัญหาเรื่องดินของพระองค์ ก็คือ การใช้หญ้าแฝกมาช่วยแก้ปัญหา ให้เป็นดังกำแพงธรรมชาติที่มีชีวิต อันปรากฏในโครงการพระราชดำริจำนวนมาก สามารถช่วยแก้ปัญหาเรื่องดินได้อย่างเด่นชัดเป็นรูปธรรม ส่งผลให้หญ้าแฝกจากวัชพืชธรรมดาที่ถูกมองข้าม กลายเป็นสิ่งสำคัญที่มีบทบาทในการอนุรักษ์ แก้ปัญหาเรื่องดินและน้ำ

จนกระทั่งสมาคมอนุรักษ์ดินนานาชาติ (International Erosion Control Association : IECA) ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล International Merit Awards ในฐานะเป็นนักอนุรักษ์ดินและน้ำดีเด่นของโลก

สหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ (The International Union of Soil Science : IUSS) ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลนักวิทยาศาสตร์ทางดินเพื่อมนุษยธรรม (The Humanitarian Soil Scientist) สดุดีพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สำหรับปัญหาเรื่องเกษตรกรไม่มีที่ดินทำกิน พระองค์ทรงริเริ่มแนวทางการ 'ปฏิรูปที่ดิน' เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรก่อนที่จะมีประกาศใช้ พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ทรงริเริ่มโครงการจัดการพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี โดยกันพื้นที่ป่าคุ้มครองกว่า ๑๒,๐๐๐ ไร่ มาจัดสรรให้แก่ประชาชนกว่า ๘๐ ครอบครัว ให้มีที่ดินทำกิน และทำให้มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดินแก่ชาวไร่ ชาวนา ในหลายพื้นที่ตามมา

น้ำ

ตลอดระยะเวลาที่พระองค์ทรงครองสิริราชสมบัติ ๗๐ ปี มีโครงการในพระราชดำริที่เกี่ยวกับน้ำเกิดขึ้นมากมาย ทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกหรือการชลประทาน จนถึงการพัฒนาแก้ปัญหาอุทกภัย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา หรือแก้ปัญหาทั้งหมดล้วนสะท้อนใจความสำคัญที่พระองค์ทรงย้ำอยู่เสมอว่า 'น้ำคือชีวิต'

ทรงตระหนักถึงความสำคัญของน้ำเสมือนต้นทุนหลักของชีวิต ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศร้อนชื้น มีฝนตกชุก ทำให้มีปริมาณน้ำต้นทุนจำนวนมาก ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน หากขาดการจัดการน้ำที่ดี จะไม่สามารถเก็บกักน้ำจำนวนมากนั้นมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร ทำให้ปริมาณน้ำลดน้อยลงไป จนเกิดปัญหาภัยแล้ง และเมื่อถึงฤดูฝนก็ไม่มีกำแพงตามธรรมชาติที่จะป้องกันการไหลของน้ำ น้ำที่ไหลป่าเข้ามาปะทะอย่างรวดเร็วจึงสร้างความเสียหาย จนเกิดเป็นปัญหาอุทกภัย ขณะที่ชุมชนในเขตเมืองต้องเผชิญปัญหาจากน้ำท่วมขังและน้ำเสีย พระองค์พระราชทานแนวพระราชดำริไว้มากมาย เพื่อควบคุมน้ำให้ได้ดังประสงค์ ทั้งแนวพระราชดำริการพัฒนาแหล่งน้ำ และแนวพระราชดำริการจัดการระบบชลประทาน ซึ่งช่วยแก้ไขและป้องกันปัญหาจากน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง

การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ทุรกันดาร ปัญหาที่พระองค์ทรงประจักษ์คือ เรื่องน้ำ กล่าวคือราษฎรขาดแคลนน้ำทั้งเพื่อการอุปโภคบริโภค และเพื่อเกษตรกรรม มีสภาพการดำรงชีวิตอย่างอดคัดขัดสน

สาเหตุของความขาดแคลนคือ การขาดประสิทธิภาพในการกักเก็บ ยามน้ำมากไว้ใช้ แหล่งน้ำตามธรรมชาติตื้นเขิน ทำให้ขาดแคลนแหล่งน้ำในการอุปโภคบริโภคให้เพียงพอตลอดปี พระองค์มีพระราชดำริแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำที่นับวันจะมีขึ้นทุกหนทุกแห่งและรุนแรงมากขึ้นทุกปี สามารถทำให้พสกนิกรมีน้ำเพียงพอแก่การอุปโภคบริโภคและการเกษตร นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันประเสริฐที่มีคุณูปการต่อประเทศชาติและประชาชนทั่วประเทศอย่างล้นเหลือ

ฝนหลวงพระราชทาน ในสภาวะที่เกษตรกรต้องเผชิญกับภัยแล้ง พระองค์มีพระราชดำริจัดสรรน้ำที่มีอยู่ในบรรยากาศมาใช้ในการเพาะปลูก ทรงเริ่มจากประดิษฐ์เครื่องดักหมอก เนื่องจากทรงสังเกตว่า หมอกที่ลอยลอยในอากาศจะกลายเป็นหยดน้ำหลอเลี้ยวต้นไม้ได้ โดยใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น มีราคาถูก มาทำเป็นแผงดักหมอกตั้งขวางทางลม เมื่อหมอกลอยมาปะทะก็จะกลั่นเป็นหยดน้ำตกลงสู่พื้นดิน

พ.ศ. ๒๕๔๘ พระองค์มีพระราชปฏิสัมพันธ์กับราษฎรระหว่างเส้นทางภูเงินรายณ์และสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จากคำกราบบังคมทูลของราษฎร ทรงพบว่าความเสียหายของเกษตรกรคือ ฝนตกในช่วงที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จึงนำไปสู่แนวพระราชดำริ

นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการควบคุมน้ำฝนให้ตกบนพื้นที่เป้าหมาย อันเป็นที่มาของโครงการฝนหลวงพระราชทาน ซึ่งเป็นช่องทางที่จะใช้บรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรทรงทดลองปฏิบัติการครั้งแรกที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒

๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ทรงควบคุมปฏิบัติการสาธิตการทำฝนหลวงให้ผู้แทนรัฐบาลประเทศสิงคโปร์ชม โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมาย อ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี การทดลองปฏิบัติการครั้งนั้น สามารถควบคุมให้ฝนตกในพื้นที่เป้าหมายได้ภายใน ๕ ชั่วโมง

ฝนหลวงพระราชทาน เป็นการผสมผสานระหว่างหลักธรรมชาติกับหลักวิทยาศาสตร์ ทรงใช้สารเคมีมาโปรยบนท้องฟ้า เพื่อกระตุ้นให้อากาศก่อตัวเป็นก้อนเมฆ และเร่งให้เมฆจับตัวกันหนาแน่น แล้วใช้สารเคมีเพื่อให้เกิดภาวะไม่สมดุลมากที่สุด เกิดเป็นเม็ดน้ำที่มีขนาดใหญ่มาตกลงมาเป็นฝนในพื้นที่เป้าหมาย พระองค์ได้พระราชทานนามว่า 'สารฝนหลวง'

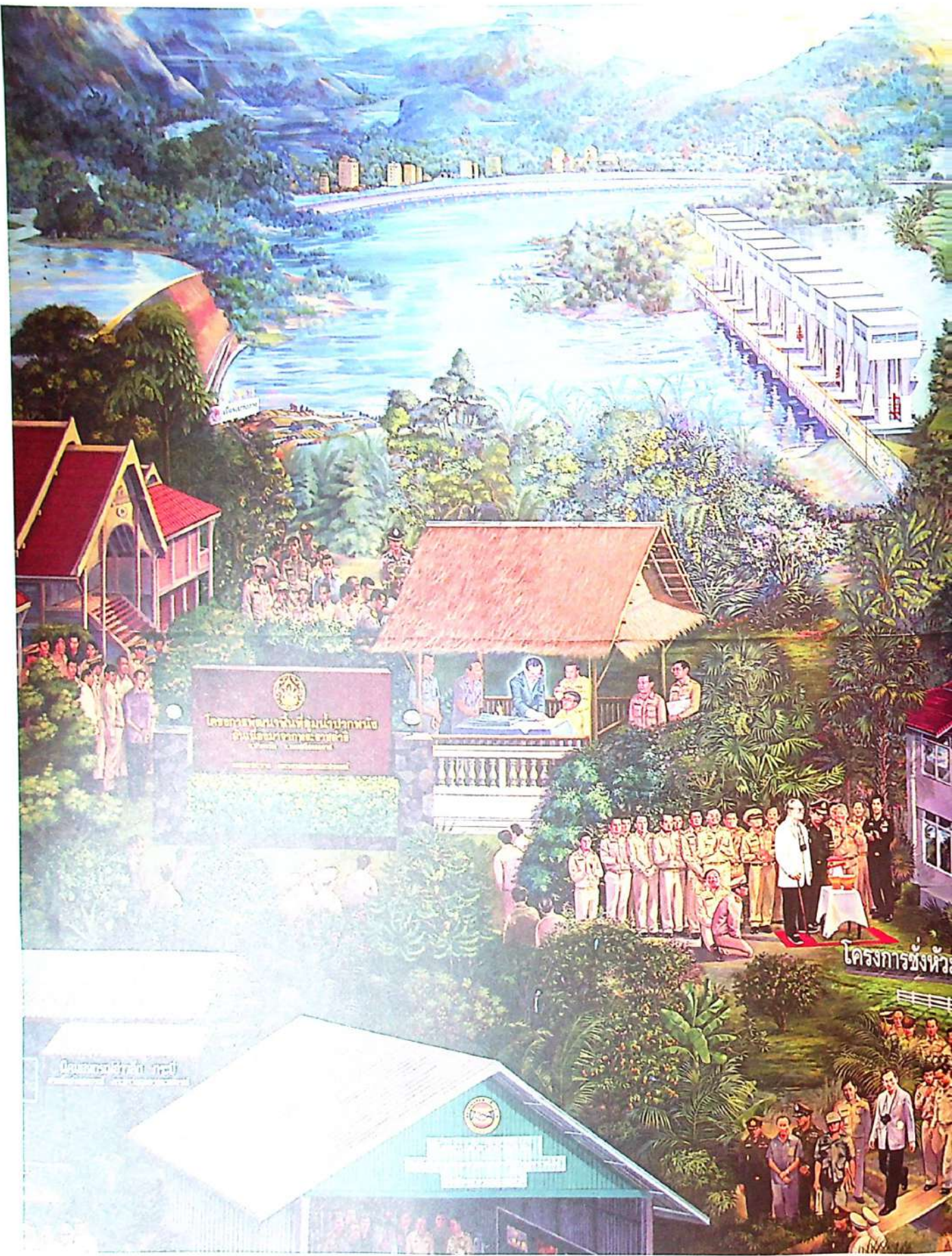
พ.ศ. ๒๕๔๘ สำนักงานสิทธิบัตรยุโรป (EPO) ได้ทูลเกล้าฯ ทูลกระหม่อมถวายสิทธิบัตรฝนหลวง 'Weather Modification by Royal Rainmaking Technology' เลขที่ ๑๔๙๑๐๐๘

พระราชดำริจัดการด้านชลประทาน

แนวพระราชดำริลำดับแรกๆ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำของเกษตรกร คือ การสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อเก็บกักน้ำไว้ให้ไหลล้นไปอย่างสูญเปล่า ทรงศึกษาสภาพภูมิประเทศในเบื้องต้นด้วยพระองค์เอง พร้อมทั้งพระราชทานแนวพระราชดำริแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบไปดำเนินงานในชั้นรายละเอียด ยังผลให้ปัจจัยการเกษตรของราษฎรในพื้นที่เหล่านั้นได้รับการพัฒนา

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทางด้านชลประทานโครงการแรก เริ่มเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ คือ อ่างเก็บน้ำเขาเต่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขนาดประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จากนั้น พื้นที่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรีได้พัฒนางานด้านการจัดการแหล่งน้ำขึ้นทั่วไป ขยายไปยังพื้นที่แห้งแล้งในภูมิภาคอื่นๆ อย่างกว้างขวาง ปัจจุบันมีอ่างเก็บน้ำและเขื่อนเกิดขึ้นจากโครงการตามแนวพระราชดำริกระจายอยู่ทุกภูมิภาค

แนวพระราชดำริให้มีการสร้างฝายทดน้ำ ในกรณีที่มีพื้นที่ทำการเกษตรสูงกว่าลำห้วย ทรงเลือกใช้วิธีการทำสิ่งก่อสร้างปิดขวางทางน้ำไหล เพื่อทดน้ำที่ไหลมาให้มีระดับสูงขึ้นจนสามารถผันน้ำเข้าไปตามคลองหรือคูส่งน้ำ ส่วนน้ำที่เหลือจะไหลล้นข้ามฝายไปรวมถึงพระราชทานแนวพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขุดลอกหนองบึงเพื่อให้การระบายน้ำตามธรรมชาติเป็นไปอย่างสะดวก ทรงแนะนำให้ขุดสระเก็บน้ำในไร่นาซึ่งเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเพาะปลูก

โครงการพัฒนาจังหวัดปทุมธานี
จังหวัดปทุมธานี
(Pattani Development Project)

โครงการพัฒนาจังหวัดปทุมธานี

โครงการพัฒนาจังหวัดปทุมธานี
จังหวัดปทุมธานี
(Pattani Development Project)

โครงการจังหวัด

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนพระตำหนัก

โครงการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนพระตำหนัก
Huaysat Royal Development Study Center

พระราชดำริ

• (๖๔-๖๕) ปรัชญาและแนวพระราชดำริ
เกี่ยวกับการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีมากมาย
นานัปการ สามารถเขียนเป็นหนังสือ
หรือสร้างเป็นตำราได้หลายต่อหลายเล่ม
คณะกรรมการฝ่ายจัดสร้างพระเมรุมาศ
มอบหมายให้ สำนักช่างสิบหมู่และ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
รัตนโกสินทร์ วิทยาเขตเพาะช่าง
ร่วมกันบรรจงวาดภาพจิตรกรรมฝาผนัง
ซึ่งถ่ายทอดเรื่องราวอันเนื่องมาจากโครงการ
ในพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ ๙
จำนวน ๓๖ โครงการ ลงบนผืนผ้าใบ
ขนาดยักษ์ เพื่อนำไปติดตั้งในพระที่นั่ง
ทรงธรรม เป็นการรวบรวมและร้อยเรียง
เรื่องราวอันมากมาย ในพระราชกรณียกิจของ
พระองค์ ที่ทรงทำเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
ของมวลพลสกนิกรตลอดรัชสมัย ให้มารวมอยู่
ภายในพื้นที่เดียวกันได้อ่างน่าอัศจรรย์

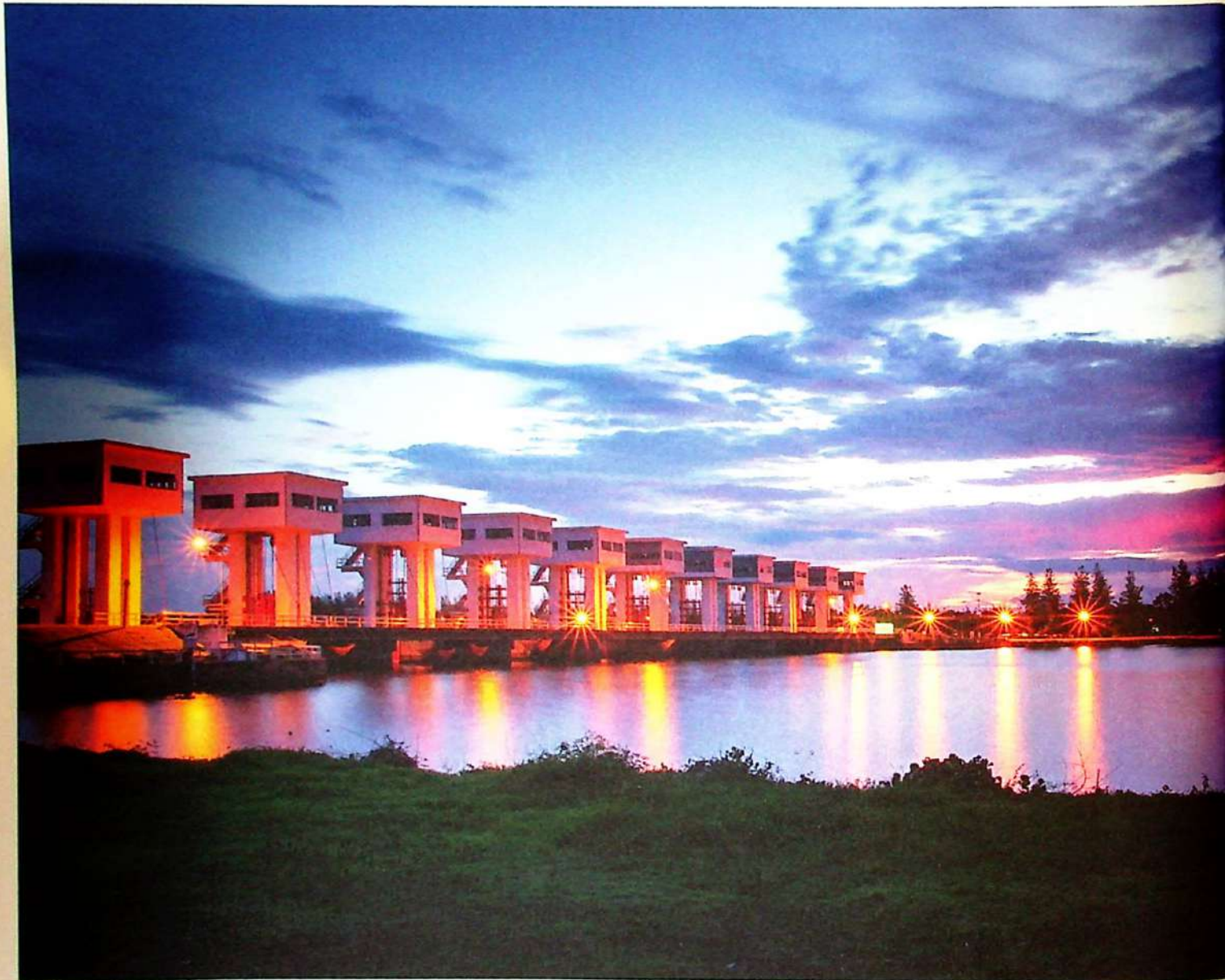

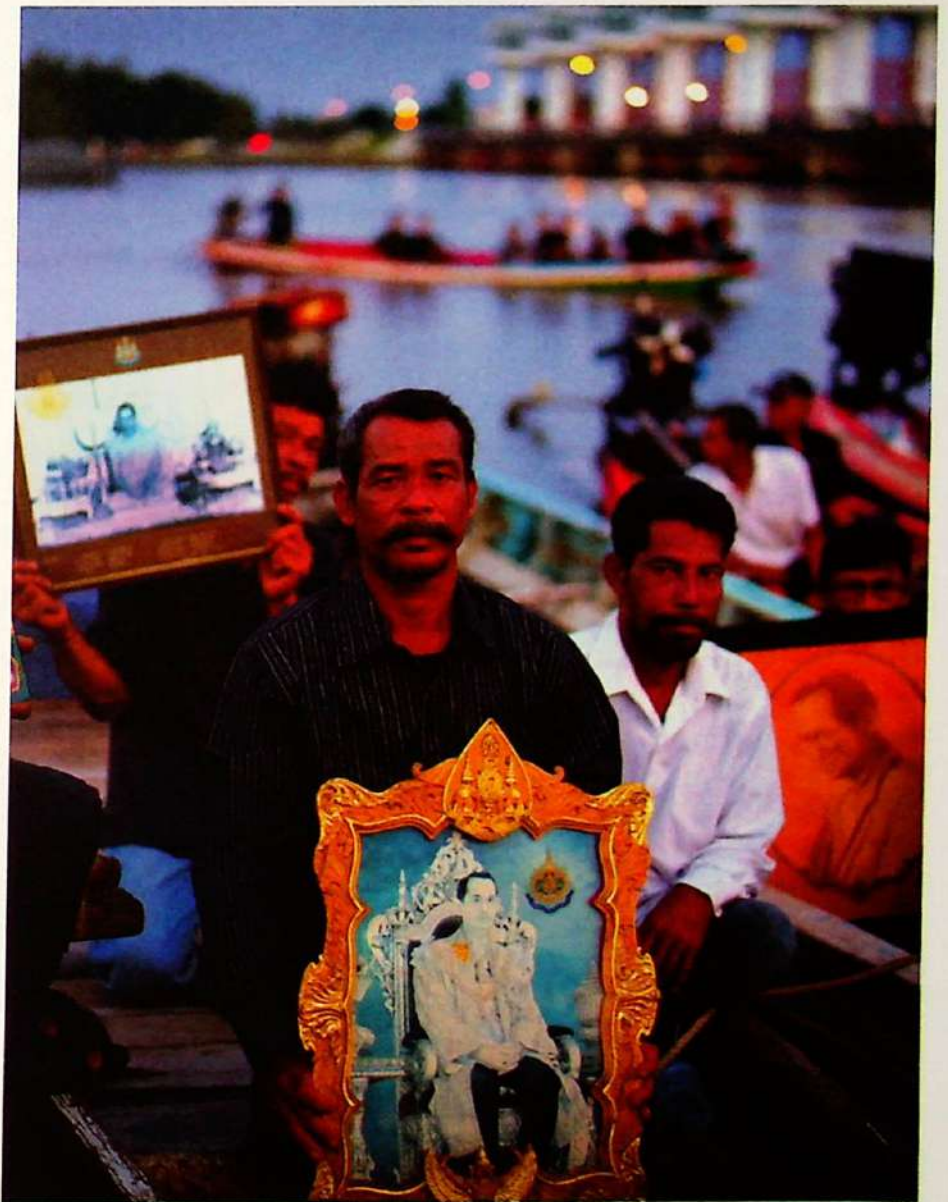
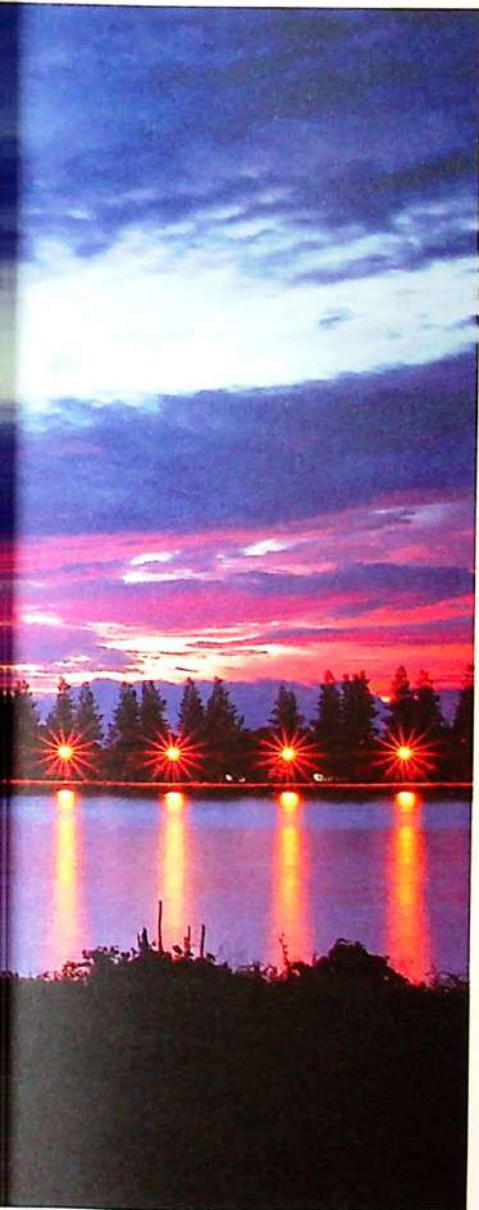
- แม้การคิดค้นเรื่องวิธีการสร้างฝายโดยน้ำมือมนุษย์ จะเริ่มขึ้นโดยนักวิทยาศาสตร์ตะวันตก แต่ผู้ที่นำมาต่อยอดพัฒนาจนสามารถนำมาใช้งานได้จริง คือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช 'ฝนหลวง' จากการทุ่มเทค้นคว้าพัฒนาของพระองค์ ร่วมกับ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล จึงประสบความสำเร็จและช่วยเหลือเกษตรกรไทยในชนบทมานานกว่า ๔ ทศวรรษ

- โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโครงการด้านการเกษตรที่โดดเด่นที่สุดแห่งหนึ่งในภาคใต้ จากแนวพระราชดำริเพื่อแก้ปัญหา ๓ น้ำ คือ น้ำเค็ม, น้ำกร่อย และน้ำจืด ให้เกษตรกรในเขตที่ราบซึ่งใหญ่ที่สุดในภาคใต้แห่งนี้ สามารถกลับมาทำการเกษตรได้อีกครั้ง

การจัดการน้ำท่วมตามแนวพระราชดำริ

พระองค์ทรงตระหนักว่าน้ำท่วมเป็นภัยธรรมชาติที่ทุกภูมิภาคของประเทศไทยต้องประสบ โดยเฉพาะบริเวณลุ่มแม่น้ำสายใหญ่และบริเวณที่ราบเชิงเขา ในพื้นที่ชนบท น้ำท่วมทำให้ราษฎรต้องเผชิญกับความเดือดร้อน ความรุนแรงของกระแสน้ำที่ไหลทะลักท่วมทันสร้างความเสียหายแก่พื้นที่เกษตรกรรมและบ้านเรือน ส่วนน้ำท่วมในเมือง นอกจากปิดกั้นเส้นทางสัญจรแล้ว ราษฎรยังต้องเผชิญกับความเดือดร้อนจากปัญหาน้ำท่วมขังที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตทุกอย่างของคนเมือง สร้างความเสียหายแก่เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ พระองค์ทรงทุ่มเทกำลังพระวรกาย และพระราชทานพระราชดำริแก้ไขปัญหาน้ำท่วมตลอดมา

การจัดการน้ำท่วมในส่วนภูมิภาค

พระองค์ทรงศึกษาข้อมูลหลายด้าน และมีพระบรมราชวินิจฉัยลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่เกิดปัญหา มีพระราชดำริเลือกใช้วิธีการแก้ไขต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและประสิทธิภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรวมทั้งงบประมาณ ได้พระราชทานแนวพระราชดำริให้รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นรับไปดำเนินการ ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างเร่งด่วนและปัญหาระยะยาว แนวพระราชดำริแก้ปัญหาน้ำท่วมเฉพาะพื้นที่ได้แก่

พระราชดำริก่อสร้างคันดินกันน้ำ

เป็นวิธีป้องกันน้ำท่วมแบบดั้งเดิม คือ การสร้างคันดินกันน้ำขนาดที่เหมาะสมกันไปตามลำน้ำ ห่างจากขอบตลิ่งพอสมควร เพื่อป้องกันมิให้น้ำจากแม่น้ำล้นตลิ่งลงสู่ท่วมพื้นที่หลังคันกันน้ำ อันจะนำมาสู่ปัญหาน้ำท่วมขังต่อไปได้

พระราชดำริก่อสร้างทางผันน้ำ

การขุดคลองสายใหม่เชื่อมต่อกับแม่น้ำที่มีปัญหาน้ำท่วม เพื่อผันน้ำที่ล้นตลิ่งให้ไหลไปตามทางผันน้ำที่ขุดขึ้นใหม่ ไปลงลำน้ำสายอื่นหรือระบายออกสู่ทะเล ทั้งนี้ต้องสร้างอาคารเพื่อควบคุมและบังคับน้ำบริเวณปากทางให้เชื่อมกับลำน้ำสายใหญ่ เป็นการระบายน้ำที่ท่วมหรือเกิดอุทกภัยออกจากพื้นที่ ทั้งพื้นที่เพาะปลูก พื้นที่อยู่อาศัยและแหล่งชุมชน

พระราชดำริปรับปรุงลำน้ำที่มีอยู่เดิม

ขุดลอกลำน้ำที่ตื้นเขิน ตกแต่งคันตลิ่งให้เรียบ กำจัดวัชพืช ผักตบชวาที่ลอยขวางลำน้ำ และรื้อทำลายสิ่งกีดขวางทางน้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรองรับน้ำให้มากขึ้น และเปิดทางการไหลหลากของกระแสน้ำให้สะดวกในการแก้ไขปัญหอุทกภัยระยะยาว มีดังนี้

พระราชดำริก่อสร้างเขื่อนอเนกประสงค์

เขื่อนอเนกประสงค์มีประโยชน์ทั้งเป็นอ่างเก็บน้ำและป้องกันอุทกภัย เพื่อกั้นน้ำจำนวนมากในฤดูฝนมิให้ไหลหลากลงมาท่วมบริเวณที่ราบได้เขื่อนอย่างรวดเร็วและรุนแรง ถือได้ว่าเป็นมาตรการสำคัญที่ทรงใช้ในการป้องกันปัญหาน้ำท่วม อันเป็นแนวทางการแก้ปัญหาในระยะยาวโดยการสร้างโครงการก่อสร้างเขื่อนในพระราชดำริบริเวณที่ลุ่มภาคกลาง ประกอบด้วยโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการพัฒนาลุ่มน้ำนครนายกตอนบนจังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีระดับสูง ใช้งบประมาณจำนวนมาก และมีความคุ้มค่า สมประโยชน์

เขื่อนกันแม่น้ำป่าสัก ดำเนินการก่อสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๔๐ พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานนามว่า 'เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์' อำนวยประโยชน์ให้แก่พื้นที่ชลประทานมากกว่าแสนไร่ สนองพระราชดำริในการแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำและบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักและลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง รวมทั้งกรุงเทพฯ ตลอดจนเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา และเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

เขื่อนกันแม่น้ำนครนายก ดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๔ ได้รับพระราชทานนามว่า 'เขื่อนขุนด่านปราการชล' เป็นเขื่อนคอนกรีตอัดขัดที่ยาวที่สุดในโลก สามารถแก้ไขปัญหาค ๓ ประการของจังหวัดนครนายกได้ คือ ลดน้ำยามท่วม เดิมน้ำยามแล้ง แปลงดินยามเปรี้ยว เมื่อเขื่อนตามพระราชดำริก่อสร้างแล้วเสร็จ สามารถบรรเทาปัญหาอุทกภัยบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างโดยเฉพาะในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพฯ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชดำริโครงการแก้มลิง

เป็นการระบายน้ำวิธีหนึ่งที่พระองค์ทรงนำมาใช้แก้ปัญหอุทกภัยอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง แก้ปัญหาน้ำท่วมอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในทุกพื้นที่

หลักการคือ หาพื้นที่ว่างหรือแหล่งน้ำธรรมชาติที่สามารถรองรับและพักน้ำในยามน้ำหลาก แล้วจึงระบายน้ำลงทะเลยามที่น้ำทะเลลด เช่นเดียวกับลิงที่เก็บตุกกล้วยไว้ในกระพุ้งแก้มก่อน แล้วค่อยๆ ปลิ้นออกมาเดี๋ยวกินภายหลัง

พระองค์มีพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงครั้งแรก ในคราวที่เกิดน้ำท่วมใหญ่กรุงเทพฯ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ พื้นที่โครงการแก้มลิงแบ่งออกได้ ๒ ส่วน ประกอบด้วยโครงการแก้มลิงฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำหน้าที่รับน้ำตั้งแต่จังหวัดสระบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และกรุงเทพฯ ระบายมาตามลำคลองสายต่างๆ โดยใช้คลองสายทะเลในจังหวัดสมุทรปราการทำหน้าที่เป็นแก้มลิงหรือบ่อพักรับน้ำก่อนระบายลงสู่ทะเล

อีกส่วนหนึ่งคือโครงการแก้มลิงฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำหน้าที่รับน้ำตั้งแต่จังหวัดอ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นครปฐม กรุงเทพฯ และสมุทรสาคร ไปลงคลองมหาชัย-สนามชัย และแม่น้ำท่าจีน เพื่อระบายออกสู่ทะเลด้านจังหวัดสมุทรสาคร

โครงการแก้มลิง ได้ขยายการดำเนินงานไปที่โครงการบรรเทา อุทกภัยตามพระราชดำริ (แก้มลิงหนองใหญ่) จังหวัดชุมพร และโครงการบรรเทาอุทกภัยพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมอีกด้วย

การจัดการน้ำท่วมในเขตเมือง

ประเทศไทยมีที่ตั้งในเขตรมรุมที่มีฝนตกชุก หากมีฝนตกหนัก ติดต่อกัน น้ำเหนือจะหลาก เมื่อประกอบกับน้ำทะเลหนุน ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมกรุงเทพฯ ได้

นอกจากปัจจัยทางธรรมชาติแล้ว ความรุนแรงของน้ำท่วม ในกรุงเทพฯ ยังเกิดจากการเติบโตอย่างรวดเร็วของเมือง คลองที่เคยใช้เป็นเส้นทางระบายน้ำถูกถมเป็นถนนจำนวนมาก การสูบน้ำบาดาลมาใช้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แผ่นดินกรุงเทพฯ หยุตตัวอย่างรวดเร็ว

พ.ศ. ๒๕๒๓/๒๕๒๖/๒๕๓๒ เกิดน้ำท่วมกรุงเทพฯ สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ พระองค์ทรงห่วงใยในความเดือดร้อนของราษฎร ที่เกิดขึ้นตลอดมา

พ.ศ. ๒๕๒๖ พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตร สถานการณ์น้ำท่วมถึง ๖ ครั้ง และเสด็จพระราชดำเนินลุยน้ำท่วม ที่ประตูน้ำคลองพระยารามมนตรี เขตบางขุนเทียน เป็นระยะทาง ถึง ๑ กิโลเมตร

แนวพระราชดำริป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพฯ และปริมณฑล อยู่บนพื้นฐานของการป้องกันน้ำจากภายนอกพื้นที่ไหลเข้ามา น้ำน้ำที่เกิดจากฝนตกในพื้นที่ออกไป และการสร้างพื้นที่เก็บน้ำที่มากาก่อนระบายออก ทำนองเดียวกับการป้องกันน้ำท่วมในส่วนภูมิภาค เช่นการก่อสร้างคันดินกันน้ำ ป้องกันน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาและน้ำตามคลองรอบๆ กรุงเทพฯ ด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันออก ไม่ให้ไหลบ่าเข้าท่วมกรุงเทพฯ ขึ้นใน

การปรับปรุงลำน้ำที่มีอยู่เดิม ดังจะเห็นได้จากพระราชดำริ โครงการขุดลอกและปรับปรุงคลองลัดโพธิ์ หรือประตู่ระบายน้ำ ที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อประโยชน์สำหรับ ระบายน้ำออกจากกรุงเทพฯ สามารถย่นระยะทางการไหลบ่าของแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อลงสู่อ่าวไทย จาก ๑๖-๑๘ กิโลเมตร เหลือเพียง ๖๐๐ เมตร ทำให้บรรเทาวิกฤติน้ำท่วมใหญ่กรุงเทพฯ ได้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙ และที่สำคัญคือ การสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้ช่วยกันดูแลรักษาแหล่งน้ำ

การจัดการน้ำเสียตามพระราชดำริ

พระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา น้ำเสีย ทั้งในกรุงเทพฯ และในเขตชุมชนเมืองของจังหวัดต่างๆ ซึ่งนับวัน จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทรงชี้แนะว่าน้ำเสียสามารถบำบัดได้ ด้วยวิธีการทางธรรมชาติ แต่ในเมืองใหญ่ดังกรุงเทพฯ แหล่งน้ำธรรมชาติเป็นแหล่งระบายน้ำให้จากชุมชนและจากโรงงาน ซึ่งนับวันจะกินพื้นที่และมีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ

ทรงคิดค้นวิธีการที่จะสามารถบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดค่าใช้จ่าย ทั้งโดยวิธีการทางธรรมชาติ และการใช้ เทคโนโลยีง่าย ๆ เพื่อให้เป็นต้นแบบสำหรับการนำไปใช้ในการ บำบัดน้ำเสียในพื้นที่ได้ ซึ่งหลักการสำคัญของโครงการตามแนว พระราชดำริ อาศัยวิธีการ ๒ อย่าง คือ วิธีการทางชีวภาพ และวิธีการทางกลศาสตร์

นอกจากนี้ ด้วยพระปรีชาสามารถ ทรงพบว่า ผักตบชวา มีส่วนช่วยในการบำบัดน้ำเสียได้ โดยทำหน้าที่ดูดซับความสกปรก และโลหะหนัก เช่น สารตะกั่ว สารแวนเดียมในน้ำ เสมือนเป็น เครื่องกรองน้ำธรรมชาติ และได้ทรงทดลองในโครงการบำบัด น้ำเสียบึงมักกะสัน

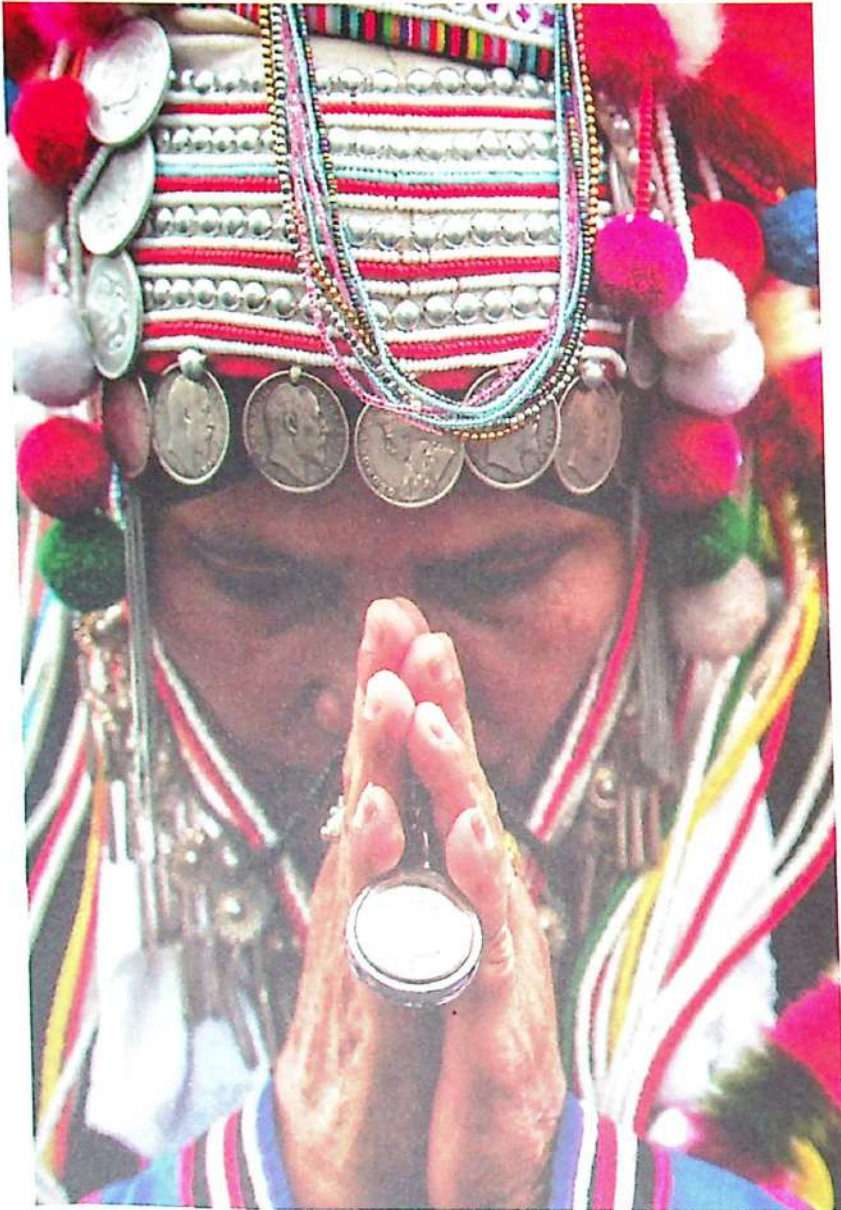
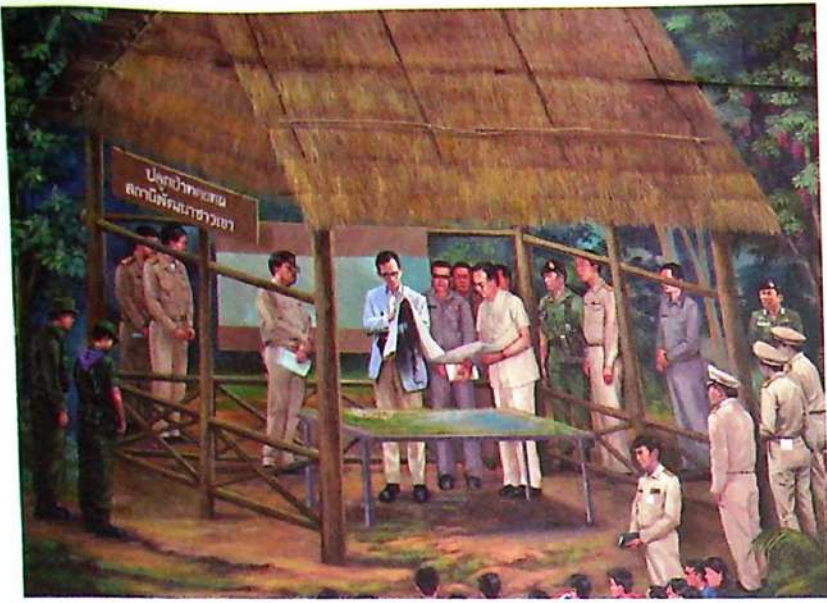
พระราชทานแนวพระราชดำริ การบำบัดน้ำเสียขนาดใหญ่ รองรับ น้ำจากตัวเมืองได้ทั้งหมดด้วยเทคโนโลยีธรรมชาติ ทรงให้ศึกษา ทดลองที่โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี (กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓) เพื่อบำบัดน้ำเสียจากชุมชนเมืองเพชรบุรี

วิธีการบำบัดน้ำเสียมี ๓ ขั้นตอน

ขั้นตอนแรกเป็นระบบบำบัดน้ำเสีย โดยให้น้ำเสียทั้งหมดผ่าน ระบบบ่อดักตะกอน แสงอัลตราไวโอเล็ตและพลังงานความร้อน จากแสงอาทิตย์ จะช่วยเร่งให้เกิดการตกตะกอนเร็วขึ้น และฆ่าเชื้อโรคที่ปนมากับน้ำ ทำให้น้ำสะอาดในระดับหนึ่ง และจะไหลลงเข้าสู่ขั้นตอนที่ ๒ คือ ระบบที่บำบัดด้วยแปลงหญ้า น้ำที่ผ่านกระบวนการทั้งสองขั้นนี้จะมีคุณภาพดีขึ้นและสามารถ นำกลับมาใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร

วิธีการทางกลศาสตร์

พระองค์ทรงคิดค้นเครื่องกลเติมอากาศหลายรูปแบบ ที่สำคัญ คือ เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย ซึ่งต่อมา ได้พระราชทานชื่อว่า กังหันน้ำชัยพัฒนา โดยพระราชทาน หลักการและรูปแบบของเครื่องกลเติมอากาศแก่กรมชลประทาน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เพื่อนำไปประดิษฐ์เป็นต้นแบบสำหรับทดลอง ใช้ จากนั้นได้พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ และได้นำมาใช้กันอย่าง แพร่หลายในขณะนี้ เครื่องกลเติมอากาศที่ทรงคิดค้นขึ้นนี้ ทรงได้ แบบอย่างมาจากหลักเครื่องมือพื้นบ้านในภาคเหนือ ที่วางขวาง ตามลำธารภาคเหนือ พระองค์ทรงทดลองกังหันน้ำชัยพัฒนา ที่บึงพระราม ๙ กรุงเทพฯ เมื่อได้ผลดีจึงขยายการติดตั้งออกไป อีกหลายพื้นที่

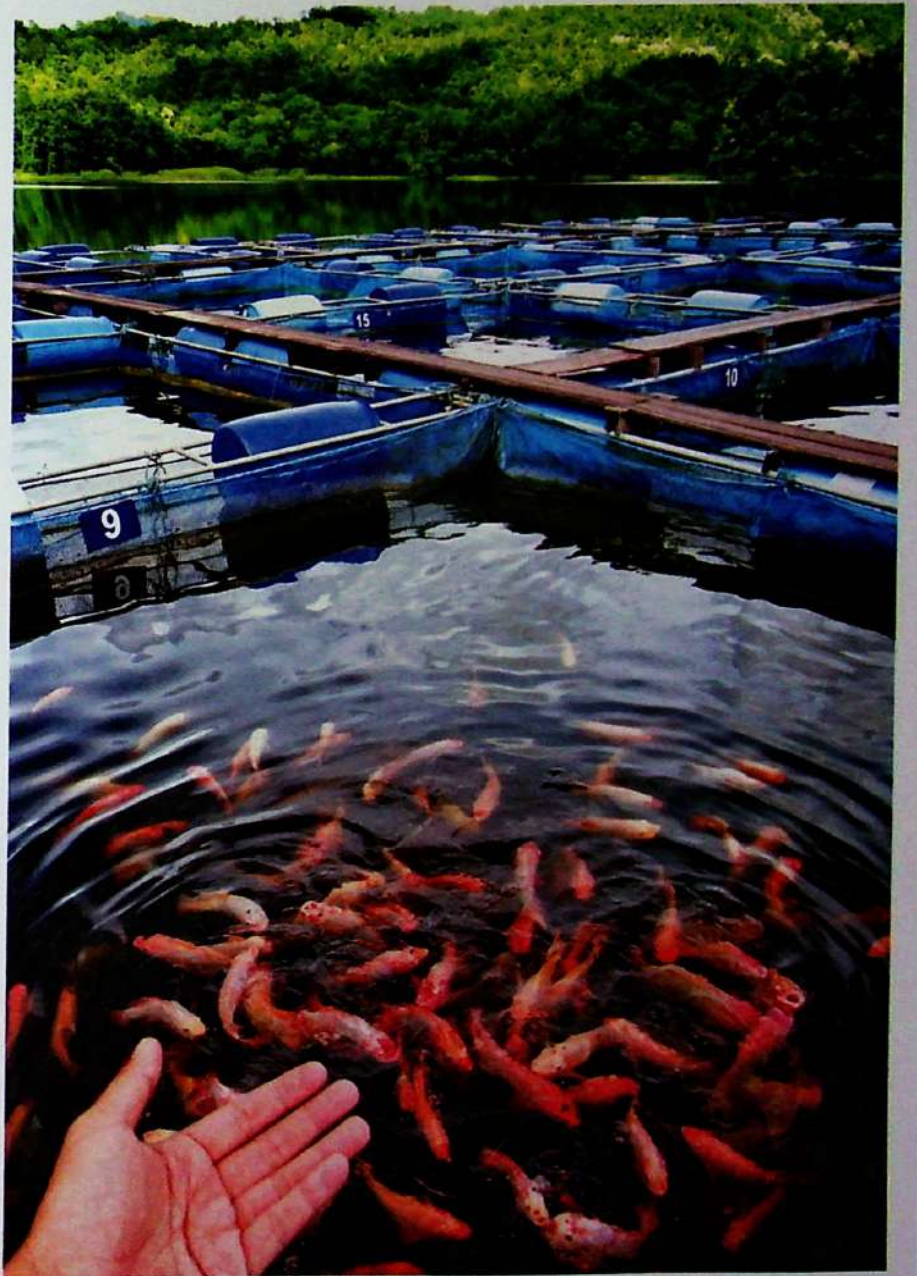
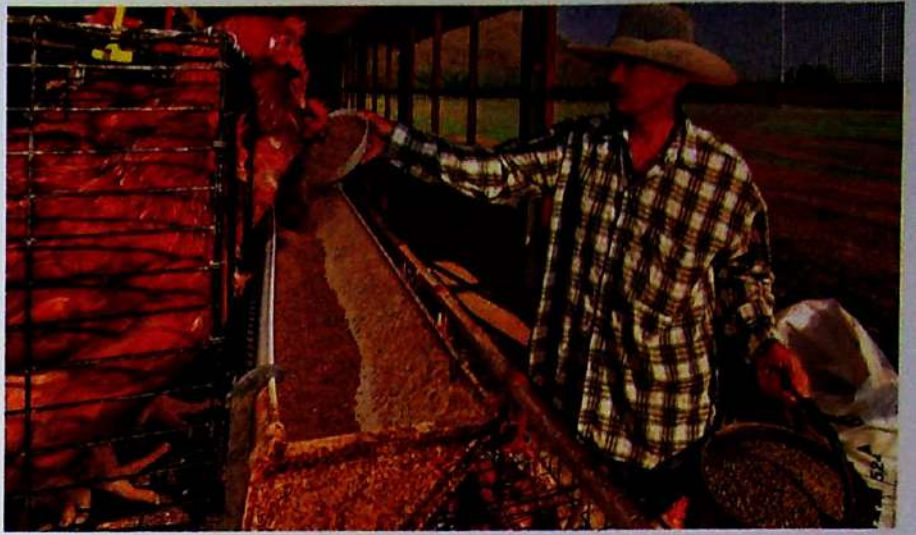
• เป็นเวลากว่า ๕๐ ปี นับแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้มีโอกาสทอดพระเนตรความเป็นอยู่ของชาวไทยภูเขา ทรงพบว่าส่วนมากมีฐานะยากจนและลำบาก มีผืนเป็นรายได้หลัก ทรงริเริ่มโครงการหลวงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวไทยภูเขา จากผืนเปลี่ยนเป็นพืชฤดูหนาว ทำให้ชาวไทยภูเขามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เลิกอาชีพปลูกป่าทำไร่เลื่อนลอย สมดังพระราชดำริของพระองค์ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ที่ว่า...“เรื่องที่จะช่วยเขา และโครงการของเขานั้น มีประโยชน์โดยตรงกับเขา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถเพาะปลูกสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นรายได้ให้กับเขาเอง จุดประสงค์อย่างหนึ่งคือมนุษยธรรม หมายถึงให้ผู้ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารสามารถมีความรู้และพียงตัว มีความเจริญได้”

- การทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวพระราชดำรินั้น ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่สอดคล้องกับแนวทางการเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งจะช่วยพยุ่งและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรรายย่อยให้สามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางกระแสการทำเกษตรแบบอุตสาหกรรมและการทำเกษตรพันธสัญญา การทำเกษตรแบบผสมผสาน จึงอาจถือเป็นบันไดขั้นแรกสำหรับเกษตรกร ที่จะก้าวไปสู่การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

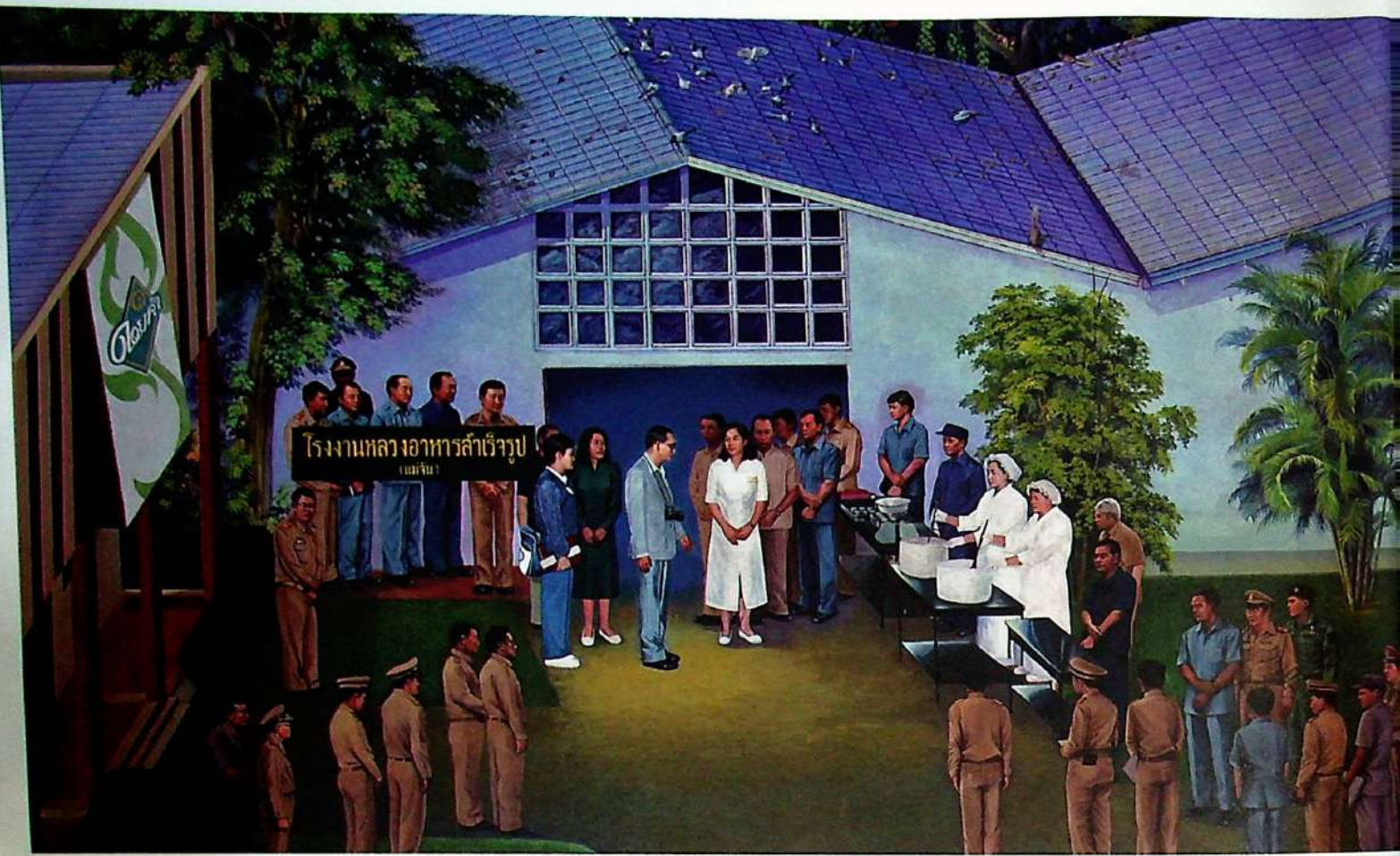

• หลังจากได้ทรงงาน
 อย่างหนักเป็นเวลานานนับสิบปี
 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
 ทรงเน้นย้ำเรื่องการพึ่งพาตนเอง
 เป็นสำคัญ ด้วยทรงเล็งเห็นว่า
 เป็นหนทางเดียวที่จะช่วย
 ประชาชนในประเทศเล็กๆ
 อย่างประเทศไทย ให้สามารถ
 อยู่รอดได้ท่ามกลางการแข่งขัน
 ทางการค้าอย่างรุนแรง
 ในระบอบโลกยุคใหม่ ทั้งนี้
 ยังต้องสร้างองค์ความรู้เรื่องการ
 พึ่งพาตนเองด้วย การศึกษา
 จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพัฒนา
 ไปควบคู่กับการสร้างเทคโนโลยี
 ที่เหมาะสม นั่นจึงจะสามารถ
 สร้างสังคมแบบ 'เศรษฐกิจ
 พอเพียง' ได้อย่างแท้จริง

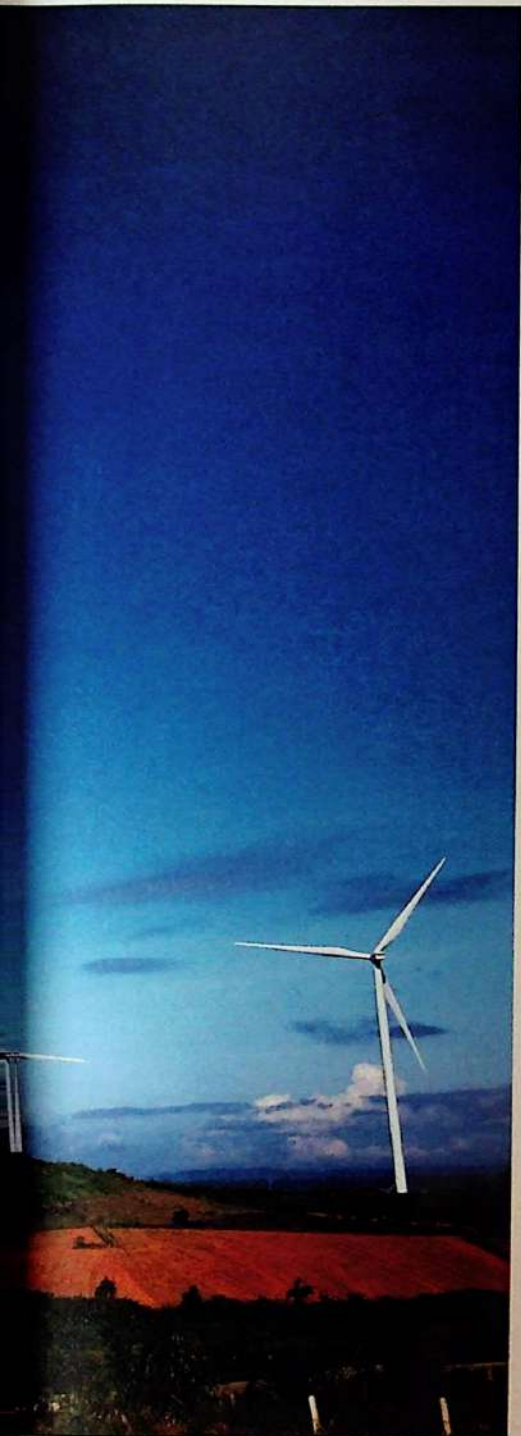
• แนวพระราชดำริของ
 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
 เป็นการพัฒนาที่มองสรรพสิ่ง
 เป็นองค์รวม มิได้แยกสิ่งใด
 สิ่งหนึ่งเด็ดขาดจากกัน
 วิถีคิด-เทคโนโลยี-การตลาด-
 คุณภาพชีวิต ล้วนต้อง
 สอดคล้องไปในทางเดียวกัน
 จึงจะบรรลุผลตามแนวทาง
 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

- กังหันน้ำชัยพัฒนา
เป็นการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม
ขณะที่ผลผลิตของเกษตรกร
ต้องนำมาพัฒนาประสิทธิภาพ
เพื่อการตลาดแบบพึ่งพาตนเอง
ดังโครงการทดลองแปรรูป
ผลิตภัณฑ์จากการเกษตร
ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริ
ทำโครงการกึ่งธุรกิจ
ที่มีการบริหารการเงินครบวงจร

- การพัฒนาพลังงานลม พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงทำให้เห็นเป็นแบบอย่างมานานแล้ว ในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ทรงเน้นสร้างกังหันลมที่เกิดประโยชน์ต่อการใช้สูบน้ำ และยังสามารถใช้เพื่อผลิตไฟฟ้าได้อีก ดังตัวอย่างกังหันลมผลิตไฟฟ้าภายในโครงการวังหมีน จังหวัดเพชรบุรี และปัจจุบัน แนวพระราชดำริของพระองค์ ได้กระจายไปยังพื้นที่ต่างๆ ที่มีความเหมาะสมทั่วทั้งประเทศ

หลักการของกังหันน้ำชัยพัฒนาคือ การเติมอากาศลงไปใต้น้ำ เพื่อเพิ่มปริมาณออกซิเจนที่ละลายใต้น้ำให้มากขึ้น อันจะช่วยบำบัดน้ำเสียได้รวดเร็วยิ่งขึ้น วิธีการเติมอากาศมีหลายวิธี จึงมีการประดิษฐ์เครื่องกลเติมอากาศถึง ๙ แบบ

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายสิทธิบัตรในการประดิษฐ์คิดค้นกังหันน้ำชัยพัฒนาแด่พระองค์ เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๖

นับเป็นสิทธิบัตรในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์พระองค์แรกในประวัติศาสตร์ของชาติไทยและของโลก และนับเป็นสิ่งประดิษฐ์เครื่องกลเติมอากาศเครื่องที่ ๙ ของโลกที่ได้รับการจดสิทธิบัตรในประเทศต่างๆ

องค์การบรัสเซลส์ ยูเรกา (Brussels Eureka) แห่งราชอาณาจักรเบลเยียม ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลสิ่งประดิษฐ์ดีเด่น พ.ศ. ๒๕๔๓ ในงานบรัสเซลส์ ยูเรกา ๒๐๐๐ : นิทรรศการสิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย และเทคโนโลยีสมัยใหม่ของโลก ครั้งที่ ๔๙ มากถึง ๕ รางวัล รวมถึงรางวัลจากองค์กรต่างๆ จำนวนมาก

การจัดการน้ำตามแนวพระราชดำริ สะท้อนแนวคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ของพระองค์ ทรงมีความเข้าใจว่าน้ำไหลอย่างไร จากฝนมาเป็นน้ำ จะเก็บน้ำได้อย่างไร ใช้อย่างไร แล้วต้องดูแลน้ำอย่างไร

เริ่มจากการมีฝ่ายระลอกความชุ่มชื้น ตั้งแต่ในป่าผ่านเมือง มีแก้มลิง และมีการจัดการน้ำท่วม จนกระทั่งถึงการปล่อยออกสู่ทะเล หรือระบบการบำบัดน้ำเสียในชุมชนเมือง ดังที่บึงพระราม ๙ ในกรุงเทพฯ และที่แหลมผักเบี้ย

สะท้อนให้เห็นชัดเจนว่า พระองค์ทรงคิดอย่างเป็นระบบ และครบองค์รวม เป็นการจัดการน้ำอย่างครบวงจรและยั่งยืน

ลม

ลม เป็นอีกเรื่องที่มีแนวพระราชดำริของพระองค์ ทรงริเริ่มเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปฏิบัติงานนำไปศึกษาพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรของประเทศไทย

โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดามีการใช้พลังงานลมมานานแล้ว โดยใช้ในการวิดน้ำเพื่อถ่ายเทน้ำของบ่อเลี้ยงปลาชนิด หรือที่ 'โครงการซึ่งหวั่นตามแนวพระราชดำริ' ก็ถือเป็นรูปธรรมอันชัดเจนอีกแห่งตามพระราชประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์รวบรวมพืชเศรษฐกิจหลากหลายชนิด และเพื่อเป็นแนวทางในการทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริให้กับเกษตรกร

พระองค์มีพระราชดำริให้นำพลังงานลมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ตามลักษณะภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม จาก 'กังหันลมต้นแบบ' ๑๐ ตัวแรก เพื่อเป็นตัวอย่างทางด้านพลังงาน สามารถผลิตไฟฟ้าเพื่อขายให้กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) กลายเป็นทุ่งกังหันลมในปัจจุบันที่เจอจุนไฟฟ้าไปทั่วพื้นที่

โครงการแห่งหนึ่ง คือ กังหันลมบริเวณโครงการสระเก็บน้ำพระราม ๙ อีกแห่งในโครงการแก้มลิงตามแนวพระราชดำริที่อำเภออัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาคูหาภัย โดยการนำพลังงานทดแทนอย่างลมและแสงอาทิตย์มาสร้างระบบผลิตกระแสไฟฟ้าหมุนเวียนต่อเนื่อง ในพื้นที่ช่วงกลางวันจะอาศัยพลังงานจากแสงอาทิตย์เป็นหลัก ขณะที่ในช่วงเย็นหรือกลางคืนจะอาศัยพลังงานลม

พิจารณาจากพลังงานลม อาจกล่าวได้ว่า 'ฝนหลวง' ก็ถือเป็น 'ลม' ตามแนวพระราชดำริอีกเรื่อง ใ้การ 'เหนี่ยวนำน้ำจากฟ้า' โดยดูจาก 'ความชื้น' ของจำนวนเมฆ และสภาพของ 'ทิศทางลม' ประกอบกัน

พระองค์ทรงกำหนดขั้นตอนของกรรมวิธีทำฝนหลวงขึ้นเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย คือ ก่อทวน เลี้ยงให้อ้วน และโจมตี โดยมีอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ชนิดต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งนอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหาคูหาขาดแคลนน้ำในช่วงภาวะฝนแล้งแล้ว ยังเป็นการเพิ่มปริมาณน้ำเพื่อการคมนาคม ป้องกันและบำบัดภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มปริมาณน้ำในเขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าอีกด้วย

พลังงานทดแทน

เมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จไปทอดพระเนตรสวนปาล์มที่อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล (๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๘) พระองค์ให้ความสนพระราชหฤทัยในปาล์มน้ำมันเป็นอย่างมาก ในฐานะเป็นพืชที่สร้างคุณประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้มีพระราชกระแสว่า ควรจะมีการส่งเสริมให้เกษตรกรสวนปาล์มรายย่อยเหล่านี้ ได้มีโอกาสรวมกลุ่มกันทำการสกัดน้ำมันปาล์มในรูปของโรงงานขนาดเล็กที่ใช้เงินลงทุนต่ำ และโปรดให้มีการทดลองพัฒนาไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงให้กับเครื่องยนต์ดีเซลตามแนวพระราชดำริ

โปรดให้ทดสอบกับเครื่องจักรกลการเกษตรก่อน ซึ่งได้ผลลัพธ์เป็นอย่างดี และทรงทดลองให้เห็นเป็นตัวอย่างด้วยพระองค์เอง ด้วยรถยนต์พระที่นั่งที่ประทับใช้เมื่อครั้งเสด็จไปทรงเป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์เขื่อนคลองท่าด่าน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔

นอกจากนี้ การพัฒนา 'แก๊สโซฮอลล์' ยังเริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อพระองค์เสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยมีพระราชดำรัสให้ศึกษาการผลิตเอทานอลจากอ้อย เพราะอนาคตอาจเกิดภาวะขาดแคลนน้ำมันและราคาอ้อยตกต่ำ การแปรรูปอ้อยเป็นเอทานอลจะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้อีกทาง

ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกลในเรื่องพลังงานทดแทน นอกเหนือจากโครงการพัฒนาไบโอดีเซลและแก๊สโซฮอลล์เพื่อใช้แทนน้ำมันที่ถือเป็นแหล่งพลังงานที่ใช้แล้วหมดไปแล้ว พระองค์ยังพระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการค้นหาและทดลองพลังงานทดแทนในรูปแบบต่างๆ อาทิ การนำแกลบมาเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง หรือแม้แต่มูลโคก็โปรดให้นำมาผลิตเป็นแก๊สชีวภาพ โดยทรงมุ่งเน้นในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า

ภายในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการหลวง ฯลฯ ยังมีการนำ 'พลังงานแสงอาทิตย์' มาใช้หลากหลายรูปแบบภายในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ เช่น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในภูมิภาคต่างๆ ทั้งยังโปรดให้มีการพัฒนา 'พลังงานลม' เพื่อนำมาใช้งานในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาอีกด้วย

ตลอด ๗๐ ปีที่พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยพระราชวิริยอุตสาหะเพื่อวางรากฐานการพัฒนาที่มั่นคงให้กับประเทศ สิ่งซึ่งเห็นประจักษ์ คือ พระปรีชาสามารถในการเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบและล้ำยุคสมัย

หัวใจสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ คือ การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดผ่านการสร้างระบบแรงจูงใจที่เหมาะสม พระอัจฉริยภาพของพระองค์ทรงเห็นได้ผ่าน ๓ องค์ประกอบที่ตอบโจทย์ ท่าอะไร ทำไม อย่างไร

ทรงยึดมั่นให้ 'คน' เป็นที่ตั้ง เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา นำไปสู่กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมที่สร้างสรรค้ภายใต้ความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างคนกับเทคโนโลยี คนกับสิ่งแวดล้อม คนกับสังคม และคนกับตนเอง

พระอัจฉริยภาพที่ทรงเป็นทั้งนักเศรษฐศาสตร์ทฤษฎี ที่มีพระราชดำริและหลักการในการบริหารเศรษฐกิจที่สะท้อนสังขรณ์ของมนุษย์ ประยุกต์และสอบทานทฤษฎี และปรับปรุงองค์ความรู้อย่างไม่หยุดนิ่ง จากการศึกษาพัฒนาการที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละพื้นที่ นำปรัชญาและข้อมูลเชิงประจักษ์มาปฏิบัติ ดำเนินการ สร้างความเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงและยั่งยืนภายใต้โครงการในพระราชดำริกว่า ๔,๖๐๐ โครงการ

สิ่งที่พระองค์ทรงมอบไว้ให้กับแผ่นดินไทย คือ การพัฒนาชีวิตของประชาชนและของประเทศชาติ

นี่คือหัวใจของเหตุผลที่ว่า 'ทำไมประชาชนถึงรักและเทิดทูนพระองค์'

6

รอยพระบาท ยາตรา ทุกสำรทิศ
รอยลืบต น้ำพระทัย แฉ่ไพศาล
พระปรีชา แฉ่ร่หม ไพธิสมภาร
ทุกสถาน สติตภาพ ช่าบชิ่งใจ

- จิระนันท์ พิตรปรีชา -

ก้าวไกลช่วยพัฒนา จารีกรัชสมัย

แผ่นดินพระราช

ประเทศพัฒนาก้าวหน้าบนความเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย มีสิ่งเกิดใหม่มากมาย มีสิ่งสร้างใหม่หลากหลาย แต่ทั้งหมดนั้น ถือได้ว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงไปบนบริบทของความเปลี่ยนแปลงเท่านั้น

การพัฒนาที่ลึกซึ่งไม่อาจวัดได้จากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง จากปีหนึ่ง ไปยังอีกปีหนึ่ง ไม่อาจวัดได้ด้วยสิ่งประดิษฐ์ หรือสิ่งปลูกสร้างใหญ่โต แต่จะลึกซึ่งได้ หากวัดการพัฒนาที่ลึกสู่จิตใจคน

ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปีแห่งรัชสมัย ประเทศชาติร่วมเย็น เป็นหนึ่งเดียวด้วยพระบารมี ประชาชนเย็นศิระเพราะพระบริบาล เสมอมา ทรงเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของชาวประชา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ทรงเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ทรงพระปรีชาสามารถ สมบูรณ์แบบ และล้ำยุคสมัย ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยพระราช วิริยอุตสาหะ ในการวางรากฐานการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืนให้กับ ประเทศ จากแนวพระราชดำริ 'เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา' สืบเรียน เพื่อการสืบสานพระราชปณิธาน

โครงการพระราชดำริกว่า ๔,๖๐๐ โครงการ ช่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของประชาชนในช่วง ๗ ทศวรรษ สะท้อนถึง พระอัจฉริยภาพ พระราชวิริยอุตสาหะ และพระราชปณิธาน ที่จะจัดปัญหาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของพลสกนิกร ตั้งแต่ การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่ห่างไกล พระราชทานแนวพระราชดำรินโยบายการดำเนินงานและคำแนะนำ เพื่อแก้ไขปัญหาในระหว่างการค้าเนินการ จนทำให้โครงการต่างๆ สำเร็จลุล่วงส่งผลดีต่อประชาชนทั้งประเทศ

ทรงใช้หลักเศรษฐศาสตร์ จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มี ประสิทธิภาพ ให้บรรลุรอดประโยชน์สูงสุด ผ่านการสร้างระบบ แรงจูงใจที่เหมาะสม เป็น ๓ องค์ประกอบเพื่อตอบโจทย ทำอะไร ทำไม่ ทำอย่างไร

๑. จัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทรงเป็นแบบอย่าง ในการนำความรู้และประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาประยุกต์เข้ากับนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการผลิต โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด เช่น ในการบริหารจัดการน้ำ นอกจากการสร้าง

- ในอดีต ริมน้ำเจ้าพระยาปลายถนนเจริญกรุง หรือถนนตัดใหม่ (New Road) บริเวณนี้เป็นย่านคึกคักสำหรับชาวต่างประเทศ ในกรุงเทพฯ ด้วยเป็นท่าเรือที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โปรดฯ ให้ชาวเดนมาร์ก - Mr. Hans Nille Andersen ตั้งบริษัท อีสต์เอเชียติก เพื่อทำธุรกิจ ส่งออกไม้สัก กระทั่งหมดยุคของการส่งออกไม้สักในสมัยรัชกาล ที่ ๔ ท่าเรือและคลังสินค้าแห่งนี้จึงร้างราผู้คน ท่าเรืออีสต์เอเชียติก ถูกปลุกชีวิตขึ้นมาอีกครั้งในชื่อ 'เอเชียทิก เดอะ ริเวอร์ฟรอนท์' จากโกดังสินค้า กลายเป็นร้านค้าสำหรับ นักท่องเที่ยว, โรงละคร, บาร์และร้านอาหาร และกลายเป็นแหล่ง พบปะของผู้คนเฉกเช่นอดีต โดยยังบอกเล่าถึงความงามของ สถาปัตยกรรมในยุคนั้น ด้วยการปรับปรุงอาคารเก่า และรักษา โครงสร้างทางสถาปัตยกรรมในสภาพเดิมไว้เกือบทั้งหมด

• 'พระมหารักษ์' เป็นบทพระราชนิพนธ์ที่สำคัญของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ความเป็นมาของบทพระราชนิพนธ์นี้ เกิดขึ้นที่วัดราชผาติการาม ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ เมื่อพระองค์ได้ทรงสดับพระธรรมเทศนาเรื่องพระมหารักษ์ จากสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า อดีตเจ้าอาวาสวัดราชผาติการาม อันนำไปสู่แรงบันดาลใจให้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสืออันทรงคุณค่านี้ ในโอกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๔ พรรษา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์วัดราชผาติการามครั้งใหญ่ ทางวัดได้รับพระมหากรุณาธิคุณทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถ โดยนำเนื้อหาจากบทพระราชนิพนธ์ 'พระมหารักษ์' ของพระองค์ มาสร้างสรรคเป็นภาพวาด โดยสำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังรูปแบบศิลปะไทยร่วมสมัยที่สวยงามน่าชม 'พระมหารักษ์' เป็นบทพระราชนิพนธ์ที่สะท้อนถึงความอดทน ความมุมานะ และขันติธรรม ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงบำเพ็ญตลอดรัชสมัย ๗๐ ปีที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจมากมาย เพื่อแผ่นดินและพสกนิกรชาวไทยทั้งมวล

เขื่อนและฝายเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างเพียงพอแล้ว พระองค์มีพระราชดำริให้นำน้ำที่กักเก็บเอาไว้มาใช้ประโยชน์ในการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือในปรัชญาเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการความเสี่ยงของครัวเรือนเกษตรกร โดยวางกรอบการจัดการที่ดิน ที่อยู่อาศัย และจัดการน้ำในพื้นที่อย่างสมดุล

ขณะเดียวกัน ทรงมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพของปัจจัยการผลิต ทั้งดิน น้ำ และที่สำคัญคือ คุณภาพของคน โดยทรงตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ผ่านโครงการในพระราชดำริด้านสาธารณสุข หลายโครงการ รวมทั้งการพระราชทานทุนการศึกษาอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล ในการผลักดันกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่หยุดนิ่ง

๒. บรรลุอรุณประโยชน์สูงสุด ทรงนิยามอรุณประโยชน์ในความหมายกว้างว่า เป็นการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นอย่างสมดุลทั้งด้านวัตถุ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเน้นความยั่งยืนมากกว่าการหวังผลระยะสั้น ด้วยมีสายพระเนตรอันยาวไกลว่าการพัฒนาที่สมบูรณ์นั้นต้องไม่เพียงมุ่งเน้นแต่การสร้างรายได้ แต่ต้องคำนึงถึงการทำให้ 'ชีวิตของแต่ละคน มีความปลอดภัย มีความเจริญ มีความสุข' เป็นแนวทางการพัฒนาที่มีการแบ่งสรรผลประโยชน์ของการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความสมานฉันท์ในสังคม และความชอบธรรมของระบบเศรษฐกิจ

๓. ระบบแรงจูงใจ ทรงประยุกต์หลักปรัชญาของพระพุทธศาสนา ในการวางกรอบการปฏิบัติที่ยึดทางสายกลาง เน้นความเอื้ออาทร สัมคีติ การมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความหมายและความสุขที่แท้จริงของผู้คนบนพื้นฐานของความพอดีและการรู้จักควบคุมตนเอง เป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและส่งเสริมประชาสังคม ให้เป็นสถาบันที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ

จะเห็นได้ว่า พระองค์ทรงวางปรัชญาเศรษฐศาสตร์ที่ยึด 'คน' เป็นที่ตั้ง ทรงตระหนักถึงความแตกต่างในระดับปัจเจกชนและความสำคัญของบริบทที่แต่ละคนเผชิญ การที่ทรงยึดมั่นให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา นำไปสู่กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมที่สร้างสรรค ภายใต้อุดมคติสัมพันธที่สมดุลระหว่างคนกับเทคโนโลยี คนกับสิ่งแวดล้อม คนกับสังคม และที่สำคัญคนกับตนเอง จนกลายเป็นที่มาของคำว่า 'ศาสตร์พระราชา' ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่ลุ่มลึก รอบด้าน มองการณ์ไกล ก่อนที่ชาวโลกจะตื่นตัวในเรื่องนี้ตั้งปัจจุบัน

พระองค์ทรงงานผ่านโครงการพระราชดำริ ๔ โครงการ คือ โครงการฝนหลวง โครงการทฤษฎีใหม่ โครงการแก่งดิน และโครงการกั้นน้ำช่วยพัฒนา ให้กลายมาเป็นบทเรียนเพื่อให้สาธารณชนรุ่นหลังได้เรียนรู้กระบวนการคิดบนรากฐานของการเข้าใจมนุษย์ การเข้าถึงข้อมูลเพื่อการสร้างสรรค์นั้นตอบสนองความต้องการ การพัฒนาด้วยความรู้และภูมิปัญญาที่ไม่จำกัดอยู่แค่มิติใดมิติหนึ่ง ตลอดจนการทดลองและปรับปรุงจนได้ผลลัพธ์ที่ยั่งยืน และสามารถประยุกต์ใช้ได้โดยไม่รู้จบ ทรงสร้างหลักคิดและแนวปฏิบัติที่สำคัญในการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนใน ๒ มิติ

๑. เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

๒. การใช้นวัตกรรม การวิจัยและพัฒนาที่ผ่านการทดลอง จนเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมมาเป็นเครื่องมือ เป็นนวัตกรรมที่ถูกสร้างสรรค์จากความคิดที่เรียบง่าย ประหยัด ใช้งบประมาณท้องถิ่น สร้างคุณอนันต์ต่อการเกษตร

ตลอด ๗๐ ปีแห่งรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช การพัฒนาของประเทศเติบโตอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอน อันเกิดจากการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ มีโครงการในพระราชดำริหลายโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ และเป็นตัวอย่างสำหรับก้าวเดินแรกของการพัฒนาทางเศรษฐกิจไทยในมิติต่างๆ เริ่มจากการพัฒนาในภาคเกษตร เป็นเกษตรแปรรูป ต่อเนื่องไปยังการพัฒนาอุตสาหกรรม

พระองค์ทรงพลิกฟื้นพื้นที่เกษตรหลายล้านไร่ทั่วประเทศ ให้อุดมสมบูรณ์ และยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรไทยกว่า ๑ ใน ๕ ให้กินดีอยู่ดี และพร้อมที่จะแข่งขันในระบบตลาดได้ ผ่านโครงการพระราชดำริกว่า ๔,๖๐๐ โครงการ และนวัตกรรมที่จดสิทธิบัตรในพระปรมาภิไธยกว่า ๑๐ ชิ้น ถือได้ว่าเป็นการทำงานในเอกลักษณ์ตามศาสตร์พระราชา อันมีเป้าหมาย ๓ ขั้นตอน คือ เพื่ออยู่รอด พึ่งตนเอง และยั่งยืน โดยมีหัวใจสำคัญคือ พระองค์ทรงให้ความสำคัญกับมิติของจิตใจและทัศนคติการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง คู่จตุรพักตรพิมานกับพระราชวิริยอุตสาหะที่พระองค์ทรงปฏิบัติตลอดรัชกาล

พระบิดาแห่งการจัดการทรัพยากรน้ำ

พระองค์ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร ทั้งจากภัยน้ำแล้ง ภัยน้ำล้น และภัยน้ำเสีย ด้วยแนวพระราชดำริการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบชลประทาน เพื่อให้ราษฎรมีน้ำกินน้ำใช้ที่พอเพียง ไม่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ไม่น้อยกว่าความต้องการ และมีคุณภาพที่ดี เปลี่ยนจากสภาพปัญหาที่มีอยู่ไปสู่การดำรงชีวิตที่เปี่ยมสุข

ทรงตระหนักว่าปัจจัยหลักที่สำคัญอย่างยิ่งของความสุขคือชีวิต นั่นคือ น้ำ

แม้ประเทศไทยจะตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศร้อนชื้น มีฝนตกชุก ทำให้มีปริมาณน้ำต้นทุนจำนวนมาก ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน หากขาดการจัดการที่ดี ก็จะไม่สามารถเก็บกักน้ำจำนวนมากนั้นมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับมีการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร ทำให้ปริมาณน้ำต้นทุนลดน้อยลงไป จนเกิดปัญหาภัยแล้ง เมื่อถึงฤดูฝนก็ไม่มีกำแพงตามธรรมชาติที่จะป้องกันการไหลบ่าของสายน้ำ น้ำที่ไหลบ่าเข้ามาปะทะอย่างรวดเร็ว ก่อความเสียหายแก่บ้านเมือง เกิดเป็นปัญหาอุทกภัย ขณะที่ชุมชนในเขตเมืองต้องเผชิญปัญหาจากน้ำท่วมขังและน้ำเสีย

พระองค์ได้พระราชทานแนวพระราชดำริไว้มากมาย เพื่อควบคุมน้ำ ให้ได้ดังประสงค์ ทั้งแนวพระราชดำริการพัฒนาแหล่งน้ำ และแนวพระราชดำริการจัดการระบบชลประทาน ซึ่งช่วยแก้ไข และป้องกันปัญหาจากน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง

ในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเงินจำนวน ๘๔ ล้านบาท ที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้เป็นทุนประเดิมสำหรับการก่อตั้งมูลนิธินี้ เพื่อสนอง พระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาเรื่องนี้

พระราชทานชื่อมูลนิธินี้ว่า มูลนิธิอุทกพัฒน์ และ พระราชทานพระมหากษัตริย์คุณให้มูลนิธิ อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ ชื่อของมูลนิธิอุทกพัฒน์ มาจากคำว่า อุทก ซึ่งหมายถึง 'น้ำ' พัฒน์ มาจากคำว่า 'พัฒนา' เมื่อนำมารวมกัน จึงมีความหมายว่า 'มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเรื่องนี้'

ความหมายโดยรวมของเครื่องหมายของมูลนิธิ หมายถึง น้ำเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของชีวิต จำเป็นต้องให้ทุกภาคส่วนร่วมกัน ในการบริหารและพัฒนา ซึ่งหากจะทำได้ก็ต้องมีข้อมูล ความรู้ และความเข้าใจเรื่องน้ำอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจบริหารจัดการน้ำ ทั้งความสำเร็จ ความรู้ เทคนิค ที่พระองค์ได้ทรงศึกษา ค้นคว้า พัฒนา และทดลองเรื่องน้ำ มาโดยตลอด

การสร้างความสุขของทรัพยากรน้ำ ตามแนวพระราชดำริของพระองค์ที่ว่า 'น้ำคือชีวิต' และการบริหารจัดการน้ำ 'จากภูผาสู่ที่' คือต้นแบบของการบริหารจัดการน้ำที่เกิดประโยชน์อย่างยิ่งใน เรื่องของการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ การพัฒนารูปแบบป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง การจัดการน้ำแล้ง และน้ำหลากนอกเขตชลประทาน และอีกหลายแนวทางที่พระองค์ ทรงทำเป็นตัวอย่าง เพื่อเป็นต้นแบบสู่การนำไปใช้ในชุมชนได้ จนประสบความสำเร็จ อาทิ

๑. การจัดการน้ำแล้งตามแนวพระราชดำริ (ฝนหลวงพระราชทาน, พระราชดำริจัดการด้านชลประทาน อ่างเก็บน้ำ, ฝายทดน้ำ)

๒. การจัดการน้ำท่วมตามแนวพระราชดำริ (การจัดการน้ำท่วมในสวนภูมิภาค, พระราชดำริก่อสร้างคันดินกันน้ำ, พระราชดำริก่อสร้างทางผันน้ำ, พระราชดำริก่อสร้างเขื่อนอุเนกประสงค์, พระราชดำริโครงการแก้มลิง และการจัดการน้ำท่วมในเขตเมือง)

๓. การจัดการน้ำเสียตามแนวพระราชดำริ (ใช้วิธีการทางชีวภาพ ด้วยการบำบัดน้ำ, ใช้วิธีการทางกลศาสตร์ด้วยกังหันน้ำชัยพัฒนา)

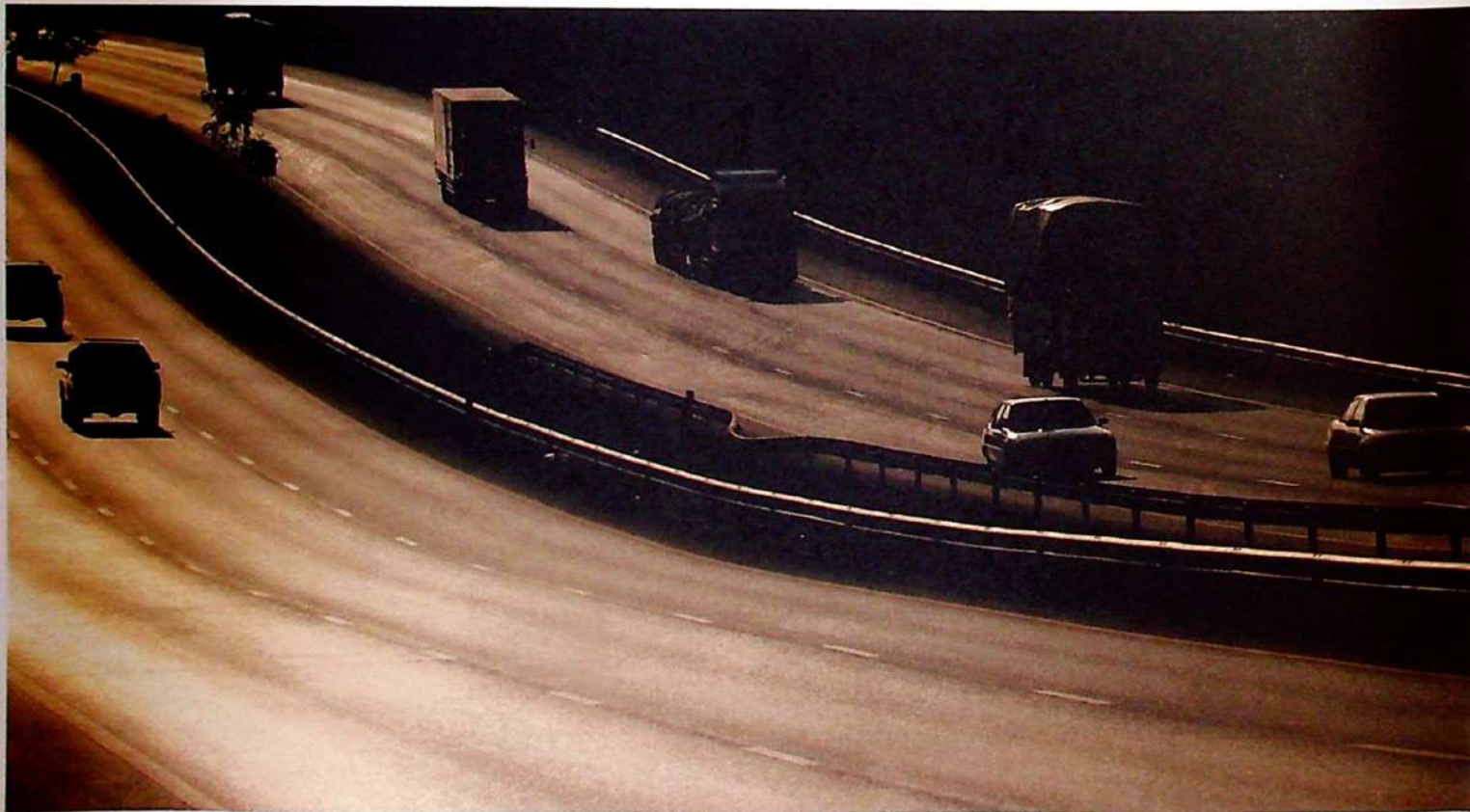
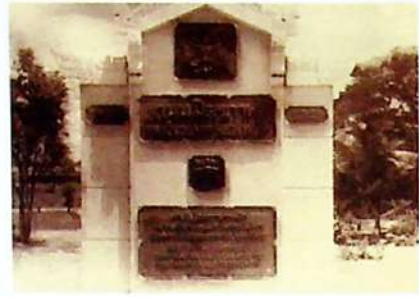
น้ำ : ต้นทุนหลักของชีวิต

"...หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำ คนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้า คนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้า ไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้..."

(พระราชดำรัส ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙)

ตัวอย่างโครงการพระราชดำริเกี่ยวกับน้ำ

- โครงการแก้มลิง
- เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์
- โครงการเขื่อนคลองท่าด่าน จังหวัดนครนายก
- โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาว จังหวัดลำพูน
- โครงการห้วยองคต จังหวัดกาญจนบุรี
- โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขามแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน
- โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เขื่อนขุนด่านปราการชล
- โครงการน้ำดีไล่น้ำเสีย
- การบำบัดน้ำเสียด้วยผักตบชวา
- โครงการฝนหลวง
- โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 'คลองลัดโพธิ์'
- โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำดอน จังหวัดหนองคาย
- โครงการขุดสระเก็บกักน้ำตามทฤษฎีใหม่ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- โครงการพัฒนาลุ่มน้ำก้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครพนม
- โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ประจันต์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี
- โครงการฝายทดน้ำบ้านขอรอราเม จังหวัดยะลา
- โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยบางทรายตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดมุกดาหาร
- โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ยอนตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
- โครงการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง
- โครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพิษณุโลก
- โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขามแม่ปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน
- โครงการอ่างเก็บน้ำแม่แคมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแพร่

• (ซ้าย) ตลอดช่วง ๗ ทศวรรษแห่งการครองสิริราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของประเทศไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ทรงขึ้นครองราชย์หลังสิ้นมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ ไม่นาน ประเทศไทยเริ่มพัฒนาสู่ความทันสมัย โดยเริ่มจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังเช่น การคมนาคม พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปที่ตำบลมวกเหล็กกลางป่าดงพญาเย็น ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ทรงเป็นประธานในพิธีเปิดถนนมิตรภาพ ซึ่งเป็นถนนที่ทันสมัยที่สุดในยุคนั้น

• พระองค์ทรงสนับสนุนให้สร้างท่าอากาศยานนานาชาติแห่งที่ ๒ เพื่อให้รองรับกับธุรกิจการบินและขนส่งทางอากาศที่ขยายตัวขึ้น แม้โครงการสร้างสนามบินที่ 'หนองจุกเห่า' จังหวัดสมุทรปราการ จะใช้เวลายาวนานหลายสิบปี แต่ที่สุดก็สำเร็จได้ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยพระราชทานชื่ออันเป็นมงคลนามว่า 'ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ' เพื่อสื่อความสำคัญกลางการขนส่งทางอากาศในภูมิภาคอุษาคเนย์

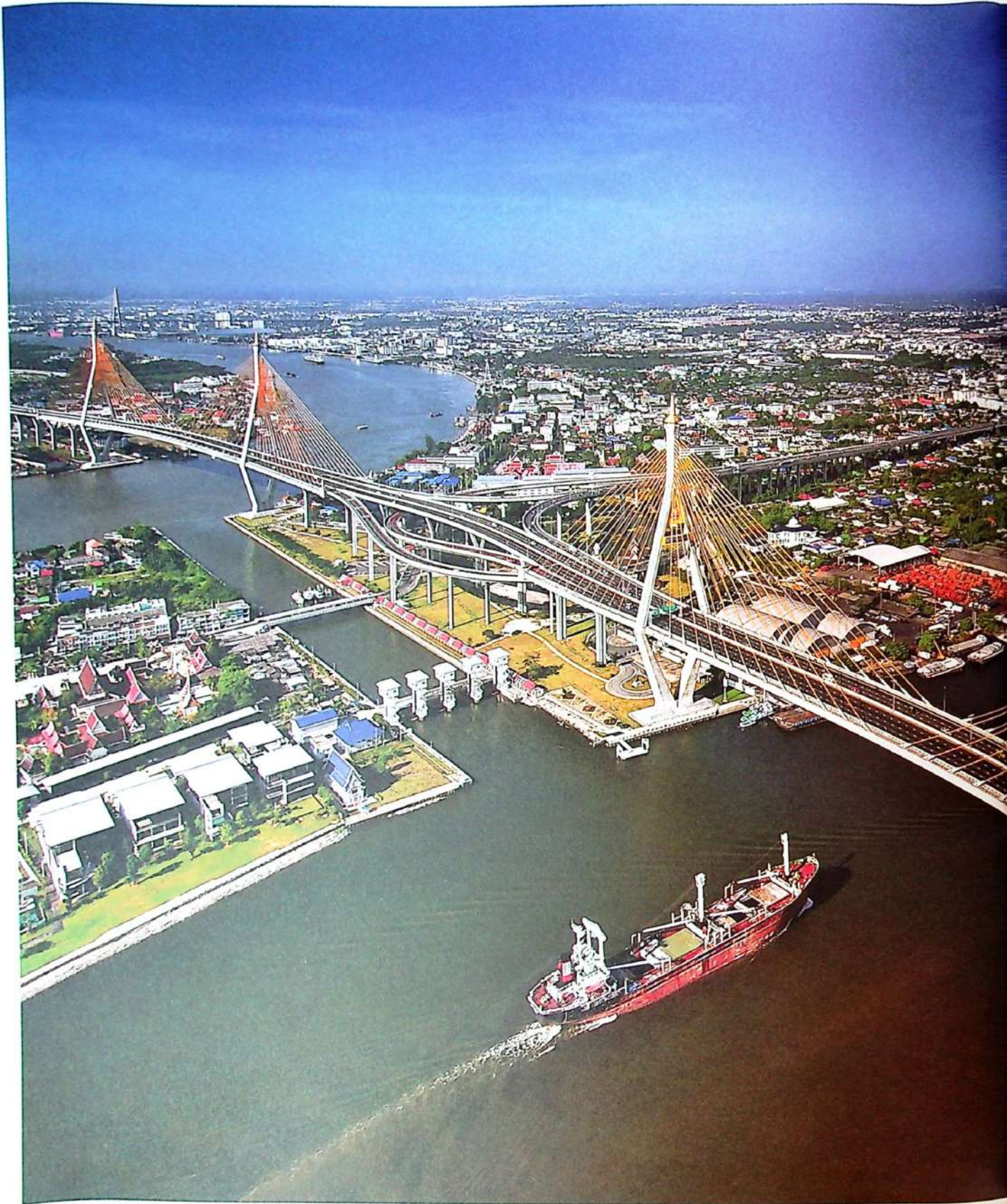

- ภาพถ่ายทางอากาศของ กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ปีที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองราชย์ บันทึกโดย Peter Williams Hunt ยากที่จะคาดคิดได้ว่า ภายในรัชสมัยเดียว เมืองหลวงของประเทศ จะเปลี่ยนไปมากมายเพียงนี้

• เขื่อนขนาดใหญ่เขื่อนแรกในประเทศไทยถูกสร้างขึ้นบนลำนํ้าบึงจังหวัดตาก เขื่อนคอนกรีตรูปโค้งขนาดมหึมานี้เคยมีชื่อว่า 'เขื่อนยันฮี' พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จฯ ไปทรงวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๔ เมื่อเริ่มกระบวนการก่อสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ก็ได้รับพระราชทานนามว่า 'เขื่อนภูมิพล' ซึ่งเป็นเขื่อนผลิตไฟฟ้าแห่งแรกของประเทศ และเป็นการเปิดยุคของการพัฒนาการผลิตไฟฟ้าเพื่อนำมาพัฒนาชาติ เพราะหลังจากนั้นไม่นาน มีการยุบรวมวิสาหกิจของรัฐ ๓ แห่ง ที่มีหน้าที่ผลิตไฟฟ้า และกลายมาเป็นการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ดังปัจจุบัน

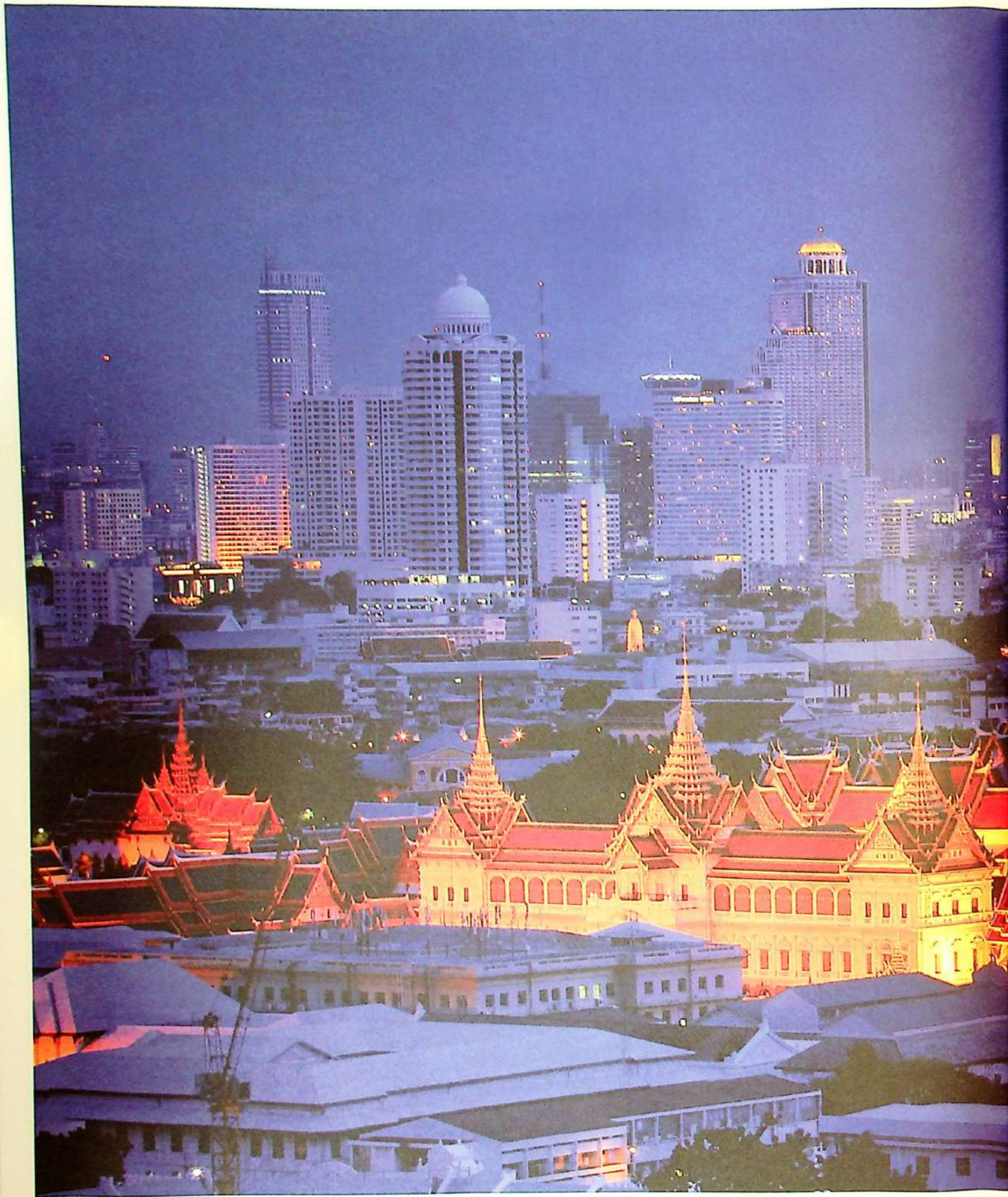

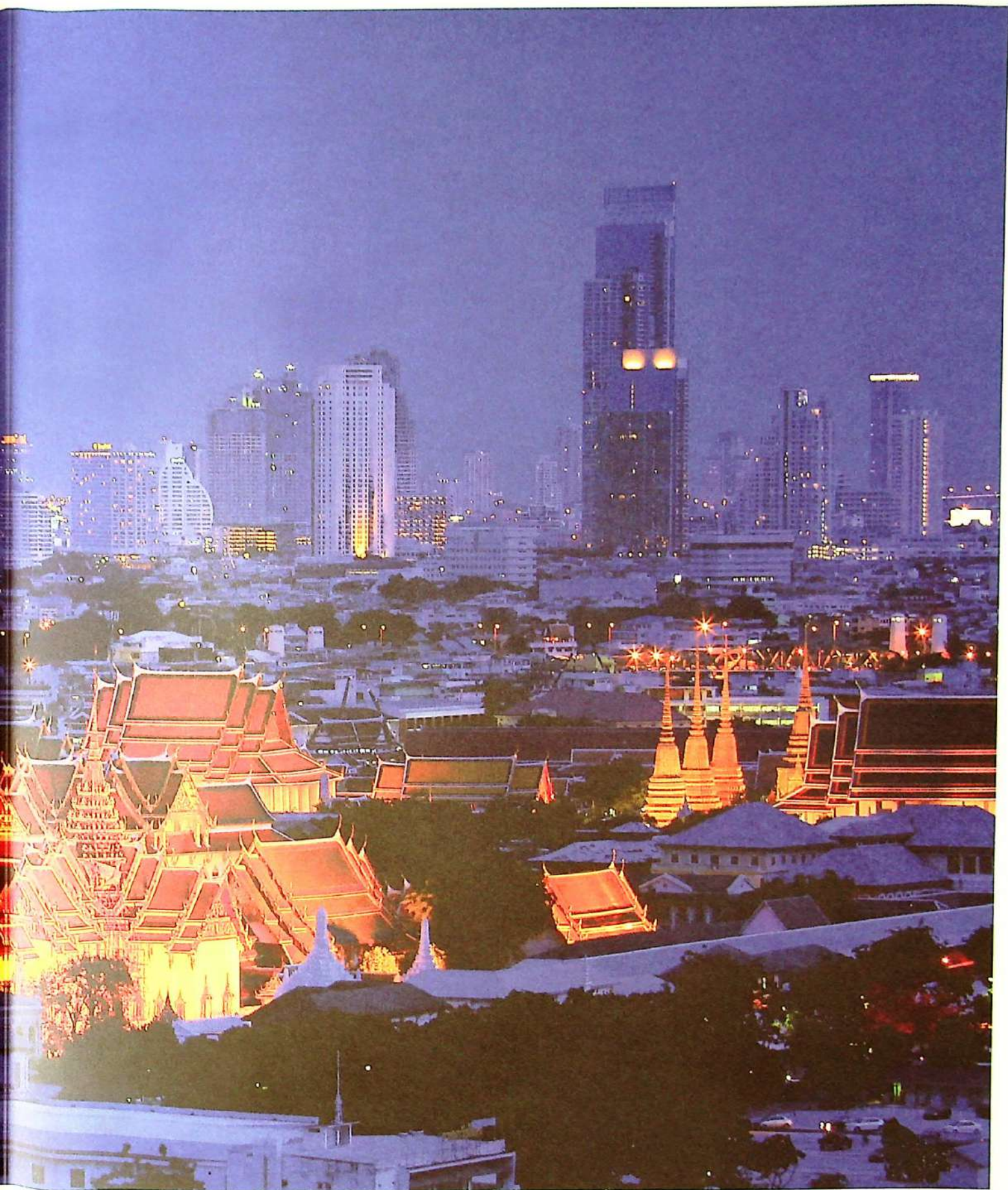
นิรันดร์ในดวงใจ
— ๓๖ —

• ปัญหาการคมนาคมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นเรื่องที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงสนพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง ทรงเสนอแนะรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย ให้พยายามแก้ปัญหาเรื่องนี้เป็นสำคัญหนึ่งในโครงการใหญ่เพื่อแก้ปัญหาการคมนาคมในเมืองหลวงของประเทศก็คือ ถนนวงแหวนรอบเมือง

• ถนนกาญจนาภิเษก หรือทางหลวงพิเศษหมายเลข ๙ เป็นถนนวงแหวนรอบนอกของกรุงเทพมหานคร ที่มีเส้นทางเชื่อมต่อกันระหว่างตัวเมืองกรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และผ่านพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วย ทั้งยังเชื่อมต่อกับทางพิเศษสายบางพลี-สุขสวัสดิ์ ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ และทางพิเศษบูรพาวิถี สู่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ด้วย การก่อสร้างสะพานแขวนขนาดใหญ่ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาถึง ๒ ช่วง ในบริเวณบางกะเจ้า ทำให้ถนนวงแหวนเส้นนี้เชื่อมต่อกันได้สมบูรณ์อย่างแท้จริง เดิมเคยเรียกสะพานนี้ว่าสะพานวงแหวนอุตสาหกรรม ซึ่งเปิดใช้งานอย่างเป็นทางการในวันคล้ายวันพระราชสมภพฉลองพระชนมพรรษา ๗๙ พรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ กระทั่งวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อสะพานแห่งนี้ว่า 'สะพานภูมิพล'

- โครงการฝายแม้ว พร้อมระบบส่งน้ำบ้านประชาภักดี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลตลับเต่า อำเภอเทือง จังหวัดเชียงราย
- โครงการฝายคลองร่องเรืออันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
- โครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยั้งตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
- โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหวดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านห้วยหวด ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร
- โครงการนำบัตน้ำเสียโดยใช้พืช บึงมักกะสัน กรุงเทพมหานคร
- โครงการอ่างเก็บน้ำคลองท่าจิ่ว หมู่ที่ ๑ บ้านท่าจิ่ว ตำบลท่าจิ่ว อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
- โครงการอ่างเก็บน้ำผาน้ำหยดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี
- โครงการอ่างเก็บน้ำบางก่าปัดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่
- โครงการชลประทานเมืองกาญจนบุรี-พนมทวน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านหนองโรง ๒
- โครงการคลองตำหนักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ที่ ๒ บ้านตำหนัก ตำบลบางวัน อำเภอคูระบุรี จังหวัดพังงา
- โครงการจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนโครงการมูลนิธิชัยพัฒนา ศูนย์รวมพรรณไม้ภูมิภาค สาขาจังหวัดพังงา
- โครงการฝายทดน้ำคลองใน พร้อมระบบส่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ที่ ๓ บ้านป่าคลอง ตำบลรวมณีย์ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา

เขื่อนภูมิพล : เขื่อนพระราช

เพื่อน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเทิดพระเกียรติพระอัจฉริยภาพด้านวิศวกรรม ในการพัฒนาแหล่งน้ำ เขื่อนและพลังงานที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สร้างประโยชน์สุขให้ประชาชน และสร้างความเจริญให้ประเทศชาติ

- (๒๔-๒๕) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ครั้งที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงสถาปนาราชอาณาจักรแห่งใหม่ โดยมีศูนย์กลางอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เรียกชานนามว่า 'กรุงเทพมหานคร' ในยุคนั้น สิ่งก่อสร้างที่สูงที่สุดของนครหลวงแห่งใหม่นี้ คงไม่พ้นอาคารสถานภายในพระบรมมหาราชวัง
- ในปีที่ ๒๓๔ ที่กรุงเทพฯ เป็นราชธานีของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๔ อาคารมหานคร ถนนสาทร ได้เปิดตัวขึ้นในฐานะอาคารที่สูงที่สุดในประเทศไทย ด้วยความสูง ๓๑๔.๒ เมตร จำนวน ๘๘ ชั้น นับเป็นการเปิดมุมมองใหม่ในกรุงเทพฯ แม้ปัจจุบันอาคารนี้ จะไม่ได้ครองตำแหน่งตึกสูงที่สุดในประเทศไทยแล้วก็ตาม แต่ก็ยังถือเป็นแลนด์มาร์คสำคัญสำหรับนครหลวงของประเทศไทย

เขื่อนภูมิพล : เขื่อนพระราช เป็นการสืบสานพระราชปณิธานด้านการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

เขื่อนภูมิพลเป็นเขื่อนอนเนกประสงค์แห่งแรกของประเทศไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อครั้งก่อสร้างเสร็จใหม่ๆ นั้น เขื่อนแห่งนี้มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๘ ของโลก สร้างปิดกั้นลำน้ำปิงที่บริเวณเขาแก้ว อำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ได้รับการอนุมัติสำรวจและก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เดิมชื่อ 'เขื่อนยันฮี' พระองค์ทรงให้ความสนพระราหฤทัยนับแต่เริ่มดำเนินการก่อสร้าง และได้พระราชทานพระบรมมาภิไธยให้เป็นชื่อเขื่อนว่า 'เขื่อนภูมิพล' เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์การก่อสร้าง เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๕ และเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานในพิธีเปิดเขื่อน เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

เขื่อนภูมิพล มีลักษณะเป็นเขื่อนคอนกรีตรูปโค้ง รัศมีความโค้ง ๒๕๐ เมตร สูง ๑๕๔ เมตร ยาว ๔๘๖ เมตร ความกว้างของสันเขื่อน ๖ เมตร อ่างเก็บน้ำสามารถรองรับน้ำได้สูงสุด ๑๓,๔๖๒ ล้านลูกบาศก์เมตร นอกจากนี้เป็นแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการชลประทานและผลิตกระแสไฟฟ้า ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดตาก

บารมีเหนือฟ้า : พระบิดาแห่งเทคโนโลยี

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบถวายการเทิดพระเกียรติแด่พระองค์เป็น 'พระบิดาแห่งเทคโนโลยีของไทย' ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ พร้อมกำหนดให้วันที่ ๑๔ ตุลาคมของทุกปี เป็น 'วันเทคโนโลยีของไทย'

วันนี้เป็นวันที่พระองค์ทรงอำนวยความสะดวกการทำฝนเทียม สูตรใหม่ครั้งแรกของโลก ทรงนำความรู้ทางสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในทุกสาขาวิชามาใช้ในการพัฒนา

ทุกโครงการที่มีพระราชดำริพระราชทานแก่ประชาชน ล้วนมีวิธีดำเนินการได้ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สอดคล้องกับระบบนิเวศโดยรวมของธรรมชาติ และสภาพสังคมของชุมชนนั้นๆ ขณะเดียวกันก็ไม่ทรงปิดกั้นเทคโนโลยีใหม่ๆ จากต่างประเทศ แต่ทรงเน้นว่าจะต้องเลือกใช้เทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์มาปรับปรุงให้ใช้ได้ดีพอเหมาะกับสภาพและฐานะของประเทศ

วิทยาการด้านเทคโนโลยีที่ทรงนำมาใช้ในการพัฒนานั้น มีหลายด้าน เช่น การเกษตร การบริหารจัดการน้ำ การศึกษา ฯลฯ ทรงนำเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยุสื่อสาร ดาวเทียม และ คอมพิวเตอร์มาใช้ดำเนินงานช่วยเหลือเกษตรกรในภาวะฝนแล้ง หรือฝนทิ้งช่วง เพิ่มปริมาณน้ำฝนให้แก่อ่างและเขื่อน เก็บกักน้ำ เพื่อการชลประทาน การผลิตกระแสไฟฟ้า

ภาพด้านที่พลกนิกรชาวไทยเห็นมาตลอด คือ พระองค์ ทรงเป็นนักสำรวจ และผู้เชี่ยวชาญการใช้แผนที่ ในการเสด็จ พระราชดำเนินไปในภูมิภาคต่างๆ พระองค์จะทรงนำแผนที่ไปด้วย ทุกครั้ง ทรงจัดเตรียมและตัดต่อแผนที่ดังกล่าวด้วยพระองค์เอง และทรงศึกษาภูมิประเทศจากแผนที่อย่างละเอียด เพื่อประกอบการวางแผนโครงการตามพระราชดำริด้านต่างๆ เช่น การพัฒนา แหล่งน้ำ การชลประทาน การพัฒนาการเกษตร การป้องกัน น้ำท่วม ในขณะที่ทรงใช้งานแผนที่ จะทรงเติมข้อมูลต่างๆ ลงไป และทรงแก้ไขความผิดพลาดคลาดเคลื่อนของแผนที่ ให้ถูกต้องด้วย

พระองค์ยังสนับสนุนพระราชหฤทัยและใช้ประโยชน์จากภาพถ่าย ทางอากาศทั้งภาพปกติและภาพพิเศษ ภาพถ่ายจากดาวเทียม สำรวจทรัพยากร และดาวเทียมอุตุนิยมวิทยา แผนที่พยากรณ์ อากาศ ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ ที่ติดประจำในเครื่องบิน ในรถพระที่นั่ง หรือที่ทรงถือติดพระองค์ไปด้วย เช่น บารอมิเตอร์ มาตรวัดระยะทาง และเข็มทิศ

ทรงเชี่ยวชาญในการแปลความหมายของภาพถ่ายทางอากาศ ทรงใช้ข้อมูลนี้ประกอบการใช้แผนที่อยู่เบื้องๆ และยังทรงสามารถ ใช้ข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยา ในการคาดคะเนแนวเคลื่อนตัวของ พายุไต้ฝุ่น และพายุไซร่อนได้อย่างถูกต้องหรือใกล้เคียง

จุดเปลี่ยนที่ทำให้การสื่อสารโทรคมนาคมของไทยก้าวสู่ยุคแห่ง ความล้ำหน้าคือ 'ดาวเทียม'

พระองค์มีพระอัจฉริยภาพด้านอวกาศ โปรดเกล้าฯ พระราชทาน นามดาวเทียมสื่อสารแห่งชาติดวงแรกของไทยอย่างเป็นทางการว่า 'ไทยคม' (Thaicom) ซึ่งย่อมาจากคำว่า Thai Communications หรือ ไทยคมนามคม เพื่อเป็นสัญลักษณ์การเชื่อมโยงประเทศไทย กับเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่

นอกจากนั้น ยังพระราชทานชื่อดาวเทียม 'ไทยพัฒน์' (Thaipat) ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานครพัฒนาขึ้น ทั้งยังมีดาวเทียม 'ไทยโชติ' (Thaichote) ของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศ และภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ สทอภ. ที่พระองค์ พระราชทานชื่อ

ดาวเทียมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนองพระบรมราโชบาย ทางการศึกษา พระองค์มีพระราชดำริให้จัดการเรียนการสอน ทางไกลผ่านดาวเทียมขึ้น ส่งผลให้เกิดมูลนิธิการศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นการเฉลิมพระเกียรติ ในปีกาญจนาภิเษกอีกด้วย

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้พิสูจน์ให้เห็นถึง สายพระเนตรอันยาวไกลในด้านการศึกษาที่พระราชทานแก่คนไทย เพราะไม่ว่าประชาชนของพระองค์จะอยู่แห่งหนใดในประเทศ หรือในโลก ก็สามารถเข้าถึงการศึกษาได้โดยไม่จำกัดด้วยเพศ วัย ภาษา

ราชาแห่งราชา ในความทรงจำตราบนิรันดร์

ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปีที่ทรงครองราชย์ พระองค์ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ทรงส่งเสริมช่วยเหลือ ให้ประเทศไทยแข็งแกร่งในสายตาชาวโลก

การอุทิศพระองค์ และความรักอันไร้ขอบเขตของพระองค์ ไม่ใช่แค่ชนะหัวใจพลกนิกรไทย แต่ยังได้รับการเคารพและ สรรเสริญอย่างสูงสุดในระดับสากล

ในความอ่อนน้อมถ่อมพระองค์ และความห่วงใยที่มีต่อประชาชน ของพระองค์

สมควรเป็นแบบอย่างให้ดำเนินรอยตาม ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ที่ได้รับการถวายความระลึกถึงด้วยความรัก ในทุกดวงใจที่ได้ สัมผัสในพระบารมี

ทรงชนะความรักอย่างจริงใจของคนไทย เป็นที่เคารพเทิดทูน อย่างสูงในต่างประเทศ

เป็นราชาแห่งราชา ผู้นำพาสันติสุข ความสามัคคี และความรุ่งเรืองตลอดช่วงรัชสมัย

พระองค์คือผู้นำซึ่งยิ่งใหญ่ที่สุดในช่วงเวลาแห่งเรา

۶

ทุกหัวอก พสกไทย ไหว้ถวาย
ท้องแผ่นดิน รื่นน้ำตา ฟ้าร้องไห้
แดดรอนรอน-ทึนกร ละลาไกล
ร้าวดวงใจ ร้าววูบดับ กับระวี

- จิระนันท์ พิตรปรีชา -

วันฟ้าดับ

หลังจากงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเสด็จลี้มขณะออกกำลังพระวรกายหน้าพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ทรงลุกขึ้นยืนด้วยพระองค์เอง ต่อมาคณะแพทย์กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ถวายการผ่าตัดขยายช่องทางเดินประสาทของพระปัฐิกันธูภิฐี (กระดูกสันหลัง) ระดับบนพระองค์ ในวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

จนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช ด้วยพระอาการพระวรกายด้านขวาอ่อนแรง แพทย์ตรวจพบผิวพระสมอ้งด้านซ้ายขาดเลือด สำนักพระราชวัง และคณะแพทย์ผู้ถวายการรักษา มีการออกแถลงการณ์เป็นลำดับ ท่ามกลางความห่วงใยของพสกนิกรไทยทั้งมวล ด้วยต่างตระหนักว่าพระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักของทุกคนนั้น ทรงมีพระพลานามัยไม่แข็งแรงเหมือนเดิม อีกทั้งพระชนมพรรษาที่มากขึ้นทุกขณะ

- บ่ายวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ มีกำหนดการอัญเชิญพระบรมศพจากโรงพยาบาลศิริราช ไปยังพระบรมมหาราชวัง ในช่วงเวลาประมาณ ๑๕.๓๐ นาฬิกา ตั้งแต่เช้าของวันดังกล่าว ประชาชนจำนวนมากนับแสนคน ต่างพากันแต่งกายด้วยชุดสีดำ เดินทางไปจับจองพื้นที่ตลอดสองข้างถนนตามเส้นทางเคลื่อนพระบรมศพ และแทบทุกคนมีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระองค์ติดตัวมาด้วย เป็นวันแห่งประวัติศาสตร์ ที่ประชาชนจากทั่วทุกสารทิศต่างมารวมตัวกัน เพื่อน้อมส่ง 'พ่อ' ด้วยหัวใจที่แตกสลาย

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นปีสุดท้ายแห่งรัชสมัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชกรณียกิจสำคัญที่จะต้องเสด็จพระราชดำเนินด้วยพระองค์เอง นั่นคือ ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากโรงพยาบาลศิริราช ไปยังทุ่งมะขามหย่อง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อไปประกอบพิธีสักการะพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีสุริโยทัย และติดตามโครงการตามแนวพระราชดำริพื้นที่แก้มลิง เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากโรงพยาบาลศิริราช เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารคโดยเรือยนต์พระที่นั่งอังสนา ซึ่งกองทัพเรือจัดถวาย ไปยังบริเวณเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อทอดพระเนตรริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และกลับมาถึงบริเวณหน้ากรมชลประทาน กรุงเทพมหานคร เพื่อทรงเปิดโครงการชลประทานทั้ง ๕ แห่ง ที่กรมชลประทานก่อสร้างตามแนวพระราชดำริ

การเสด็จพระราชดำเนินทางชลมารคครั้งนี้ ตลอดสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่โรงพยาบาลศิริราช ไปจนถึงเกาะเกร็ด ประชาชนจำนวนมากได้มาเฝ้าฯ รับเสด็จ ทุกคนต่างเปล่งเสียงทรงพระเจริญ พร้อมกับโบกธงตราสัญลักษณ์และธงชาติอย่างต่อเนื่องจนเรือพระที่นั่งล้นสายตา

• สำนักพระราชวังออกประกาศกำหนดการเปิดให้ประชาชนเข้ากราบถวายบังคมพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เบื้องหน้าพระบรมโกศ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ตั้งแต่เวลา ๐๔.๐๐ น. ของวันที่ ๒๔ ตุลาคม แม้กระทั่งกลับมีผู้คนจำนวนมากที่เดินทางมายังพื้นที่รอบท้องสนามหลวงตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม ผู้คนเหล่านั้นปักหลักค้างคืนตามริมถนนในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ แม้จะยังเป็นช่วงฤดูฝนซึ่งฝนก็ตกลงมาอย่างหนัก แต่ไม่มีใครสักคนที่จะห่อถอย หรือแม้แต่ต้องรอคิวกันเป็นเวลานานๆ หลายคนเข้าแถวรอเป็นเวลานานถึง ๑๐ ชั่วโมง แต่ทุกคนอดทนและรอคอยได้ เพราะนี่อาจเป็นโอกาสเดียวในชีวิต ที่ได้กราบถวายบังคมพระบรมศพของพระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักและเทิดทูนเหนือสิ่งอื่นใด

ในหลวง'สวรรคต

น้ำตาคนไทยนองทั้งแผ่นดิน
สิ้นแล้วมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่

พลกนิกรที่ทรงกล้าหาญ...
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว...
สิริราช ด้วยพระอาการสงบ...
ทรงครองราชย์สมบัติได้ 70 ปี...
พุทธศักราช 2559 เวลา 16 นาฬิกา 52 นาที

14-10-59

คืนในวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เสด็จฯ ออกจากที่ประทับ ณ วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มายังโรงพยาบาลศิริราช ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของคณะแพทย์ผู้ถวายการรักษา ท่ามกลางพสกนิกรที่ทราบข่าวต่างมาเฝ้าฯ รับเสด็จและได้มีโอกาสนั่งชมพระบารมีอย่างใกล้ชิด กระทั่งวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ สำนักพระราชวังได้ออกแถลงการณ์ว่า คณะแพทย์ได้รายงานว่า พระอาการทั่วไปดีขึ้นเป็นลำดับ จึงเสด็จ กลับพระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล

แต่แล้วในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ได้เสด็จฯ ออกจากพระตำหนักเปี่ยมสุขกลับมาประทับที่โรงพยาบาลศิริราช ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของคณะแพทย์อีกครั้ง เพื่อถวายการตรวจพระสมอบด้วยเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ ติดตามผลของการใส่สายระบายน้ำไขสันหลังเข้าสู่ช่องพระนาภี

จากนั้น พระองค์ประทับอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราชตลอดมา กระทั่งเสด็จสวรรคต รวมระยะเวลาที่ทรงเข้ารับการรักษาทางการแพทย์ครั้งสุดท้ายนี้ ๕๐๖ วัน

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นวันในประวัติศาสตร์ชาติไทย ที่มีอาชุลยเลือนจากความทรงจำไปได้ ชาวเกี่ยวกับพระอาการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นข่าวที่ใครๆ พอจะทราบ หากทว่า หากจะหาใจยอมรับได้

ข่าวของวันนั้น ฟาดครีမ်เมฆฝนราวกับมีน้ำหนักกดทับใจให้ประหวั่น และแล้วข่าวร้ายก็กลายเป็นความจริง

สำนักพระราชวังมีประกาศเรื่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรมหามินทรวิราช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรมหามินทรวิราช
บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปประทับรักษาพระอาการ
ประชวร ณ โรงพยาบาลศิริราช ตั้งแต่วันศุกร์ที่ ๓ ตุลาคม
พุทธศักราช ๒๕๕๗ ตามที่สำนักพระราชวังได้แถลงให้ทราบ
เป็นระยะนั้น แม้คณะแพทย์ได้ถวายการรักษาอย่างใกล้ชิดจนสุด
ความสามารถ แต่พระอาการประชวรหาคลายไม่ ได้ทรุดหนักลง
ตามลำดับ ถึงวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙
เวลา ๑๕ นาฬิกา ๕๖ นาที เสด็จสวรรคต ณ โรงพยาบาลศิริราช
ด้วยพระอาการสงบ สิริพระชนมพรรษาปีที่ ๘๙ ทรงครองราช
สมบัติได้ ๗๐ ปี

สำนักพระราชวัง ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

การเสด็จสวรรคตของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่รักยิ่ง พระผู้ทรงประเสริฐหาใดเปรียบ ดังดวงแก้วแตกแล้วแหลกสลาย แม้จะเตรียมใจและรู้ดีว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นสัจธรรมที่ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ แต่สำหรับคนไทยทั้งประเทศที่เคยเปล่งเสียงตะโกนก้อง 'ทรงพระเจริญ' หรือเขียนคำ 'ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน' ก็หัวใจไม่ได้อ้า นี่คือวันสุดท้ายของการเป็นคนไทยในแผ่นดินรัชกาลที่ ๙ วันนี้ได้มาถึงพร้อมกับความอาดูรสูญเสียแล้วจริงๆ

๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ไม่ว่าที่ไหนๆ ล้วนมีแต่หยาดน้ำตาของประชาชนราษฎร์ รินไหลลงสู่แผ่นดิน

ดินแห่งทุกข์ผ่านไปอย่างเร่งรีบ เชือกเย็น เช้าวันรุ่ง วันศุกร์ที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ดวงอาทิตย์ยังฉายแสงเหมือนเดจเช่นทุกวัน แต่จากวันนี้ไปจะไม่เหมือนวันที่ผ่านมา เป็นวันแรกที่ประเทศไทยไม่มีในหลวงรัชกาลที่ ๙ มีแต่เสียงร่ำไห้ระงมทั้งแผ่นดิน

รอยยิ้มหายไปจากใบหน้า มีแต่น้ำตานองไหล สองแขนโอบประคองพระบรมฉายาลักษณ์ 'ในหลวงในดวงใจ' ไว้แนบอก दिलคนในชุดดำขยับเดินช้าๆ ระหว่างเส้นทางโรงพยาบาลศิริราช ไปยังพระบรมมหาราชวังด้วยจุดหมายเดียวกัน เนื่องแน่นด้วยฝูงชนที่มาร่วมแสดงความจงรักภักดี และแสดงความอาลัยมากกว่าครึ่งจับจองพื้นที่ตั้งแต่กลางคืน รอคอยรุ่งอรุณ สาดส่อง ยาวตลอดสองข้างทางถนนอรุณอมรินทร์ ขึ้นสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า เข้าถนนราชดำเนิน จากเจ้า สาย เทียง ป้ายจำนวนคนยิ่งทบทวีคูณนับแสนคน

๑๖.๐๐ น. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ โดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ไปยังอาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้น ๑๖ โรงพยาบาลศิริราช โดยมีสมเด็จพระวันรัต เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศราชวรวิหาร เดินนำขบวน อัญเชิญพระบรมศพจากอาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้น ๑๖ (โดยลิฟต์) มีคณะแพทย์และพยาบาลที่ถวายการรักษาพยาบาล เลื่อนพระแท่นพยาบาลอัญเชิญพระบรมศพเข้าสู่ลิฟต์

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จตามพระบรมศพ

เมื่ออัญเชิญพระบรมศพถึงชั้นล่างของอาคารเฉลิมพระเกียรติ ทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ อัญเชิญพระบรมศพ ขึ้นรถตู้อัญเชิญพระบรมศพ Volkswagen V6 สีเทาคาดแถบฟ้า หมายเลขทะเบียน ๑๓-๐๙๒๙ ที่เทียบรออยู่หน้าประตูทางเข้า ลิฟต์ (ชั้นใต้ดิน) อยู่ก่อนแล้ว

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จตามพระบรมศพ ตลอดเส้นทาง มีกำลังพล เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ทั้งในและนอกเครื่องแบบ จำนวน ๒,๒๐๐ นาย ถวายการอารักขาความปลอดภัย ตลอดสองข้างทางมีพสกนิกรนับแสนที่มาเฝ้าฯ รับเสด็จ หมอบกราบลงกับพื้น ตลอดเส้นทางของการเคลื่อนพระบรมศพออกจากโรงพยาบาลศิริราชเข้าสู่พระบรมมหาราชวัง

หากจะมีใครสักคนที่สามารถบรรยายบรรยากาศ ณ บ่ายวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้แทนใจชาวไทยทั่วประเทศ นั่นน่าจะเป็น ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช อดีตนักการเมือง นักเขียน และนักปราชญ์คนสำคัญของไทย ที่ได้เขียนไว้ในนวนิยายเรื่องยิ่งใหญ่ของท่าน คือ 'สี่แผ่นดิน' ซึ่งบรรยายถึงบรรยากาศในวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ วันที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเสด็จสวรรคต โดยผ่านตัวละครเอกของเรื่อง คือ 'แม่พลอย' ซึ่งมีชีวิตอยู่ได้ร่วมพระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ไทยถึง ๔ รัชกาล เป็นภาพสะท้อนถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และความเศร้าโศกเสียใจของชาวไทยอย่างแม่พลอย ยามต้องสูญเสียองค์พระมหากษัตริย์ผู้เป็นที่รักยิ่ง ไม่ต่างไปจากความรู้สึกของคนไทยในยุคปัจจุบัน ดังความว่า

"...วันนั้นอากาศมืดครึ้มไปทั่ว ไม่มีแสงแดด ทำให้ดูครึ้ม เยือกเย็นลมเหนือที่เริ่มจะพัดในเดือนตุลาคมหยุดนิ่ง ในวันนั้นแม้แต่ใบไม้สักใบก็ไม่กระดิก เสียงนกเล็ก ๆ ที่เคยร้องอยู่ตามพุ่มไม้ก็เงียบหายไป ธรรมชาติทั่วทั้งกรุงเทพฯ ดูเหมือนจะแสดงความโศกสลดในความวิบวอดอันยิ่งใหญ่..."

คือความวิบวอดอันยิ่งใหญ่โดยแท้ เสียงร่ำไห้ได้ยินอยู่ในทุกความรู้สึก ชาวไทยทั่วหล้าต้องพบความสูญเสียอันหาที่สุดมิได้ เมื่อพระมหากษัตริย์ผู้เปรียบเป็น 'พ่อของแผ่นดิน' ได้เสด็จสู่สวรรคาลัย

- เวลา ๑๖.๕๕ น. ขบวนรถส่งเสด็จพร้อมรถตู้อัญเชิญพระบรมศพ ซึ่งรถยนต์พระที่นั่งคันนี้เรียกขานกันว่า 'เจมส์ บอนด์' หมายเลขทะเบียน ๑ ด ๐๓๒๙ เป็นรถยนต์พระที่นั่งที่พระองค์โปรดใช้งานบ่อยครั้ง เป็นรถพระที่นั่งที่มีความเรียบง่าย ไม่มีการติดตราสัญลักษณ์ใดๆ ทั้งสิ้น ขบวนเคลื่อนออกจากประตูทางออกที่ ๘ ของโรงพยาบาลศิริราช ผ่านถนนอรุณอมรินทร์ข้ามสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าเข้าแยกสะพานผ่านพิภพลีลา สู่ถนนราชดำเนินใน ถนนหน้าพระลาน เข้าถนนมหาธาตุ เข้าสู่ประตูเทวาริรมย์ ในพระบรมมหาราชวัง ท่ามกลางประชาชนเรือนแสนที่ออกมาเฝ้าฯ รับเสด็จอยู่สองข้างทางที่ขบวนเคลื่อนผ่าน

5

น้ำตา ที่ล้นหยุด รดรินร่วง
ฝากลมหอบ ถึงห้วง สรวงสวรรค์
น้อมรำลึก บูชา องค์ราชัน
อุกฤษ์มัน คำสอนพ่อ ก่อความดี

- จิระนนท์ พิตรปรีชา -

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ทรงรับพรจากคณะภิกษุสงฆ์และสาธุชนที่มาร่วมพิธี
ในวันวิสาขบูชา ณ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร
(๕ สิงหาคม 25๐๖)

รวมใจไทยเป็นหนึ่งเดียว

ทุกวันนี้ตลอด ๑ ปี นับตั้งแต่วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ความทุกข์ทับถมอยู่ในหัวใจคนไทยไม่เคยมองเบา เป็น 'ความทุกข์ร่วม' หลังการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เทียบไม่ได้กับพระราชภาระตลอด ๗๐ ปีแห่งการครองราชย์ ที่ยุติ 'ทุกข์ของแผ่นดิน' ด้วย 'เดชพระบารมี'

ความรู้สึกที่ไหลเวียนอยู่ในใจของลูกๆ กับน้ำตาแห่งการสูญเสียพระผู้เปรียบประดุจ 'พ่อของแผ่นดิน' ไม่ว่าหัวใจนั้นๆ จะอยู่ ณ แห่งไหน แต่ความรู้สึกที่ลึกซึ้งนั้นแสดงให้เห็นจนเป็นที่ประจักษ์ได้ว่า ประชาชนในประเทศเล็กๆ ของโลกใบนี้มีหัวใจรักและภักดีต่อพระองค์เพียงใด

ท่ามกลางความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่อย่างหาที่สุดมิได้ กลับมีพลังบางอย่างขับเคลื่อนให้ผู้คนลุกขึ้นมาสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ คนไทยทั้งประเทศพร้อมใจร่วมกันทำความดีถวายแด่พระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ เพื่อเป็นการแสดงถึงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และยึดมั่นสืบสานพระราชปณิธานของพระองค์ นับเป็นปฏิกิริยาทางสังคมซึ่งเกิดขึ้นแล้ว จะไม่มีการเกิดซ้ำอีก

หนึ่งในสิ่งที่คนไทยได้ร่วมกันแสดงออก คือ การปวารณาตนเองเป็นจิตอาสา

- การเสด็จสู่สวรรคาลัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ไม่เพียงเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงในดวงใจของชาวไทยทั้งปวงเท่านั้น หากนับจากวันเสด็จสวรรคต จวบจนกระทั่งถึงพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ นั่นคือ ห้วงเวลา ๑ ปีที่ชาวไทยทั้งแผ่นดินสมัครสมานดวงใจเป็นดวงเดียว เพื่อถวายแด่พ่อของแผ่นดิน

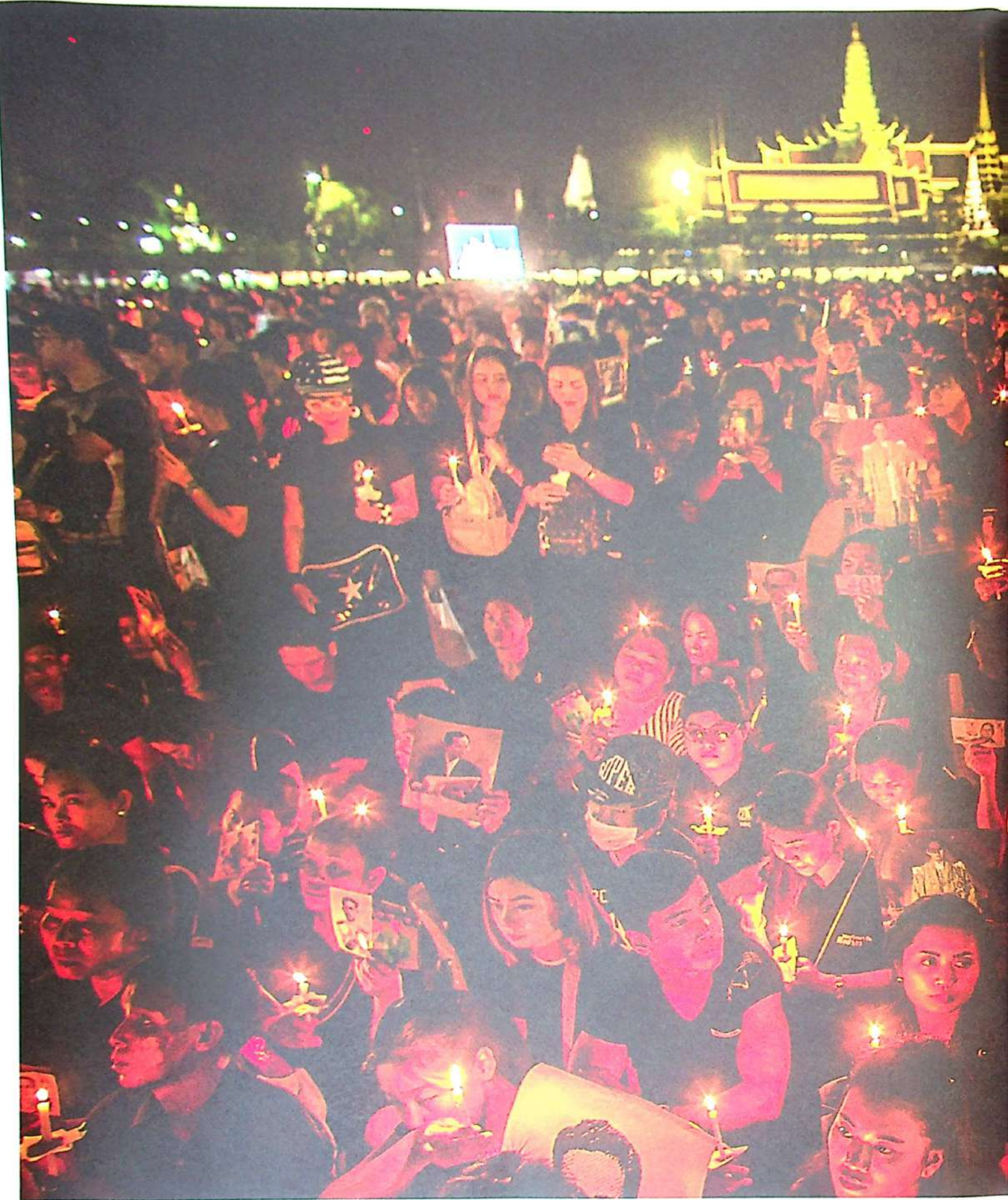
มีการจัดตั้ง 'จิตอาสาเฉพาะกิจ งานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ' ที่ถือว่าเป็นที่สุดของโครงการจิตอาสา เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่เข้าร่วมแสดงความอาลัยที่พระบรมมหาราชวัง

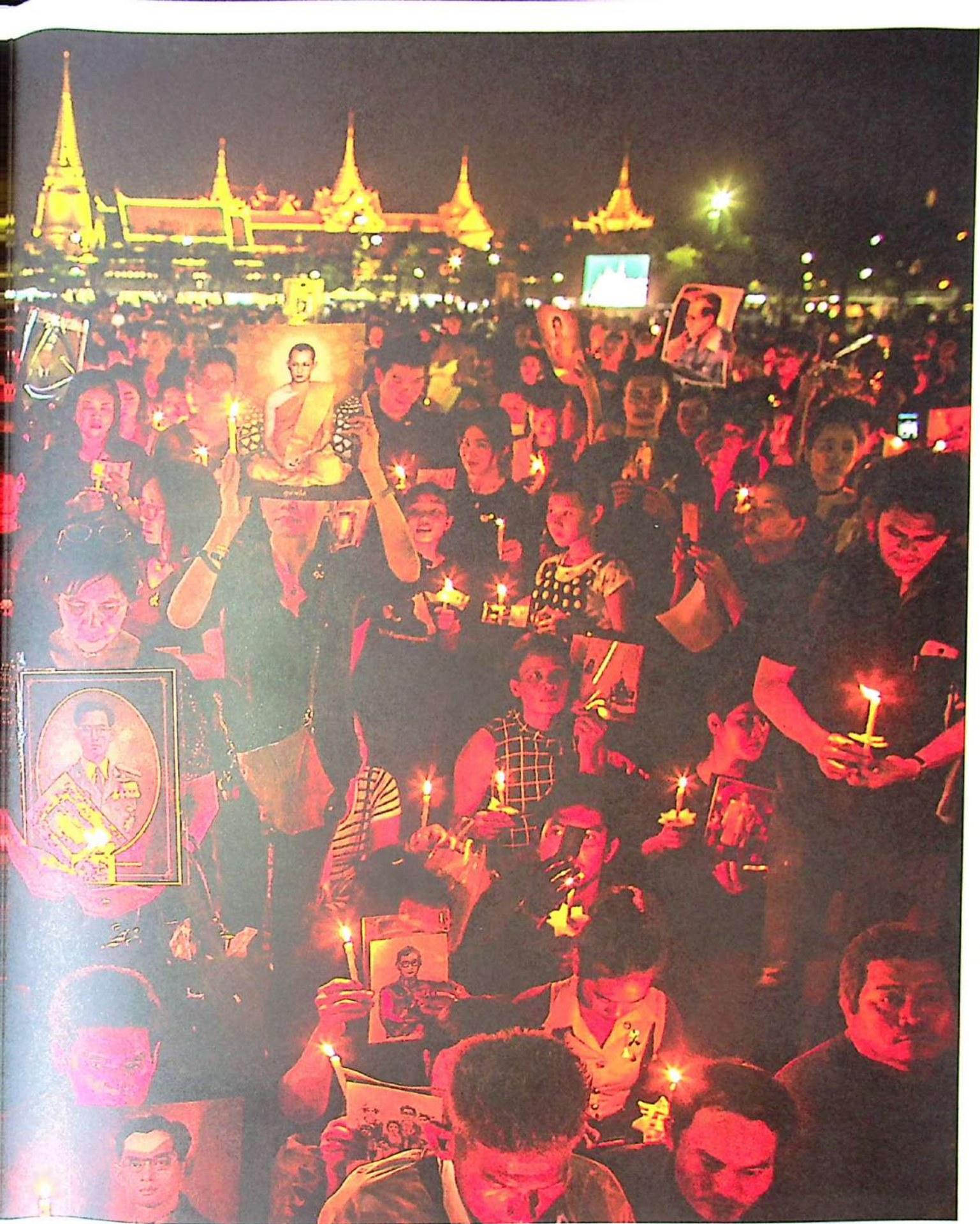
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชอนุสรณ์คำนึงถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระบรมชนกนาถ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้ พระราชทานพระราชานุญาตให้จัดตั้งจิตอาสาเฉพาะกิจ งานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ อันเป็นการรวมพลังความรัก รวมพลังน้ำใจที่จะน้อมเกล้าฯ ถวายแด่พระองค์ท่าน

มีการแบ่งงานจิตอาสาออกเป็น ๘ ด้าน คือ งานดอกไม้จันทน์ งานด้านประชาสัมพันธ์ งานโยธา งานขนส่งเพื่อความปลอดภัยของประชาชน งานบริการประชาชน งานแพทย์ งานรักษาความปลอดภัย และงานจราจร

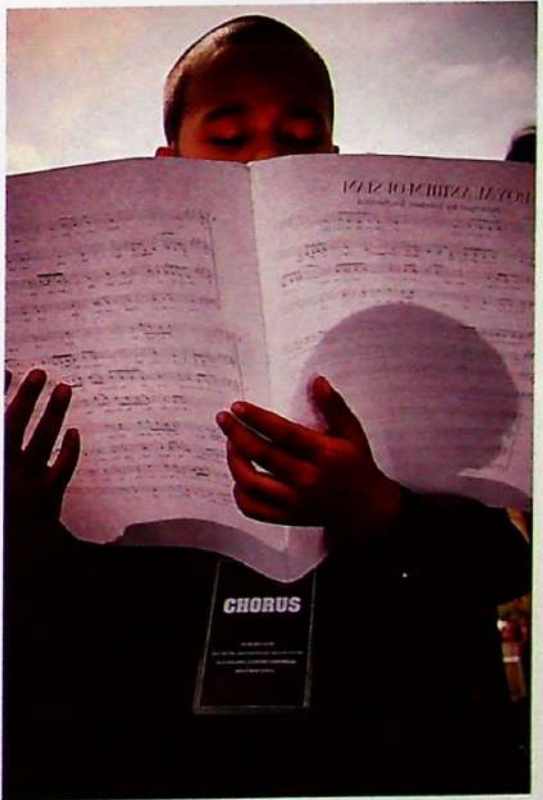
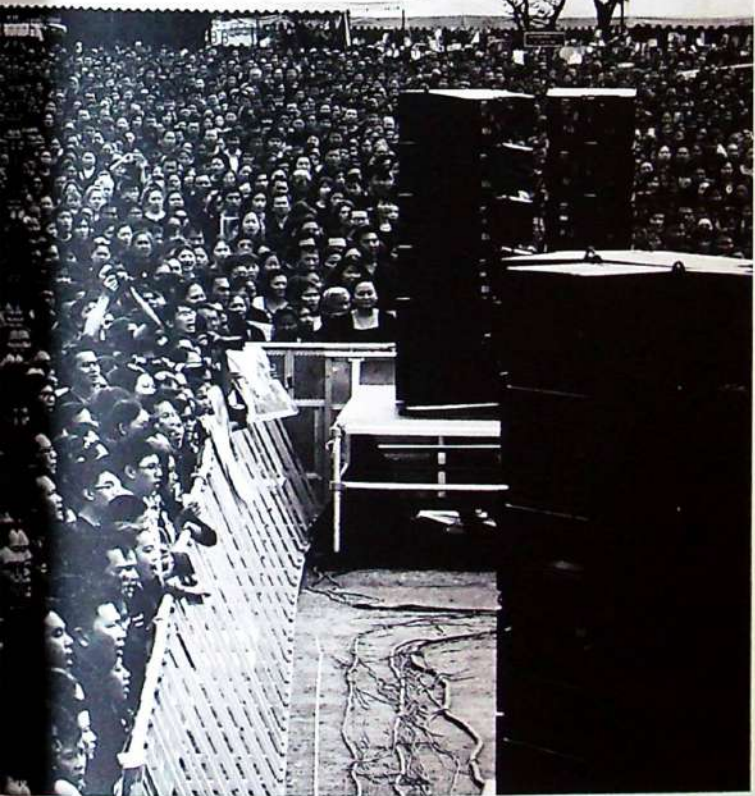
มียอดรวมผู้สมัครจิตอาสาเฉพาะกิจฯ ทุกประเภท จำนวนทั้งสิ้น ๔,๐๐๖,๘๒๕ คน (แบ่งเป็นผู้ที่ลงทะเบียนสมัคร ณ สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ ๔๓ แห่ง จำนวนรวม ๘,๖๐๓ คน ผู้ที่ลงทะเบียนสมัคร ณ สำนักงานเขต ๕๐ เขต ของกรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๑๑,๘๕๕ คน ผู้ที่ลงทะเบียนสมัคร ณ สนามเสือป่า จำนวน ๕๖,๐๘๕ คน ผู้ที่ลงทะเบียนสมัคร ณ ที่ว่าการอำเภอ ๘๘๔ แห่ง ในต่างจังหวัดทั่วประเทศ จำนวน ๓,๖๐๕,๕๖๓ คน)

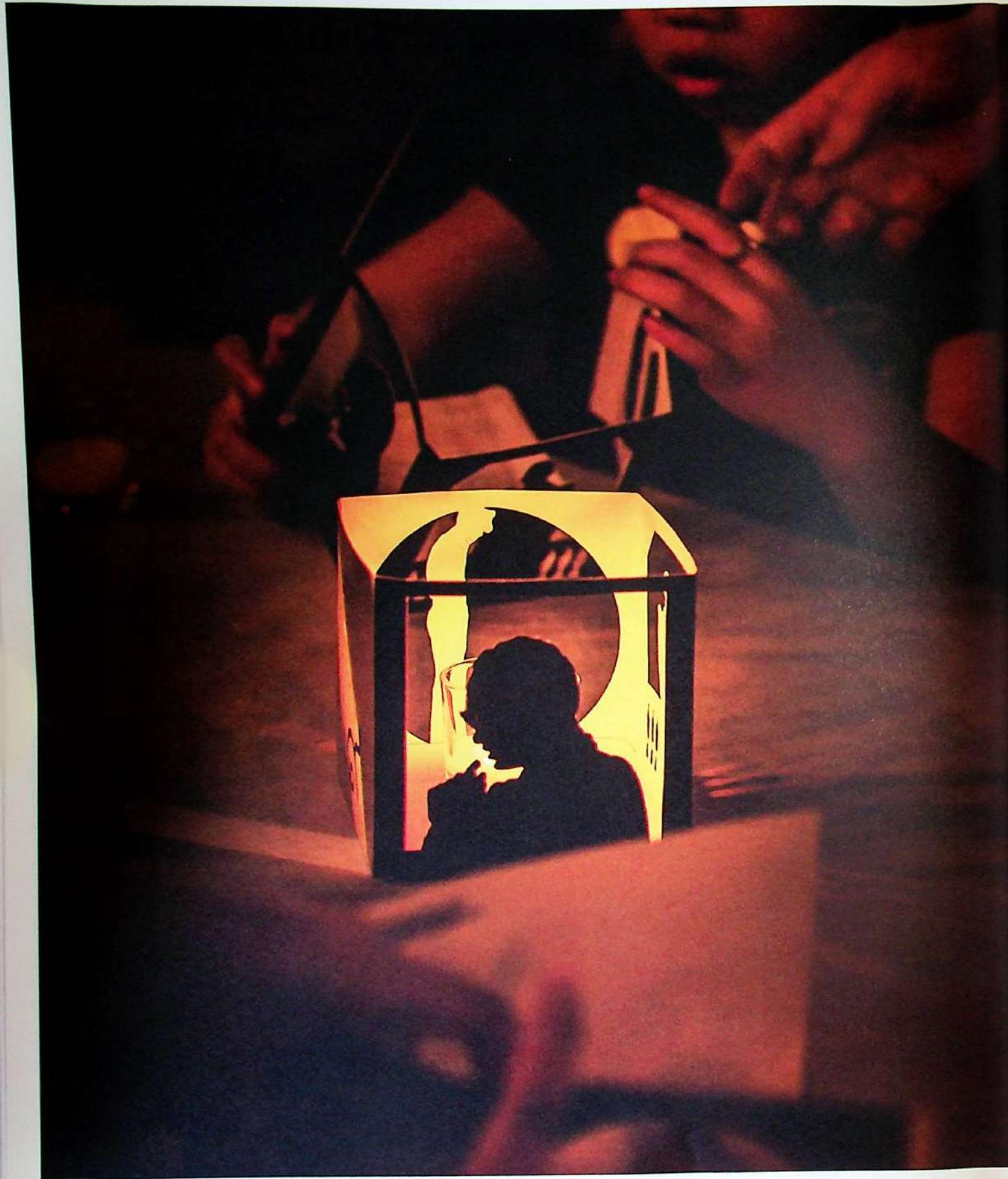
นับได้ว่าเป็นการรวมตัวของผู้มีจิตอาสาที่มีจำนวนมากที่สุด อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน เป็นจิตอาสาที่มีพลังแห่งรัก ด้วยใจภักดีที่มาจากเจตจำนง ยากหาดีแต่เลี้ยวหนึ่งอย่างที่มีพอทำ

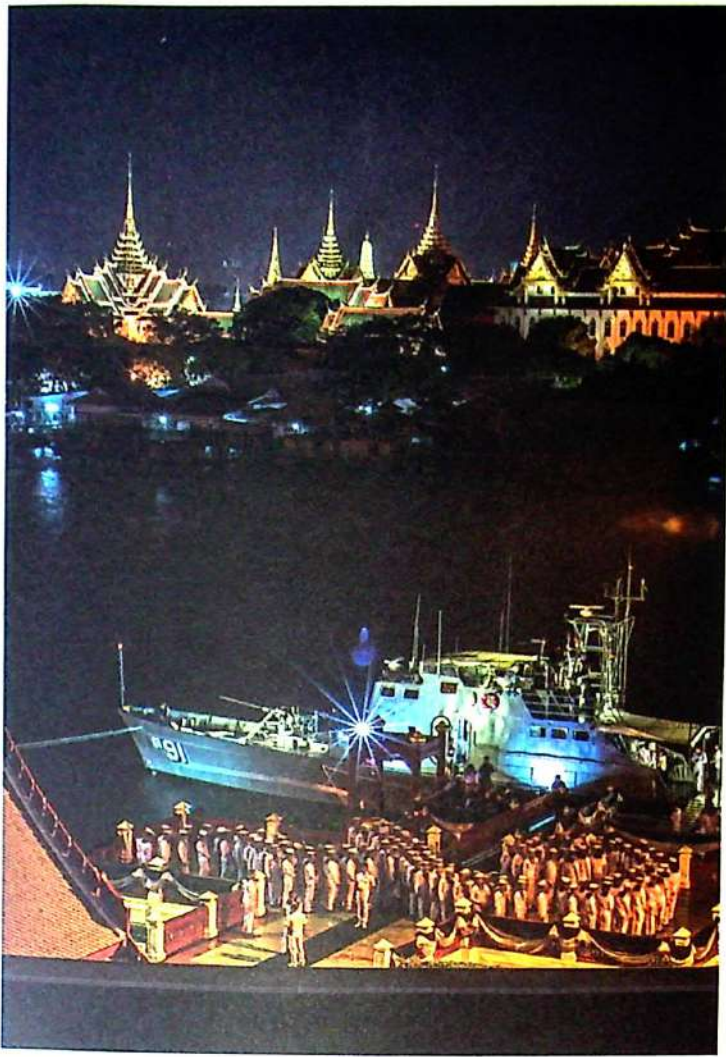

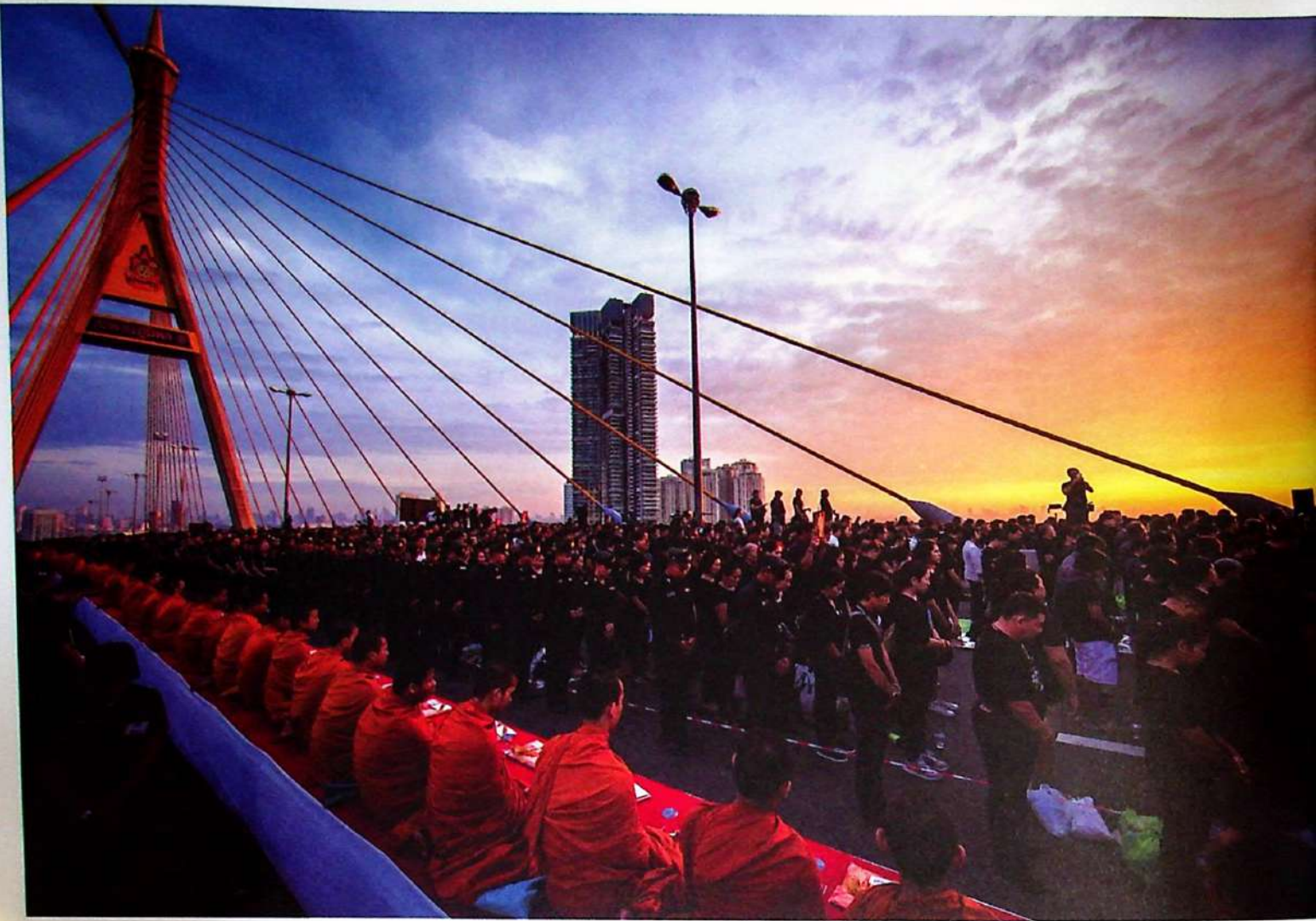
• วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ กองทัพเรือ ได้จัดงาน '๕๐ วันแห่งความอาลัย รวมหัวใจ เรือของพ่อ' เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสครบรอบปีญาสมวาร (๕๐ วัน) แห่งการเสด็จสวรรคต มีการอัญเชิญเพลงพระราชนิพนธ์บรรเลงโดยวงดุริยางค์ราชนาวี ประกอบแสง สี เสียง ฉานทัศนาริมย์ หอประชุมกองทัพเรือ ปิดท้ายด้วยการแปรอักษรโดยทหารเรือเป็นรูปเลข '๕' และเชิญชวนประชาชนผู้เข้าร่วมงาน จุดเทียน ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีพร้อมกัน กิจกรรมเช่นนี้ นอกจากกองทัพเรือแล้ว ยังมีอีกหลายองค์กรที่จัดงานในลักษณะเดียวกันในช่วงเวลานี้

- ภาพบรรยากาศการแปรอักษรเป็นเลข ๔ ในงาน 'จุฬาฯ เทิด ๘ พระภูมิพล' ในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ ลานหน้าพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ สวนลุมพินี เป็นงานซึ่งจัดโดยโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, สภากาชาดไทย, คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับผู้อำนวยการหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ศิลปินนักแสดง รวมแล้วกว่า ๑๐,๐๐๐ คน แปรอักษรเป็นเลข ๔ และจุดเทียนพร้อมร่วมร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี, ความฝันอันสูงสุด และ ในหลวงของแผ่นดิน เพื่อแสดงความอาลัยและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

- กิจกรรม 'สำนักในพระมหากุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙' มีการปิดการจราจรบริเวณสะพานภูมิพล ตั้งแต่เวลาเที่ยงคืนจนถึงเที่ยงวัน พร้อมทำพิธีตักบาตร พระสงฆ์ ๙๙๙ รูป แล้วร่วมกันร้องเพลงพระราชนิพนธ์ ความฝันอันสูงสุด และเพลงสรรเสริญพระบารมี อย่างพร้อมเพรียง

- งานแห่ดาวในเทศกาลคริสต์มาส อำเภอท่าแร่ จังหวัดสกลนคร ปกติชาวบ้านจะทำ โคมกระดาษเป็นรูปดาว แล้วแห่ไปรอบๆ ชุมชน ในยามค่ำคืนอย่างสนุกสนาน แต่งานฉลอง เทศกาลคริสต์มาสในครั้งนี้เต็มไปด้วยความ โศกเศร้า โคมกระดาษรูปดาวปีนี้ มีสัญลักษณ์ เลข '๙' ติดอยู่ทุกใบ เป็นการน้อมสำนักใน พระมหากุณาธิคุณของพระองค์ที่มีต่อพสกนิกร ทุกคน โดยไม่แบ่งแยกว่านับถือศาสนาใด

- พสกนิกรชาวระยอง ร่วมพิธีแสดงความอาลัย ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่บริเวณลาน หน้าห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง ในจังหวัดระยอง เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

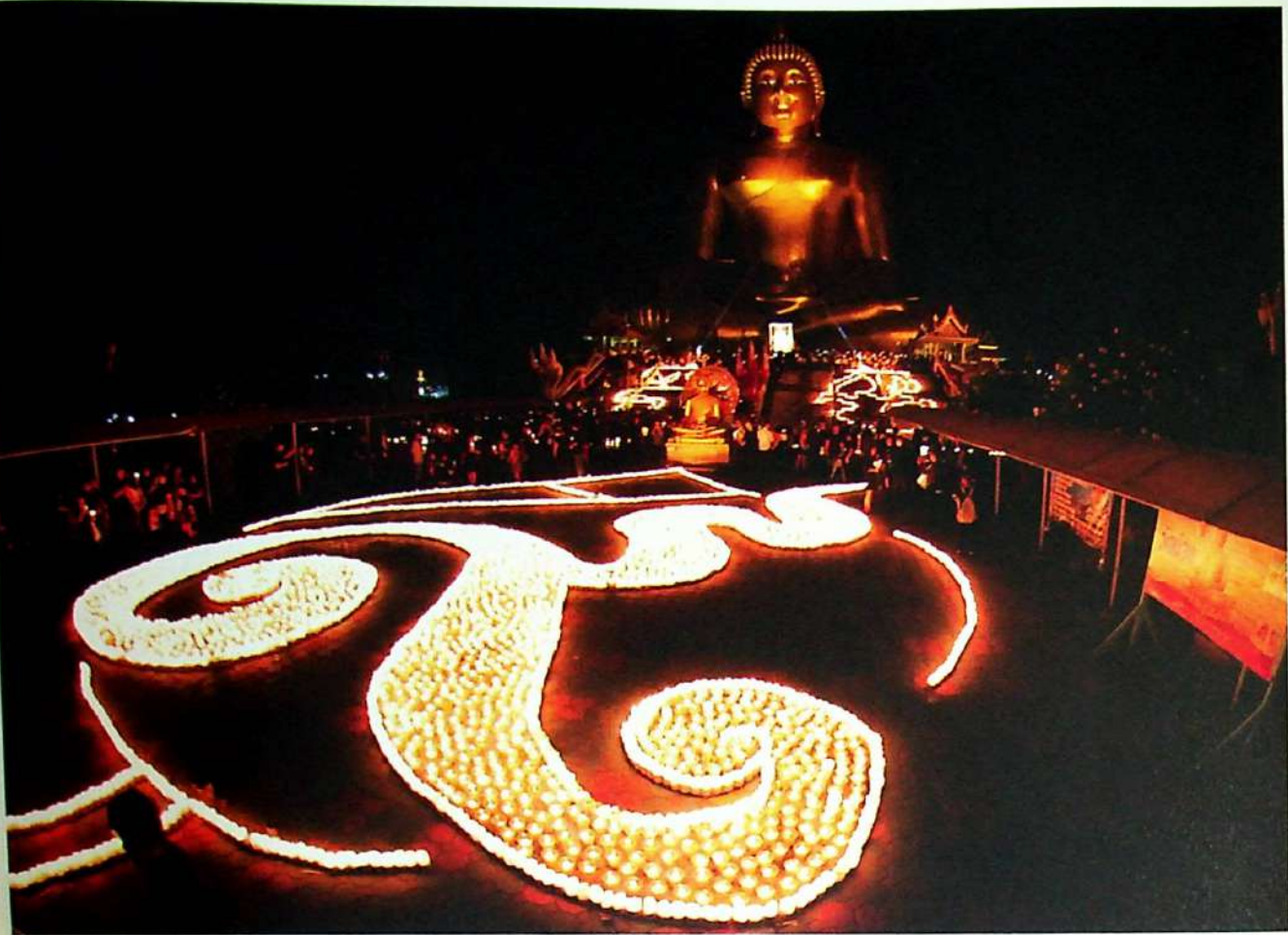
- การจัดแข่งเรือยาวเพื่อน้อมสำนึก
ในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ที่อ่างเก็บน้ำเขาเต่าอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ อำเภอหัวหิน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

- วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔
สหพันธ์สมาคมโนราห์แห่งประเทศไทย ร่วมกับ
คณะโนราห์ต่างๆ ในพื้นที่ ๑๔ จังหวัดภาคใต้
ร่วมกันจัดมหกรรม 'โนราห์ถวายความอาลัยในหลวง
รัชกาลที่ ๙' เป็นการรวมตัวของคณะแสดงโนราห์
และครูโนราห์ ครัวใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งในประเทศไทย
ตัวแทนโนราห์ทั้งหมด ได้กราบถวายบังคม
พระบรมสาทิสลักษณ์ ก่อนจะทำการแสดงรำโนราห์

- วันที่ ๒ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้าราชการ
นักศึกษา ประชาชนในจังหวัด
ชลบุรี ร่วมแสดงความอาลัยและ
น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
อย่างเนืองแน่น ณ สนามกีฬา
สถาบันพลศึกษาวิทยาเขตชลบุรี

• จุดเทียนเรียงเป็นรูปเลข '๕' ต่อหน้าหลวงพ่อบุญใหญ่
ที่วัดม่วง จังหวัดอ่างทอง

• วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ประชาชนชาวลำพูน
จัดพิธีสวดบำเพ็ญกุศล เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล
แด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ที่วัดพระธาตุดุริฎุกษัยวรมหาวิหาร จังหวัดลำพูน
พุทธสถานซึ่งสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในภาคเหนือ

• วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ มัสยิดกลาง
ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้นำมุสลิม
จาก ๑๒๕ มัสยิด ใน ๑๗ อำเภอของจังหวัด
นครศรีธรรมราช ได้มารวมตัวเพื่อประกอบพิธีดูอาห์
ถวายเป็นพระราชกุศล และร่วมกล่าวแสดงความอาลัย
ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

- ชาวครลำปางพร้อมใจกันจัดงาน 'ถอดรูปพ่อไว้แนบใจ หมิ่นดวงใจถวายความอาลัยผ่านแสงเทียน' เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ห้าแยกหอนาฬิกา จังหวัดลำปาง

- ช่วงวันที่ ๕ ธันวาคม ชุมชนชาวไทยภูเขาในภาคเหนือ ล้วนมีการจัดกิจกรรม เพื่อแสดงความอาลัยและความจงรักภักดี ซึ่งมีต่อพ่อหลวงของชาวไทยภูเขาทุกเผ่าและทุกคน

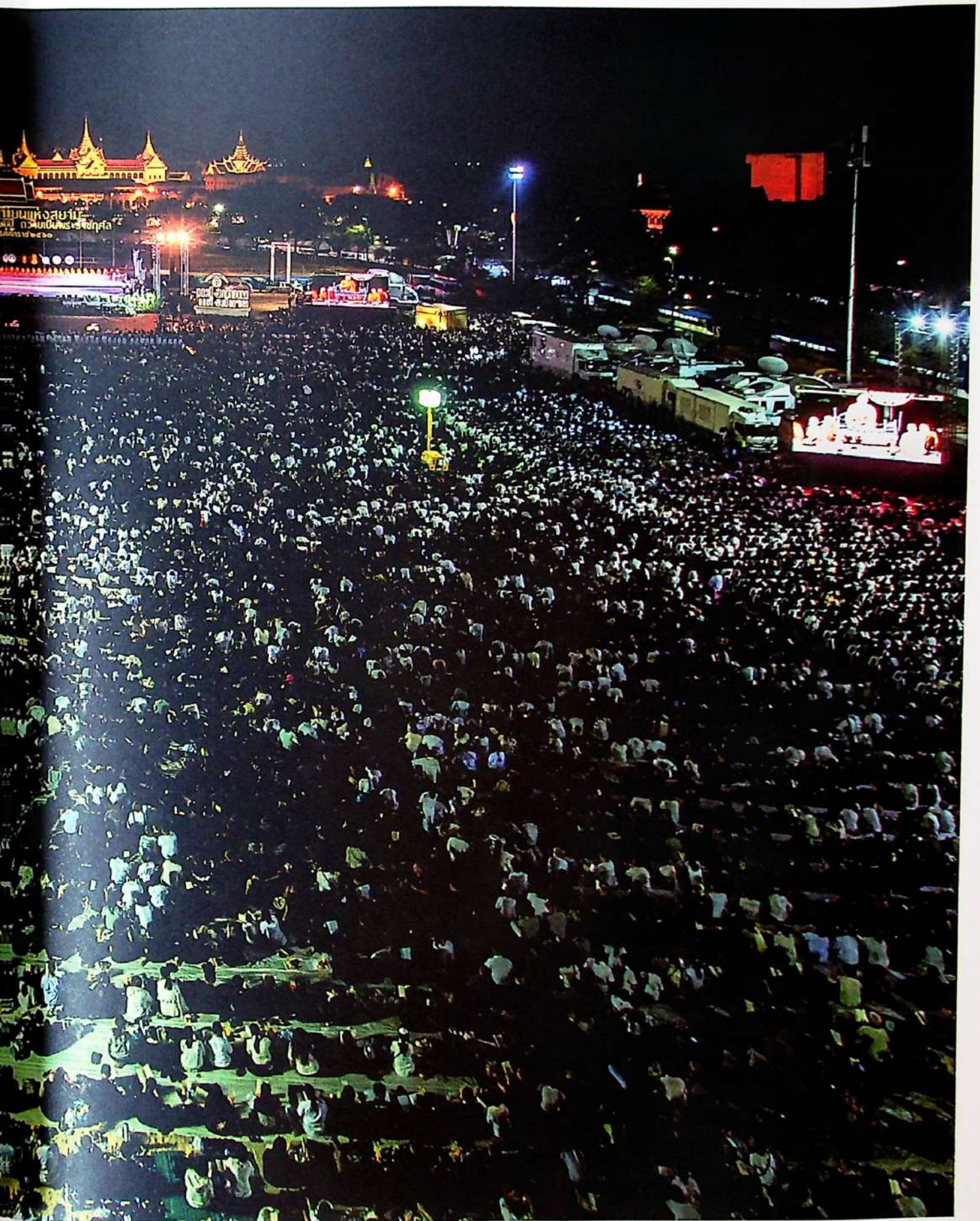

- กิจกรรม 'สวดมนต์ข้ามปี' เป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนทำกันเป็นประจำอยู่แล้วในช่วงเปลี่ยนศักราชใหม่ หากทว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ นั้น พิเศษกว่าทุกปี เพราะทุกคนที่มาสวดมนต์ ไม่ว่าจะที่วัดใดก็ตาม ไม่ว่าจะอยู่ในพระราชอาณาจักรหรือนอกแผ่นดินไทย ล้วนกลายเป็นพระราชกุศลแด่กษัตริย์ผู้เป็นที่รัก เนื่องในปีสุดท้ายแห่งรัชสมัย

๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ พลิกนิรันดร์ร่วมร้องเพลง สรรเสริญพระบารมีที่ห้องสนามหลวง ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจเดียวกัน คือน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีการถ่ายทอดเป็นภาพยนตร์ บันทึกเสียง การร้องเพลงสดๆ ทุกคืนไม่เว้นไหวต่อแคดที่ร้อนในตอน กลางวัน และฝนที่โปรยปรายยามกลางคืน

ต่อจากนั้น สืบเนื่องเป็นวันต่อมา สืบต่อกิจกรรมสร้างสรรคดี เพื่อพ่ออย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุด

- ศิลปินนักพลัง วาดด้วยรักและภักดี พระบรมสาทิสลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
- คนไทยในประเทศและที่อยู่ต่างประเทศ ร่วมพลังเพื่อพ่อ จุดเทียน แปรอักษรแสดงความอาลัยและน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์
- สื่อสิ่งพิมพ์ พร้อมใจกันอัญเชิญพระบรมฉายาลักษณ์ขึ้นปก นำเสนอรูปและเรื่องราวของพระองค์ที่ทำอ่านได้ยากมาตีพิมพ์ ราวกับว่าบันทึกไว้เป็นหลักฐานตลอดรัชสมัยของ รัชกาลที่ ๙
- ชาวลำปางนับแสนร่วมจุดเทียน และร้องเพลงสรรเสริญ พระบารมี
- ชาวเชียงใหม่ร่วมจุดเทียนแสดงความอาลัยที่ลานหน้า หอคำหลวง อุทยานหลวงราชพฤกษ์
- ชาวภูเก็ตร่วมแสดงความอาลัยบริเวณแหลมพรหมเทพ
- ประชาชนนับแสนร่วมจุดเทียนแสดงความอาลัยที่ลานหน้า องค์พระปฐมเจดีย์
- คณะครูและนักเรียน โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล ๓,๕๐๐ คน ร่วมกันแปรอักษร
- ชาวเพชรบุรี ๕,๐๐๐ คน ร่วมกันแปรอักษรภายในโครงการ ช้างหัวมันตามพระราชดำริ
- ชาวแม่ฮ่องสอนกว่า ๕,๐๐๐ คน ร่วมแปรอักษรคำว่า 'แม่ฮ่องสอน บ้านของพ่อ'
- ชาวสุรินทร์ร่วมกันแปรอักษรเป็นรูปช้างเผ็ดชูเลข ๙ ประทับในรูปหัวใจ
- ชาวนครสวรรค์ร่วมแปรอักษรแสดงความอาลัย
- ชาวระยองร่วมแปรอักษรแสดงความอาลัย
- ชาวพิชิตร์ร่วมแปรอักษรแสดงความอาลัย
- ชาวปราจีนบุรี ๓๕,๐๐๐ คน ร่วมแปรอักษรคำว่า 'นฤปดินทร จินดา ปราจีนบุรี' ที่อ่างเก็บน้ำนฤปดินทรจินดา
- คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ร่วมแปรอักษร แสดงความอาลัย
- โรงเรียนสุพรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี ร่วมแปรอักษร แสดงความอาลัย
- ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมแปรอักษรแสดงความอาลัย
- ผู้ต้องขังเรือนจำกลางจังหวัดสิงห์บุรีร่วมแปรอักษร แสดงความอาลัย

- คนไทยในกรุงอิสลามาบัด ร่วมกิจกรรม 'รวมพลังแห่งความ ภักดี' ที่สถานเอกอัครราชทูต ประเทศปากีสถาน
- พระสงฆ์ญี่ปุ่น ๑,๓๐๐ รูป และพุทธศาสนิกชนชาวญี่ปุ่น ประกอบพิธีทางศาสนาเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล
- ชุมชนชาวไทยในอินโดนีเซียร่วมสวดมนต์แสดงความอาลัย ณ วัดพุทธเมตตา กรุงเทพมหานคร
- พุทธสมาคม เขตปกครองตนเองสิบสองปันนา จัดพิธีบำเพ็ญ กุศล ถวายเป็นพระราชกุศล ณ เขตปกครองตนเองของชนชาติไท สิบสองปันนา
- นักศึกษาไทยในนครคุนหมิงร่วมแสดงความอาลัย
- ชุมชนไทยในนครซูริก จัดกิจกรรม 'เดินเพื่อพ่อ' ที่ใจกลาง นครซูริก
- นักศึกษาไทยมุสลิมเดินทางมาร่วมลงนามแสดงความอาลัย ณ เมืองลัดเนา รัฐอุตรประเทศ ประเทศอินเดีย
- คนไทยในเนเธอร์แลนด์ร่วมแสดงความอาลัย
- คนไทยในอิตาลีร่วมแสดงความอาลัย
- นักศึกษาไทยในสหราชอาณาจักรร่วมแสดงความอาลัย
- คนไทยในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ร่วมจุดเทียนแสดงความอาลัย ที่สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงอาบูดาบี
- คนไทยในเยอรมนีร่วมจุดเทียนแสดงความอาลัย บริเวณประตู สัญลักษณ์กรุงเบอร์ลิน
- คนไทยในเมืองตัมเปเรร่วมแสดงความอาลัย ณ Keskustori ประเทศฟินแลนด์
- คนไทยในสวีเดนร่วมจุดเทียนแสดงความอาลัย พร้อม ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี
- คนไทยในซานฟรานซิสโก รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ร่วมแสดงความอาลัย ณ ซิตีฮอลล์
- คนไทยในออสเตรเลียร่วมจุดเทียนแสดงความอาลัย ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย
- กิจกรรมจิตอาสาประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์เพื่อใช้ในพระราชพิธี ถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ภาพที่น่าสลดขึ้นท่ามกลางความโศกเศร้า คือคนไทยกลุ่มหนึ่ง เป็นชาวบ้านและแม่ค้าในปากคลองตลาดและจิตอาสา กว่า ๔,๐๐๐ คน ร่วมกันสร้างสรรคดีสิ่งงดงามเพื่อถวายแด่พระองค์ ระดมดอกไม้สดกว่าล้านดอกจากทั่วประเทศ และดอกไม้สด คิดพิเศษที่นำเข้ามาจากทั่วทุกมุมโลก มารังสรรค์เป็นอุโมงค์ดอกไม้ ยาวกว่า ๕๐๐ เมตร ตลอดเส้นทางถนนจักรเพชร หน้าปากคลอง ตลาด ไปถึงถนนมหาราช หน้าสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง เพื่อน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณพระเจ้าผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย

สำนักพระราชวังมีกำหนดการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเปิดให้ประชาชนเข้ากราบถวายบังคมพระบรมศพตลอดรวม ๓๓๗ วัน นับจากวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นวันแรกที่สำนักพระราชวังเปิดให้ประชาชนเข้ากราบถวายบังคมพระบรมศพ บนพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท กระทั่งถึงเวลา ๐๒.๑๘ น. ของเช้าวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ยอดรวมประชาชนจากทั่วสารทิศที่เดินทางมากราบถวายบังคมพระบรมศพมีจำนวนถึง ๑๒,๗๓๙,๕๓๑ คน เฉพาะวันสุดท้ายวันเดียวคือในวันที่ ๕ ตุลาคม มีประชาชนเข้ากราบถวายบังคมพระบรมศพทั้งสิ้น ๑๑๐,๘๘๙ คน และมีประชาชนถวายเงินเพื่อร่วมบำเพ็ญพระราชกุศลเป็นเงินทั้งสิ้น ๘๘๙,๕๕๕,๑๐๐,๐๑ บาท

นอกจากนี้ พระประมุข ผู้นำสูงสุด และผู้แทนพิเศษจากนานาประเทศทั่วโลก ได้ส่งพระราชสาส์น สารและแถลงการณ์แสดงความเสียใจต่อการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช แต่สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ พระบรมวงศานุวงศ์ และประชาชนชาวไทย พระประมุขของประเทศเสด็จ มาประเทศไทย เพื่อถวายพวงมาลาสว่นพระองค์ รวมทั้งผู้นำหรือผู้แทนพิเศษจากหลายประเทศ เดินทางมาวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระบรมศพ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง อันแสดงถึงองค์พระผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย ทรงได้รับการเคารพอย่างสูงสุด

นับจากวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ล่วงเข้าวันพฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีหมายกำหนดการพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ เป็นเวลา ๓๗๘ วันแห่งความทุกข์ทเวศ ตลอดห้วงเวลานั้น

หยาดน้ำตายังบ่าไหลไม่สิ้นสุด
เป็นหนึ่งปีที่เนิ่นนานนับอนันต์

ธ เป็นจุดศูนย์รวมใจความใฝ่ฝัน
ทรงมุ่งมั่นพระเกียรติยศปรากฏไกล

CU

จากทุกทิศ ทุกทาง ช่างร้อยหมู่
ทั้งวันคืน ตื่นสู้ สร้างงานศิลปะ
น้อมถวาย สักการะ พระพรหมินทร์
จากแผ่นดิน สู่ห้วงฟ้า... สวรรคาลัย

- จิระนนท์ พิศรปรีชา -

๐๗

พระเมรุมาศ ประตูลู่สวรรคต

สำหรับประเทศหนึ่ง ที่มีพระมหากษัตริย์เป็น 'ประมุขแห่งรัฐ' การสิ้นแผ่นดิน หรือการที่พระมหากษัตริย์เสด็จสวรรคตนั้น นอกจากเป็นการสิ้นสุดรัชกาลแล้ว ยังนับเป็นการเริ่มต้นยุคสมัยใหม่ตามการขึ้นสู่อำนาจของพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระมหากษัตริย์ พระผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย จึงมีความสำคัญสำหรับรัฐจารีตนิยมนี้ยิ่งนัก รวมทั้งประเทศไทย ที่รับเอาอารยธรรมและคตินิยมเหล่านี้มาจากอินเดียนับแต่สมัยโบราณ

การถวายพระเพลิงพระบรมศพ หรือ งานออกพระเมรุ จึงเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์เป็นคำรบสุดท้าย ซึ่งต้องจัดอย่างยิ่งใหญ่สมพระเกียรติ และเป็นไปตามโบราณราชประเพณีอย่างสมบูรณ์ที่สุด

ความสำคัญของการจัดพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ นอกจากจะถือเป็นการถวายพระเกียรติยศ เพื่อแสดงความเคารพอย่างสูงสำหรับพระมหากษัตริย์แล้ว ในสมัยโบราณ พระราชพิธีนี้ยังถือเป็นการประกาศความมั่นคงของบ้านเมือง เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคาบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแผ่นดินสืบสันตติวงศ์ต่อไปด้วย

• ความงดงามท่ามกลางความโศกสลด พระเมรุมาศ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ได้รับการยอมรับว่าเป็นสุดยอดของศิลปะไทยร่วมสมัยยุคปัจจุบัน อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน นับแต่สิ้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เป็นการรวบรวมช่างศิลปะ ยอดฝีมือทั่วแผ่นดินไทย ทั้งช่างหลวงและช่างพื้นบ้านที่ยังมีชีวิตอยู่ในยุคปัจจุบัน

โดยเฉพาะสำหรับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่รักและเทิดทูนเหนือสิ่งอื่นใดสำหรับชาวไทยทั้งมวล จึงกล่าวได้ว่า งานออกพระเมรุครั้งนี้ คือพระราชพิธีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในช่วงชีวิตของชาวไทยทุกคนในปัจจุบัน ซึ่งจะไม่มีวันได้เห็นอีกต่อไป

พระเมรุมาศ...

ความหมายและความสำคัญ

เมรุ ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง 'ภูเขาพระสุเมรุ' ซึ่งอยู่ศูนย์กลางจักรวาล มียอดเป็นที่ตั้งแห่งเมืองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ซึ่งเป็นที่ประทับของพระอินทร์'

พระเมรุมาศ และพระเมรุ คือ สถาปัตยกรรมชั่วคราวที่สร้างขึ้น ณ กลางใจเมือง เพื่อใช้ในพระราชพิธีพระบรมศพหรือพระราชพิธีพระศพโดยเฉพาะ มีลักษณะเป็น 'ภูเขาคา หรือ เรือนยอด' คือ เรือนซึ่งหลังคาต่อเป็นยอดแหลม ในอดีตนิยมสร้างเป็นแบบยอดปรางค์ อาจมีพรมหัทธกรหรือไม่มีก็ได้

ในความเชื่อแบบพราหมณ์ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นสมมติเทพ ซึ่งสถิตบนเขาพระสุเมรุ อันล้อมรอบด้วยเขาสัตบริภัณฑ์ เมื่อจุติลงมายังมนุษย์โลกจึงเปรียบได้กับเป็นสมมติเทพ เมื่อเสด็จสวรรคตจึงต้องตั้งพระบรมศพบนพระเมรุมาศ หรือพระเมรุ เพื่อเป็นการส่งพระศพ พระวิญญาณกลับสู่ยังเขาพระสุเมรุดังเดิม

ความเชื่อเรื่องเขาพระสุเมรุมีเขียนถึงไว้ในไตรภูมิ เป็นเรื่องของ ภูมิจักรวาลซึ่งเป็นความเชื่อตามคติพุทธศาสนา เขาพระสุเมรุ เป็นที่อยู่ของเทวดา เชิงเขาเป็นป่าหิมพานต์ จากความเชื่อเรื่องนี้ จึงได้จำลองพระเมรุมาศ พระเมรุ เป็นเสมือนเขาพระสุเมรุและ ทิวเขาสิขะบริภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมศรัทธาพิภพมาน โดยสถานที่ประกอบ พิธีเดิมนั้นมักเรียกกันว่า หุ่นพระเมรุ ซึ่งในกรุงเทพรมหานคร ปัจจุบันคือท้องสนามหลวง

ในสมัยอยุธยา มีการบันทึกถึงการสร้างพระเมรุมาศของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในสมัยแผ่นดินสมเด็จพระเอกาทศรถ แห่งกรุงศรีอยุธยา ว่า "...แต่พระบรมศพสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง และสร้างเมรุมาศสูงเส้นสิบเจ็ดวา ประดับด้วยเมรุทึบ เมรุราย ราชวัติ ฉัตรนาคฉัตรเบญจรงค์เสร็จ ก็อัญเชิญพระบรมศพ เสด็จเหนืออกุฎฐาธาร" ตามบันทึกนี้ พระเมรุมาศของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชมีขนาดใหญ่โตมโหฬารมาก และยังปรากฏ หลักฐานพระเมรุมาศของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ตาม จดหมายเหตุและพระราชพงศาวดาร ว่ามีความสูงถึงสองเส้น และมีบริเวณทลกว้างใหญ่ไพศาลมาก ดังกล่าวไว้ว่า "พระเมรุมาศ... โดยขนาดใหญ่ คือ ๗ วา ๒ คอก โดยลง ๒ เส้น ๑๑ วา คอกคืบ มียอด ๕ ภายในพระเมรุทึบนั้น ประกอบด้วยเครื่องสรรพโสภณ วิจิตรต่างๆ สรรพด้วยพระเมรุทึบพระเมรุราย แลสามสร้าง" ซึ่งมีความสูงกว่าพระเมรุมาศของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ถึง ๕ วาเศษ และว่ากันว่าพระเมรุมาศในสมัยอยุธยานั้น มีความยิ่งใหญ่อลังการมาก ยอดพระเมรุสูงทัดเทียมตึกเจ็ดชั้น ในสมัยปัจจุบัน

ล่วงเข้ายุครัตนโกสินทร์ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา ลักษณะของพระเมรุมาศเป็นเพียงพระเมรุ ชั้นเดียว โดยได้ถอดเอาพระเมรุใหญ่ ซึ่งเป็นพระเมรุทรงปราสาท ที่ครอบอยู่ภายนอกออกไป คงไว้เพียงพระเมรุทอง ซึ่งเป็นที่มาของ คำว่า พระเมรุมาศ มียอดเรือนเพียง ๕ ยอด ต่างจากแบบเดิม ที่มีเรือนยอด ๙ ยอด เหตุเพราะการสร้างพระเมรุมาศทรงปราสาท เป็นงานใหญ่โต ทรงเห็นว่าการสร้างแบบเดิมเป็นการสิ้นเปลือง งบประมาณแผ่นดิน และเป็นทีเดือร้อนแก่ประชาชนทั่วไป จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงให้มีขนาดเล็กลงและประหยัดขึ้น โดยมีพระราชดำรัสสั่งห้ามความว่า

"...แต่ก่อนมา ถ้าพระเจ้าแผ่นดินสวรรคตลง ก็ต้องปลูกเมรุใหญ่ ซึ่งคนไม่เคยเห็น แล้วจะนึกเอาไม่ถูกว่าใหญ่โตเพียงใด เปลือง ทั้งแรงคน เปลืองทั้งพระราชทรัพย์ ถ้าจะทำในเวลานี้ก็ดูไม่สมควร กับการที่เปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง ไม่เป็นเกียรติยืนยาวไปได้ เท่าใด ไม่เป็นประโยชน์แก่คนทั้งปวง กลับเป็นความเดือดร้อน ถ้าเป็นการศพของผู้มีพระคุณ หรือผู้มีบรรดาศักดิ์อันควรจะได้ เป็นเกียรติยศ ฉันทก็ไม่อาจจะลดทอนด้วยเกรงว่าคนจะไม่เข้าใจว่า เพราะฉะนั้นประพุดติไม่ตัวอย่างหนึ่งอย่างใด จึงไม่ทำการศพ ให้สมเกียรติยศซึ่งสมควรจะได้ เมื่อถึงตัวฉันเองแล้ว เห็นว่าไม่มี ข้อขัดข้องอันใด เป็นข้อคำที่จะพูดได้ถนัด จึงขอหยิกเลิกงาน พระเมรุใหญ่นั้นเสีย ปลูกแต่ที่เผ่าพอควร ในท้องสนามหลวง แล้วแต่จะเห็นสมควรกันต่อไป..."

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ สถานภาพและ บทบาทของพระราชวงศ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงสถานการณ์ทาง เศรษฐกิจของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ส่งผลกระทบต่อการจัดงานพระบรมศพและพระศพของ พระบรมวงศานุวงศ์ในพระราชวงศ์จักรีอย่างชัดเจน โดยหลายพระองค์มิได้มีการจัดพระราชพิธีถวายพระเพลิง พระบรมศพตามโบราณราชประเพณีที่ถูกต้อง

การสร้างพระเมรุมาศตามแบบโบราณราชประเพณีได้รับการฟื้นฟู ขึ้นมาใหม่ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช โดยครั้งสำคัญ ได้แก่ การจัดสร้างพระเมรุมาศ เพื่อถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ปรเมนทร มหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓

พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ในวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔

พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ สมเด็จพระนางเจ้า ร้าไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗

พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ สมเด็จพระศรีนครินทราบา บรมราชชนนี ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งในการก่อสร้างครั้งนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทาน พระวินิจฉัยให้ใช้วัสดุเรซินในการตกแต่งพระเมรุบางส่วน เพื่อความรวดเร็วและลดปริมาณการใช้ไม้ลง

พระเมรุมาศแด่ในหลวงของแผ่นดิน

กล่าวได้ว่า หากนับเนื่องในเรื่องงานศิลปะ พระเมรุมาศสำหรับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นั้นถือเป็น 'ที่สุด' แห่งฝีมือช่างรัตนโกสินทร์ในยุคปัจจุบัน แม้นว่า การก่อสร้างพระเมรุครั้งนี้ นับเป็นประณีตศิลป์ท่ามกลางน้ำตาของผู้มีส่วนร่วมทุกคน ไม่ว่า สถาปนิกผู้ออกแบบ นายช่างผู้ทำการก่อสร้าง ช่างฝีมือผู้ประดับตกแต่งส่วนประกอบต่างๆ กระทั่งคนงานชนฮิส หิน ดิน หวาย และไม้ประดับ เพื่อใช้ในการครั้งนี้

พระราชพิธีครั้งนี้ เป็นการรวบรวมเหล่าช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการ และจิตอาสาจำนวนมาก ที่รวมใจกันเป็นหนึ่งเดียวร่วมกันถวายงานแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นครั้งสุดท้าย จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ในวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ทางเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการถอดนั้งบ้านโครงสร้างพระเมรุมาศองค์ประธานออก ระยะเวลา นับตั้งแต่การเริ่มดำเนินการในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมระยะเวลา ๙ เดือนเต็ม และเปิดให้สื่อมวลชน เข้าเก็บภาพความยิ่งใหญ่สมพระเกียรติในวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

โครงสร้าง / แผนผัง

สถาปัตยกรรมของพระเมรุมาศ

พระเมรุมาศพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช กรมศิลปากรยึดหลักแนวคิดในการออกแบบ โดยคำนึงถึงความสมพระเกียรติตามหลักโบราณราชประเพณี และใช้แนวคิดคติไตรภูมิ คัมภีร์พุทธศาสนา ตามคติความเชื่อเรื่องพระมหากษัตริย์เป็นสมมติเทพตามระบบเทวนิยม ประกอบด้วยอาคารทรงบุษบกยอดปราสาท ๔ ยอด มีความสูง ๕๐.๕๕ เมตร โดยมี 'บุษบกองค์ประธาน' อยู่ตรงกึ่งกลางของฐานศาลาชั้นบนสุด ๑ องค์ เป็นอาคารทรงบุษบกยอดมณฑปชั้นเชิงกลอน ๘ ชั้น เป็นที่ตั้งของพระจิตถารานใช้สำหรับถวายพระเพลิงพระบรมศพ ดำเนินการออกแบบโดยนายก่อเกียรติ ทองผุด นายช่างศิลปกรรม สำนักสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร เป็นรูปทรงบุษบกตามแบบดั้งเดิมสมัยรัชกาลที่ ๕ แต่พระเมรุมาศครั้งนี้มีถึง ๙ ยอด ยิ่งใหญ่กว่าที่เคยปรากฏมา เพื่อให้สมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สำหรับอาคารประกอบพระเมรุมาศนั้น สร้างขึ้นชั่วคราวสำหรับพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ โดยอาคารประกอบพระเมรุมาศพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ก่อสร้างขึ้นตามโบราณราชประเพณีอย่างสง่างาม ประกอบด้วย

พระที่นั่งทรงธรรม - อาคารพลับพลาที่ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกของพระเมรุมาศ เป็นพระที่นั่งสำหรับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ประทับทรงธรรมในพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุพระบรมศพ และเป็นที่นั่งสำหรับผู้แทนพระราชวงศ์ต่างๆ ทั่วโลก คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายทหาร พลเรือน สมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนคณะทูตานุทูต ผู้แทนศาสนาต่างๆ ในประเทศไทย และข้าราชการบริหารผู้ใหญ่ ฝั่งทะเลของอ่าวสุลิพระบาท

ศาลาลูกขุน - ตั้งอยู่รอบพระเมรุมาศ หรือพระเมรุ สำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เฝ้าฯ รับเสด็จและร่วมพระราชพิธี ซึ่งในมณฑลพิธีครั้งนี้มีการสร้างศาลาลูกขุน ๑ จำนวน ๔ หลัง ศาลาลูกขุน ๒ จำนวน ๒ หลัง และศาลาลูกขุน ๓ นอกบริเวณวัด จำนวน ๕ หลัง

ทับเกษตร - เป็นอาคารโถงทรงไทย จำนวน ๘ หลัง มีเครื่องยอดทรงมณฑป ๓ ชั้น ตั้งอยู่ ๔ มุมของพื้นที่ แสดงแนวอาคารเขตมณฑลพิธี โดยสร้างติดแนวรั้วราชวัติเสมือนเป็นระเบียงล้อมรอบพระเมรุมาศหรือพระเมรุ ประดับตกแต่งลวดลายไทย ใช้เป็นที่พักสำหรับข้าราชการที่มาเฝ้าฯ รับเสด็จ และร่วมพระราชพิธี ส่วนกลางทับเกษตร เป็นอาคารยอดมณฑป ชั้นเชิงกลอนประดับด้วยซุ้มบันแถลงและนาคปิกที่มุมทั้ง ๔ บนหลังคาอาคารส่วนที่เป็นปิกทั้งสองด้าน ประดับฉัตรผ้าทองแผ่ลวด

ทิม - เป็นที่พักรักษาพระสมัญญ์ แพทย์หลวง และเจ้าพนักงาน และเป็นที่พักประโคมปี่พาทย์ประกอบพิธี สร้างติดแนวรั้วราชวัติ เป็นอาคารชั้นเดียว ด้านหน้าเปิดโล่ง หลังคาแบบปะรำ คือหลังคาแบน

ราชวัติ - เป็นแนวรั้วกำหนดขอบเขตบริเวณของพระเมรุมาศ และพระเมรุทั้ง ๔ ด้าน สร้างต่อเนื่องไปกับทิมและทับเกษตร ตกแต่งด้วยฉัตรและธง บางที่เรียกกรมกันว่า 'ราชวัติฉัตรธง'

พลับพลา - เป็นโถงสำหรับพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงรอรับส่งพระบรมศพขึ้นราชรถ ในอดีตมีการสร้างพลับพลาหน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ตั้งอยู่มุมกำแพงวัดเยื้องกรมการรักษาดินแดน และพลับพลาอีกสนามหลวง ด้านหน้าทางเข้ามณฑลพิธีท้องสนามหลวง

พลับพลาสนามหลวง เป็นอาคารโถงสำหรับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ประทับ ขณะประกอบพิธี ัญญ์เชิญพระบรมโกศลงจากราชรถเข้าสู่มณฑลพิธี

คด - สร้างขึ้นเพื่อแสดงขอบเขตมณฑลพิธี เป็นระเบียงล้อมรอบพระเมรุมาศ พระเมรุ ใช้เป็นที่นั่งของเจ้าหน้าที่ผู้มาร่วมงาน

- เพื่อให้เป็นตามแบบอย่างโบราณราชประเพณี ในวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ คณะพราหมณ์หลวง ไร่ฤกษ์มงคลเวลา ๑๕.๕๔ นาฬิกา ทำพิธีบวงสรวง เพื่อบูรณปฏิสังขรณ์ราชรถ พระยานมาศ เครื่องประกอบ ในพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ โดยจัดขึ้นที่โรงราชรถ ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

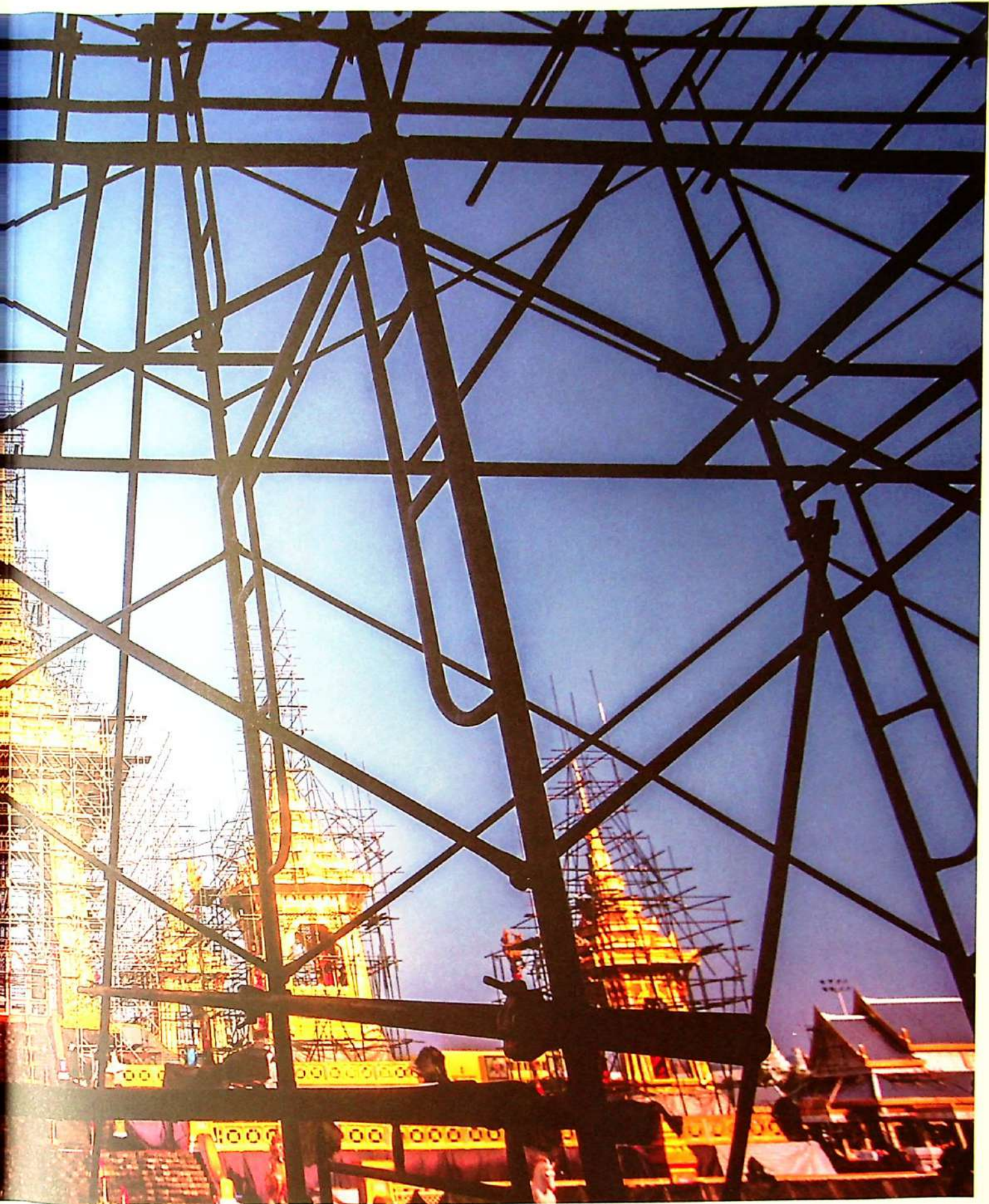

• พระราชยานทั้งหลายได้สร้างขึ้นแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และได้ใช้สืบเนื่องกันมาในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพพระมหากษัตริย์และพระศพพระบรมวงศานุวงศ์มาโดยตลอด หลังพิธีบวงสรวงแล้ว กรมศิลปากร กรมสรรพาวุธทหารบก และกรมอุทการเรือ จะดำเนินงานบูรณะราชรถทั้ง ๕ องค์ ซึ่งประกอบด้วย พระมหาพิชัยราชรถ พระเวษยันตราขรถ และราชรถน้อย ๓ องค์ เกรินบันไดนาค ๒ เกริน พระยานมาศสามลำดาน ๒ องค์ พระที่นั่งราเชนทรยาน และพระวอสีวิกาภยาน์

• วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๑๕.๕๔ นาฬิกา กรมศิลปากร จัดพิธีปักหมุดทำผัง เพื่อเริ่มการก่อสร้างพระเมรุมาศ โดยใช้ไม้มงคลปักหมุดจำนวน ๔ จุด ซึ่งกำหนดตำแหน่งอ้างอิงจากจุดกึ่งกลางของยอดพระเมรุมาศเป็นจุดหลัก โดยกำหนดจากจุดตัดของแกนทิศเหนือ-ใต้ขนานกับความยาวของท้องสนามหลวง วัดจากแนวกึ่งกลางของพระศรีรัตนเจดีย์ ภายในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตัดกับแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก ซึ่งวัดจากแนวกึ่งกลางพระอุโบสถของวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร

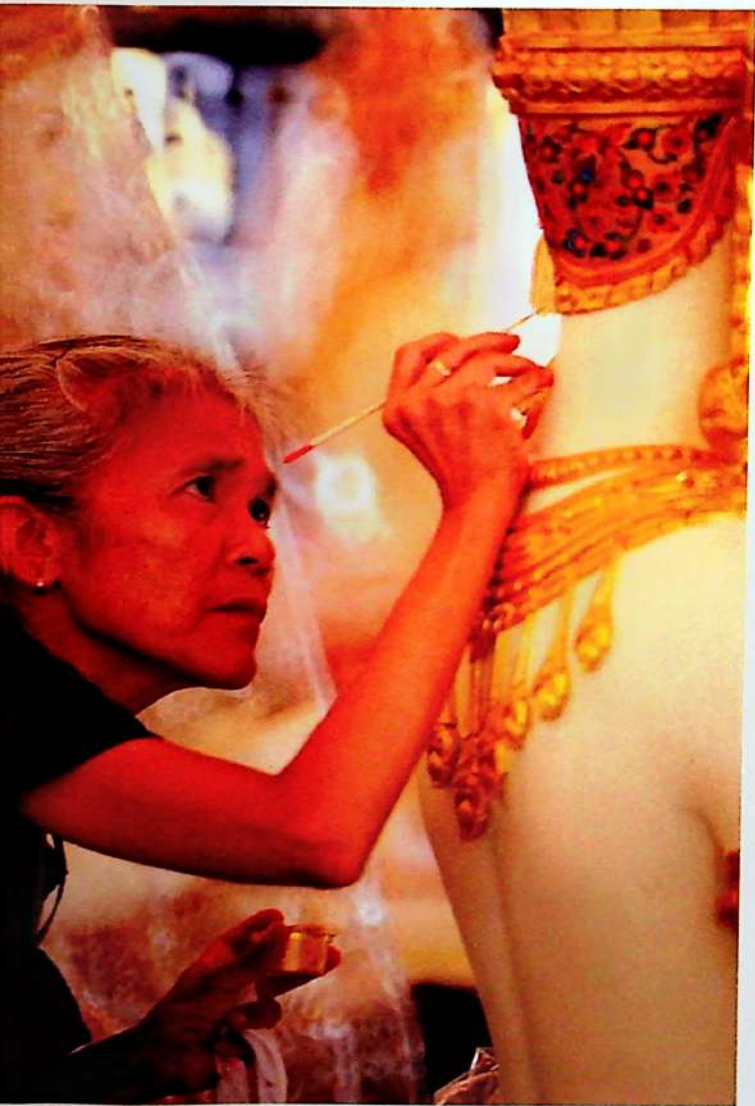
- วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐ กรุงเทพมหานครเริ่มปิดพื้นที่ภายในท้องสนามหลวง เพื่อสร้างพระเมรุมาศ โดยเริ่มทำการก่อสร้างตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือร่วมใจกันตลอด ๔ เดือนเต็มจนทุกอย่างเสร็จสิ้นสมบูรณ์และงดงามสมพระเกียรติ

• หลายร้อยชีวิตของช่างศิลป์
ช่างฝีมือแขนงต่างๆ ทั้งช่างจาก
สำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร
และช่างอาสาสมัครจากทั่วประเทศ
ที่มาาร่วมตัวกันนานหลายเดือน
เพื่อสร้างสรรค์ประณีตศิลป์อันเป็น
สุดยอดของแผ่นดิน ทุกคนทุ่มเทกาย
และใจถวายงานครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต
ครั้งนี้ ช่างทุกคนล้วนรู้สึกว่
“ไม่มีอะไรเป็นเกียรติไปกว่าการได้
ถวายงานเพื่อพระองค์ท่าน เป็นโอกาส
ครั้งเดียวของชีวิต”

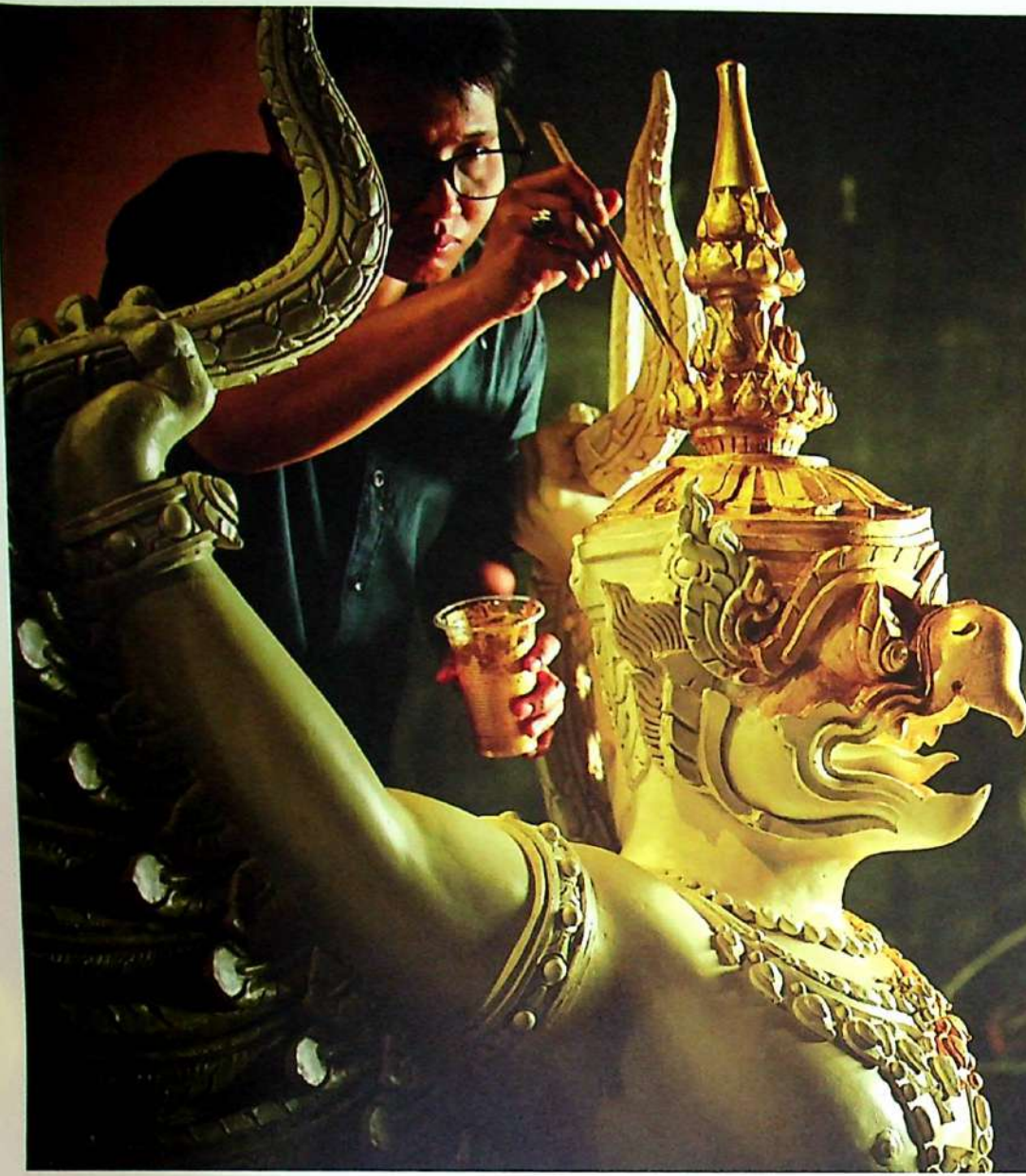

• พุทธศักราช พ.ศ. ๒๕๕๕ กรมศิลปากรได้ขอความช่วยเหลือไปยังสำนักช่างสิบหมู่ และประกาศหาช่างฝีมือทั่วประเทศที่มีความชำนาญมาร่วมคณะ ในที่สุดสามารถระดมช่างฝีมือได้ ๒๕๐ คน โดยมี ๑๙๕ คนมาจากสำนักช่างสิบหมู่ และอาสาสมัครอีกนับร้อยชีวิต นับเป็นการระดมสรรพกำลังเพื่อสร้างงานในระดับที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน หน้าที่สำคัญของสำนักช่างสิบหมู่ คือการอยู่เบื้องหลังผลงานประติมากรรม จิตรกรรม ซึ่งไร้ระดับส่วนต่างๆ ของพระเมรุมาศ คืองานศิลปะชิ้นเอกที่หล่อหลอมขึ้นจากหัวใจของกลุ่มประติมากรและอาสาสมัครจากทั่วประเทศ

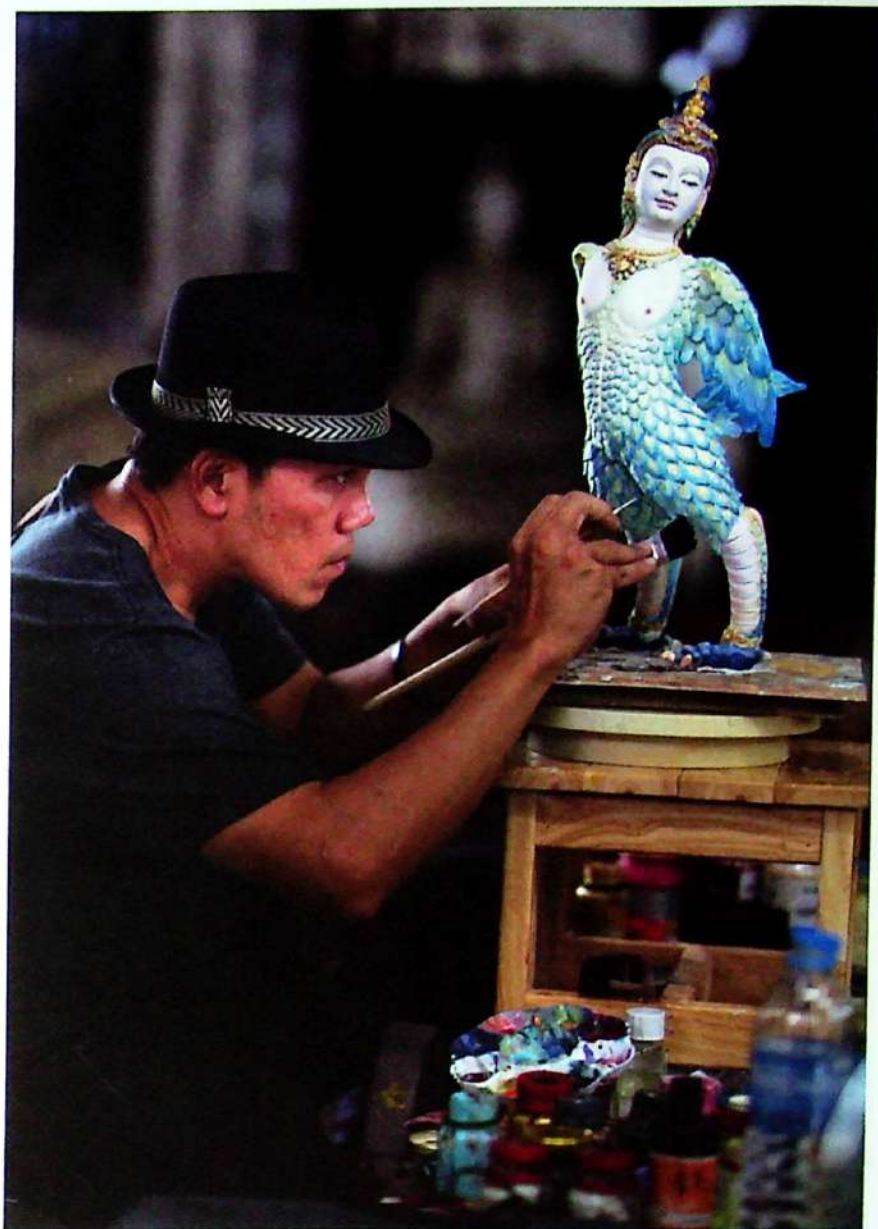

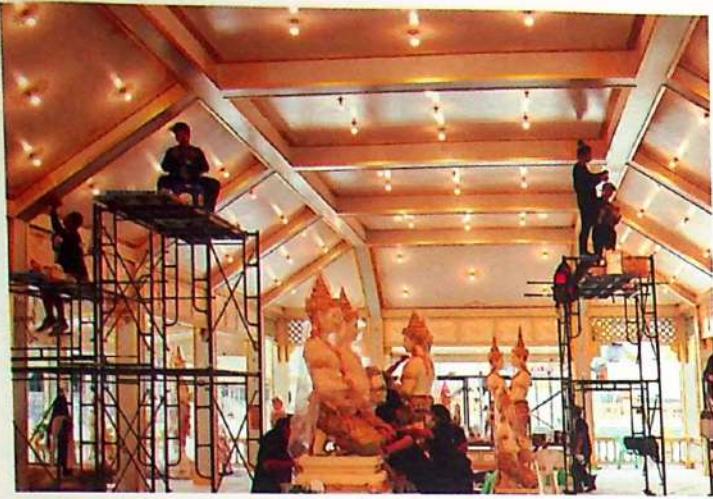

ปรีดิตรในดวงใจ
— ๑๓๙ —

- กล่าวได้ว่างานพระเมรุมาศครั้งนี้ นับเป็นการสืบทอด เป็นการเรียนรู้งาน พระราชพิธีโบราณอย่างเต็มชบวน ซึ่งใหญ่ ที่สุดเท่าที่เคยมีในชีวิตของช่างศิลปคนหนึ่ง และเมื่ออย่างเข้าเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ชินงานทั้งหมดจะต้องทยอยเคลื่อนย้าย ไปยังบริเวณมณฑลพิธีท้องสนามหลวง การปั้นเครื่องประดับพระเมรุมาศอย่าง สัตว์หิมพานต์จะต้องไปหล่อเป็นไฟเบอร์กลาส ที่ท้องสนามหลวงและลงสี ขณะที่โรงหล่อ ของสำนักช่างสิบหมู่ จะเป็นแหล่งขึ้นแบบ ก่อนส่งไปผลิตชิ้นงานที่ท้องสนามหลวง

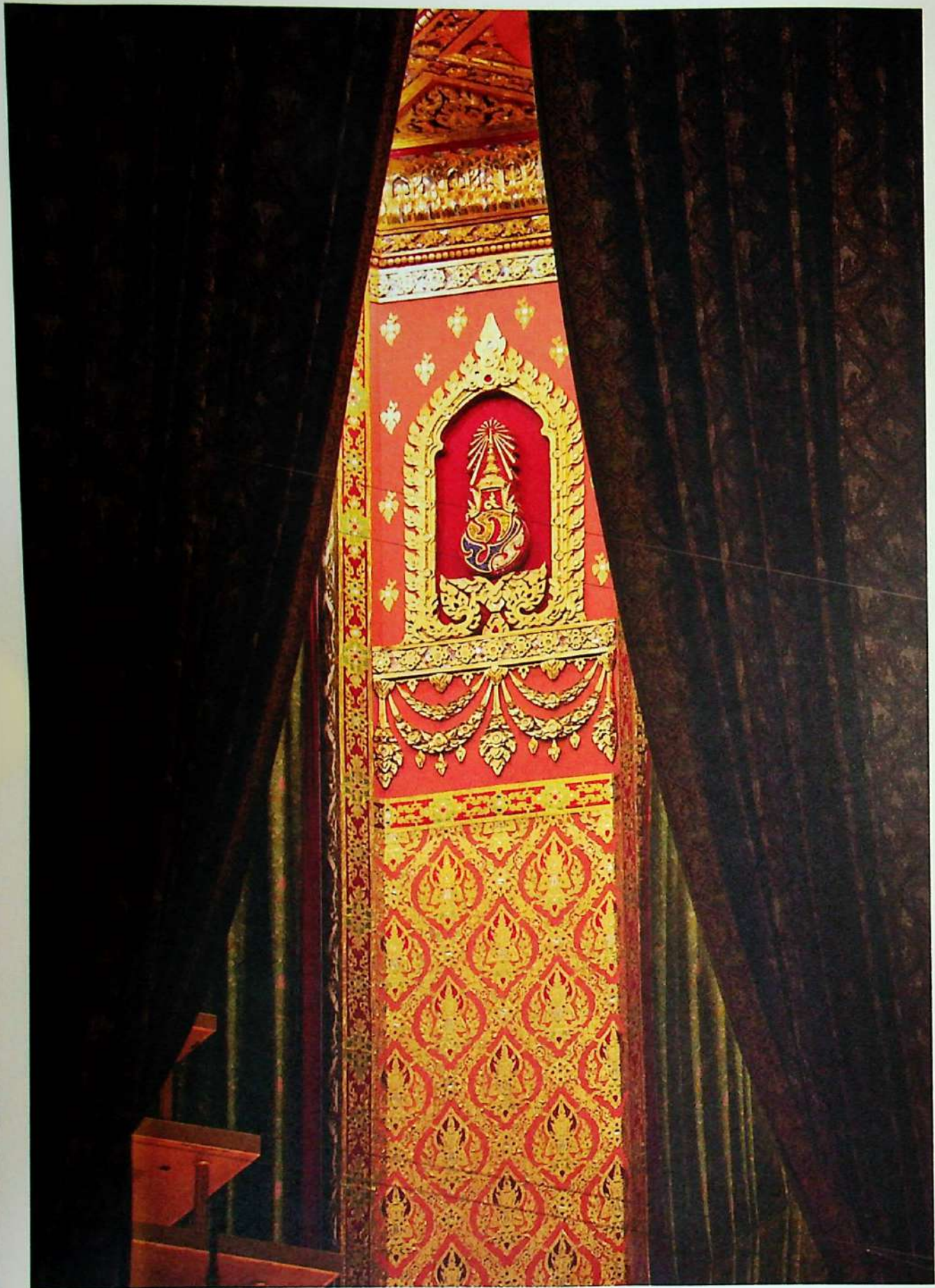
• องค์ประกอบของพระเมรุมาศมีตั้งแต่
 สระโนดาดประดับปูนปั้น พระที่นั่ง
 ทรงธรรม และหมู่อาคารอื่นๆ อีก ๗ หลัง
 ซึ่งแสดงถึงความยิ่งใหญ่ตระการตา
 และสะท้อนแผนภูมิจักรวาลวิทยา
 ตามหลักไตรภูมิ เฉพาะองค์พระเมรุมาศ
 เพียงอย่างเดียวก็ประดับประดาด้วย
 ประติมากรรมกว่า ๖๐๐ ชิ้น ในขณะที่
 บุษบก ๔ ยอด ซึ่งแกะสลักอย่างวิจิตร
 นับเป็นพระเมรุมาศซึ่งสูงที่สุดนับแต่
 พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ
 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นต้นมา

- ขณะที่ประชาชนร่วม ๗ ล้านคนได้หั่งโหลมายังพระบรมมหาราชวัง เพื่อกราบถวายบังคมพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในขณะเดียวกัน ที่บริเวณมณฑลพิธีท้องสนามหลวง ช่างศิลป์หลายร้อยคนก็กำลังเร่งมือก่อสร้างพระเมรุมาศตามการออกแบบของสถาปนิกจากสำนักสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร ให้แล้วเสร็จภายในสิ้นเดือนกันยายน

- พระวิสูตรประดับพระเมรุมาศ ครั้งนี้ใช้ผ้าฝ้ายพิมพ์ลาย 'พุ่มข้าวบิณฑ์ อินทร์-พรหม โคมลายกนก นกคาบออกรูปทวยเทพ ถวายगर' เจดกลางพุ่มข้าวบิณฑ์เป็นเทวดาทรงช้างไวยราพต ตรงลายโคมมีพระพรหมอยู่ในช่องตัวห้ามลายของขาโคม ตัวโคมเป็นเทพยดาพนมกร จึงเรียกโดยรวมว่าลาย อินทร์-พรหม ตามความเชื่อในโบราณราชประเพณีว่า พระอินทร์และพระพรหม อยู่ใกล้ชิดพระมหากษัตริย์ พระวิสูตรครั้งนี้ห่อทั้งหมดจำนวน ๑,๐๐๐ หลา โดยห่อได้ชั่วโมงละ ๑ หลา วันหนึ่งจึงห่อได้เพียง ๑๐ หลาเท่านั้น ใช้เวลาห่อทั้งสิ้นถึง ๔ เดือนเต็ม โดยใช้ไหมจีน ซึ่งมีขนาดยาว-เรียบเป็นเส้นยืน และใช้ไหมไทยเป็นเส้นพุ่ง

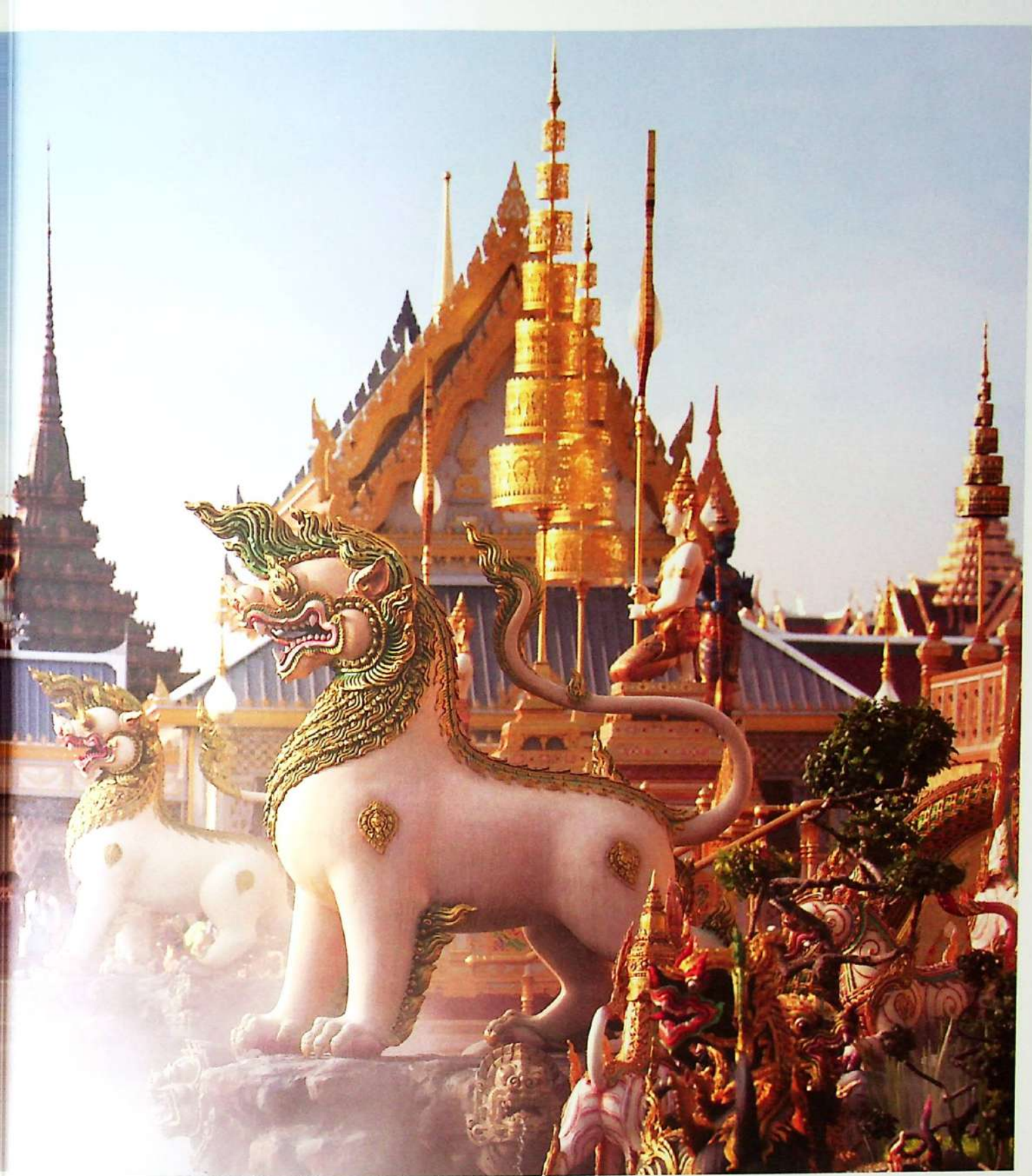
- ฉากบังเพลิงทั้ง ๔ ด้าน บนพระจิตกาธาน ล้วนมีความแตกต่างกัน ภายใต้คติความเชื่อว่า พระมหากษัตริย์คือสมมติเทพ ซึ่งอวตารมาจากพระนารายณ์ ฉากบังเพลิงจึงเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอวตารของพระนารายณ์ โดยคัดเลือกมาทั้งหมด ๔ ปาง ส่วนปางที่ ๔ ก็คือเหมือนหนึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชประทับอยู่ในพระบรมโกศ พร้อมกลุ่มเทวดา-เทพชุมนุม เพื่อสื่อว่า เหล่าเทวดามารับเสด็จสู่สวรรคาลัย และสะท้อนผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๒๔ โครงการ ใน ๔ หมวดหลัก

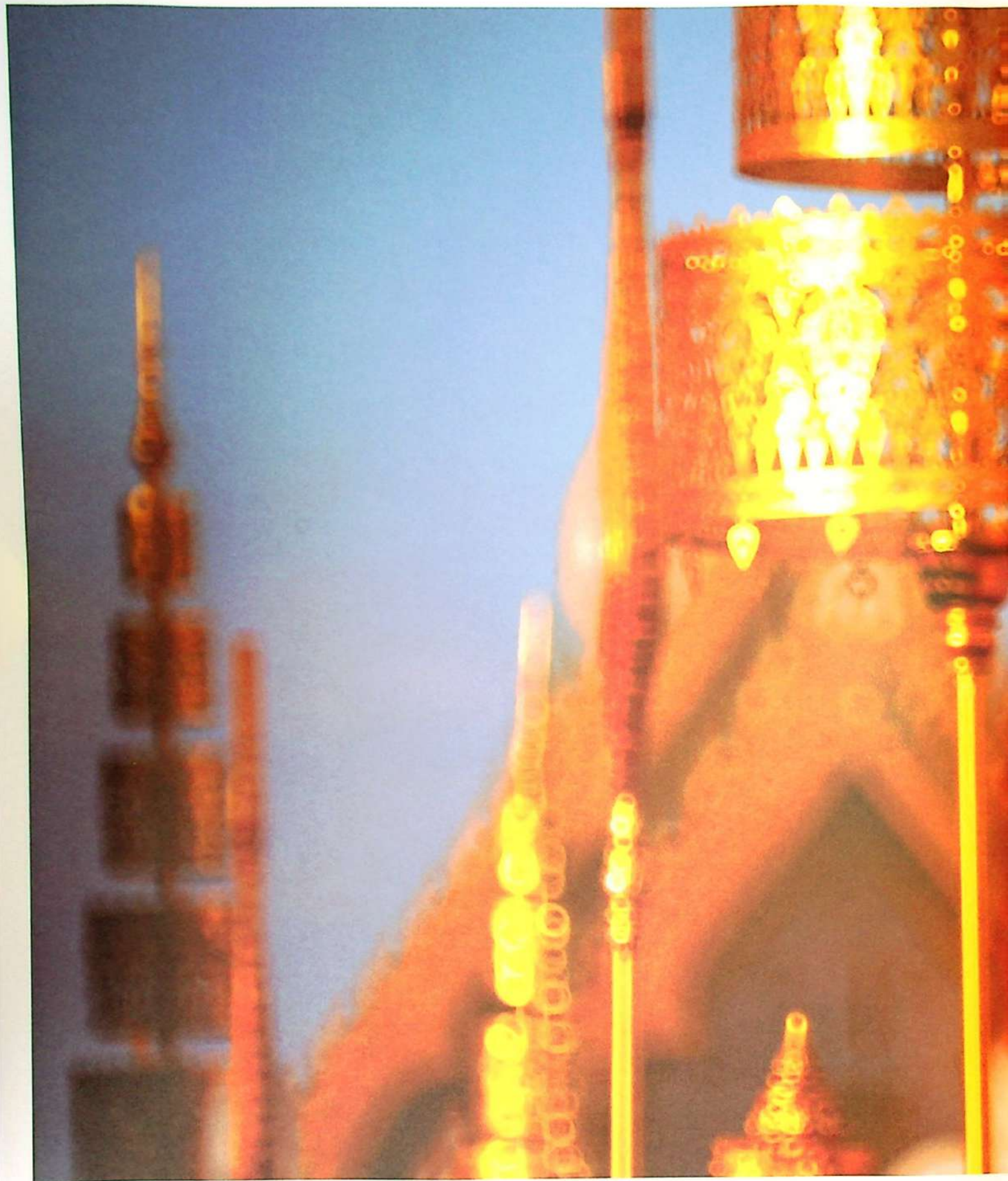
- ภาพจิตรกรรมฉากบังเพลิงรอบพระเมรุมาศของรัชกาลที่ ๙ ถือเป็นหนึ่งในศิลปะที่มีความงดงาม และสะท้อนเรื่องราวคติความเชื่อของพระมหากษัตริย์ไทยและพระอัจฉริยภาพผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแก่ปวงชนชาวไทยตลอดรัชสมัย

- ประติมากรรมสัตว์หิมพานต์บริเวณสระโหนดาคที่รายล้อมพระเมรุมาศอันเปรียบเสมือนเขาพระสุเมรุ นั้น เป็นหนึ่งในความสนใจของประชาชนที่เข้าชมความตระการตาของพระเมรุมาศครั้งนี้ ช่าง ๑๐ ตระกูล จำนวน ๓๐ ตัวนั้นปั้นโดย สาขาประติมากรรมไทย ภาควิชาศิลปะประจำชาติ วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ส่วนสัตว์หิมพานต์อื่นๆ อาทิ สิงห์ ช้าง ม้า โค อีกกว่า ๒๐๐ ตัวนั้น เป็นการระดมช่างปูนปั้นเมืองเพชรกว่า ๕๐ ชีวิต นำโดยอาจารย์ทองร่วง เอมโอษฐ์ ศิลปินแห่งชาติ ครูช่างปูนปั้นเมืองเพชร ช่วยกันปั้นจนทันตามระยะเวลาที่กำหนด

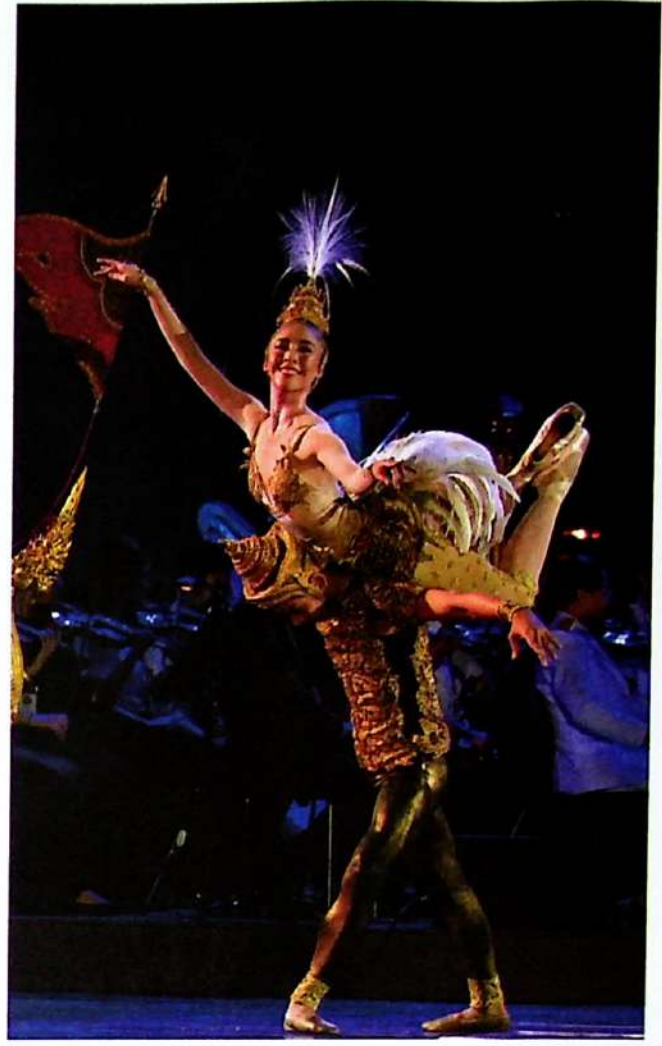

• วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ พระเมรุมาศและองค์ประกอบอื่นๆ ในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพ เสร็จสมบูรณ์ ยิ่งใหญ่งดงาม สมพระเกียรติ กล่าวได้ว่าเป็นครั้งเดียวในชีวิต ที่ชาวไทย ทั้งปวงจะได้เห็นสุดยอดศิลปะและสถาปัตยกรรมไทย ที่หลอมรวมอยู่ในงานออกพระเมรุครั้งนี้

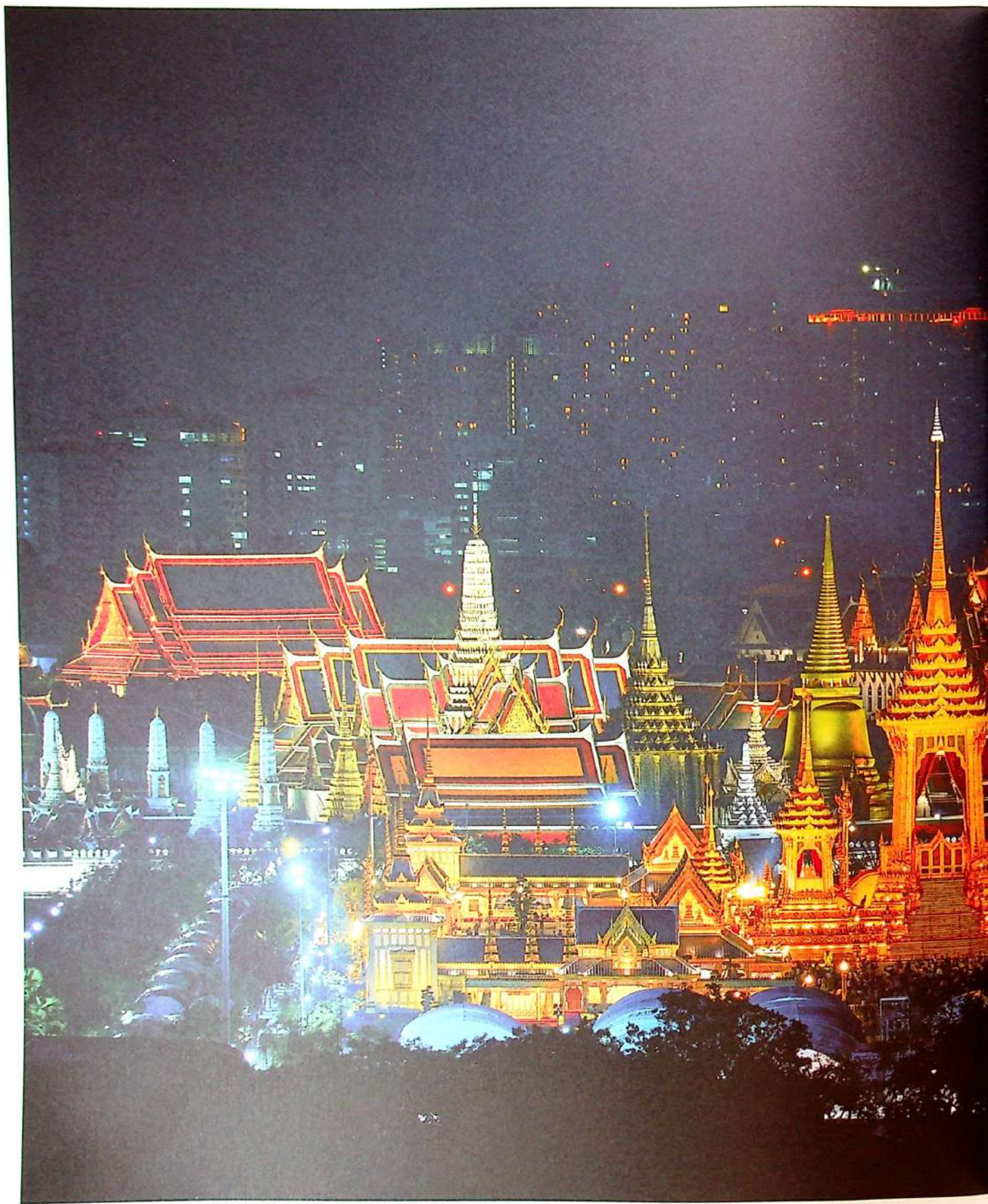
• ในช่วงราว ๒ อาทิตย์ ก่อนถึงงานพระราชพิธี จะมีการซักซ้อมหลายสิ่งหลายอย่าง ภายในอาณาบริเวณ อาทิ การซ้อมการแสดงมหรสพสมโภช การซ้อมระบบไฟฟ้าและแสงสว่างภายในพื้นที่จัดงาน พระราชพิธี

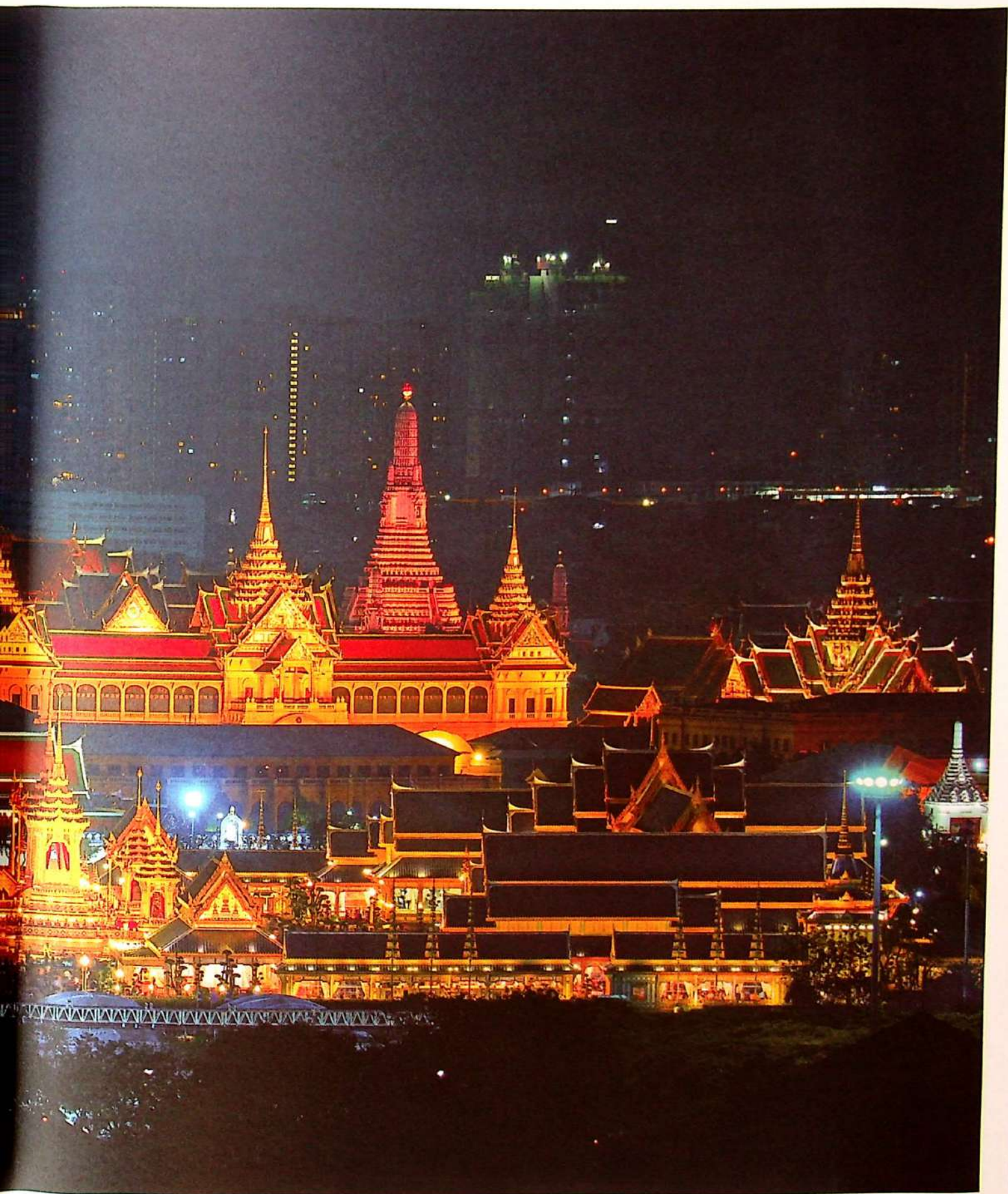

- มหรสพสมโภชในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชครั้งนี้ นับว่าพิเศษที่สุด นอกจากการแสดงโขนชุดพระรามข้ามสมุทร และยกกระบ ซึ่งเป็นชุดที่พระองค์โปรดปราน ดังจะเห็นว่าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สำนักการสังคีต กรมศิลปากร จัดแสดงในงานต้อนรับพระราชอาคันตุกะอยู่เสมอแล้วนั้น ที่พิเศษสุดคือ การแสดงที่เรียกว่า ‘มโนราห์บัลเลต์รัชกาลที่ ๙’ ประกอบเพลงพระราชนิพนธ์ A Love Story อันเป็นการแสดงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงสร้างสรรค้ขึ้นโดยมีพระราชประสงค์ให้ถ่ายทอดเอกลักษณ์แบบไทยเพื่อเป็นที่ประจักษ์แก่สากล จึงประยุกต์การรำโนราห์ผสมผสานกับบัลเลต์ จนกลายเป็น ‘มโนราห์บัลเลต์’ ซึ่งเปิดการแสดงครั้งแรกระหว่างวันที่ ๕-๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ณ เวทีสวนอัมพร พระราชทานเค้าโครงเรื่อง พระราชนิพนธ์บทเพลงประกอบ โปรดเกล้าฯ ให้ คุณหญิงเจนเวียฟ เลสปีนยอล เดมอน ดาราบัลเลต์ชื่อเสียงระดับโลกชาวฝรั่งเศส ประดิษฐ์ทำบัลเลต์ ประกอบเพลงพระราชนิพนธ์ A Love Story ซึ่งเป็น ๑ ใน ๕ บทเพลงพระราชนิพนธ์ชุด Kinari Suite ที่ทรงพระราชนิพนธ์เพื่อใช้ในการประกอบการแสดงบัลเลต์เรื่องนี้เท่านั้น ‘มโนราห์บัลเลต์ รัชกาลที่ ๙’ จึงเป็นบัลเลต์ไทยเรื่องแรกของไทย

หอเปลื้อง - อาคารทรงนุชบก ๔ องค์ ตั้งอยู่รอบนอกสุดของพระเมรุมาศ ใช้เป็นที่เก็บพระโกศทองใหญ่ พระโกศจันทน์ และเครื่องอุปกรณ์สำหรับงานพระราชพิธี เช่น ฟืน ดอกไม้จันทน์ ชันน้ำ ซึ่งจะต้องเตรียมน้ำสำหรับเลี้ยงเพลิงเมื่อเวลาถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระราชทานเพลิงพระศพบนพระจิตกาธาน และเป็นหลังที่เก็บเครื่องใช้เบ็ดเตล็ดในช่วงการถวายพระเพลิงพระบรมศพ

ช่าง - เป็นสิ่งปลูกสร้างรูปทรงนุชบก สร้างขึ้นตามมุมทั้ง ๔ ของพระเมรุมาศ พระเมรุ ใช้เป็นที่สำหรับพระพิธีธรรม สวดพระอภิธรรมตลอดงานพระเมรุ นับตั้งแต่พระโกศพระบรมศพ พระศพประดิษฐานบนพระจิตกาธาน จนกว่าจะถวายพระเพลิงพระบรมศพแล้วเสร็จ โดยมีพระพิธีธรรม ๔ สำรับ นั่งอยู่ประจำช่าง และจะผลัดกันสวดที่ละช่างเวียนกันไป

แต่ละชั้นฐานชาลาของพระเมรุมาศ ประดับด้วยฉัตร ประติมากรรมท้าวจตุโลกบาล เทวดานั่ง-ยืน อัญเชิญฉัตร กิ๋นบั้งแหวก งานเขียนฉากบังเพลิง และจิตรกรรมฝาผนัง เล่าเรื่องราวโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เหล่าเทวดา ได้ห้องไม้ เกวียนบันไดนาค และรอบชั้นลานอุตราวัฏมีการจัดสร้างสระอินโดดาต ที่อยู่อาศัยของสัตว์หิมพานต์ ตรีเศียรข้าง ม้า โกลิงห์ มีความงดงามเปรียบดังเขาพระสุเมรุ ที่รายรอบด้วยทิวเขา สัตว์วิภังค์

งานประติมากรรม ระดับพระเมรุมาศ

ประกอบด้วย ลานอุตราวัฏ หรือ พื้นรอบฐานพระเมรุมาศ มีสระอินโดดาตทั้ง ๔ ทิศ เขมอจำลอง และประติมากรรมรูปสัตว์หิมพานต์ ได้แก่ ช้าง โกลิงห์ ม้า และสัตว์หิมพานต์ตระกูลต่างๆ ประดับโดยรอบ

ฐานชาลาชั้นที่ ๑ มีฐานสิงห์เป็นรั้วราชวัติ ฉัตร แสดงอาณาเขตพระเมรุมาศ และมีเทวดานั่งคุกเข่าถือบังแทรก

ฐานชาลาชั้นที่ ๒ มีหอเปลื้องทรงนุชบก รูปแบบเดียวกันตั้งอยู่ที่มุมทั้ง ๔ ใช้สำหรับจัดเก็บพระโกศทองใหญ่และพระโกศไม้จันทน์ รวมถึงอุปกรณ์สำหรับงานพระราชพิธี

ฐานชาลาชั้นที่ ๓ ฐานนุชบกประธานประดับประติมากรรมเทพชุมนุม จำนวน ๑๓๒ องค์โดยรอบ รองรับด้วยฐานสิงห์ ซึ่งประดับประติมากรรมคฤหัตถ์ขนาดโดยรอบอีกชั้นหนึ่ง มุมทั้ง ๔ ของฐานชาลาชั้นที่ ๓ นี้ เป็นที่ตั้งของช่างทรงนุชบกยอดมณฑปชั้นเชิงกลอน ๕ ชั้น

จุดกึ่งกลางชั้นบนสุดมีนุชบกองค์ประธานตั้งอยู่ เป็นอาคารทรงนุชบกยอดมณฑปชั้นเชิงกลอน ๗ ชั้น ภายในมีพระจิตกาธานเป็นที่ประดิษฐานพระบรมโกศ ผืนงมโดยรอบเปิดโล่ง ติดตั้งพระวิสูตร (ม่าน) และฉากบังเพลิงเขียนภาพพระนารายณ์อวตารตอนบน และภาพโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตอนล่างที่ยอดบนสุด ประดิษฐานนพปฎลมหาเศวตฉัตร (ฉัตรขาว ๙ ชั้น)

สระอินโดดาต แปลว่า 'สระที่ไม่ถูกแสงส่องให้ร้อน' เป็น ๑ ใน ๗ สระในป่าหิมพานต์ตามคติโบราณ

รอบสระอินโดดาตมีเขารายล้อมอยู่ ๕ ลูก ได้แก่ ยอดเขาสุทิสสนะ ยอดเขาจิตตะ ยอดเขาภาพะ ยอดเขาคันธมาหนั และยอดเขาไกรลาส ซึ่งเขาทั้ง ๕ มีลักษณะโค้งงุ้มเหมือนปากกา ปิดด้านบน สระอินโดดาตไว้ไม่ให้โดนแสงเดือนแสงตะวัน สระอินโดดาตจึงไม่โดนแสงส่องให้ร้อน

สระอินโดดาตเป็นที่สงวนน้ำแห่งพระพุทธรเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย รวมถึงผู้วิเศษ เช่น ฤาษี วิทยารธ ยักษ์ นาค เทวดา เป็นต้น

รูปสัตว์หิมพานต์ที่ประดับตกแต่ง ณ สระอินโดดาต รายรอบพระเมรุมาศ ตามคติจักรวาลวิทยา ซึ่งมีเขาพระสุเมรุเป็นศูนย์กลาง ล้อมรอบด้วยเขาสัตว์วิภังค์และดาชดินด้วยสิงสาราสัตว์ นานาชนิด สมัยก่อนจึงจัดทำรูปสัตว์รายรอบพระเมรุมาศและพระเมรุ รวมทั้งมีการผูกหุ่นรูปสัตว์เข้าขบวนแห่พระบรมศพ และพระศพ ไปสู่พระเมรุมาศ พระเมรุ ด้วย

สัตว์สำคัญประจำทิศที่สำนักช่างสิบหมู่จัดสร้างขึ้นเพื่อติดตั้งบริเวณบันไดทางขึ้นของฐานไพทีแต่ละชั้น ซึ่งจะเรียงตามลำดับเปรียบดังทางขึ้นเขาพระสุเมรุที่ล้อมรอบด้วยป่าหิมพานต์ จนถึงชั้นระดับสูงที่เป็นที่อยู่ของครุฑ โดยเริ่มจากสัตว์มงคล ๔ ประเภท ได้แก่ สิงห์ ช้าง ม้า และโคอุสุภราช ซึ่งอาศัยอยู่ที่ปากแม่น้ำสำคัญทั้ง ๔ สายที่ไหลหล่อเลี้ยงรอบนอกของป่าหิมพานต์ โดยจะติดตั้งที่ข้างบันไดทางขึ้นของฐานไพที ชั้นที่ ๑ ทุกทิศ นอกจากรูปเทวดาอัญเชิญบังแทรกและพุ่มจำนวน ๕๖ องค์ ประจำทุกฐานไพที

บริเวณพื้นด้านข้างของรูปสัตว์สำคัญผ่านมุมพระเมรุมาศ จะตกแต่งเป็นสระน้ำ เขมอ ประดับรูปสัตว์สำคัญย่อยส่วนสะท้อนภาพป่าหิมพานต์

บันไดซ้ายทางขึ้นฐานไฟที่ชั้นที่ ๒ ของพระเมรุมาศทุกทิศ ประดับ
ดุษี่และราชสีห์ ซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่ที่ทรงพลังอำนาจ อยู่เหนือกว่า
สัตว์ทั้งปวงในป่าหิมพานต์ เป็นสัญลักษณ์ของข้าราชการบริหาร
ผู้จงรักภักดี ดุษี่เป็นตราประจำเสนาบดีที่สมุหกลาโหม
สัญลักษณ์ผู้พิทักษ์แผ่นดินและพระมหากษัตริย์ แทนเหล่าทหาร
และตำรวจทุกเหล่าทัพ ราชสีห์เป็นตราประจำเสนาบดีที่สมุหนายก
เป็นคุณลักษณะที่ข้าราชการพลเรือนพึงมีในการปกครองดูแลทุกข์
สุขของราษฎรแทนข้าราชการในทุกภาคส่วน

บริเวณข้างบันไดขวา-ซ้าย ทางขึ้นฐานไฟที่ชั้นที่ ๓ ของ
พระเมรุมาศทุกทิศ ประดับรูปครุฑ ราชพาหนะของพระนารายณ์
ซึ่งอาศัยบริเวณเชิงเขาพระสุเมรุ

การตกแต่งภูมิทัศน์

งานภูมิสถาปัตย์กรมเชื่อมโยงกับตัวอาคารเข้ากับสิ่งที่แสดงถึง
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยมี
ความเกี่ยวข้องกับโครงการพระราชดำริต่างๆ ที่จัดแสดงไว้ใน
พื้นที่ด้านทิศเหนือ เป็นทางเข้าหลักสู่พระเมรุมาศ มีการสร้าง
สระน้ำบริเวณมุมทั้ง ๔ มุม จำลองนาขั้นบันได หญ้าแฝก
โครงการแก้มลิง และกังหันน้ำชัยพัฒนา รวมทั้งพันธุ์ข้าวจาก
ภูมิภาคต่างๆ ที่ตั้งชื่อเพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาส
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๘๐ พรรษา

ภูมิทัศน์ด้านทิศเหนือ บริเวณทางเข้า-ออกหลักพระเมรุมาศ
ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง จัดสร้างเป็นแปลงนาข้าวบนเนื้อที่
กว่า ๑ ไร่ ขอบคันนาออกแบบเป็นสัญลักษณ์เลขเก้าไทย มีสีทอง
ใช้ส่วนผสมเป็นดินจากโครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ
เพื่อสื่อความหมายถึงพระอัจฉริยภาพของพระบาท
สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสำนึกใน
พระมหากรุณาธิคุณ ที่ทรงห่วงใยอาณา และเป็นต้นแบบ
ความพอเพียงแก่พสกนิกรบนรากฐานการทำเกษตรกรรม

มหรสพสมโภชงานออกพระเมรุ จัดขึ้นตามแบบจารีตประเพณี
โบราณ ที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เพื่อให้ประชาชน
ได้รับชมและถือเป็นงานออกทุกข์ในเวลาเดียวกัน จัดแสดงตั้งแต่
๖ โมงเย็นไปจนถึง ๖ โมงเช้า ต่อเนื่อง ๑๒ ชั่วโมง ทั้งหมด
๓ เวที

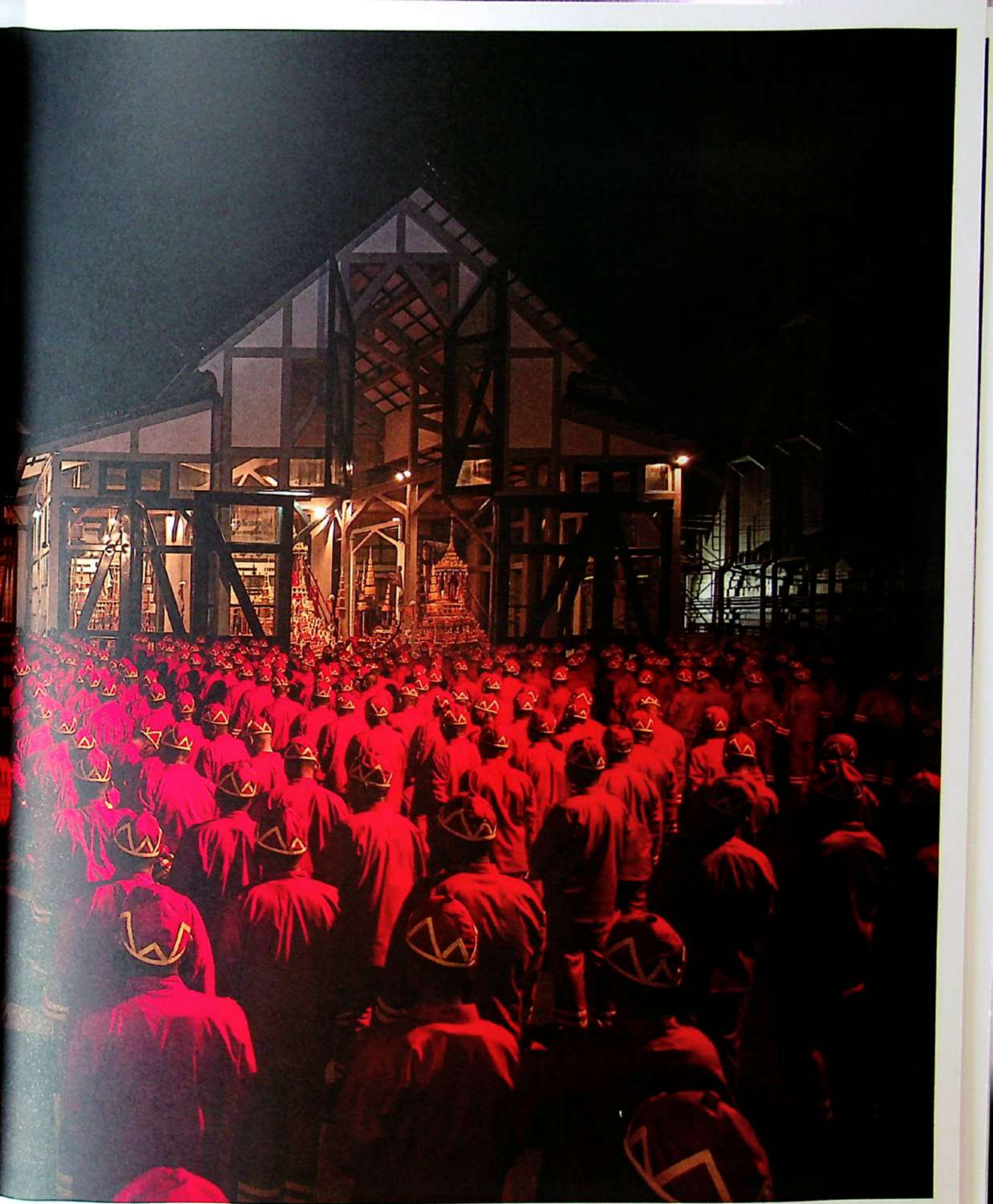
บนแผ่นดินที่ยังคงมีสถาบันพระมหากษัตริย์นั้น การสิ้นแผ่นดิน
หรือการที่พระมหากษัตริย์เสด็จสู่สวรรคาลัย นอกจากเป็นการ
สิ้นสุดรัชกาลแล้ว ยังนับเป็นการเริ่มต้นแผ่นดินใหม่ ตามการขึ้นสู่
ราชบัลลังก์ของพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ด้วย

การพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระเจ้าแผ่นดิน
จึงเป็นโบราณราชประเพณีที่ทำสืบทอดกันมายาวนาน การสร้าง
พระเมรุมาศ คือการแสดงเคารพอย่างสูงสุด ที่สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวพระองค์ใหม่ ทรงถวายแด่พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ

- (๑๘๖-๑๘๗) หลังจากวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จฯ ไปในการพระราชพิธี ถวายพระเพลิงพระบรมศพในพระเมรุมาศ เป็นสัญลักษณ์ ว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จสู่สวรรคต พร้อมกับพระที่นั่งและพลับพลา ต่างๆ จะถูกรื้อถอนลง ทั้งความอาดูรในหัวใจชาวไทยไว้ เบื้องหลัง และสิ่งก่อสร้างแสงงดงามผลงานจาก ความเพียรของช่างศิลป์มากมายทั่วแผ่นดิน ก็จะถูกกลายเป็นความทรงจำ สิ่งหนึ่งที่จะยังคงดำรงอยู่ต่อไป คือชีวิตและความองงามของศิลปะไทย อันเป็นของขวัญ จีนสุดท้ายที่พระองค์พระราชทานแก่แผ่นดินและพสกนิกร ของพระองค์

৯

บุษบก เมรุมาศ ราชรถ
รื้อขบวน ปราภพ ความเคลื่อนไหว
แดดรอรอน ทนกร อรจากไกล
แผ่นดินไทย ไต้ฟ้าหม่น ฝนน้ำตา

- จิระนันท์ พิตรปรีชา -

๐๘

พระผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย

การเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นับเป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ สำหรับพสกนิกรชาวไทยและประชาคมโลก พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ จัดขึ้นอย่างสมพระเกียรติสูงสุดตามโบราณราชประเพณี

มติดนงกรรมกรอำนวยการจัดงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพที่มีพระราชวินิจฉัยแล้ว ๓ ประเด็น คือ

๑. หมายกำหนดการพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช วันที่ ๒๕-๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ การอัญเชิญพระบรมโกศ เพื่อถวายพระเพลิง ณ พระเมรุมาศ ท้องสนามหลวง การอัญเชิญพระโกศพระบรมอัฐิ และพระบรมราชสรีรางคารกลับสู่พระบรมมหาราชวัง ซึ่งล้วนมีแนวปฏิบัติเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบต่อกันมา

๒. การจัดทำซุ้มถวายดอกไม้จันทน์ของประชาชน อัญเชิญพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พร้อมภาพพระบรมโกศ

๓. การจัดนิทรรศการหลังพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ วันที่ ๑-๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยมีหมายกำหนดการ ดังนี้

วันที่ ๒๕ ตุลาคม พระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุมาศ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

วันที่ ๒๖ ตุลาคม พระราชพิธีอัญเชิญพระบรมศพออกพระเมรุมาศ ท้องสนามหลวง และพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ

วันที่ ๒๗ ตุลาคม พระราชพิธีเก็บพระบรมอัฐิ เจริญพระบรมอัฐิเข้าสู่พระบรมมหาราชวัง

วันที่ ๒๘ ตุลาคม พระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลพระบรมอัฐิ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

วันที่ ๒๙ ตุลาคม พระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลและอัญเชิญพระโกศพระบรมอัฐิขึ้นประดิษฐาน ณ พระวิมาน พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท และพระราชพิธีอัญเชิญพระบรมราชสรีรางคารไปบรรจุ ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร และวัดบวรนิเวศราชวรวิหาร ซึ่งเป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๙

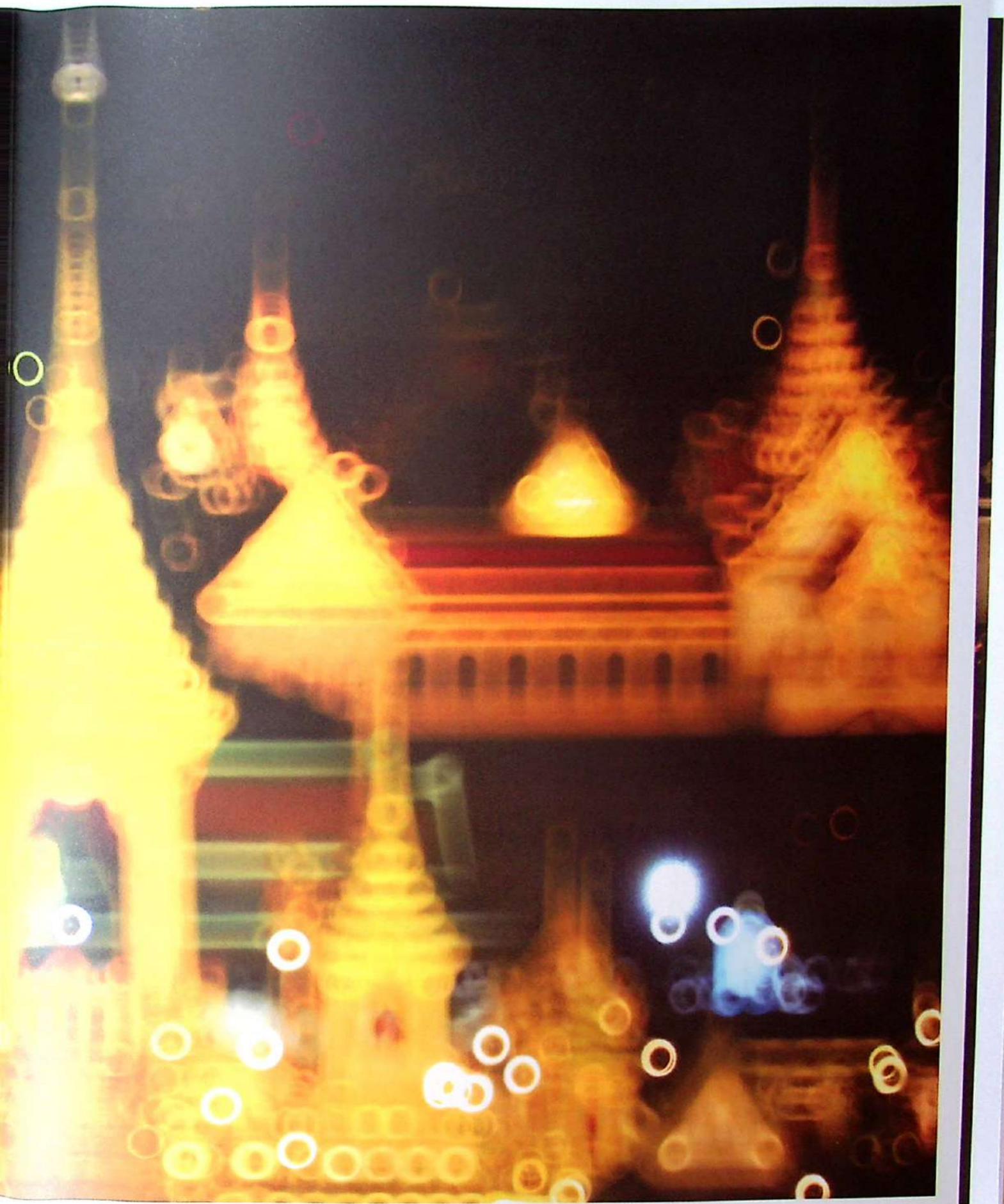
วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้เป็นวันพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระประมุขจากพระราชวงศ์และบุคคลสำคัญในหลายประเทศ พระราชอาคันตุกะที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์จาก ๑๕ ประเทศ เสด็จ มา่วมในพระราชพิธี และบุคคลสำคัญที่เป็นผู้แทนจากรัฐบาล ๔๒ ประเทศ

นับเป็นการเข้าร่วมชุมนุมของเหล่าพระประมุข ประมุข และผู้แทนพระองค์ให้ปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนมากที่สุดอีกครั้งหนึ่ง รองจากงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ นับเป็นการชุมนุมของพระประมุขจากประเทศต่างๆ มากที่สุดในโลก

รายพระนาม-รายนาม พระราชวงศ์-ผู้นำทั่วโลก บุคคลสำคัญต่างประเทศที่ยินยอมการเข้าร่วมงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทั้ง ๔๒ ประเทศ มีดังนี้

• ๐๓.๓๐ น. วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ กำลังพลจากกรมสรรพาวุธทหารบก ได้สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์แล้วจึงอัญเชิญพระมหาพิชัยราชรถ ออกจากโรงราชรถภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เพื่อเตรียมการสำหรับขบวนพระบรมราชอิสริยยศ ในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งจะมีขึ้นตั้งแต่เช้าของวันนี้ ท่ามกลางสายตาของประชาชนหลายหมื่นคน ที่มาเฝ้ารอพระราชพิธี

รายพระนามพระราชวงศ์รวม ๑๖ ประเทศ

สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก และสมเด็จพระราชินีเจตซุน เพมา วังชุก แห่งราชอาณาจักรภูฏาน (H.M. King Jigme Khesar Namgyel Wangchuck and H.M. Queen Ashi Jetsun Pema Wangchuck) พระมหากษัตริย์ผู้ใกล้ชิดกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และมีสายสัมพันธ์อันอบอุ่นต่อกันมานานหลายปี

เจ้าชายอะกิชิโนะ พระราชโอรสพระองค์ที่ ๒ ในสมเด็จพระจักรพรรดิอะกิฮิโตะ และสมเด็จพระจักรพรรดินีมิจิโกะ พร้อมด้วยเจ้าหญิงคิโกะ พระชายา ทั้งนี้ เจ้าชายอะกิชิโนะและสมเด็จพระจักรพรรดินีมิจิโกะ เคยเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชหลายครั้ง ทำให้ราชวงศ์ญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับราชวงศ์ไทยมาอย่างยาวนาน

สมเด็จพระราชินีมาติลด์ แห่งราชอาณาจักรเบลเยียม ในฐานะทรงเป็นผู้แทนพระองค์ของสมเด็จพระราชาธิบดีฟิลิป

สมเด็จพระราชินีแม็กซิมา ทรงเป็นผู้แทนพระองค์ของสมเด็จพระราชาธิบดีวิลเลม-อเล็กซานเดอร์ แห่งราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์

สมเด็จพระราชาธิบดีเลตซีที่ ๓ และสมเด็จพระราชินีมาเซเนต โมฮาโต เซเอโซ แห่งราชอาณาจักรเลโซโท (H.M. King Letsie III and H.M. Queen Masenate Mohato Seeiso)

สมเด็จพระราชาธิบดีตูโปที่ ๖ และสมเด็จพระราชินีนาฮิเปาอู ตูโปอาโฮ แห่งราชอาณาจักรตองกา (H.M. King Tupou VI and H.M. Queen Nanasipau'u Tuku'aho)

สมเด็จพระราชินีซิลเวีย แห่งราชอาณาจักรสวีเดน (H.M. Queen Silvia)

สมเด็จพระราชินีโซเฟีย ในสมเด็จพระราชาธิบดี อวน คาร์ลอสที่ ๑ แห่งราชอาณาจักรสเปน (H.M. Queen Sofia)

เจ้าชายคอลิฟะห์ บิน ซัลมาน อัล คอลิฟะห์ นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรบาห์เรน (H.R.H. Sheikh Khalifa bin Salman Al Khalifa)

เจ้าชายเฟรเดอริก มกุฎราชกุมารแห่งราชอาณาจักรเดนมาร์ก (H.R.H. Crown Prince Frederik)

เจ้าชายฮาakon แม็กนุส มกุฎราชกุมารแห่งราชอาณาจักรนอร์เวย์ (H.R.H. Crown Prince Haakon Magnus)

แกรนด์ดยุกกีโยม ม็อง โฌเซฟ มารี รัชทายาทแห่งราชวงศ์ลักเซมเบิร์ก (Hereditary Grand Duke Guillaume Jean Joseph Marie)

เจ้าชายธานี บิน ฮาหมัด บิน คาลิฟะฮ์ อัล-ธานี พระอนุชาของเจ้าผู้ครองรัฐกาตาร์ (H.H. Prince Thani bin Hamad bin Khalifa Al-Thani)

เจ้าหญิงมาร์กาเรธา แห่งราชรัฐลิกเตนสไตน์ (H.R.H. Princess Margaretha)

รองสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งมาเลเซียและสุลต่านแห่งรัฐเปรัก และพระชายา (H.R.H. the Sultan of Perak Darul Ridzuan Sultan Nazrin Muizzuddin Shah ibni Almarhum Sultan Azlan Muhibbuddin Shah Al-Maghfur-Lah and H.R.H. Tuanku Zara Salim the Raja Permaisuri of Perak Darul Ridzuan)

เจ้าชายแอนดรูว์ ดยุกแห่งยอร์กแห่งสหราชอาณาจักร

รายนามบุคคลสำคัญต่างประเทศ รวม ๒๖ ประเทศ

เซอร์ปีเตอร์ คอสโกรฟ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แห่งเครือรัฐออสเตรเลีย และภริยา (H.E. General the Honourable Sir Peter Cosgrove and Lady Cosgrove)

นางจูเลีย พายแยตต์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แห่งแคนาดา (The Right Honourable Julie Payette)

อาร์คบิชอป เกียมบาติस्ता ดิดวาโตร เอกอัครสมณทูต นครรัฐวาติกันประจำสาธารณรัฐอินเดีย และสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล (H.E. Archbishop Giambattista Diquattro)

ประธานาธิบดีถิ่น จอ แห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และนางซู ซู ลวิน ภริยา (H.E. U Htin Kyaw and Mrs. Su Su Lwin)

นายบุนยัง วอลละจิด ประธานประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และภริยา (H.E. Mr. Bounnhang Vorachith and H.E. Mrs. Khammueng Vorachith)

ประธานาธิบดีฮาลิม่าห์ ยาคอบ แห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ และคู่สมรส (H.E. Madam Halimah Yacob and Mr. Mohammed Abdullah Alhabshee)

นางเมกาวาตี ซูการ์โนบุตรี อดีตประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (H.E. Mrs. Megawati Soekarnoputri)

นายโจเซฟ ไคส์ อดีตประธานาธิบดีแห่งสมาพันธรัฐสวิส (H.E. Mr. Joseph Deiss)

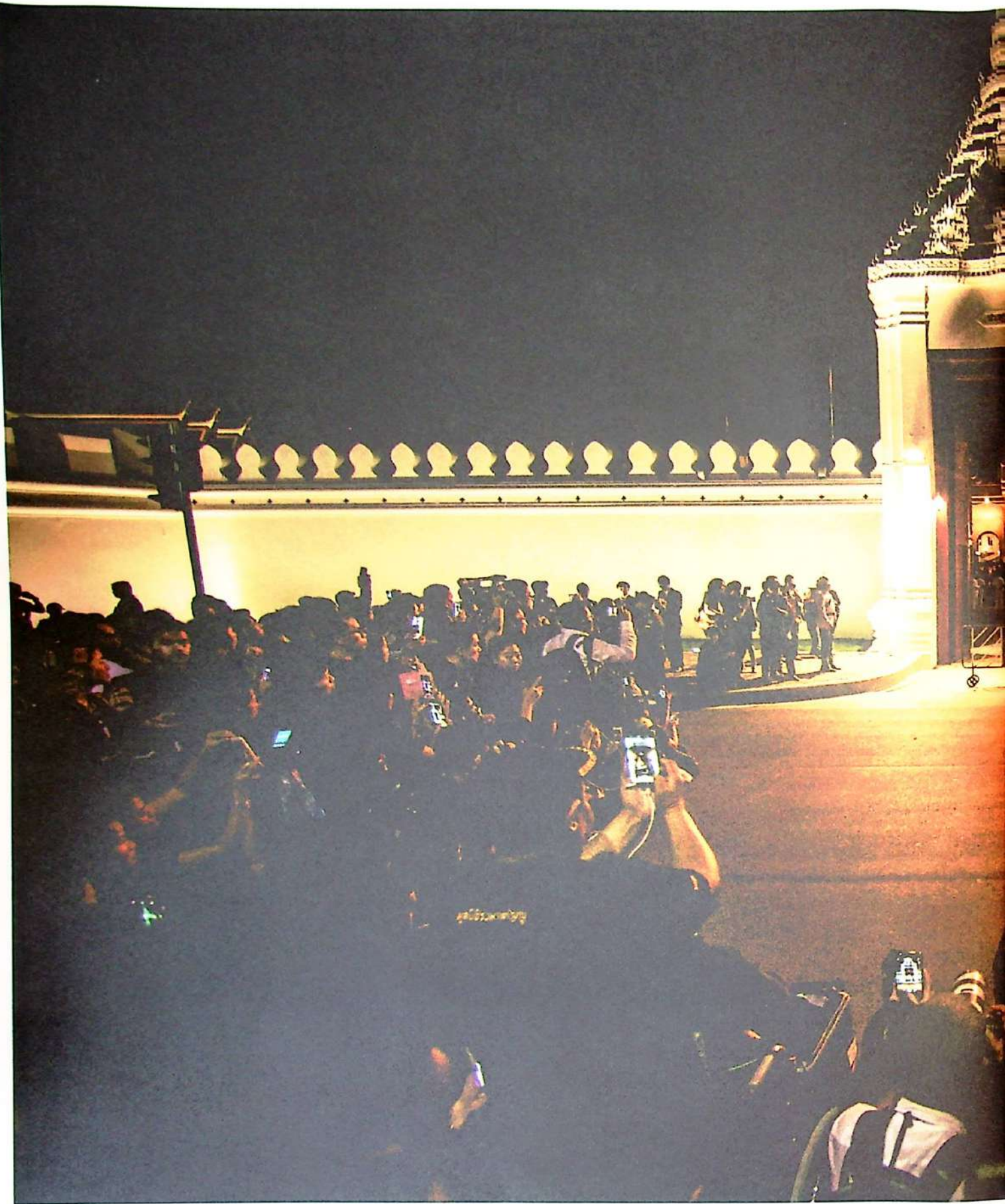
นายคริสเตียน วูล์ฟฟ์ อดีตประธานาธิบดีสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (H.E. Mr. Christian Wulff)

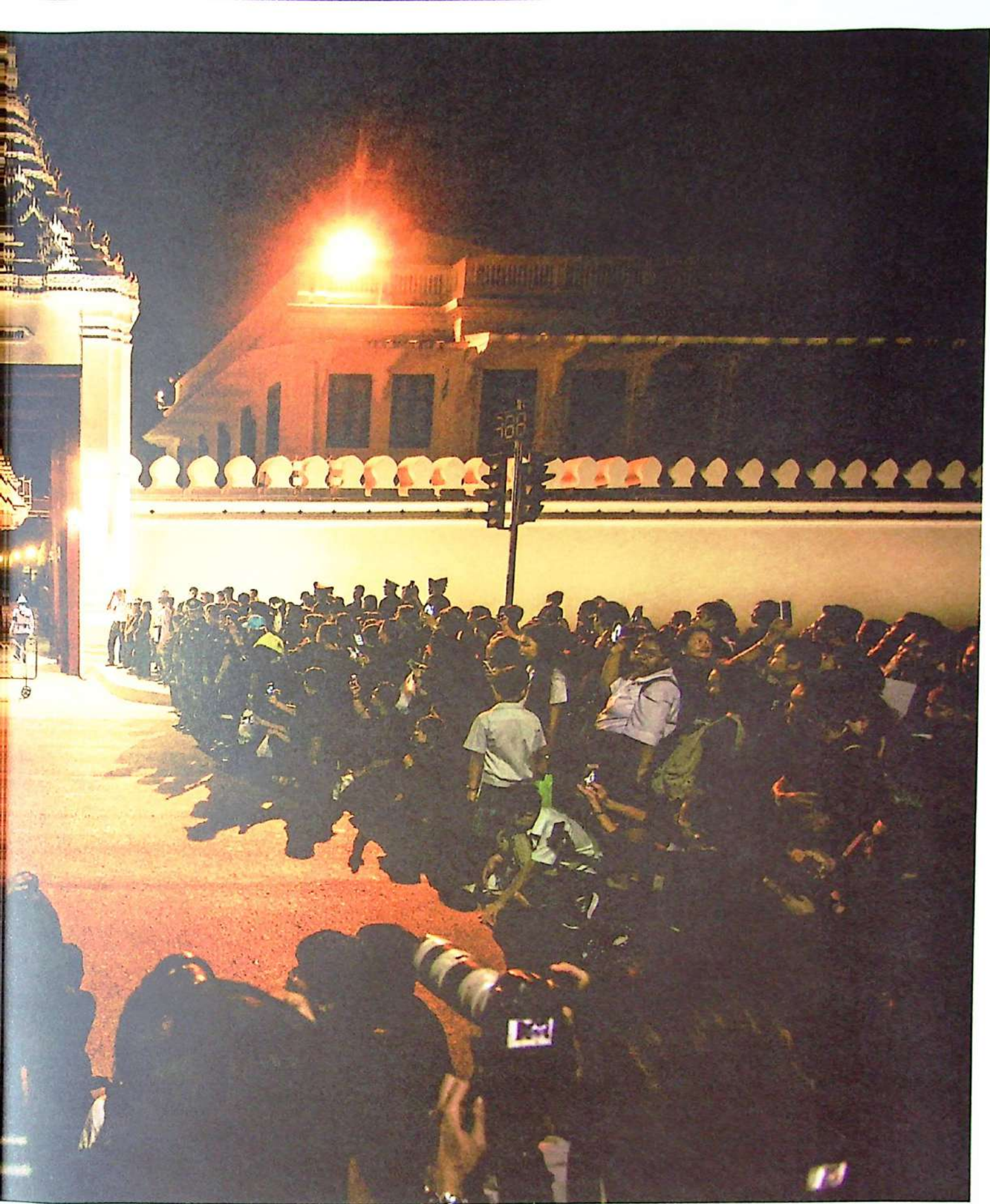
นางดัง์ ทิ หง็อก ถึง รองประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (H.E. Mrs. Dang Thi Ngoc Thinh)

• เมื่อริ้วขบวนพระบรมราช
 อิศริยยศ อัญเชิญพระบรมโกศ
 โดยพระมหาพิชัยราชมารด
 ไปยังพระเมรุมาศ
 ท้องสนามหลวง เมื่อเคลื่อน
 ขบวน ทหารปืนใหญ่
 ยิงปืนใหญ่ถวายพระเกียรติ
 นาทีละ ๑ นัด จนกว่า
 พระบรมโกศขึ้นประดิษฐาน
 บนพระจิตกาธาน
 ในพระเมรุมาศเรียบร้อยแล้ว
 จึงหยุดยิง

• เป็นเวลา ๓๓๗ วัน นับแต่วันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่สำนักพระราชวัง เปิดให้ประชาชนเข้ากราบถวายบังคมพระบรมศพเบื้องหน้าพระบรมโกศ บนพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง กระทั่งวันเวลาเคลื่อนมาจนถึง วันสุดท้าย ในวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้คนมากมายมหาศาลเดินทางมายัง บริเวณท้องสนามหลวงเพื่อผ่านการตรวจ ณ จุดคัดกรอง ตั้งแต่เช้ามืดของวันที่ ๕ ตุลาคม ในเวลา ๓ นาฬิกา และตลอดวันทั้งวัน ประชาชนหลั่งไหลเดินทางเข้ามา เพื่อกราบถวายบังคมพระบรมศพเป็นครั้งสุดท้าย

แม้เดิม กองอำนวยการร่วมรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณโดยรอบพระบรมมหาราชวัง (กออ.รส.) กำหนดปิดจุดคัดกรองในเวลา ๐๐.๒๐ นาฬิกา ทว่า ประชาชนที่ยังคงเดินทางมาก็ไม่มีที่ท่าว่าจะหมดสิ้นง่าย จึงได้ขยายเวลาไปอีก เพื่อไม่ให้มีประชาชนตกค้าง จนกระทั่งคนสุดท้ายได้เข้ากราบถวายบังคมพระบรมศพ บนพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท จบสิ้นในเวลา ๐๒.๑๘ นาฬิกา ของวันที่ ๖ ตุลาคม ถึงกระนั้น บริเวณหน้าพระบรมมหาราชวัง ยังมีประชาชนจำนวนมาก ซึ่งเข้ากราบถวายบังคมพระบรมศพแล้ว ก็กลับมานั่งรอหน้าประตูวิเศษไชยศรี และรอจนกระทั่ง บานประตูพระบรมมหาราชวังปิดสนิทลง

สำนักพระราชวังสรุปยอดรวมประชาชนที่เดินทางมากกราบถวายบังคมพระบรมศพ ในวันสุดท้ายนี้ เป็นจำนวนถึง ๑๑๐,๘๘๙ คน ซึ่งสูงที่สุดในตลอดเกือบ ๑ ปี ที่เปิดให้ประชาชนเข้ากราบถวายบังคมพระบรมศพ รวม ๓๓๗ วัน มีผู้คนเดินทางมากกราบถวายบังคมพระบรมศพ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทเป็นจำนวนถึง ๑๒,๗๓๙,๕๓๑ คน

นิรันดรในดวงใจ
— ๒๑๘ —

- เพื่อให้พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สมพระเกียรติ รัฐบาลได้จัดพิธีซ้อมย่อย ราชวชนอัญเชิญพระบรมราชอิสริยยศ ในวันที่ ๗ ตุลาคม และซ้อมใหญ่อีก ๒ ครั้ง ในวันที่ ๑๕ และ ๒๑ ตุลาคม ซึ่งในแต่ละวันที่ทำการซ้อม มีประชาชนจำนวนมากมาย มาเฝ้าชมตลอดสองฟากฝั่งถนน และถึงแม้จะเป็นเพียงการซ้อมราชวชนเท่านั้น แต่ผู้คนที่มารอเฝ้าชม ล้วนนำพระบรมฉายาลักษณ์ติดมาด้วย และเมื่อราชวชนอัญเชิญพระบรมโกศผ่านไป แหบไม่มีผู้ใดกลับความเศร้าใจไว้ได้

- การจัดริ้วขบวนเครื่องประกอบพระบรมราชอิสริยยศในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นั้น มีขบวนพระบรมราชอิสริยยศ จำนวน ๖ ริ้วขบวน จัดเต็มตามแบบอย่างโบราณราชประเพณี ทั้งขบวนราชรถพระที่นั่ง ขบวนพระมหาพิชัยราชรถ ขบวนเครื่องประกอบพระบรมราชอิสริยยศ อาทิ ฉัตร เครื่องสูง ราชยาน ราชรถ รูปเทวดา และรูปสัตว์หิมพานต์ ขบวนเครื่องประโคม เช่น สังข์ แตร ปี่ กลองชนะ พร้อมด้วยโขน พลโยธามาหน้าตามแหงเสด็จทั้งคู่แท้ คู่เคียง ในการนี้ต้องใช้กำลังพลทั้งสิ้นจำนวน ๕,๖๑๑ นาย ส่วนใหญ่เป็นกำลังพลจากกรมสรรพาวุธ และกองทัพภาคที่ ๑

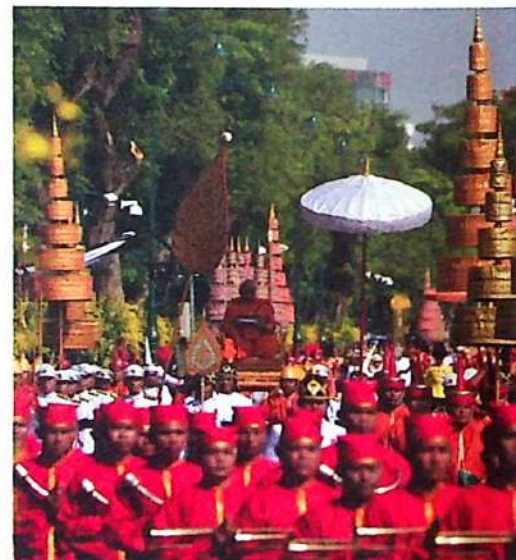

- รั้วขบวนที่ ๑ อัญเชิญพระโกศทองใหญ่ โดยพระยานมาศสามลำคาน จากพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ผ่านทางประตูเทวาภิรมย์ จากนั้นใช้เส้นทางถนนมหาราช เลี้ยวเข้าสู่ถนนท้ายวัง มุ่งไปยังถนนสนามไชย เพื่อเปลี่ยนสู่รั้วขบวนที่ ๒

- ริ้วขบวนที่ ๒ เชิญพระโกศทองใหญ่
ขึ้นประดิษฐานในบุษบกพระมหาพิชัยราชรถ
โดยใช้เกรินบันไดนาคช่วยยก
บริเวณหน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
จากนั้นขบวนแห่เชิญพระโกศทองใหญ่
เสียบกำแพงพระบรมมหาราชวัง
ผ่านถนนราชดำเนินใน
จากนั้น ขบวนเข้าสู่สมณทลพิธีห้องสนามหลวง
รวมระยะทางของริ้วขบวนนี้ ๘๕๐ เมตร
ใช้เวลาประมาณ ๒ ชั่วโมง โดยใช้กำลังพล
จำนวน ๒,๐๕๖ นาย ทำให้ริ้วขบวนที่ ๒ นี้
เป็นริ้วขบวนซึ่งใหญ่ที่สุดในจำนวน ๖ ริ้วขบวน

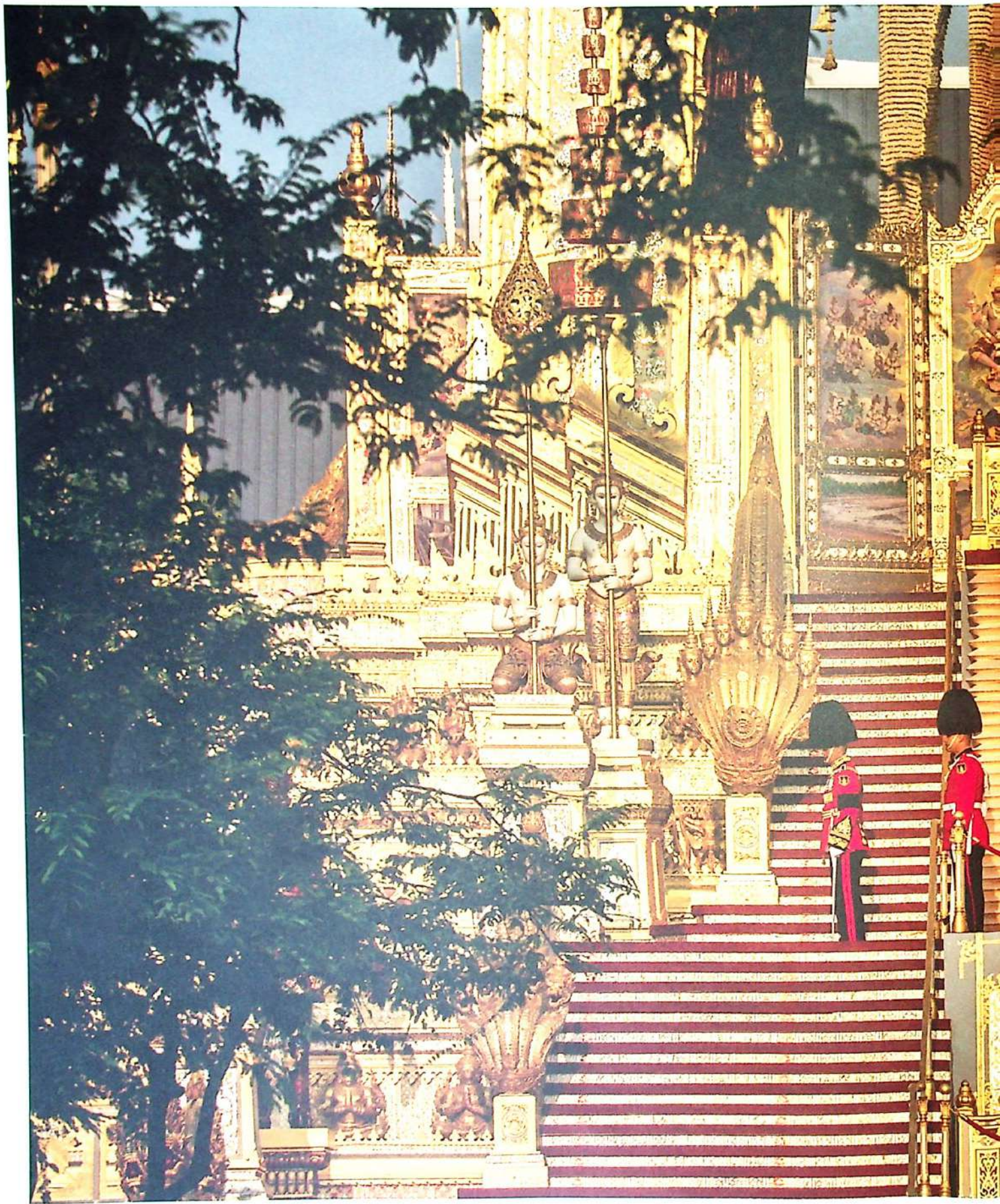

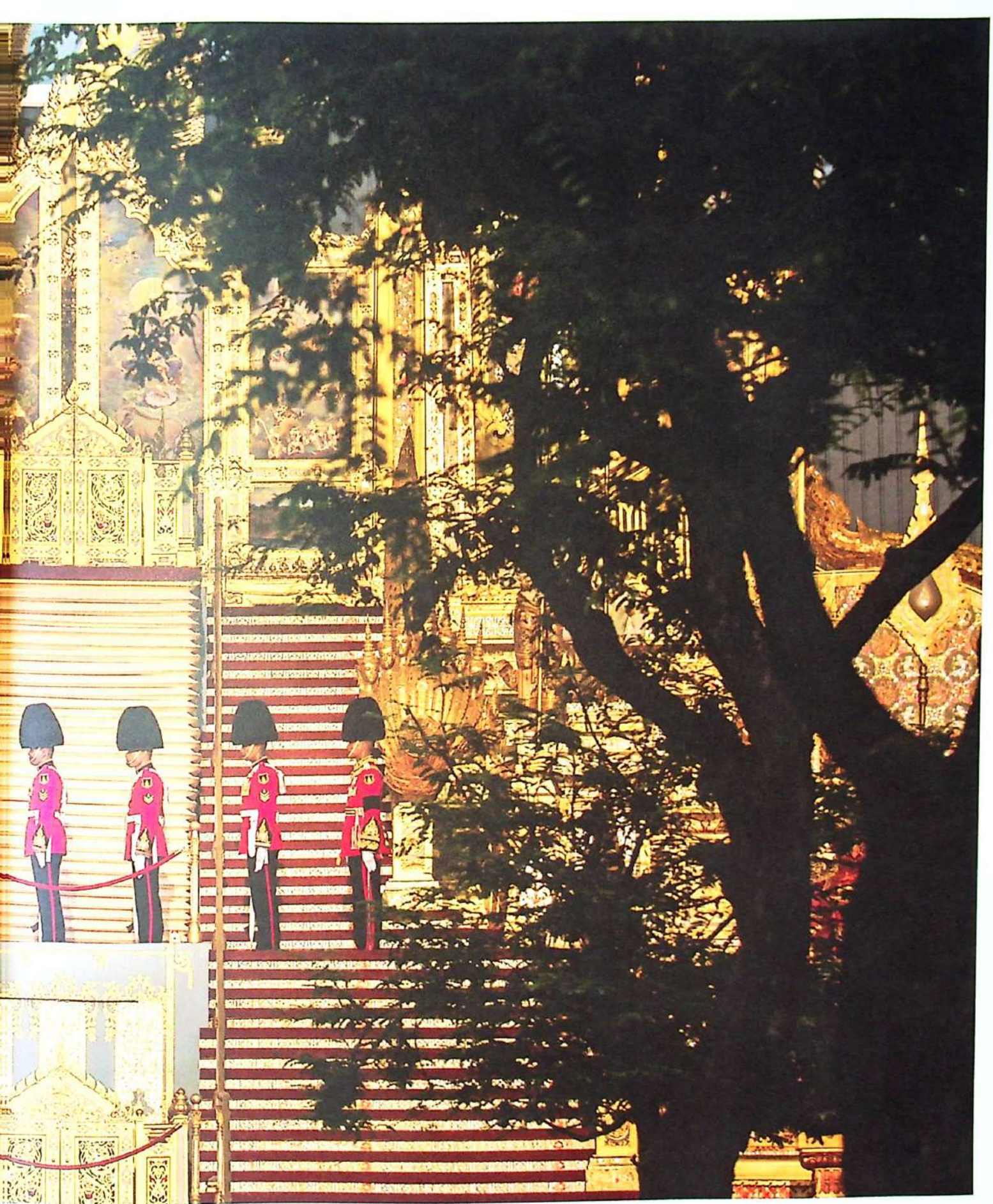
- ภาพกลางขวา - สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานถวาย
สมเด็จพระวันรัต วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร
รับหน้าที่อ่านพระอภิธรรมนำพระบรมศพ
โดยนั่งมาบนพระเสลี่ยงกลีบบัว
(พระยานมาศพระนำ) อันเป็นพระราชยานที่ใช้
กำลังพลหาม ๑๖ นาย ซึ่งมีไว้สำหรับสมเด็จพระ
สังฆราชหรือพระราชาคณะนั่งอ่าน
พระอภิธรรมนำหน้าพระบรมโกศพระบรมศพ

• ครั้นได้เวลา ๑๔.๑๒ น.
ราชรถปืนใหญ่เทียบเกริน
บันไดนาคหน้าพระเมรุมาศ
ฝั่งทิศเหนือ อัญเชิญ
พระบรมโกศขึ้นประดิษฐาน
ณ พระจิตกาธาน เจ้าพนักงาน
ทำการปิดพระฉากและ
พระวิสูตร เพื่อทำการประกอบ
พระโกศจันทน์

• คืนวันที่ ๒๖ ตุลาคม
เวลาประมาณ ๒๑.๒๒ น. การแสดง
มหรสพในบริเวณใกล้เคียงยุติลง
พระฉากพระวิสูตรได้ปิดลง พร้อมกับ
มีกลุ่มควันลอยขึ้นเหนือพระเมรุมาศ
เป็นวงกว้าง เป็นสัญญาณว่าได้ถวาย
พระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระ
ปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
อนันทมหิดล และประชาชนที่เฝ้ารอ
อยู่รอบๆ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง
ต่างหลั่งน้ำตาและหันหน้าไปทาง
พระเมรุมาศ พร้อมกับลงกราบ
แทบพื้นดินสิ้นทุกคน

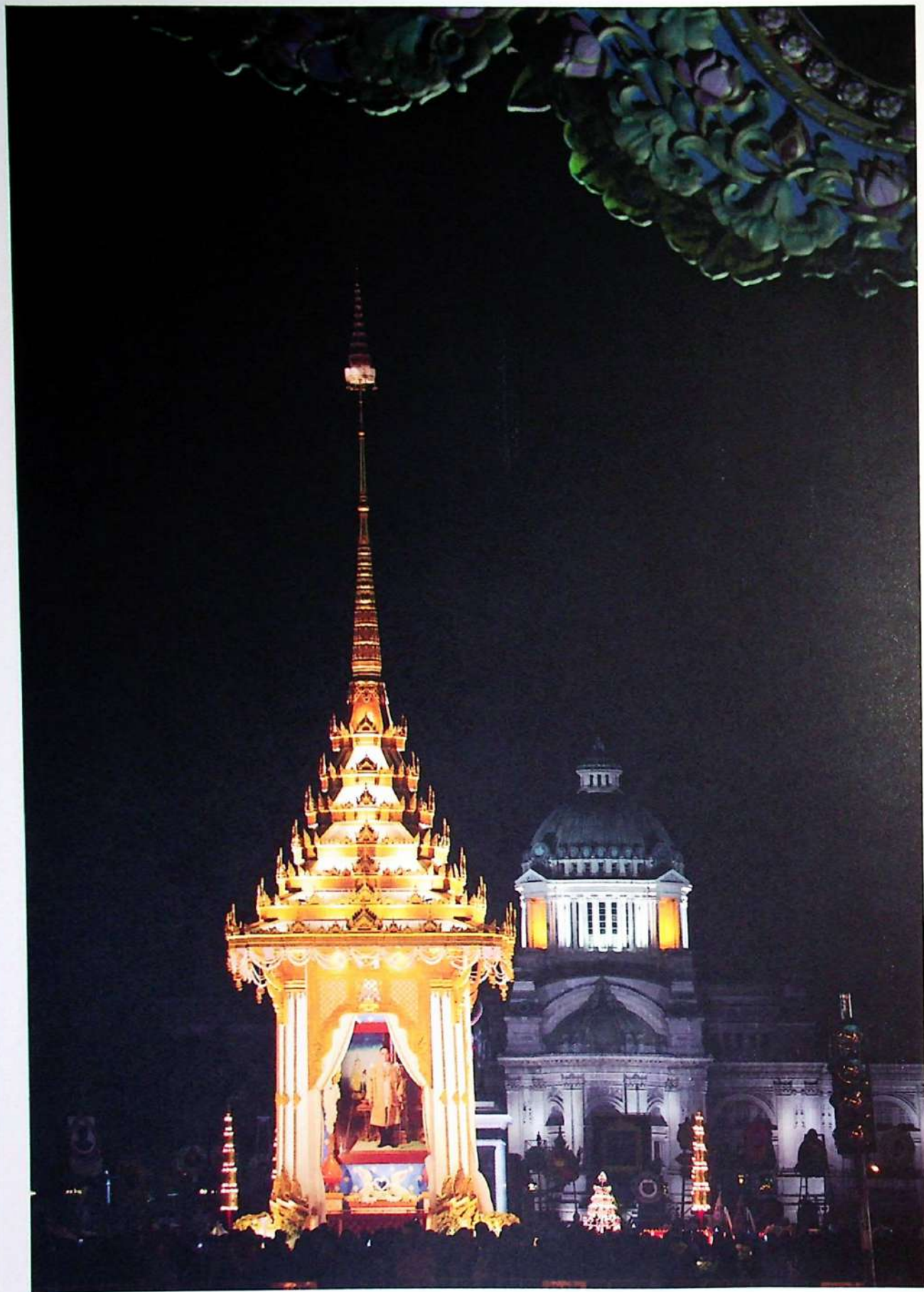
• แม้พื้นที่จัดพระราชพิธีที่มณฑลพิธีท้องสนามหลวง จะรองรับ
ผู้คนได้เรือนแสน แต่นั่นก็หาเพียงพอไม่ มีประชาชนอีกเป็น
จำนวนมากที่ไม่สามารถแหกตัวเข้าไปในพื้นที่ได้ แต่แน่นอนว่า
ไม่มีผู้ใดที่ถอยย ยังคงเฝ้ารอจนเต็มพื้นที่รายรอบ
มณฑลพิธีท้องสนามหลวง ทั้งฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี

นิรันดร์ในดวงใจ

— ๑๒๓๐ —

มีประชาชนจำนวนมาก นั่งรอดอยพระราชมหามณเฑียรอย่างสงบ
และติดตามเหตุการณ์จากจอ LED ขนาดใหญ่ ที่กรุงเทพมหานคร
นำมาติดตั้งโดยรับสัญญาณจากโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจ
แห่งประเทศไทย ซึ่งถ่ายทอดสดพระราชมหามณเฑียรจากมณฑลพิธี
ท้องสนามหลวง ให้ประชาชนได้รับชมเสมือนอยู่ร่วมในบรรยากาศจริง

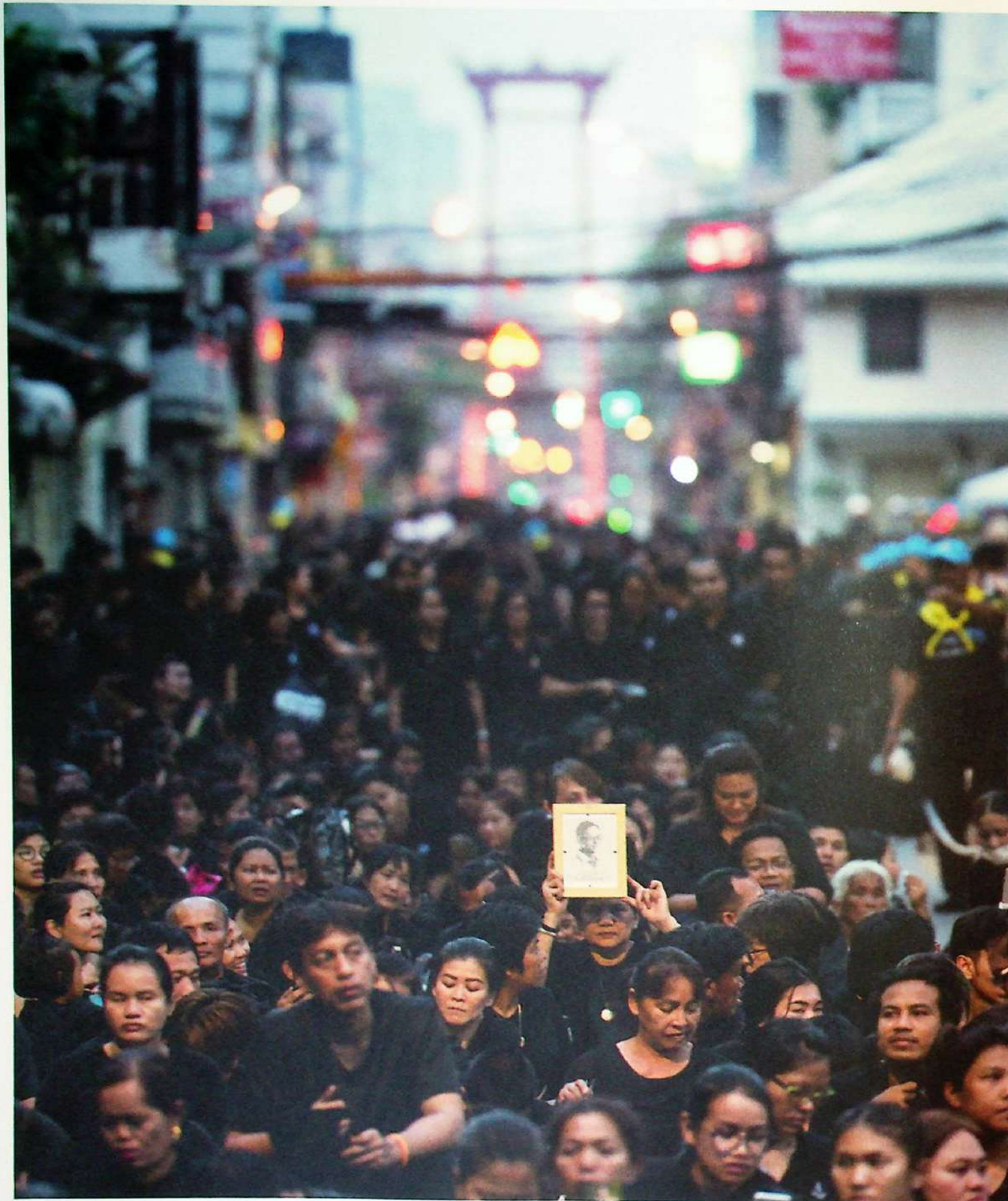

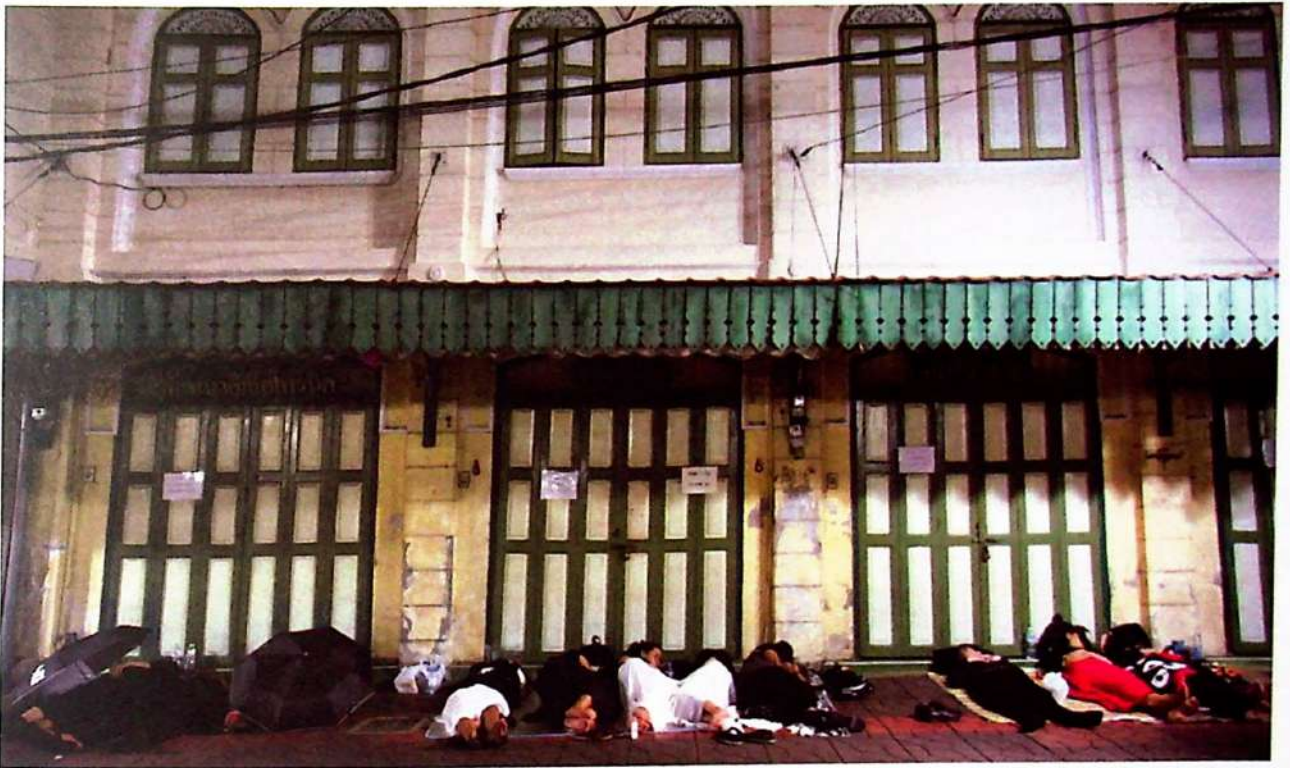

- ประชาชนจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าไปในพื้นที่จัดงานพระราชพิธีที่มณฑลพิธีท้องสนามหลวงได้ ต่างเดินทางไปยังพื้นที่ใกล้เคียงมณฑลพิธีมากที่สุด และมีพระเมรุมาศจำลองที่สร้างไว้ให้ประชาชนได้ถวายดอกไม้จันทน์ พื้นที่หนึ่งซึ่งมีประชาชนพากันไปมากที่สุดก็คือ พระเมรุมาศจำลอง ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า พระราชวังดุสิต

- ตั้งแต่ปลายของวันที่ ๒๖ ตุลาคม มีฝนตกลงมาทั่วพื้นที่ของกรุงเทพมหานครอย่างหนัก แต่ไม่อาจขวางเจตจำนงอันแน่วแน่ของประชาชนผู้จงรักภักดีที่ล้วนต้องการเป็นส่วนหนึ่งในวันประวัติศาสตร์ และปรารถนาจะได้ถวายดอกไม้จันทน์แด่พระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักสู่สวรรคาลัย

• การจัดพิธีซ้อมริ้วขบวนอัญเชิญพระบรมราชอิสริยยศ ก่อนวันงานหลายครั้ง ไม่เพียงชักซ้อมผู้เกี่ยวข้องกับพระราชพิธี ให้ดำเนินการได้อย่างไม่ผิดพลาดเท่านั้น แต่ยังทำให้สามารถ ประเมินจำนวนประชาชนที่จะเข้าร่วมงานพระราชพิธี และขั้นตอน ในการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นก่อนวันงานพระราชพิธี จึงได้เปิดพื้นที่รองรับประชาชนเพิ่ม อีก ๓ จุด ทำให้สามารถรองรับผู้คนได้เพิ่มขึ้น จาก ๔๐,๐๐๐ คน ในวันซ้อมใหญ่ เป็น ๗๐,๐๐๐ คน และพอถึงวันที่ ๒๖ ตุลาคม

ก็มีการเปิดพื้นที่ภายในบริเวณมณฑลพิธีท้องสนามหลวงเพิ่ม ทำให้สามารถรองรับประชาชนให้เข้าร่วมงานพระราชพิธีได้ ถึงประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ คน แต่ถึงกระนั้น ก็ยังมีประชาชนจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าไป ในพื้นที่ได้ เพราะอาณาบริเวณโดยรอบสนามหลวงนั้น เต็มไปด้วยผู้คนที่มานอนค้างแรมริมถนนล่วงหน้าจนถึง ๒-๓ วัน ก่อนจะเริ่มเปิดจุดคัดกรองในวันที่ ๒๕ ตุลาคม

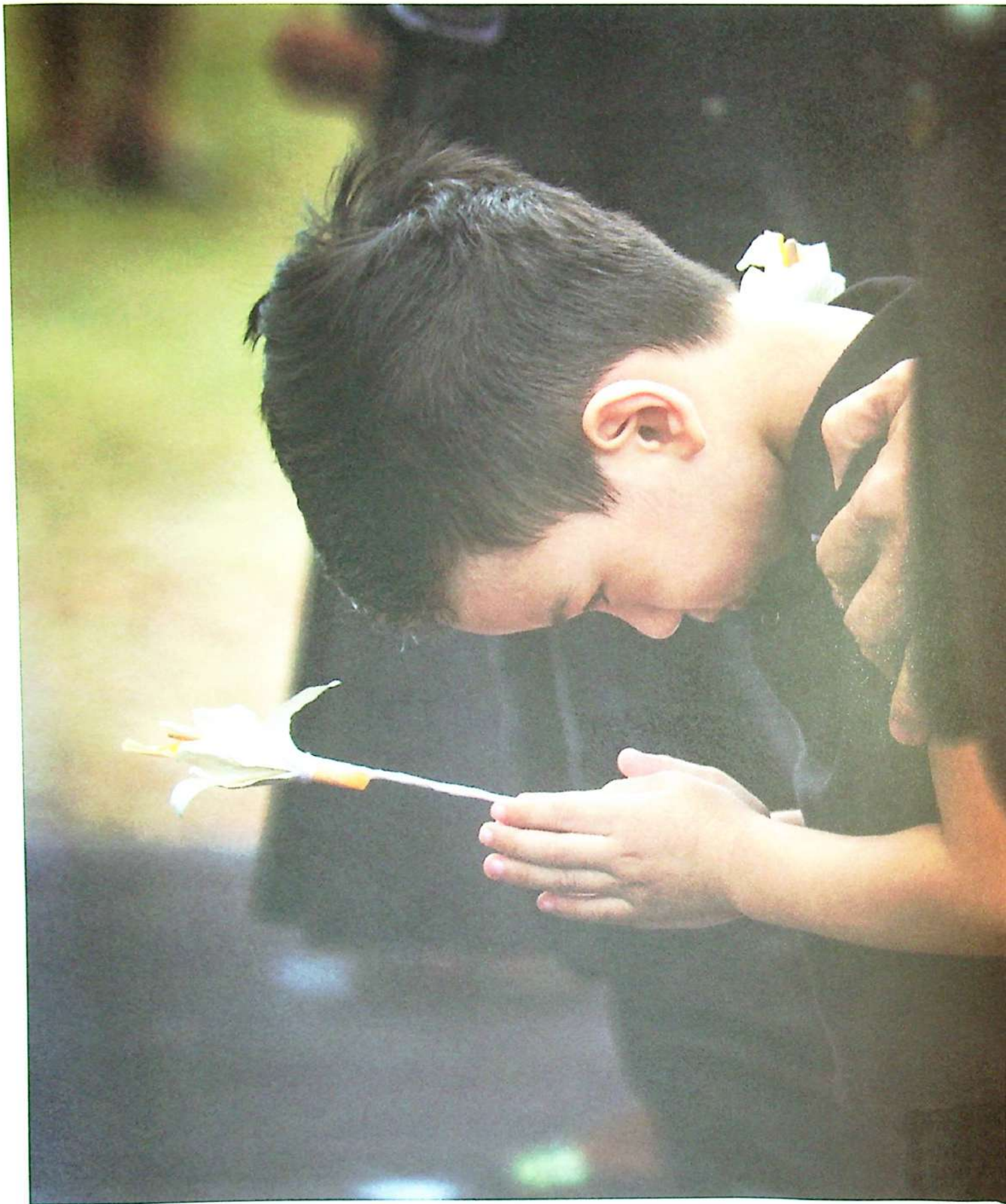

• ที่ลานพระราชวังดุสิต บริเวณพระบรมรูปทรงม้า ตั้งแต่ช่วงเวลา ๐๕.๐๐-๑๖.๐๐ น. ของวันที่ ๒๖ ตุลาคม มีประชาชนมารอต้อนรับถวายดอกไม้จันทน์ ประมาณ ๖๐,๐๐๐ คน จนเจ้าหน้าที่ต้องเปิดให้ถวายดอกไม้จันทน์รอบที่ ๒ เพราะยังมีประชาชนเข้าแถวต่อยาวหลายกิโลเมตร จึงต้องขยายเวลาออกไป จากเดิมที่จะปิดเวลา ๒๒.๐๐ น. เป็นขยายเวลาออกไปไม่เกิน ๐๕.๐๐ น. ของวันที่ ๒๗ ตุลาคม จนกว่าดอกไม้จันทน์จะหมด ประเมินว่า มีผู้มาถวายดอกไม้จันทน์ ณ จุดนี้ ถึง ๒๐๐,๐๐๐ ดอก

นิรันดรในดวงใจ
๑๒๓๗

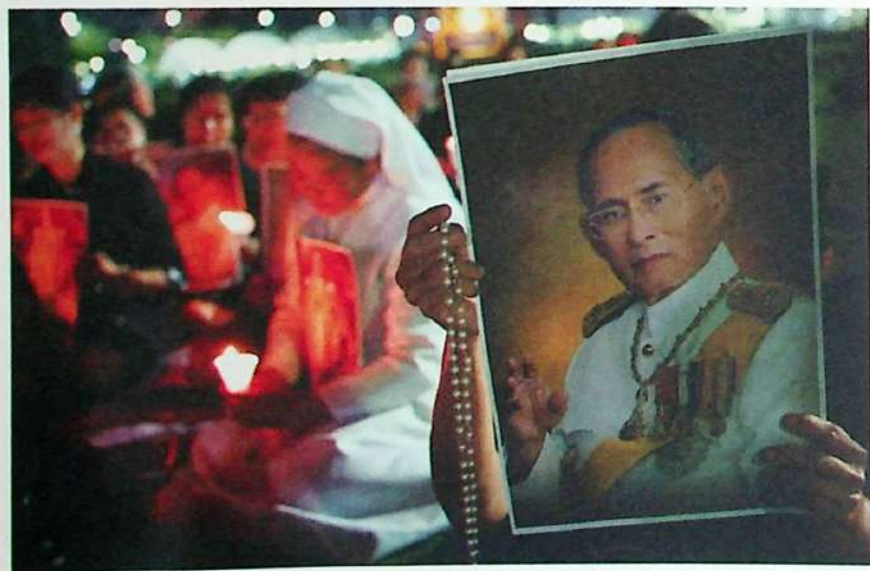
• (๒๓๘-๒๓๙)

'ขอเป็นข้ารองพระบาททุกชาติไป'
...ประโยคนี้กลายเป็นประโยคที่
พบเห็นติดตามในช่วงเวลา ๑ ปี
นับแต่เสด็จสวรรคต ทั้งใน
รูปแบบสติ๊กเกอร์ติดรถยนต์
แบบสกรีนเสื้อ และสัญลักษณ์
ที่ปรากฏตามโซเชียลมีเดีย
เป็นประโยคที่สะท้อนความรู้สึก-
ความในใจของคนไทยทั้งชาติได้
เป็นอย่างดี

• ในต่างจังหวัด มีการจัดสร้างพระเมรุมาศจำลองทั่วทุกจังหวัด
จำนวน ๗๖ แห่ง และจัดทำซุ้มวางดอกไม้จันทน์ ๗๐๒ แห่ง
เพื่อรองรับประชาชนนับล้าน ที่จะออกจากบ้านมาถวายดอกไม้
จันทน์ ไม่ว่าจะอากาศจะไม่เป็นใจเช่นไร ดังที่จังหวัดเชียงใหม่
(ภาพซ้าย) มีฝนตกลงมาอย่างต่อเนื่อง

ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น 'เมืองของพ่อ'
บางคนถือศีลถวายเป็นพระราชกุศล ที่วัดสามร้อยยอด (ภาพบน)
และที่วัดห้วยมงคล อำเภอหัวหิน (ภาพล่าง) มีชาวต่างประเทศ
จำนวนมากมาถวายดอกไม้จันทน์แด่พระมหากษัตริย์ของไทย

• ทุกถิ่นไทย ผู้คนล้วนรำไห่
ด้วยอาลัยพระมหากษัตริย์อันเป็นที่รัก

(ภาพบน)

ลานวัฒนธรรมทุ่งแจ้ง จังหวัดตรัง

(ภาพล่าง)

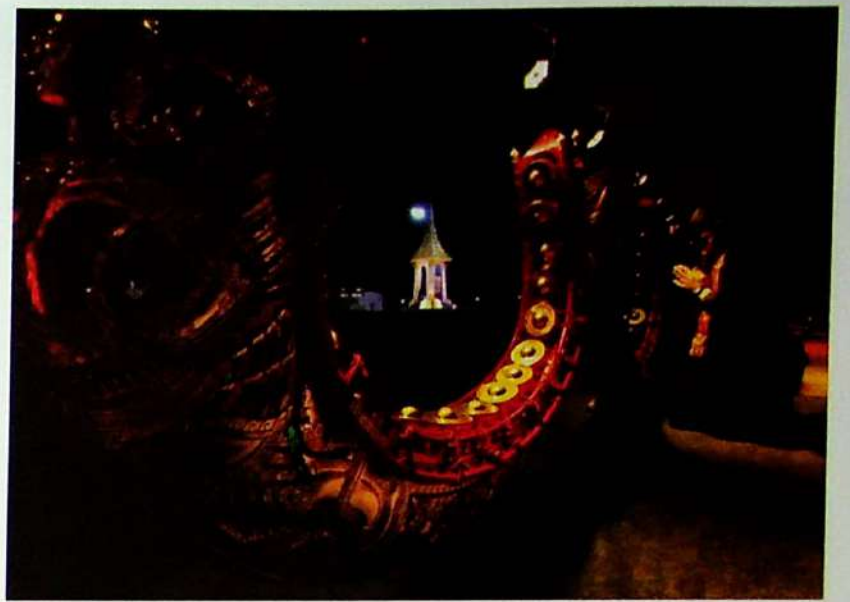
ศาลากลาง จังหวัดสมุทรปราการ

(ภาพบนขวา)

คณะมิชชันนารี แสดงต่อหน้า
พระเมรุมาศ (จำลอง) ที่จังหวัดระยอง

(ภาพกลางขวา)

การแสดงมโนราห์หน้าพระเมรุมาศ
(จำลอง) ที่จังหวัดตรัง

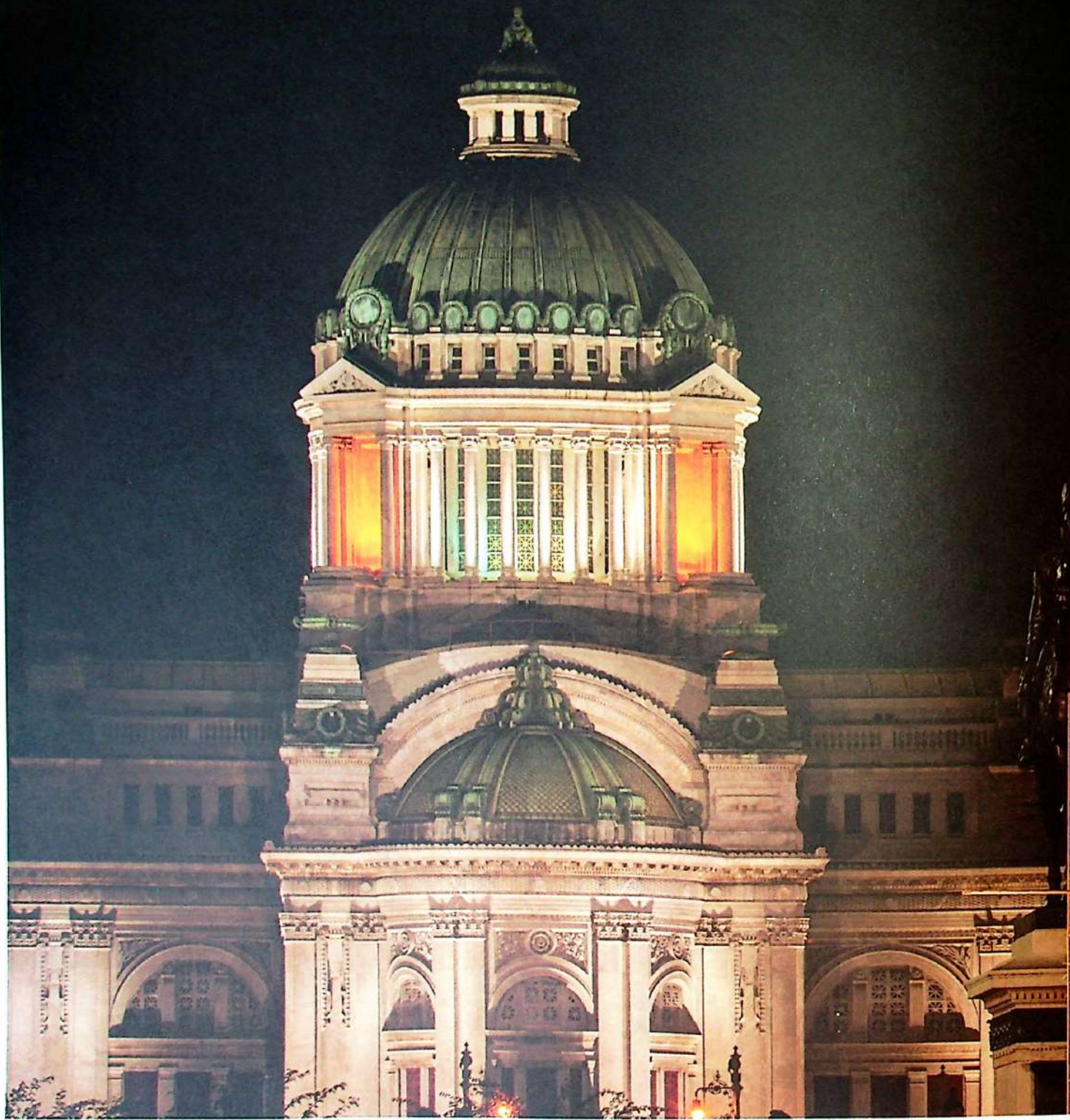

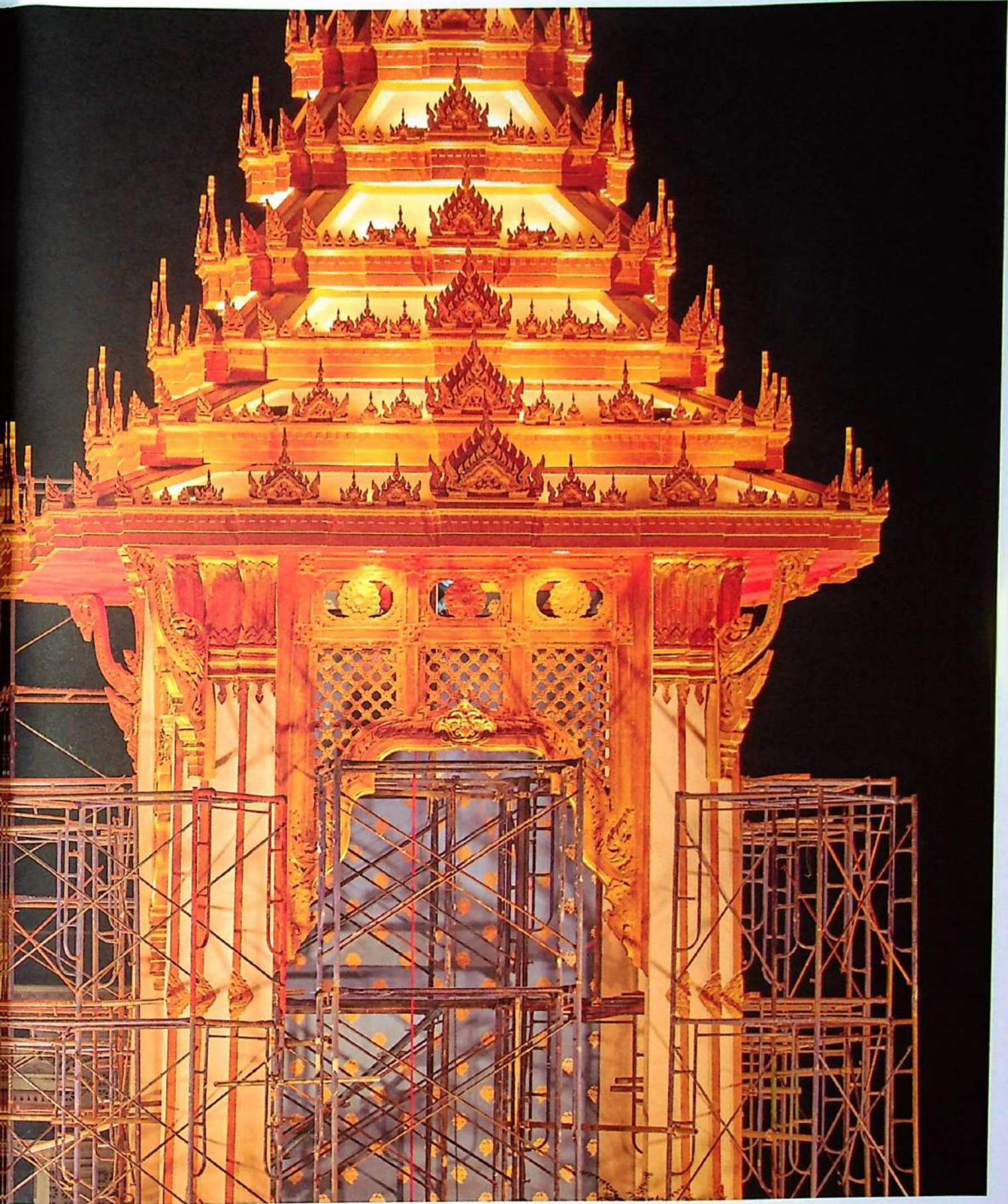

• ในต่างจังหวัด การวางดอกไม้จันทน์จะดำเนินการ
 ตั้งแต่เช้า เพียงแต่จะหยุดวางในเวลา ๑๕.๐๐ น.
 พร้อมกันทั่วประเทศ เพื่อประกอบพิธีบำเพ็ญพระราชกุศล
 โดยติดตามรับชมการถ่ายทอดจากกรุงเทพมหานคร
 ทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจ เวลา ๑๘.๓๐-๒๑.๐๐ น.
 ต่างจังหวัดวางดอกไม้จันทน์ช่วงที่ ๒ เวลา ๒๒.๐๐ น.
 และดำเนินพิธีการถวายพระเพลิงพระบรมศพ
 ในเวลาเดียวกับทางกรุงเทพฯ

สมเด็จพระอัครมหาเสนาบดีเดโช ฮุน เซน นายกรัฐมนตรี
แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา (Samdech Akka Moha Sena Padei
Techo Hun Sen)

นายบาร์นาบาส ซิบูซิโซ ดลามินี นายกรัฐมนตรีสวาซิแลนด์
ราชอาณาจักรอิสวาตินี (H.E. Mr. Barnabas Sibusiso Dlamini)

นายเจมส์ โบลเจอร์ อดีตนายกรัฐมนตรีนิวซีแลนด์
(H.E. Mr. James Bolger)

นายฌ็อง-มาร์ก อายโรลต์ อดีตนายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐ
ฝรั่งเศส และภริยา (H.E. Mr. Jean-Marc Ayrault and Mrs.
Brigitte Ayrault)

นายจาง เกาลี รองนายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน
(H.E. Mr. Zhang Gaoli)

นายฟิกิริ อิลิก รองนายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐตุรกี
(H.E. Mr. Fikri Isik)

นายปาร์ค จู-ซัน รองประธานรัฐสภาสาธารณรัฐเกาหลี
(H.E. Mr. Park Joo-sun)

นางโอลกา อีปีฟาโนวา รองประธานสภาดูมาแห่งสหพันธรัฐรัสเซีย
(H.E. Mrs. Olga Epifanova)

เปฮิน ดาโต๊ะ ลิม จ็อก เซง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและการค้า คนที่ ๒
แห่งเนกาวา บรูไนดารุสซาลาม (Hon. Pehin Dato Lim Jock Seng)

นายเจมส์ แมตทิส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
สหรัฐอเมริกา (Hon. Gen. James Mattis)

นายอลัน ปีเตอร์ เอส. คาเยตานโน รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การต่างประเทศ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และภริยา (H.E. Mr. Alan
Peter S. Cayetano and Mrs. Maria Larni Cayetano)

นายทิลัก มาราปานา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
และกระทรวงนโยบายและแผน สาธารณรัฐสิงคโปร์
และภริยา (Hon. Tilak Marapana and
Mrs. Stella Marapana)

นายบิหมเสน ดาส ปราดาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
แห่งสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล และภริยา (Hon.
Mr. Bhimsen Das Pradhan and Mrs. Bidya Banmali Pradhan)

นายอวาอิส อาเหม็ด ข่าน เลกาฮี รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
พลังงาน สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน (H.E. Mr. Awais Ahmed
Khan Leghari)

นายโมฮัมหมัด ซาห์ริอาร์ อาลัม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ
ต่างประเทศ แห่งสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ
(H.E. Mr. Mohammed Shahriar Alam)

นายเอ็ม. เจ. อักบาร์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
การต่างประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย (H.E. Mr. M. J. Akbar)

ประชาชนที่ไม่สามารถเดินทางเข้าร่วมงานพระราชพิธี
ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง รัฐบาลจัดกิจกรรมแสดงความอาลัย
และถวายดอกไม้จันทน์ ที่พระเมรุมาศจำลองในตัวจังหวัด
และพื้นที่อื่นๆ ในกรุงเทพมหานครอีก ๘๔ แห่ง และได้จัดหุ้ม
ถวายดอกไม้จันทน์ในตัวอำเภอต่างๆ ทั่วประเทศอีก ๘๗๘ แห่ง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มณฑลพิธี
ท้องสนามหลวง

พลกนิกรชาวไทยทั่วทั้งประเทศหลั่งน้ำตาอาลัย ในพระราชพิธี
ถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่จัดอย่างยิ่งใหญ่สมพระเกียรติ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
เสด็จในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาท
สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยเริ่มจากการอัญเชิญ
พระบรมโกศทองใหญ่ ทรงร่วมในวิหขบวนพระราชอิสริยยศ
ซึ่งเคลื่อนจากพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เข้าสู่พระเมรุมาศ
มณฑลพิธีท้องสนามหลวง

สองข้างทางมีประชาชนเฝ้ารอเข้าร่วมพระราชพิธีถวายพระเพลิง
พระบรมศพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศเต็มพื้นที่
เสี่ยงสละอินทรี น้ำตานองหน้าระหว่างก้มหมอบกราบลงกับพื้นปูน
ที่มีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ภูมิพลอดุลยเดช วางไว้บนผืนผ้าที่ปูทับบนพื้นถนน
เป็นการแสดงความเคารพอย่างสูง

เจ้าหน้าที่ตำรวจ ข้าราชการ จิตอาสา นั่งพับเพียบหมอบกราบ
ตลอดเส้นทาง ขณะที่วิหขบวนผ่านหน้า

ทหารในชุดสีประจำสังกัด ในเครื่องประดับเต็มยศ ยืนตรง
ก้มหน้าแสดงความอาลัยต่อการเสด็จสวรรคตของพระเจ้าแผ่นดิน
อันเป็นที่รัก

มีประชาชนมากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ คน ที่เข้าร่วมในพระราชพิธี
แต่มีเพียง ๑๕๐,๐๐๐ คน ที่สามารถเข้าไปถึงในมณฑลพิธี
ท้องสนามหลวง เพื่อนั่งชมวิหขบวนสองข้างทางอย่างใกล้ชิด

ประชาชนอีกกว่า ๒๐๐,๐๐๐ คน ทำได้เพียงนั่งชมวิหขบวน
อัญเชิญพระบรมโกศผ่านจอโทรทัศน์ขนาดใหญ่ที่ติดตั้งไว้ภายนอก
มณฑลพิธีเท่านั้น แต่มีได้ทำให้ประชาชนผู้จงรักภักดีที่อดออด

หลายคนเดินทางมาจากต่างประเทศ หลายคนมาปักหลักค้างแรม
ตากแดด ตากฝน เฝ้ารอเพื่อจะได้เข้าเฝ้าฯ ใกล้ชิดพระเจ้าแผ่นดิน
ในดวงใจเป็นครั้งสุดท้าย

ตามหมายกำหนดการในช่วงเย็น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยมีพระมยุขและตัวแทนรัฐบาล จากต่างประเทศขึ้นถวายดอกไม้จันทน์ เพื่อใช้ในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพอย่างเป็นทางการในเวลา ๒๒.๐๐ น.

ประชาชนเผื่อรอเวลาเข้าร่วมพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชสู่สวรรคาลัย โดยทยอยผ่านจุดตัดครอง ๙ จุด คือแยกสะพานมอญ, ท่าช้าง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พระแม่ธรณีบีบมวยผม, ถนนกัลยาณไมตรี, แยกสะพานช้างโรงสี, แยกพระเชตุพน, แยกท่าพระจันทร์ และได้สะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ

หลายคนยังไม่ได้ลุกจากที่นั่งไปไหนเป็นเวลากว่า ๓ วันแล้ว แพทย์สนาม พยาบาลอาสา หน่วยกู้ชีพ เข้าช่วยเหลือคนชรา คนพิการ แม้แต่คนหนุ่มสาวมีอาการป่วยจากการนั่งตกฝน และนอนแอ่นแดดหลายคืนหลายวันติดต่อกัน แต่ไม่มีใครขอลุกออกจากพื้นที่ ยังยืนแน่นในการเผื่อรอเข้าร่วมพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชอยู่ที่เดิม ในขณะที่กลุ่มจิตอาสาในงานพระราชพิธี ร่วมกันทำงานที่ต้องใช้ฝีมือ เช่น งานดอกไม้สด จนกระทั่งถึงการดูแลผู้มาร่วมงาน แจกจ่ายน้ำ อาหาร เก็บขยะ ทำความสะอาด อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ทุกคนร่วมกันทำงานเพื่อถวายพระองค์เป็นครั้งสุดท้าย

พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพที่ยิ่งใหญ่สมพระเกียรติ จัดขึ้นตามโบราณราชประเพณีที่มีความเชื่อตามคติพราหมณ์ที่ว่า พระมหากษัตริย์คือสมมติเทพ เมื่อสวรรคตแล้วจึงเสด็จกลับสู่สรวงสวรรค์ ที่มีเขาพระสุเมรุ หรือเขาสิเนรุ เป็นศูนย์กลาง

ภาพเหตุการณ์อันตราตรึงในการอัญเชิญพระบรมศพ ขึ้นประดิษฐานบนพระเมรุมาศ ด้วยขบวนพระบรมราชอิสริยยศ

วิฆวนพระบรมราชอิสริยยศ วิฆวนที่ ๑ ในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ ใช้พระยานมาศสามลำคานอัญเชิญพระโกศทองใหญ่จากพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทด้านในพระบรมมหาราชวัง ในเวลา ๐๘.๑๙ น. ออกทางประตูเทวาภิรมย์

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และพระบรมวงศานุวงศ์ ร่วมเสด็จในวิฆวนพระบรมราชอิสริยยศ

เคลื่อนขบวนวิฆที่ ๑ ใช้พลแบกหามรวม ๑๒๐ นาย มีรองศาสตราจารย์นายแพทย์ประดิษฐ์ ปัญจวีณิน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชกานูนย์ และศาสตราจารย์นายแพทย์ประสิทธิ์ วัฒนาภา คณบดีคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ทำหน้าที่เป็นพนักงานภูษามาลาประคองพระบรมโกศ โดยมีสมเด็จพระวันรัต เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศราชวรวิหาร นำพระเสลี่ยงกลีบบัว อานพระอภิธรรมนำ ตามด้วยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ได้ร่วมเดินในขบวนพระบรมราชอิสริยยศด้วย

วิฆวนเข้าสู่ถนนท้ายวัง เคลื่อนมาจนถึงวิฆวนที่ ๒ ที่ตั้งขบวนรอน้ำวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม จากนั้นอัญเชิญพระโกศทองใหญ่ขึ้นประดิษฐานบนพระมหาพิชัยราชรถ และสมเด็จพระวันรัตนั่งบนราชรถน้อย อานพระอภิธรรมนำหน้าพระมหาพิชัยราชรถ

เมื่อพระมหาพิชัยราชรถอัญเชิญพระโกศทองใหญ่เคลื่อนผ่านประชาชนบริเวณสองฝั่งถนนกับลงกราบเพื่อแสดงความอาลัยต่างว่่าให้ โศกเศร้า ขณะที่บางคนกอดพระบรมฉายาลักษณ์ไว้แนบอก บรรยากาตโดยรอบเป็นไปอย่างสงบ และเป็นเช่นนี้ตลอดสองฝั่งถนน จนถึงสุดวิฆวนพระบรมราชอิสริยยศ

วิฆวนที่ ๒ เคลื่อนผ่านหน้ากระทรวงกลาโหม ศาลหลักเมือง และศาลฎีกา โดยมีวงดุริยางค์ทหารบกบรรเลงเพลงพญาโศก ลอยลม สรรเสริญเสื่อป่า และสรรเสริญพระนารายณ์ ตามด้วยทหารกองเกียรติยศ ๓ เหล่าทัพ อัญเชิญธงชัยเฉลิมพลรวมระยะทาง ๘๘๐ เมตร วิฆวนนี้กำลังหลุดจากรถจะเดินเปลี่ยนเท้าตามจังหวะเพลงเพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงสมพระเกียรติยศสูงสุด

๒๑.๑๐ น. วิฆวนที่ ๒ เคลื่อนข้ามนทลพิธีท้องสนามหลวง ก่อนจะหยุดที่กึ่งกลางทางเข้าพระเมรุมาศ เพื่อเปลี่ยนสู่วิฆวนที่ ๓ อัญเชิญพระโกศทองใหญ่จากพระมหาพิชัยราชรถขึ้นประดิษฐานบนราชรถปืนใหญ่ จากนั้นเวียนอุตราวัฏ หรือเวียนซ้ายรอบพระเมรุมาศ ๓ รอบ ก่อนจะอัญเชิญพระโกศทองใหญ่ขึ้นประดิษฐาน ณ พระจิตกาธาน เพื่อประกอบพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ

ช่วงเย็น เป็นพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

๒๒.๐๐ น. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จขึ้นพระเมรุมาศ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงจุดไฟที่ดอกไม้จันทน์เพื่อถวายพระเพลิงพระบรมศพ ทุกสายตาที่ท้องสนามหลวง ได้เห็นภาพควันทันลอยออกจากพระเมรุมาศ และได้ก้มลงน้อมกราบถวายบังคมลา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นครั้งสุดท้าย

โลกได้สูญเสียองค์พระประมุขผู้ทรงใกล้ชิดกับพลสกนิกรของพระองค์ ผู้ทรงนำพาซึ่งความสุข ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทย การแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีและเคารพเทิดทูนต่อองค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่รักยิ่งนั้น เป็นภาพแห่งความงดงามในดวงใจนิรันดร์

บัดนี้ พระราชภารกิจที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงบำเพ็ญเพื่อปวงชนชาวไทยมาตลอดรัชสมัย ๗๐ ปี ได้ปลดปล่อยลงแล้วโดยสมบูรณ์

α

เจ้ารักรอย ราชมรรคา สู่ฟ้าสรวง
เจ้ารักห้วง เวลา ฟ้าเปลี่ยนสี
เจ้ารักรอย ราชธรรม นำชีวี
เจ้ารักราช สุดดี... ตราบนิรันดร์

- จิระนนท์ พิศรปริชา -

นිරัษดรในดวงใจ

ตลอดระยะเวลาในรัชสมัยของพระองค์ (พ.ศ. ๒๔๘๙-๒๕๕๙) เป็นสัดส่วนที่ยาวนานมาก หากเทียบกับ ๘๕ ปี ของการปกครอง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

ตอนปลายรัชกาลที่ ๗ และรัชกาลที่ ๘ เป็นยุคเริ่มต้นของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แบบแผนทั้งหลายยังมีมั้ง ยังไม่มีบรรทัดฐาน แนวทาง หรือกรณีศึกษาที่จะเทียบเคียงเป็นตัวอย่างได้

• ‘หยาดเหงื่อของพ่อและหยดน้ำตาของลูก’
‘วสันต์ วัฒนชากร’ ช่างภาพของสำนักข่าวเอพี ประจำประเทศไทย ถ่ายภาพนี้ไว้ในตอนเช้าของวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ หลังจากพระองค์เสด็จสวรรคตเพียง ๑ วัน ที่บริเวณหน้าประตูพระบรมมหาราชวัง ในระหว่างที่ประชาชนจำนวนมาก รอเข้าร่วมพระราชพิธีสรงน้ำพระบรมศพต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ในหลวง รัชกาลที่ ๙ และรอรับเสด็จขบวนเคลื่อนพระบรมศพ ระหว่างเก็บภาพไปเรื่อยๆ เขาเจอผู้หญิงคนหนึ่งกำลังนั่งเล่าเรื่องในหลวงของไทยให้กับชาวต่างชาติฟัง ด้วยความปลื้มปิติ เธอเล่าไปด้วยรอยยิ้มของความภาคภูมิใจ ซึ่งเขาก็บันทึกภาพเธอไว้ แล้วเดินถ่ายภาพอื่นๆ ต่อไป “ผมหันกลับมาอีกที เห็นเธอพูดไปร้องไห้ไป น้ำตาไหลอาบแก้ม จนหยุดลงมาบนพระบรมฉายาลักษณ์ที่กอดอยู่ ผมรีบบันทึกภาพไว้ทันที น้ำตาของเธอที่หยดลงมาบนพระบรมฉายาลักษณ์ มองอีกมุม เป็นประหนึ่งพระเสโทของพระองค์ท่านที่ไหลหยดเพราะการตรากตรำทำงานหนักเพื่อพสกนิกรของพระองค์ท่านตลอดระยะเวลา ๗๐ ปี และต่อการใช้ชีวิตของพระองค์ท่านไปก็หมายถึงน้ำตาแห่งความโศกเศร้าเสียใจ จึงเป็นที่มาของชื่อภาพ...หยาดเหงื่อของพ่อและหยดน้ำตาของลูก” ภาพนี้ได้รับการไว้วางใจจากประชาชนมากที่สุดจากจำนวนภาพ ๕๐,๐๐๐ ภาพ ให้เป็น ๑ ใน ๙ ภาพแห่งความภักดี ที่กระทรวงวัฒนธรรมจะบันทึกไว้ในการจัดทำจดหมายเหตุ เพื่อบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ของชาติสืบไป

พระปฐมบรมราชโองการเนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ถือว่าเป็น ‘แนวใหม่’ ที่พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้วางรากฐานในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากก่อนหน้านั้น พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรับบรมราชาภิเษกในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

พระองค์ทรงเน้นการทำงานร่วมกับประชาชน ทรงสามารถหลอหลอมเชื่อมต่อกับคนไทยข้ามยุคสมัยได้อย่างสมบูรณ์ โดยตลอด ทรงเข้าใจประชาชน ทรงเข้าถึงประชาชน และทรงครองหัวใจประชาชนอย่างแท้จริง

ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญเป็นพระองค์แรกของประเทศไทย และทรงปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัด

ครั้งหนึ่ง มีผู้สื่อข่าวของ BBC ขอพระราชทานสัมภาษณ์เพื่อประกอบภาพยนตร์เรื่อง The Soul of Nation ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยได้กราบบังคมทูลถามถึงพระราชหัตถ์เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ไทย

พระองค์ได้พระราชทานคำตอบว่า

“การที่จะอธิบายว่าพระมหากษัตริย์คืออะไรนั้น ดูเป็นปัญหาที่ยากพอสมควร โดยเฉพาะในกรณีของข้าพเจ้า ซึ่งถูกเรียกโดยคนทั่วไปว่า พระมหากษัตริย์ แต่โดยหน้าที่ที่แท้จริงแล้ว ดูจะห่างไกลจากหน้าที่ที่พระมหากษัตริย์ที่เขารู้จักหรือเข้าใจกันมาแต่ก่อนหน้าที่ของข้าพเจ้าในปัจจุบันนั้น ก็คือทำอะไรก็ตามที่เป็นประโยชน์ ถ้าถามว่าข้าพเจ้ามีแผนการอะไรบ้างในอนาคต คำตอบก็คือ ไม่มี เราไม่ทราบว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า แต่ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็ตาม เราก็จะเลือกทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ ซึ่งนั่นเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้วสำหรับเรา”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เปรียบเสมือน 'เสาหลักแห่งอัตลักษณ์ของประเทศไทย' การเสด็จสวรรคตของพระองค์ ทำให้คนไทยเศร้าโศกเสียใจมาก

หลายปีที่ผ่านมา สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศ เป็นที่ประจักษ์ว่าคนไทยมีความแตกแยกทางการเมืองเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ คนไทยส่วนใหญ่ให้การยกย่องและเทิดทูนพระองค์ แต่ก็ยังมีหลายทัศนคติที่แตกต่างออกไป

๖๐ ปีที่แล้ว หลังจากที่พระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์ได้ไม่นาน พระองค์และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนประชาชนทั่วประเทศ และได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นถ้วนหน้า เกิดสำนักแห่งความผูกพันส่วนบุคคลที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในช่วงเวลานั้นทำให้มีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น พระบรมฉายาลักษณ์ของพระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์ได้รับการฉายแจกแก่ทุกคนฟรี

ตั้งแต่ช่วงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๓๐ พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บ่อยครั้งที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงตามเสด็จด้วย

ทรงประทับที่พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ และประทับแรมที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ พระองค์สนพระราชมุขด้วยต่อบรรดาราชาในภาคเหนือ ทำให้คนไทยทั่วไปมองชาวเขาในทางที่ดีขึ้น

ดังนั้น ชาวเขาจำนวนมากจึงรู้สึกผูกพันเป็นการส่วนตัวกับพระองค์

แต่สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายมลายูใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์นั้นแตกต่างออกไป จากความสัมพันธ์ที่คนไทยส่วนใหญ่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายมุสลิมวางอยู่บนพื้นฐานของการนับถือศาสนาอิสลาม ภาษาเฉพาะที่ไร้มิใช่ภาษาไทย แม้จะมีการพยายามตีความทางสถาบันศาสนาของฝ่ายการปกครอง ที่ให้ยอมรับทุกศาสนาที่นับถือโดยคนไทย แต่ข้อเท็จจริงที่ว่าไม่เคยมีการยอมรับการปกครองตนเองของชนชาติพันธุ์อื่นและศาสนาอื่น ทำให้ชาวมุสลิมมลายูในประเทศไทยมีความรู้สึกเห็นห่าง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นองค์เอกอัครราชูปถัมภกในศาสนาอื่นๆ ทรงแสดงให้เห็นถึงน้ำพระวราชหฤทัยที่กว้างใหญ่ไพศาลต่อผู้ที่นับถือศาสนาต่างๆ ทรงยอมรับนับถือศาสนิกผู้นับถือศาสนาอื่นๆ แม้ว่าประชากรส่วนใหญ่ในประเทศนับถือศาสนาพุทธ

ด้วยน้ำพระวราชหฤทัยของพระองค์ ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมแผ่นดินเดียวกันได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน ด้วยความสันติ สมานฉันท์ และปรองดองตลอดมา

ภาพความยากลำบากในการเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรทางภาคใต้ โดยเฉพาะช่วงก่อนสร้างพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ เป็นที่รู้กันว่าจังหวัดนราธิวาสถูกรุมไปด้วยโจรร้าย โจรปล้นสะดม และโจรเรียกค่าไถ่ ถึงขนาดที่ในหลายๆ หมู่บ้าน แม้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่กล้าย่างกรายเข้าไป

ทว่าพระองค์ทรงตระหนักในทุกข้ออันลึกลับของชาวบ้าน ที่ทั้งทุกข์เพราะยากจนและทุกข์เพราะภัยคุกคาม จึงได้เสด็จฯ ลงไปเยี่ยมเยียนเป็นขวัญกำลังใจให้ราษฎรของพระองค์ โดยไม่ทรงหวาดหวั่น บางวันถึงกับเสด็จฯ เป็นการส่วนพระองค์ โดยปราศจากกำลังอารักขา และบางหมู่บ้านตำรวจเพิ่งถูกคนร้ายแย่งปืนแล้วยิงตายก่อนเสด็จฯ ไปถึงเพียงไม่กี่ชั่วโมง

ทรงรักราษฎรถึงเพียงนี้ จึงไม่แปลกที่หญิงพรานคนหนึ่งในหมู่บ้านหนึ่งของอำเภอวิเศษ เข้ามาเกาะพระองค์ ร้องไห้แล้วกราบบังคมทูลว่า "ไม่นึกเลยว่าพระเจ้าอยู่หัวเป็นคนไทยชาวพุทธ จะมารักมุสลิมได้ถึงขนาดนี้..."

อีกหมู่บ้านหนึ่งในอำเภอเดียวกันนั้น ได้ะครุได้พาพรรคพวกมาเฝ้าฯ รอรับเสด็จแล้วกราบบังคมทูลว่า "...รายออกไปเถอะ ประโหมสุหรืกลับไปเถิด ประเดี่ยพวกโจรจะลงจากเขา..."

เมื่อถึงเวลาเสด็จฯ กลับ เวลานั้นมีดสนิทอย่างน่ากลัว ได้ะครุกับชาวบ้านก็พากันมาจุดเทียนส่งเสด็จตลอดเส้นทางอันตรายด้วยความหวังใน 'รายอ' และ 'ประโหมสุหรื' หรือ พระราชวราชินีของพวกเขาอย่างสุดซึ้ง

แนวพระราชดำริของพระองค์นั้นเข้าถึงในการพัฒนา ไม่เพียงลดช่องว่างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับชาวไทยมุสลิม แต่ยังเปิดพื้นที่ให้ชาวไทยมุสลิมทุกระดับชั้น ตลอดจนรวมถึงสามัญชนคนรากหญ้าได้รับพระมหากรุณาธิคุณโดยตรงอย่างที่ไม่เคยมีปรากฏมาก่อนในหน้าประวัติศาสตร์ชาติไทย

ทรงเข้าพระราชหฤทัยในหลักปรัชญาทางศาสนา ผสานเป็นหนึ่งกับพระวราชวิริยอุตสาหะที่มุ่งให้พสกนิกรชาวไทยมุสลิม ทรงเข้าถึงทั้งด้านคติความเชื่อ วิถีความเป็นอยู่ แม้พื้นที่จะห่างไกล ในถิ่นทุรกันดาร แต่ด้วยพระวราชปณิธานอันแน่วแน่ที่จะยกระดับชีวิตด้วยการพัฒนา โดยพระวราชทานความรู้ โอกาส และความช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรมมานับประการผ่านโครงการพระราชดำริ ส่งผลให้เกิดก่อความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างองค์พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์กับพสกนิกรชาวไทยมุสลิม ปรากฏเป็นสายใยแห่งความสัมพันธ์ทั้งในระดับบุคคล วงศ์ตระกูล ชุมชน และองค์กรทางศาสนา และทรงเป็นองค์เอกอัครราชูปถัมภกศาสนาอิสลาม

ครั้งหนึ่ง หม่อมราชวงศ์ดิศกุลหี ปราโมฆ กราบบังคมทูลถาม พระองค์ว่า “เคยทรงเหนื่อย ทรงห้อยบ้างหรือไม่”

ครั้งนั้น พระองค์มีพระราชกระแสรับสั่งว่า “ความจริงมันน่า ห้อยหรือบาง บางเรื่องมันน่าห้อยเลย แต่ว่าฉันห้อยไม่ได้ เพราะ เดิมพันของเรานั้นสูงเหลือเกิน เดิมพันของเรานั้นคือบ้านคือเมือง คือความสุขของคนไทยทั่วประเทศ” (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๒)

ในความทรงจำร่วมของคนไทยทั้งชาติ ล้วนเป็นคำตอบที่ชัดเจน อยู่แล้วว่า ทำไมคนไทยถึงรักพระองค์ แม้สังคมไทยจะมีความเชื่อ เรื่องพระมหากษัตริย์ทรงเป็นสมมติเทพ แต่พระองค์ไม่เคยแสดง พระองค์ว่าเป็นเทพ ไม่เคยใช้พระราชอำนาจหรือพระเดช แต่ใช้ พระคุณ ความรัก ความเมตตา ก่อให้เกิดความศรัทธาภาวรมิ ทรงสมณะ ประหยัด พอเพียง ทรงรักและเมตตาสัตว์

คนไทยทั้งประเทศชื่นชมในพระปรีชาสามารถอันหลากหลายของ พระองค์ ทั้งในทางวิชาการ ทรงมีและทรงใช้หลักวิชาการในการ ทรงงาน มีทฤษฎีในการทำงานและสามารถถ่ายทอดงานที่ทำจริง นั้นเป็นทฤษฎีเพื่อการขยายผล ขยายต่อการเรียนรู้ต่อไปได้อีก ไม่ว่าจะ เป็น ทฤษฎีใหม่ หรือเทคนิควิธีการทำผลงาน ฯลฯ

ทุกครั้งที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปไหนก็ต้องมีแผนที่ เพราะแผนที่คือทฤษฎีที่จำลองความจริงของพื้นที่ ทรงใช้ดินสอด จดข้อมูล ปรับแก้ข้อมูลในแผนที่ให้ทันสมัย สอดคล้องกับ ข้อเท็จจริงที่ทรงลงพื้นที่วิจัยเชิงสำรวจด้วยพระองค์เอง

ทรงเก็บข้อมูลพื้นที่จริงด้วยกล้องถ่ายรูป บันทึกภาพละเอียด เพื่อนำกลับมาวางแผน และถ่ายทอดงานให้เจ้าหน้าที่ไปทำต่อ อย่างแม่นยำ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อพัฒนาและช่วยเหลือ ประชาชนมากกว่า ๔,๖๐๐ โครงการ ช่วยพลิกชีวิต สร้างชีวิต และสร้างแรงบันดาลใจที่ยิ่งใหญ่แก่คนไทยและคนทั่วโลกอย่าง มหาศาล ทั้งหมดเกิดจากการที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไป ทรงเยี่ยมเยียนทุกข์สุขของประชาชนด้วยพระองค์เอง

พระราชกรณียกิจแต่ละเรื่องที่พระองค์ทรงทำจนสำเร็จนั้น บางอย่างเป็นเรื่องที่ไม่มีความคิดว่าจะสำเร็จได้หรือจะเกิดขึ้น ได้ เช่น ฝนหลวง เปลี่ยนดินที่ไม่สามารถเพาะปลูกให้เพาะปลูก ได้ เปลี่ยนห้องที่ปลูกฝิ่นเป็นพื้นที่โครงการหลวง ปลูกพืชพรรณ อาหารที่เป็นประโยชน์ ฯลฯ

ทั้งหมดสำเร็จได้ ด้วยทรงเป็นผู้ที่มีความเพียรเป็นเลิศ พระองค์ ทรงทำเป็นแบบอย่าง ทรงประพฤติปฏิบัติเองให้คนไทยเห็นความ สำคัญของความเพียร

พระองค์ทรงครองราชย์ยาวนานที่สุด ทรงเข้าใจการเมืองไทย ดีที่สุด ทรงเห็นการเปลี่ยนแปลงของการเมืองไทยมามาก และ ยาวนานที่สุด เป็นศูนย์รวมใจ เป็นที่เคารพสักการะ และสามารถ จัดความขัดแย้งทางการเมืองมาโดยตลอด

ด้วยเหตุนี้เองที่สถาบันพระมหากษัตริย์ในยุคสมัยของพระองค์ นอกจากจะเป็นที่พึ่งที่อาศัยคุ้มเกล้าฯ ของประชาชนแล้ว ประชาชนยังเป็นเกราะที่คอยปกป้องคุ้มครองสถาบันอันเป็นที่รัก ยิ่งอีกด้วย

พระองค์ทรงเอื้อมพระหัตถ์ไปยังบรรดาผู้ที่ยากจนที่สุด และ เปราะบางที่สุดในสังคมไทย ทรงรับฟังปัญหาของพวกเขเหล่านั้น และให้ความช่วยเหลือพวกเขาเหล่านั้นให้สามารถยืนหยัด ดำรงชีวิตของตนเองต่อไปได้ด้วยกำลังของตัวเอง

ด้วยพระราชวิริยอุตสาหะของพระองค์ในการจัดความยากจน ให้กับคนในประเทศ ทำให้พระองค์ได้รับความเคารพเทิดทูน อย่างกว้างขวาง ไม่ใช่เฉพาะคนไทย แต่กระจายพระเกียรติ ไปทั่วโลก อีกทั้งทรงได้รับถาวรกล่าวเทิดพระเกียรติจาก พระมหากษัตริย์ทั่วโลก ว่าเป็นต้นแบบและแรงบันดาลใจในหมู่ พระมหากษัตริย์ด้วยกัน ทรงเป็นแบบอย่างของพระมหากษัตริย์ จน UNESCO ยกย่องให้พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนา King of the World

ทรงเป็นหลักชัยของประเทศ เป็น ‘ศูนย์รวมใจของคนในชาติ’ ที่ทำให้สังคมไทยยังคงความเป็นปึกแผ่น เป็นศูนย์กลางของ เอกภาพอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้

ทรงเป็นมิ่งขวัญ ทรงเป็นที่เคารพ ทรงเป็นที่บูชา

ทรงเป็น ‘พ่อ’ ของคนในแผ่นดิน ที่ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์กับ ผู้คน ใช้ชีวิตในฐานะผู้ให้และเพื่อรับใช้ผู้อื่น ไม่ใช่เพื่อให้บริการ ยกย่อง ไม่ใช่เพื่อหวังผลตอบแทนใดๆ สำหรับพระองค์แล้ว คนไทยคือครอบครัวของพระองค์ นี่คือหัวใจของเหตุผลที่ส่งผลให้ พระองค์ทรงสถิตอยู่ในดวงใจของคนไทยทั้งปวงไปตลอดกาลนาน

สำหรับคำถามอัครจริยใจของชาวต่างชาติที่ว่า “ทำไมคนไทย จึงรักและเทิดทูนพระองค์” นั้น ไม่มีคำตอบสำเร็จรูป มีบางคน ย้อนถามกลับเพื่อให้คำอธิบายแทนคำตอบ

คุณเชื่อเรื่องพระเจ้าไหม เคยเห็นพระเจ้าไหม? คำตอบคือ ‘เชื่อ’ แต่ไม่เคยเห็นพระเจ้า

คุณใช้สมองหรือหัวใจเชื่อเรื่องพระเจ้า? คำตอบ ‘ใจ’

และคำถามทิ้งท้าย พระเจ้าของคุณมีจริงไหม?

“คนไทยใช้ดวงตามองเห็นการกระทำที่พระองค์ทำซ้ำๆ มา ๗๐ ปี ใช้สมองรับรู้ในความช่วยเหลือ ใช้สมองพิจารณาว่านั่นคือการให้ โดยไม่คาดหวังสิ่งใดกลับคืน และใช้ประสบการณ์ที่ยาวนาน ในช่วงชีวิตปัจจุบัน เรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงของทุกๆ อย่าง ไม่ว่าจะ เป็นธรรมชาติ เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ รวมถึง ได้ติดตามคำสอน ที่รวมเอาความดีงามของคำสอนจากทุกศาสนา เข้ากับวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กลายเป็นหลักวิถีเพื่อดำเนินชีวิต ในสภาพที่โหดร้ายของโลกปัจจุบัน อย่างมีความสุขและสันติ”

แผ่นดินไทยทั้งมวลจะโลกเทรากับความสูญเสีย จนมีถ้อยคำ
‘ขอเป็นข้ารองพระบาททุกชาติไป’ เกิดขึ้นด้วยเจตนาและเยียวยา
หัวใจยามสูญเสีย กลายเป็นคำแทนใจ สงหอดต่อกันในวงกว้าง

ความสูญเสียจักแปรเป็นพลัง เหมือนที่พระองค์ทรงดำรงร่มนัยอยู่
ในทศพิธราชธรรม และทรงแน่วแน่อันที่ทรงบำเพ็ญพระราช
กรณียกิจน้อยใหญ่นานับการ สมดังพระราชปณิธานในพระปฐม
บรมราชโองการอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ด้วยพระพลังแห่งพระจิต
อันหนักแน่น เด็ดเดี่ยว มั่นคง และด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่บริสุทธิ์
ผุดผ่อง

การสืบสานพระราชปณิธานของพระองค์ น้อมนำคำสอนและสิ่ง
ที่พระองค์ได้ทรงทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง มาสู่การลงมือทำอย่าง
แท้จริง นั่นคือ การทำความดี ทำตัวเองให้มีคุณค่าต่อสังคมและ
ประเทศชาติ จะเป็นการส่งเสริมพระบารมีในพระองค์ซึ่งสูงส่ง
และสดใสอยู่แล้ว ให้ยั่งยืนต่อไปชั่วกาลนาน อันมีความหมาย
สอดคล้องกับการขอเป็นข้ารองพระบาททุกชาติไป

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงห่วงใยในประชาราษฎร์ของพระองค์
ยังคงตราตรึงอยู่ในหัวใจคนไทยทั้งแผ่นดิน และฝังลึกลงใน
ดวงจิตดวงใจทวยราษฎร์ที่สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ
พระองค์ที่ทรงอุปถัมภ์ค้ำชูทุกชีวิตของประชาชนด้วยพระองค์เอง
ด้วยพระหัตถ์ของพระมหากษัตริย์ผู้เปี่ยมด้วยพระเมตตา
พระกรุณา โดยมีทรงย่อห่อต่อความลำบากที่พระองค์ทรงเผชิญมา
ตลอดพระชนม์ชีพ

ความซาบซึ้งนี่ยับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม
หาที่สุดมิได้ ที่ได้เกิดและเติบโตภายใต้พระบรมโพธิสมภาร
ในวิรัชสมัยของพระองค์ ได้อาศัยอยู่ในแผ่นดินที่ร่มเย็น เหมือน
ดังคำว่า เย็นศิระเพราะพระบริบาล ที่ได้ครอบคลุม คุ้มครองให้
คนไทยมีแต่ความผาสุก

ขอกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์
จักรีนฤเบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙
แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

พระผู้สถิตในดวงใจไทยตราบนิจนิรันดร์

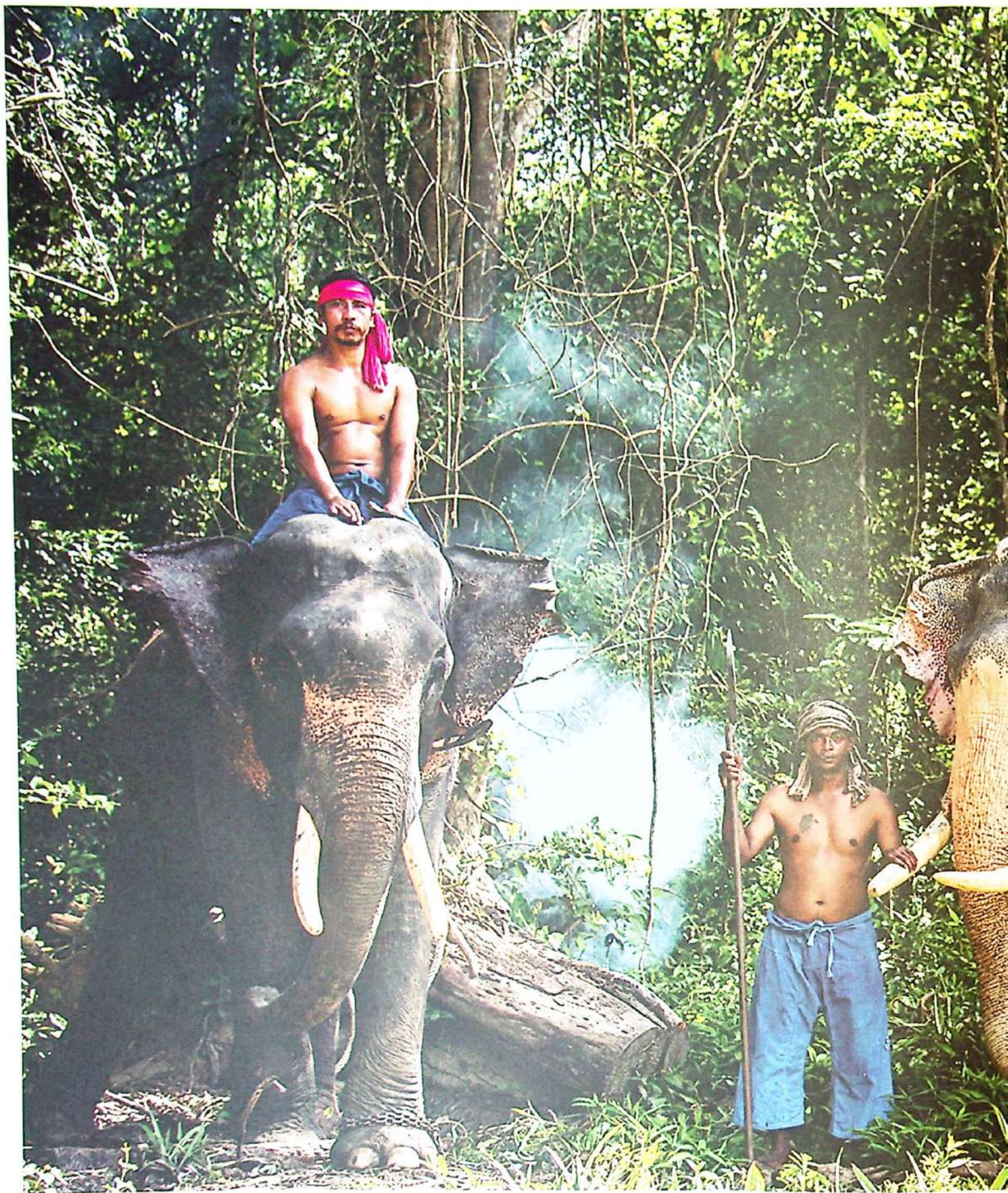

พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
The Royal Cremation Ceremony of His Majesty King Bhumibol Adulyadej

© ๒๕๖๒ โดย บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด
Printed and Published by Thai Post Company Ltd

สท+ภาพ

ศูนย์สารสนเทศ

- กนกพร ไชยวัชรกุล ๑๕๙ บณ
- กัมพล คุ้มวงศ์ ๑๓๒ ล่าง, ๑๖๖
- กิจจา ปรีญาธรรมกร ๑๒๙ ล่าง, ๑๓๐, ๑๕๕ บณ, ๑๕๖
 - เกศแก้ว ศิริวัฒน์ ๑๑๔
- จามิกร สุขหรรมา ๑๕๕ ล่างซ้าย, ๑๕๕ ล่างซ้าย
 - จิระนันท์ พิตรปรีชา ๕๖ บณ, ๑๓๒ ล่าง
- จิระพงษ์ วงศ์วิวัฒน์ ๘๑ บณ-ล่าง, ๙๘, ๒๐๙ ล่างขวา, ๒๑๘, ๒๔๒ บณ, ๒๔๓ กลาง, ๒๔๔, ๒๔๕ (๒ ภาพ)
 - จูริน คำประภา ๒๑๓ บณ
 - เขียมจิตร ชะวงศ์สีบ ๕๓
- ชฎาธาร ฉายปริยานนท์ ๕๔, ๑๑๐ กลาง, ๑๑๑ กลาง, ๑๕๘ บณ, ๑๘๓ ล่าง
 - ชาวล ศิริมาท ๑๕๐
- ชูศักดิ์ วรพิทักษ์ ๑๑๑, ๑๙๔ บณ, ๑๙๙ บณซ้าย-ล่างซ้าย, ๑๙๙ บณ-ล่าง, ๑๙๙
 - ณภัทร ศรีนามจำ ๕๐ ล่าง
 - ณัฐวดี พงษ์เจีย ๑๕๓ ล่าง, ๑๕๙ ล่าง, ๑๘๓ บณ
- คำวิทย์ วงษ์สุณา ๑๒๐, ๑๓๓ ล่างซ้าย, ๑๕๖ บณ, ๑๘๙ บณซ้าย, ๑๙๐, ๒๑๕ ล่าง
 - คีตก ตามใจเพ็ญ ๑๐๘, ๑๒๖, ๑๒๗ กลาง
 - เศรษฐี ธรรมนิติกิจ ๑๕๐ ล่างขวา, ๒๕๐
 - ไครวัฒน์ ศรีสัตยพันธุ์ ๑๐๖
 - ธนฤต กาลเศรณี ๑๓๙ ล่างขวา, ๑๘๐ ล่าง
 - อีรพล บุญสุข ๒๖๐
- นกเรศ อีระคำศรี ๖๕, ๖๗ ล่าง, ๖๘ บณ, ๖๙ บณ, ๗๒ บณ, ๗๕ บณ, ๗๖ บณ, ๗๗ บณ, ๗๘ บณ, ๗๙ บณ, ๘๐ บณ, ๘๑ บณ, ๘๒ บณ, ๘๓ บณ, ๘๔ บณ, ๘๕ บณ, ๘๖ บณ, ๘๗ บณ, ๘๘ บณ, ๘๙ บณ, ๙๐ บณ, ๙๑ บณ, ๙๒ บณ, ๙๓ บณ, ๙๔ บณ, ๙๕ บณ, ๙๖ บณ, ๙๗ บณ, ๙๘ บณ, ๙๙ บณ, ๑๐๐ บณ (บณซ้าย-บณขวา-กลางซ้าย-กลางขวา-ล่างกลาง-ล่างขวา), ๑๕๓ ขวา (๓ ภาพ), ๑๖๖ (๒ ภาพ), ๑๙๙ กลางขวา, ๒๑๙ (๒ ภาพ), ๒๑๙, ๒๒๑ (๒ ภาพ), ๒๒๑, ๒๒๒ (๒ ภาพ), ๒๒๒ ล่างขวา
 - นารีน เนาวพงศ์ ๑๕๕ ล่างขวา, ๑๕๕
 - บารมี เต็มบุญเกียรติ ๑๙๒ บณ, ๒๐๘, ๒๕๘
- ประพันธ์ ไกรศักดิ์วัฒน์ ๕๖ บณ, ๗๓ บณ-ล่าง, ๗๕ บณ, ๘๖
 - ประสงค์ ไกรศักดิ์วัฒน์ ๕๑ ล่าง, ๗๗ บณ, ๑๑๔
 - ปรีดา หายน้ำ ๑๑๒
- ปานเพชร ร่มไทร ๑๑๖, ๒๐๖, ๒๐๘ บณ, ๒๒๒ บณ-ล่างซ้าย, ๒๒๓ กลาง, ๒๓๐
 - พนม อาภาฤทธิ์ ๑๕๖ ล่างขวา
 - เพลินพิศ หันหาบุญ ๑๙๕ ล่าง
 - กุศล สุวรรณโณ ๑๓๙ ล่างซ้าย
 - มนต์วี อีระตระกูล ๑๕๙ ล่าง (๒ ภาพ)
- ราชู วิสราบุญกุล ๕๖, ๕๐ บณ, ๕๑ บณ, ๖๐, ๑๑๐ กลาง, ๑๒๙ กลาง, ๑๕๕ ล่าง, ๑๕๕ บณ, ๑๕๘ ล่าง, ๑๘๐ ล่างขวา, ๑๘๑ บณ
 - ระพีพรรณ ชำนาญ ๑๐๒
 - เลอสม ล่วงพัน ๒๕๓ บณ
 - วิญญา วีระกิตต์ ๕๒ ล่าง, ๕๖ ล่าง
- วสันต์ วัฒนชากร ๑๑๐ ล่าง, ๑๑๙, ๑๒๒, ๑๓๑ กลางบณ, ๑๕๕ บณ, ๒๑๐, ๒๑๒, ๒๑๓ (๓ ภาพ), ๒๑๕, ๒๑๖ บณ, ๒๒๔, ๒๒๕ (๒ ภาพ), ๒๒๕ (๓ ภาพ), ๒๒๕, ๒๕๖
 - วิศาล นำคำ ๑๕๖ ล่างซ้าย, ๑๕๖ บณ
 - วีระบุท โพศาลวิริยะกิจ ๖๗ บณ, ๑๓๓ บณ, ๑๙๙ บณขวา, ๑๘๓ ล่าง, ๑๘๕ บณ, ๑๘๘ (๓ ภาพ), ๑๘๓ บณ,
 - วีระบุท หิรัยประภา ๑๘๒ บณ, ๙๙
 - สงกรานต์ วีระพงษ์ ๘๘, ๑๕๕ ล่าง (๒ ภาพ), ๑๕๕, ๒๐๐
- สมชาย อิมฐ ๑๑๕, ๑๒๘, ๑๕๙ บณ-ล่าง, ๑๕๕ ล่าง, ๑๕๕ ข้าง, ๑๘๓ บณ, ๑๙๒, ๑๙๕ ล่าง, ๑๙๕ บณ, ๒๑๖ ล่าง
 - สมบัติ ศรีสุภักดิ์ ๑๘๒ ล่าง
- สหวรรณ ลีนบาง ๑๕๓ บณ, ๒๑๓ บณ-ล่าง, ๑๕๕ บณ, ๑๖๓, ๒๕๓ (๒ ภาพ), ๒๕๓ ล่าง
 - สันติ เศษลิน ๕๒, ๑๕๒, ๑๘๖, ๑๙๓ ล่าง, ๒๒๐, ๒๒๒ บณ-ล่าง, ๒๒๒, ๒๖๖ กลาง
- สายันท์ วีนอุดมสวัสดิ์ ๙๒, ๙๓, ๑๑๐ บณ, ๑๕๕ ล่างขวา, ๑๘๐ บณ, ๑๘๒ บณ (๒ ภาพ), ๒๐๙ ล่างซ้าย, ๒๑๕ กลาง
 - สิริวรรณ หิพย์สวัสดิ์ ๑๒๖ ล่างซ้าย
- สิบพงษ์ อิทธินกุล ๗๕ ล่าง, ๑๒๙ บณ, ๑๕๕ ล่าง, ๑๘๐ ล่างซ้าย, ๑๘๑ ล่าง (๒ ภาพ), ๑๘๖, ๒๑๕ บณซ้าย, ๒๑๖ บณ, ๒๑๗, ๒๕๖
 - สุธิดา บุญเยี่ยม ๖๘ ล่าง
 - ศรบุท รุ่งเรือง ๑๑๓ ล่าง, ๑๓๓ ล่าง
 - ศักรินทร์ มีจันทร์เพชร ๑๕๓ บณ, ๒๒๖, ๒๒๓ ล่าง, ๒๑๕, ๒๑๕ บณขวา
 - ศุภกมลป์ วงศ์คำปิ่น ๑๓๓ บณ, ๑๕๕ (๕ ภาพ)
 - ศุภชัย วีระฐานนท์ ๑๕๕, ๑๕๕
 - ศุภรัตน์ แก่นจันทร์ ๑๑๑, ๑๑๒, ๑๑๓ บณ, ๑๘๘ ล่าง, ๑๘๘, ๒๑๕ บณ, ๒๑๕ ล่าง, ๒๕๖
 - อนุจิต สุนทรกิติ ๑๘๘ กลาง
 - อัศวินทร์ อัศวาวรินทร์ ๑๒๕ ล่างขวา, ๒๕๓ ล่าง
- เอกรินทร์ เอกธวัชธวัชวงศ์ ๖๖ บณ-ล่าง, ๖๘ ล่าง, ๗๒ ล่าง, ๗๕ ล่าง, ๗๕ ล่าง, ๗๖ ล่าง, ๗๘ ล่าง (๒ ภาพ), ๙๕, ๑๑๘, ๑๓๑ ล่างขวา, ๑๕๐ บณ-ล่างซ้าย, ๑๕๘ บณ, ๑๖๐, ๑๘๐ บณ, ๑๘๗ บณขวา, ๒๑๖ ล่าง
 - อนุเคราะห์โดย ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล ๑๒๕, ๑๒๕, ๑๒๗ บณ-ล่าง
 - Shutterstock ๘๐, ๘๖, ๙๕

นิรันดร์ในดวงใจ

พิมพ์ครั้งแรก : ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวนพิมพ์ : ๙,๙๙๙ เล่ม

จัดทำโดย :

บริษัท จีเอ็ม มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

อาคารจีเอ็ม กรุ๊ป ๙๑๔ ถนนพระราม ๕ แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ : ๐๒ ๒๕๑ ๘๐๐๐ โทรสาร : ๐๒ ๒๕๑ ๘๐๐๘

www.gmgroup.in.th Email : gm@gmgroup.in.th

ประธานกรรมการบริหาร : ปกรณ์ พงศ์วราภา

บรรณาธิการศิลปกรรม : ประทีป ปัจฉิมทิศ

หัวหน้าพิสูจน์อักษร : เจนจิรา ต่ายเทศ พิสูจน์อักษร : พรกรณ์ย์ พลับพลี ผู้จัดการฝ่ายผลิต : รัตนา ใ้ว
ฝ่ายประสานงานและประชาสัมพันธ์ : อัญริยา มีเชตกิจ, ขนิษฐา เผือกผ่องใส

บรรณาธิการ : จิระนันท์ พิตรปรีชา

กองบรรณาธิการ : ศรีณย์ บุญประเสริฐ, เอกรินทร์ เอกอัจฉริยะวงศ์, กานต์ ลิ้มสถาพร
ออกแบบปก : วิสิทธิ์ โทธิ

แยกสี : บริษัท กนกศิลป์ (ไทยแลนด์) จำกัด

พิมพ์ : บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน)

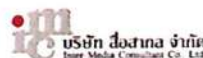
หนังสือ ‘นิรันดร์ในดวงใจ’ จัดทำขึ้นเพื่อมอบให้ห้องสมุดของสถาบัน
การศึกษาทุกระดับและองค์กรมหาชนในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์
ในการจัดพิมพ์เพื่อเทิดพระเกียรติ และเผยแพร่พระราชประวัติ พระราช
กรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙
ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้ ซึ่งทรงปกครอง
แผ่นดินไทยด้วยทศพิธราชธรรมตลอด ๗ ทศวรรษแห่งรัชสมัยของพระองค์

— โดยได้รับการสนับสนุนจาก —

CENTRAL Group

TOYOTA

α

เข้าใจรอย ราชมรรดา สู่ฟ้าสรวง
เข้าใจห้วง เวลา ฟ้าเปลี่ยนสี
เข้าใจรอย ราชธรรม นำชีวี
เข้าใจราช สุดดี... ตราบนิรันดร์

- จิระนนท์ พิศรปรีชา -